PAUL ERDMAN

PANICA DIN '89

rao

Săptămâna Financiară

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE
Partea întâi
1
2
3
4
5
6
Partea a doua
7
8
9
10
11
Partea a treia
12
13
14
15
16
17

PAUL ERDMAN

PANICA DIN ‘89

Traducere din limba engleza MARIANA GRANCEA
Titlul original: *The Panic of ’89*, 1986

CUVÂNT ÎNAINTE

În Lunea Neagră, pe 19 octombrie 1987, Wall Street-ul a fost cuprins de panică. Acţiunile la bursă au scăzut cu douăzeci şi trei la sută şi, în decurs de şase ore şi jumătate, s-au pierdut mai mult de cinci sute de miliarde de dolari. În următoarele douăzeci şi patru de ore, crahuri similare au avut loc la Tokio, Hong Kong, Zürich, Frankfurt şi Londra.

Lumea întreagă îşi ţinea respiraţia temându-se că degringolada care începuse pe Wall Street putea duce la consecinţe şi mai grave. Nu s-a întâmplat însă aşa ceva. De data aceasta, crahul s-a limitat la bursele din lume.

Dar ce se va întâmpla data viitoare? Pentru că va exista şi un asemenea moment, deoarece problemele care au dus la prima panică – acest semnal de alarmă – rămân nerezolvate.

După părerea mea, data viitoare va fi mult mai rău, având în vedere că ceea ce s-a întâmplat pe Wall Street a fost doar preludiul unei crize a întregului nostru sistem economic, criză care bănuiam că va avea loc în curând. Când va avea loc următoarea criză?

Cartea de faţă este povestea crizei viitoare: „Panica din ’89”. Să sperăm că ea va rămâne ce s-a intenţionat să fie iniţial: un roman de ficţiune.

Partea întâi

1

Era prima săptămână din decembrie şi vremea în Georgetown era foarte rece. Totuşi, nu numai primele rafale de aer îngheţat îi făceau pe unii dintre cei mai de seamă locuitori ai acelei comunităţi de elită să tremure când s-au dat jos din pat în dimineaţa aceea de marţi. În acest an 1988, mai era şi teama crescândă care începuse să pună stăpânire pe Washington din prima săptămână a lunii noiembrie 1988. Teama, care se amplificase în cele treizeci de zile, era determinată de ideea că totul va începe să se destrame în curând şi că în 1989 Statele Unite se vor afla într-o situaţie gravă, că economia, dolarul, băncile, Chrysler şi, da, chiar marele IBM se vor prăbuşi în curând.

Necazurile se adunaseră treptat de la începutul celui de-al doilea mandat al lui Regan. Dar, întrucât el era unul dintre cei mai norocoşi preşedinţi americani, reuşise să le ţină piept. Era ca un fundaş care nu fusese eliminat niciodată din Liga Naţională de Fotbal.

Dar pe 20 ianuarie venea la conducerea SUA un preşedinte nou cu o echipă nouă.

Tocmai la aceste lucruri se gândea, în timp ce răsfoia ziarele în dormitorul de la etaj din casa lui aflată pe Dent Street numărul 3514, Paul Mayer, unul dintre cei mai importanţi locuitori ai Georgetownului. Printre aceste ziare se numărau *Washington Post, New York Times, The Wall Street Journal, Financial Times, Nene Züricher Zeitung, Handelsblatt* din Düsseldorf şi, bineînţeles *Le Monde*. După ce termină de răsfoit ziarele, luă de pe măsuţa de lângă pat telecomanda televizorului şi-l potrivi pe Canalul 22, care transmitea aproape toată ziua ştiri din lumea finanţelor, să vadă care era situaţia la burse. Nu se osteni să deschidă sonorul, deoarece îl interesau doar cifrele de pe ecran, nu comentariul. Această operaţie îi luă o oră, aşa că în momentul când termină, era ora nouă. Era marţi 6 decembrie 1988.

Servitoarea bătu la uşa dormitorului, aşa cum era instruită să facă în acest moment al dimineţii, când el

era acasă, şi intră cu o tavă pe care avea o cafetieră de argint. O puse pe noptieră alături de monitorul pe care Mayer îl ţinea acolo în eventualitatea că avea nevoie de el în toiul nopţii sau în zori. Îi umplu ceaşca, apoi adăugă puţină frişcă, totul fără să scoată un cuvânt. Era originară din Puerto Rico, avea douăzeci şi patru de ani, un metru şaizeci înălţime şi era atrăgătoare, iar când se aplecă să toarne cafeaua în ceaşcă, sânii ei generoşi se văzură mai mult de jumătate. Totuşi, formele ei frumoase făceau notă distonantă în dormitorul lui Paul Mayer, înzestrat cu tehnică de vârf.

— Mai doriţi ceva, domnule? întrebă ea. Accentul ei spaniol o făcea şi mai atrăgătoare.

Paul Mayer nu-şi luă ochii de pe cifrele care se perindau pe ecranul televizorului.

— Da, răspunse el. Pregăteşte-mi smochingul pentru diseară.

Accentul lui nu era atât de plăcut, întrucât vorbea ca o persoană venită din Europa Centrală.

— Smoching? întrebă ea nedumerită.

— Tuxedo, zise Mayer, este termenul folosit de americani. „Smoching” i se spune la Stockholm şi Zürich.

Din când în când, Mayer se întorcea la originile lui suedezo-elveţiene, deşi locuia în America de cincisprezece ani. Asta nu însemna că pe oameni îi interesa acest lucru. În oraş el era considerat un amestec între Henry Kissinger şi Paul Volcker. Asemănarea cu Volcker se explica prin faptul că Mayer era bancher şi avea cam un metru şi optzeci înălţime. De Kissinger era legat prin accent şi orginea asemănătoare, şi prin faptul că acum amândoi erau profesori la Şcoala pentru Relaţii Externe a Universităţii din Georgetown şi colegi la Centrul de Studii Strategice şi Internaţionale.

Următoarea mişcare pe care o făcu Mayer fu să ridice receptorul şi să apese butonul aparatului care înregistra automat convorbirile. Dăduse instrucţiuni să i se înregistreze toate apelurile telefonice făcute înainte de ora zece dimineaţa, indiferent despre ce ar fi fost vorba. Mayer nu voia să vorbească cu nimeni

până când nu era la curent cu tot ce se întâmplase în lume cât timp dormise.

Fuseseră două apeluri: primul de la Sergio Dobrovski, unul dintre colegii lui de la Centrul de Studii Strategice şi Internaţionale care conducea Programul de Studii în Problemele Terorismului din cadrul centrului. Acesta îl ruga pe Mayer să treacă pe la biroul lui în după-amiaza aceea în cazul în care avea timp. Celălalt apel era de la George Pace, preşedintele şi directorul executiv al Băncii Americii, a doua mare bancă din lume. Acesta nu lăsase niciun mesaj, doar un număr de telefon din Londra, care, descoperi Mayer imediat, nu era al nici uneia dintre filialele băncii respective din acel oraş.

După cum avea să-şi dea seama Mayer mai târziu – mult mai târziu, unii au spus că era chiar prea târziu – motivul pentru care fuseseră lăsate mesajele era că persoanele care sunaseră începuseră să-şi dea seama în acelaşi timp de iminenţa aceluiaşi fenomen ameninţător; Dobrovski avea informaţii despre cauzele lui tenebroase, iar George Pace îi simţea efectul iniţial, abia vizibil.

Mayer, care nu-şi dădea seama că se petrecea ceva neobişnuit, în afara senzaţiei generale de „indispoziţie" ce plutea în aer la Washington în acele săptămâni dinainte de Crăciun, preferă să nu-şi modifice programul de dimineaţă şi îşi făcu obişnuitul duş, care dura cincisprezece minute. Iată cum îşi planificase el ziua care-i stătea în faţă.

Mai întâi, seminarul de la ora unsprezece de la Universitate. Împreună cu seria de conferinţe ţinute de Henry Kissinger, seminarul condus de Mayer era cursul la care se intra cel mai greu. Numărul studenţilor era limitat la cincisprezece, fiind admişi doar studenţi excepţionali, fapt ce conferea seminarului şi participanţilor un anumit prestigiu. Dar nu la prestigiu aspirau studenţii care voiau să facă impresie bună la începerea semestrului: era dorinţa de a parveni. Când în august 1988 se aflase că doctorul Paul Mayer se va număra printre cadrele didactice ale facultăţii, în aceeaşi clipă s-a ştiut şi că el avea relaţii – relaţii active, dubioase – în cele mai înalte eşaloane

ale sistemului bancar, fără precedent în lume, care, contactate de un grup restrâns de absolvenţi, puteau fi transformate în bogăţii de nedescris, întrucât se spunea că, atunci când vorbea Mayer, ascultau Rockefellerii, cei din familia Rotschild, bogătaşii din Zürich şi bancherii de la băncile comerciale din Londra şi de la Merrill Lynch, precum şi cei care se ocupau de tranzacţiile cu aur, argint şi valută din Hong Kong, Los Angeles şi Abu Dhabi.

Băieţii de la Georgetown credeau că, dacă exista cineva care-i putea ajuta să obţină după absolvire o slujbă cu un salariu, de preferat, începând de la şaizeci de mii de dolari pe an şi care să presupună cel puţin două călătorii pe an în Europa şi una în Asia, acesta era doctorul Mayer. Conferinţele lui Kissinger te puteau ajuta să intri, după un an sau doi, în diplomaţie şi eventual să obţii în Lagos un post de viceconsul, însărcinat cu ştampilarea paşapoartelor. Seminarul lui Mayer totuşi, după cum se sublinia în mod strategic într-un prospect al şcolii, te putea lansa imediat într-un post la firma Lazard Frères, Paribas, Crèdit Suisse, la Departamentul pentru împrumuturi externe, ceea ce putea să însemne un Porsche, dejunul la restaurantele Four Seasons, apartamente somptuoase, vacanţe la Mauna Kea!

Cel puţin, aşa credeau puştii. Nimeni nu ştia, de fapt, în mod sigur, pentru că lui Mayer, ca şi lui Kissinger, nu-i plăceau studenţii în mod special şi se ţinea cât mai departe cu putinţă de ei.

Casa lui Mayer nu era prea departe de campusul Universităţii Georgetown şi îi plăcea să străbată acest drum pe jos. Când făcea acest lucru, îi veneau nişte gânduri care nu aveau legătură cu problemele profesionale. În această dimineaţă îşi aduse aminte de Beaconsfield. Mayer petrecuse câţiva ani ca director general al filialei din Londra pentru împrumuturi externe a Băncii Naţionale a Elveţiei şi preferase să locuiască la Buckinghamshire. În fiecare dimineaţă se ducea pe jos la trenul cu care ajungea în treizeci de minute în gara Marylebone, de unde lua întotdeauna metroul ca să ajungă în City. Pietrele de pavaj, casele din cărămidă roşie, curţile mici nu prea îngrijite,

vremea rece, urâtă, posomorâtă… Aşa îşi amintea el oraşul Beaconsfield, în decembrie. Aşa era acum şi Georgetown. Cât de plăcut e, se gândi el, să cunoşti şi să iubeşti două oraşe mici, situate la aproape cinci mii de kilometri distanţă unul de celălalt şi despărţite de ocean, oraşe care abia dacă se schimbaseră faţă de cum fuseseră în anii 1888 sau 1788.

Intră în campus şi o luă la dreapta pe aleea care trecea pe lângă impunătorul edificiu Healy şi ajunse la Centrul Intercultural, o clădire construită în stil modern care adăpostea Şcoala pentru Relaţii Externe. Spaţiul din faţa clădirii era pavat cu cărămidă roşie, motiv pentru care studenţii îi spuseseră Piaţa Roşie.

— Salut, Paul, zise un bărbat înalt, plăcut la înfăţişare, care tocmai ieşise din clădirea aflată la vreo douăzeci de paşi mai departe.

Era doctorul Peter Krogh, decanul Şcolii pentru Relaţii Externe şi singura persoană din Universitate care, în accepţia doctorului, se încadra în categoria de prieten.

— Am un mesaj pentru tine, spuse Krogh în momentul în care se întâlniră în mijlocul Pieţei Roşii. O persoană sus-pusă, ca de obicei, adăugă el zâmbind.

— Adevărat? spuse Mayer. După cum ştii, Peter, nu mă omor după persoanele sus-puse, doar dacă ea…

— Îmi pare rău că te dezamăgesc. Nu e o ea. Când am zis sus-pusă m-am referit la Bob Reston. Vrea să-l suni imediat.

Bob Reston era preşedintele Comitetului Rezervelor Federale.

Mayer mormăi ceva, apoi întrebă:

— Pot să mă folosesc de biroul tău?

— Sigur. Ai timp să prânzim împreună?

— De ce nu. Unde?

— Ce-ai zice de Clubul Metropolitan? La unu? Plătesc eu.

— În cazul ăsta ne întâlnim acolo.

*

Biroul lui Krogh era lambrisat în întregime, cu covoare persane şi *objets d'art* dintr-o diversitate de

locuri ca Egipt, Finlanda, Iordania şi India, reprezentând daruri oferite de guvernele acelor ţări acestei importante instituţii de învăţământ care pregătea diplomaţi. De la fereastra biroului decanului se vedea un atrium enorm, căruia în campus i se spunea galerie, şi care era înconjurat de săli de clasă şi birouri ale şcolii. Fiind o clădire care folosea unul dintre cele mai avansate sisteme de producere a energiei – respectiv căldura solară – pe acoperişul atriumului erau aşezate o mulţime de celule fotovoltaice, tehnologie de vârf care simboliza ideea că America se afla din nou în fruntea comunităţii internaţionale a naţiunilor. Energia solară, Kissinger, Mayer erau parte din imaginea de putere pe care Universitatea Georgetown o proiecta.

Secretara decanului îi făcu legătura în mai puţin de un minut cu preşedintele Comitetului Rezervelor Federale.

— Îţi mulţumesc, Paul, că ai sunat atât de repede. Ia spune, nu cumva, din întâmplare, ai timp să treci pe aici după-amiază?

— Bineînţeles. Dar, ştii ce, iau masa de prânz la ora unu, la Clubul Metropolitan cu Peter Krogh. Vă cunoaşteţi, nu-i aşa?

— Sigur. Stă a doua casă de noi pe Q Street.

— Atunci, n-ai putea să vii să mănânci cu noi?

Preşedintele avu un moment de ezitare, apoi zise:

— În regulă. Deşi vreau să discut o chestiune foarte delicată. Poţi să-i spui treaba asta lui Peter.

— Sigur.

— Mai vin cu cineva, adăugă preşedintele şi apoi menţionă numele celui care conducea Corporaţia pentru Asigurarea Depozitelor Federale, numită, cu afecţiune, de toţi americanii care-şi păstrau banii la o bancă CADF. Afecţiunea se datora faptului că această instituţie era o agenţie guvernamentală care le asigura în mod gratuit depozitele bancare în valoare de până la o sută de mii de dolari.

„Pare un prânz foarte important”, îşi spuse Mayer în sinea lui în timp ce cobora în grabă scările, ca să ajungă la cei cincisprezece studenţi care-l aşteptau. Nu putea însă să nu admită că şi el era foarte

nerăbdător să vadă despre ce era vorba. Asta nu însemna că regreta că părăsise prestigioasa poziţie de director general al Fondului Monetar Internaţional, unde avusese la dispoziţie zeci de miliarde de dolari şi ţinuse în mână soarta a zeci de naţiuni, pentru un simplu post de profesor universitar. Deoarece a fi la Georgetown nu însemna că eşti „doar" profesor, iar Kissinger dovedise în mod clar acest lucru. La fel Brzezinski şi mulţi alţii, de altfel, de la James Schlesinger la Jeane Kirkpatrick care făcuseră acelaşi lucru. Aproape că nu trecea zi fără ca vreo înaltă oficialitate guvernamentală americană sau străină să nu-i solicite spre a le cere sfatul. Dacă în 1988 se putea spune că SUA avea un grup de „eminenţe cenuşii", atunci acesta se afla sub egida Universităţii din Georgetown. Paul Mayer înţelese că la acel prânz avea să fie inclus „oficial" în rândurile acestuia.

Predatul era însă pe locul întâi. Seminarul pe care-l conducea Mayer purta titlul vag „Finanţe internaţionale: probleme şi soluţii potenţiale". Săptămâna aceasta se discuta despre „Datoria Lumii a Treia". Cel mai bun student al lui prezenta un referat în care sintetiza situaţia: la mijlocul anului 1988 datoria acestor ţări era de peste o mie de miliarde de dolari din care o mare parte faţă de bănci americane. Nicio parte din datorie nu fusese plătită. De fapt, descoperise un singur caz în care o naţiune din Lumea a Treia plătise, începând din 1982, două sute de milioane de dolari, deci milioane, nu miliarde, cu atât mai puţin mii de miliarde. Această ţară fusese Mexicul care, din motive necunoscute, efectuase această plată pe 3 decembrie 1985.

Care era soluţia? Nu exista niciuna în perspectivă, conchisese studentul său. Ce era de făcut? Poate nimeni nu avea nevoie de o soluţie. Problema exista şi de zece ani lua amploare, dar nu se întâmplase nimic grav. Periodic, ţările datornice din America Latină ameninţau că nu vor putea plăti. Apoi cereau ca termenul vechilor împrumuturi să fie renegociat, altfel…

Bancherii americani cedau în mod invariabil şi prelungeau perioada de graţie pentru încă doi, trei sau

cinci ani şi astfel acordau noi împrumuturi debitorilor lor de la sud de frontiera SUA, permiţându-le să plătească doar dobânda la împrumuturile vechi care nu trebuiau plătite încă. În final, toată lumea era fericită. Argentina, Brazilia, Mexicul şi Venezuela continuau să împrumute tot mai mulţi bani de la Banca Americii şi de la Citybank, de la Chase Manhattan, de la Banca Mondială, de la Fondul Monetar Internaţional, ca economiile lor să poată funcţiona. Pe de altă parte, instituţiile financiare din lumea dezvoltată – particulare şi guvernamentale – reuşeau să întreţină mitul că cele două sute cincizeci de miliarde, apoi cinci sute de miliarde, apoi o mie de miliarde de dolari, la cât se ridicau împrumuturile acordate Lumii a Treia şi care erau în suspensie în registrele lor, erau o treabă „bună" din moment ce, la urma urmei, dobânda era plătită mai mult sau mai puţin la timp. O dată demonstrat acest lucru, băncile din sectorul privat înregistrau ca venit dobânda pe care o încasau. Rezultatul net era că înregistrau profituri record an de an.

— După părerea mea, spunea studentul, există o reciprocitate perfectă de interese între naţiunile debitoare din Lumea a Treia şi bancherii din lumea dezvoltată. Apoi, conchise, citind din referatul său: „Nu există motive ca acest proces să nu continue la nesfârşit, cu condiţia ca toţi jucătorii principali să joace în continuare acest joc".

Toţi ceilalţi paisprezece studenţi păreau să fie de acord, cu excepţia unuia: José Martinez din Caracas (Venezuela) a cărui expresie sarcastică – de fapt, expresia lui obişnuită – fu înlocuită de un zâmbet, la început ironic şi apoi răutăcios când auzi concluzia colegului său. Dacă Paul Mayer ar fi urmărit comentariul tăcut, exprimat de faţa latino-americanului, ar fi putut să înţeleagă ce urma să se întâmple în lume, având în vedere că tatăl lui José Martinez era ministru de finanţe al Venezuelei, iar unchiul lui, ministru al petrolului şi copreşedinte al OPEC, organizaţia ţărilor exportatoare de petrol, care fusese creată la îndemnul ţării sale şi al cărei scop iniţial fusese să exercite presiuni asupra Statelor

Unite. Dar tânărul José Martinez era la Georgetown doar unul dintre numeroşii latino-americani care figurau de ani de zile în foile matricole ale Universităţii cu vedere spre fluviul Potomac, loc unde generalii latino-americani îşi plasau fiii, dictatorii îşi trimiteau nepoţii şi unde nu demult preşedintele Boliviei îşi trimisese iubita de nouăsprezece ani – toţi cu speranţa că aceştia se vor maturiza într-o zi.

Puţini o făceau însă. Şi, din această cauză, ei nu prea erau luaţi în serios. La fel stăteau lucrurile şi cu tânărul José Martinez. Totuşi, profesorul Mayer luă totul în serios şi păru foarte plăcut impresionat de referatul prezentat de studentul lui cel mai bun, un băiat harnic şi isteţ din Midwest, încât îi acordă nota maximă. Apoi, uitându-se îngrijorat la ceas, Mayer încheie în grabă seminarul, părăsind clădirea înainte ca vreun student să mai aibă timp să-l sâcâie cu vreo întrebare prostească.

Decanul Krogh îl aştepta în holul de la intrarea Clubului Metropolitan şi luară imediat liftul până la restaurantul de la etajul al doilea. În lift mai erau subsecretarul de stat pentru economie, însoţit de ambasadorul Elveţiei. Se cunoşteau cu toţii şi fiecare mormăi către celălalt că trebuia să ia masa împreună cât de curând. Apoi cele două perechi îşi văzură fiecare de drum, fiecare urmând să discute probleme secrete, deoarece la Clubul Metropolitan erau întotdeauna pe agendă doar probleme deosebit de importante. Nu se bea bere decât ocazional, iar despre baseball nu venea vorba decât rareori.

Tipul de la Comitetul Rezervelor Federale sosi cu liftul următor însoţit de preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea Depozitelor Federale. Amândoi păreau mult prea tineri pentru posturile pe care le deţineau în structura puterii financiare a Statelor Unite. Se spunea deseori că preşedintele Comitetului Rezervelor Federale este al doilea om ca putere din Statele Unite şi, implicit, din lume. Probabil că George Bush şi Gorbaciov n-ar fi fost de acord cu această afirmaţie, în pofida faptului că niciunul din ei nu era în stare să facă ceea ce făcea Robert Reston,

respectiv să producă, din nimic, dolari, moneda care, pur şi simplu, mişca motorul întregii lumi.

Nu s-ar fi putut spune că omul care conducea CADF era de acelaşi calibru, totuşi făcea şi el parte din elita puterii, pentru că el, alături de Consiliul Federal şi de Controlorul Monedei, superviza cele paisprezece mii şapte sute de bănci comerciale americane. În anii 1980, împrejurările fuseseră de aşa natură, încât el şi personalul condus de el făcuseră mai mult decât atât. Interveniseră pentru a împiedica apariţia unor situaţii financiare catastrofale. Datorită intervenţiei directe a unuia dintre predecesorii lui, William Isaac, Continental Illinois se mai număra încă, în 1988, printre primele unsprezece bănci ale Americii. În primăvara anului 1984, un număr mare de clienţi începuseră să retragă sume mari de bani, iar procesul evoluase atât de rapid, încât nu lipsise mult să se prăbuşească cea mai sigură instituţie financiară din Chicago, cum era considerată această bancă, eveniment care ar fi putut dezlănţui cea mai mare criză monetară din Statele Unite după 1930. Erau în joc nu numai banca din Chicago şi cele patruzeci de miliarde de dolari ai ei. Natura critică a situaţiei fusese determinată de faptul că două sute cincizeci de bănci mai mici din Midwest foloseau Continental Illinois ca pe propria lor bancă, ceea ce însemna că, dacă aceasta dădea faliment, acelaşi lucru s-ar fi întâmplat şi cu ele, deoarece vestea falimentului ar fi determinat depunătorii tuturor băncilor din Peoria, Molina şi Springfield să-şi scoată banii.

Nimeni nu ştie în ce fază s-ar fi oprit, în cele din urmă, prăbuşirea dominoului. Preşedintele de atunci al CADF a considerat că nu există altă alternativă decât să-şi exercite atribuţiile într-un mod fără precedent. A concediat întreaga conducere a băncii, a silit propriul consiliu de administraţie să demisioneze şi a mutat o parte din funcţionarii săi de la Washington la Chicago să lucreze acolo, garantând cu puterea şi creditul Statelor Unite fiecare depozit al acelei bănci, de la cel mai mic până la cel mai mare. Cu alte cuvinte, a naţionalizat banca Continental Illinois.

Şi treaba a mers.

Toată lumea din sistemul bancar ştia însă că se aflaseră pe marginea prăpastiei. Din privirile îngrijorate atât ale noului preşedinte al CADF, cât şi ale celui de la Comitetul Federal în timp ce luau masa la Metropolitan Club în acea după-amiază de marţi 6 decembrie 1988, o minte suspicioasă putea să tragă concluzia că o altă catastrofă se apropia.

Paul Mayer, care avea acest gen de minte, presupunea exact acest lucru. După ce fu adusă cafeaua, întrebă:

— Are cineva probleme?

— Da, răspunse bărbatul de la Comitetul Rezervelor Federale.

— Cine este de data aceasta?

Bob Reston se uită întâi la bărbatul de la CADF, apoi la decanul Krogh, după care spuse:

— Peter, treaba asta trebuie să rămână între noi. De acord?

— Nicio problemă, aveţi cuvântul meu de onoare, spuse decanul Krogh luând o figură solemnă.

— În regulă, zise atunci Reston. Este vorba de Banca Americii. Zvonurile au început ieri după-amiază.

— Eu n-am auzit nimic, declară Mayer. Acum el era cel care părea îngrijorat. În mod normal nu-i scăpa nimic. De unde vin zvonurile?

— De la Zürich şi Frankfurt. Deocamdată sunt foarte vagi.

— Care-i problema? întrebă Mayer.

— Noi sperăm să nu fie niciuna, răspunse de data asta preşedintele CADF.

În 1984 scoaterea din impas a băncii Continental Illinois costase agenţia lui o mulţime de bani. Trei ani mai târziu, când First National Bank din Texas se aflase într-o situaţie similară, restabilirea echilibrului financiar al acesteia îl costase alte trei miliarde de dolari. Aceste greutăţi fuseseră provocate tot de împrumuturile nerestituite acordate companiilor petroliere.

După ce preţul petrolului înregistrase prima mare scădere, de la treizeci şi unu de dolari la punctul cel

mai de jos, zece dolari în 1986, în loc să extragă petrol, companiile respective începuseră să astupe puţurile petrolifere din Texas. Rezultatul a fost că acei clienţi ai băncii First National care împrumutaseră cel mai mult – producătorii independenţi de petrol din Midland, cei care făceau speculaţii cu proprietăţile imobiliare şi investiseră într-o serie de artere comerciale noi din jurul Houstonului – au fost ruinaţi unul câte unul. În 1987 pierderile rezultate din împrumuturi aduseseră banca în pragul falimentului. Operaţiunea de reabilitare a ei costase CADF aproape un sfert din capitalul ei.

— M-aţi înţeles greşit. În ce constau *zvonurile?* întrebă Mayer.

— Că Banca Americii urmează să înregistreze o pierdere foarte, foarte mare. Se spune că va fi cea mai mare din toate timpurile. Ceva de genul a două miliarde de dolari.

— De ce? De ce acum?

— Aş spune că întrebarea a doua este mai la obiect, răspunse bărbatul care conducea CADF.

Se numea Roger Wells. Era contabil de meserie şi pedant din fire. În lumea mondenă de la Washington se făcuse deja cunoscut ca un tip lângă care nimănui nu-i făcea plăcere să stea la un dineu. El continuă:

— La fel ca orice bancă centrală, Banca Americii are de mulţi ani problemele ei, după cum ştii şi tu foarte bine, Paul. Dar, poate, într-un fel este unică în ce priveşte împrumuturile nerecuperate atât din America, cât şi din afara ei. A împrumutat miliarde celor din jurul văii centrale a Californiei şi cel puţin alt miliard la nord de San Francisco, celor din regiunea viticolă.

— Problema este că, acum – preşedintele CADF păru că i se adresează decanului – fermierii americani datorează împreună băncilor mai mult decât Brazilia, Mexicul şi Argentina la un loc şi că nu sunt solvabili. Apoi mai sunt împrumuturile legate de energie. De fiecare dată când preţul, ţiţeiului scade, restituirea altor sute de împrumuturi din Denver şi Houston devine problematică. Pe primul loc totuşi, se află proprietăţile imobiliare. Dumnezeu ştie câte

construcţii în coproprietate au finanţat în Los Angeles şi peste tot în altă parte în California, şi noi toţi ştim ce se întâmplă cu valoarea acestor clădiri şi cu oamenii care au contribuit cu mai puţin de cincisprezece la sută la finanţarea lor. Ruinaţi, ei se retrag din afaceri, iar Banca Americii şi aproape fiecare societate de economii şi împrumut rămân cu buzele umflate. Şi, în sfârşit, mai e şi America Latină: băncile şi agenţiile guvernamentale de acolo au împreună la băncile noastre au o datorie de cinci sute de miliarde de dolari. Iar această datorie nu stă pe loc. Ea creşte. Iar Banca Americii este principalul creditor al Mexicului, Argentinei şi Venezuelei.

Făcu o pauză, ca şi cum aştepta ca decanul să facă vreun comentariu. Dar, întrucât acesta nu aprecia conferinţa care i se ţinea şi nu făcu niciun comentariu, preşedintele CADF continuă:

— Astăzi este un adevăr acceptat că nu avem de ce să ne îngrijorăm, pentru că aceste împrumuturi pot fi renegociate întruna. Dar dacă anul viitor începe recesiunea şi dacă ea este mai puternică ori durează, sau, Doamne fereşte, se întâmplă şi una şi alta, problema datoriei Lumii a Treia se va agrava şi mai mult şi, odată cu ea, situaţia noastră. Adăugaţi amortizările care vor trebui făcute în anul fiscal 1989, despre care se zvoneşte deja, şi Banca Americii va pierde încă două miliarde de dolari, plus sumele pe care le-am menţionat. Dacă această situaţie scapă de sub control, noi, cei de la CADF, va trebui să intervenim, şi asta o să ne coste enorm.

Acum nu-l mai băga în seamă pe decan şi li se adresa lui Mayer şi preşedintelui Comitetului Federal.

În timp ce Mayer asculta, se gândi că ar fi trebuit să-i dea acelui student minus zece sau, dacă ceea ce-l îngrijora pe acest om se dovedea adevărat, un patru.

— Cum au reacţionat până acum bursele, Bob? întrebă Mayer, adresându-se preşedintelui Comitetului Rezervelor Federale.

— Până astăzi nu au fost decât modificări abia perceptibile. Dar, începând de azi-dimineaţă, la Londra, europenii s-au apucat să ceară o primă de un sfert de procent de la Banca Americii pentru

certificatele lor de depozit cu valoare mare. Iar ea va satisface această cerere.

Reston se întoarse apoi spre decanul Krogh.

— Probabil nu-ţi spune mare lucru ce discutăm noi, dar, crede-mă, este important.

— De ce? întrebă decanul, care începuse să se enerveze că toţi îi ţineau prelegeri pentru că el era singurul de la masă care nu fusese niciodată bancher.

— Pentru că este primul vot de neîncredere. Bursa spune că riscul de a face depuneri la Banca Americii pentru o lună sau trei luni este acum mai mare decât la alte bănci mari. Noi vrem o primă sub formă de dobândă pentru a compensa acest risc; altfel, ne luăm banii şi îi depunem în altă parte. Iată ce spun ei Băncii Americii.

— Păi, dacă tot ce vor ei este o dobândă cu un sfert de procent mai mare, nu mi se pare că a intrat cineva în panică, răspunse decanul, găsind, în sfârşit, momentul ca să dea replica.

— Aveţi dreptate, răspunse tipul de la Comitetul Federal, dar odată aceste procese declanşate, sfertul de procent devine jumătate, apoi un procent şi apoi…

— Apoi încep retragerile, interveni Mayer, care, adresându-se preşedintelui CADF, întrebă dacă au început să se facă retrageri.

— Nu, răspunse acesta imediat. Sau cel puţin noi nu credem. Un funcţionar de-al nostru, folosind mult tact, a dat un telefon azi de dimineaţă la San Francisco unuia dintre directorii băncii. Chiar înainte să vin aici, m-a informat că nu au loc niciun fel de retrageri. Dar nu putem fi siguri că a apreciat corect situaţia. Directorii nu au tendinţa să informeze consiliul de administraţie când apar necazuri, fie că e vorba de sistemul bancar, fie de alte domenii.

Mayer dădu din cap în semn că era de acord cu ultima remarcă. Apoi adăugă:

— Şi nu poţi chiar să te duci şi să vezi cum stau lucrurile, nu-i aşa?

Preşedintele CADF răspunse categoric:

— Bineînţeles că nu. Următoarea verificare programată a situaţiei financiare nu va avea loc decât în aprilie şi, după cum ştii, Paul, ea va fi efectuată de

Controlorul Monedei, nu de noi, deoarece Banca Americii este o bancă federală, iar noi nu controlăm decât băncile statelor. Dacă s-ar face chiar şi numai o aluzie că guvernul, în special CADF, manifestă un interes deosebit faţă de bancă înainte de termenul respectiv, cine ştie ce reacţii ar putea să determine.

Tăcu un timp pentru a permite auditoriului să perceapă importanţa celor spuse de el.

Apoi Roger Wells vorbi mai departe:

— Nu ştiu dacă vă amintiţi amănuntele dezastrului petrecut la Continental Illinois în 1984, eu le ştiu pentru că azi-dimineaţă am citit unele materiale făcute de predecesorii mei. La vremea respectivă, zvonul că banca avea probleme serioase a pornit de la Londra într-o joi dimineaţă. Şase ore mai târziu sediul din Chicago a Continental Illinois era deschis pentru public şi în prima oră numai europenii au retras peste trei miliarde de dolari. Câteva ore mai târziu au aflat şi japonezii şi, înainte de sfârşitul zilei, aceştia au mai retras încă un miliard şi jumătate. Înainte de a se încheia săptămâna, noi, vreau să zic noi *şi* Comitetul Federal, a trebuit să avansăm şaptesprezece miliarde de dolari pentru ca banca Continental Illinois să nu-şi închidă porţile.

Era evident că preşedintele CADF nu recunoscuse cu plăcere că intervenise şi Comitetul Rezervelor Federale ca să ajute, deoarece, deşi CADF, Controlorul Monedei şi Comitetul Rezervelor Federale erau trei instituţii principale care reglementau sistemul bancar din SUA, toată lumea ştia că în realitate aceasta din urmă era cea care conducea cu adevărat.

— Deci, dacă interveniţi cu ceva, riscaţi să dezlănţuiţi o avalanşă de retrageri de depozite. Şi dacă nu o faceţi…? întrebă decanul Krogh.

— Dacă nu facem nimic şi se întâmplă ceva, o să avem de a face cu Congresul care se va năpusti asupra noastră, răspunse Roger Wells.

— Dar oamenii nu ştiu că ei sunt asiguraţi de voi, indiferent ce se întâmplă cu banca? întrebă decanul.

— Şi da, şi nu. O ştiu, dar mulţi dintre ei nu cred şi se călăuzesc după principiul „mai bine să fiu sigur

decât să-mi pară rău”. Desigur că depozitele mari nu sunt garantate prin asigurarea depozitelor federale. De aceea marii depunători sunt atât de nestatornici, mai ales străinii. Şi, din momentul în care ei încep să-şi retragă depozitele, micii deponenţi îşi închipuie că cei dintâi trebuie să ştie ceva ce ei nu ştiu. Acesta este momentul în care mulţimea începe să se aşeze la rând în faţa ghişeelor de unde se fac retragerile. Nu-i aşa, Bob?

Preşedintele Comitetului Federal încuviinţă din cap şi spuse:

— De aceea noi am garantat depunerile clienţilor de la Continental, indiferent dacă sumele au fost mari sau mici.

— Dar o să o faceţi din nou? Asta-i marea întrebare, nu-i aşa? întrebă Paul Mayer.

— Adevărat, răspunse Reston. Dar tu ştii că ar trebui să o facem; eu ştiu că ar trebui să o facem. Numai că ei nu ştiu. Şi bănuiesc că înţelegi cum gândesc ei, pentru că nu pot fi siguri sută la sută, din moment ce noi, iar prin „noi” înţeleg, cel puţin din punct de vedere tehnic, CADF – de această dată fu rândul celui de la Comitetul Federal să recunoască existenţa acestei din urmă instituţii uitându-se în direcţia lui Roger Wells înainte de a continua – suntem obligaţi din punct de vedere juridic să garantăm toate depozitele mai mari de o sută de mii de dolari. Nici măcar nu putem să sugerăm ceea ce tu şi eu ştim, că ar trebui să le asigurăm depunerile, întrucât nu putem lăsa un centru bancar monetar să dea faliment – pentru că, dacă am face-o, s-ar auzi proteste fără de sfârşit despre contribuabilul american care îi ţine în spinare pe bogătaşii lumii.

— Ce procent din fondurile Băncii Americii este rulat pe piaţa monetară? întrebă Mayer.

— Nu la fel de mare ca la majoritatea băncilor mari, răspunse Reston. Pe măsură ce conversaţia avansa, devenea limpede că el scotea în evidenţă tot mai mult rolul dominant al Comitetului Rezervelor Federale. Ei au o bază de depozite imensă în California, dar aş zice că cel puţin patruzeci la sută din ea nu este asigurată de CADF. Noi vorbim întruna

despre felul cum această instituţie garantează depunerile la Banca Americii. Aceasta e o problemă, dar, după părerea noastră, a celor de la Comitetul Federal, nu este esenţială. Pe noi nu ne preocupă doar o bancă, ci sistemul bancar. Nu se poate spune că cineva din Europa sau Japonia moare de bucurie că la 20 ianuarie democraţii o să preia puterea. Pentru aceştia, democraţii înseamnă inflaţie, adică deteriorarea valorii dolarului. Unii, poate mulţi dintre ei, se vor hotărî să-şi depună banii în alte monede decât dolarul până vor vedea ce planuri are noua administraţie. Atunci s-ar putea ca necazurile să se dubleze: nu doar zvonuri despre dificultăţile unei mari bănci americane – ceea ce va determina creşterea retragerilor de depuneri de la banca aceea – dar şi teama că dolarul o să aibă probleme mari, ceea ce poate însemna incapacitatea de a face plăţi în dolari. Dacă ne loveşte de două ori un ghinion de acest gen, întregul sistem bancar s-ar putea să nu mai aibă lichidităţi. Nu uitaţi că în prezent străinii au în Statele Unite active în valoare de o mie şi cinci sute de miliarde de dolari şi că aproape o mie de miliarde din acestea sunt depuneri pe termen scurt la băncile noastre, depuneri care sunt rambursabile oricând. Dacă numai zece la sută din acestea ar părăsi brusc ţara…

După ce ecoul ultimelor cuvinte rostite se stinse, în jurul mesei se aşternu pentru un timp tăcerea.

Apoi preşedintele Comitetului Federal continuă:

— Ştim cu toţii că nu putem face nimic în legătură cu ce se va întâmpla după 20 ianuarie. Dar, probabil, putem face ceva în ce priveşte situaţia Băncii Americii. De fapt, acesta este motivul pentru care am vrut să te văd, Paul. De asta am vrut noi să te întâlnim.

— În regulă, răspunse Mayer, ascult.

— Te cunoşti bine cu George Pace, nu-i aşa?

— Cred că s-ar putea spune acest lucru. Îl cunosc cu mult timp înainte ca el să devină preşedintele BA. Eu lucram la Basel la Banca Naţională a Elveţiei, iar el se ocupa de operaţiunile Băncii Americii în Elveţia, astfel încât era normal să facem o mulţime de afaceri

împreună. De fapt, aşa cum ştim cu toţii, nu există coincidenţe în lumea asta. Azi de dimineaţă mi-a lăsat un mesaj la robotul telefonic şi m-a rugat să-l sun.

— E la Londra, nu?

— Da.

— Te-ar deranja dacă te-ai duce să vorbeşti cu el?

De data aceasta fu rândul lui Paul Mayer să facă o pauză înainte de a vorbi.

— Cred că nu. Când ai vrea să mă duc, Bob? întrebă el.

— Cât mai repede posibil.

— Săptămâna asta? întrebă Mayer după ce se gândi un timp.

— Mâine dacă e posibil. Sau, şi mai bine, în seara asta.

Urmă o altă pauză. Apoi Paul Mayer spuse:

— Bine, dacă crezi că este urgent. Cum îmi sugerezi să-l abordez când ajung la Londra?

— Discută deschis cu el, atâta tot. Spune-i că ţi-am cerut să stai de vorbă cu el. De data aceasta Robert Reston nu se mai osteni să includă şi CADF-ul. Spune-i că am considerat că e urgent din cauza zvonurilor. Întreabă-l dacă e ceva adevărat în povestea asta cu cele două miliarde şi ceva de dolari care urmează să fie trecute la pierderi. Dacă nu e nimic adevărat, află dacă ştie cine se află în spatele tuturor zvonurilor. Şi de ce.

— Ce se întâmplă dacă are nevoie de ajutor?

— Poziţia noastră este foarte clară. Va primi ajutorul de care are nevoie de la Comitetul Federal, fără îndoială. Cel puţin, deocamdată.

— Pot să-i spun exact acest lucru? întrebă Mayer.

— Da. Dacă vrea o asigurare o va primi.

— Vrei să spui că, dacă vrea un telex în acest sens, o să-l primească, să spunem poimâine?

— Nu chiar. După ceea ce s-a întâmplat cu Continental Illinois şi după catastrofa din Texas, trebuie să acţionăm metodic. Repede, dar în ordine.

— Asta însemnând ce? întrebă Mayer.

— Asta înseamnă că trebuie să primim întâi raportul tău. Apoi el primeşte telexul dacă are nevoie de el, lucru care sperăm din toată inima să nu se

întâmple, adăugă Reston. Eşti de acord, nu-i aşa? îl întrebă apoi Reston pe preşedintele CADF.

— Categoric. Dacă trebuie să intervii, noi te vom susţine.

Reston se întoarse spre Mayer.

— Crezi că pot să primesc raportul tău în timpul weekendului, Paul?

— Nu văd de ce nu.

Reston îi dădu apoi lui Mayer telefonul său de acasă şi îi sugeră să se întâlnească la el, la Bethesda. Îi mai spuse că s-ar putea să insiste să participe şi Controlorul Monedei, fiind şi el, alături de Comitetul Federal şi de CADF, responsabil de situaţii de acest gen. Reston nu-i explică de ce acesta nu fusese invitat la dejun. Mayer bănui că asta se datora vechii rivalităţi dintre cele trei agenţii care supraveghează şi controlează băncile. În cazul de faţă era clar că cel de la CADF şi Reston voiau să-l pună pe cel de la Controlul Monedei în faţa unui *fait accompli*.

Peter Krogh semnă nota de plată pentru dejun. În timp ce plecau, ambasadorul Elveţiei în Statele Unite, care era şi el pe punctul de a se ridica de la masă, unde-i ţinuse tovărăşie bărbatul de la Departamentul de Stat, se uită mai întâi cum cei patru dispărură în lift, apoi la ceas. Era prea târziu să găsească pe cineva la Berna dacă suna la telefon. Aşa că se hotărî să trimită un telex. Când preşedintele Comitetului Federal şi preşedintele CADF luau masa cu Paul Mayer, în lumea finanţelor internaţionale se cocea ceva deosebit de important: probabil ceva grav. Mai precis, era vorba de o problemă gravă pentru o bancă mare, o bancă americană mare.

În mod normal, elveţienilor nu le plac necazurile mari când e în joc marfa lor preferată, banii, doar dacă nu sunt ei câştigătorii. Una dintre primele sarcini ale ambasadelor elveţiene în lumea întreagă era să furnizeze guvernului de la Berna informaţii economice secrete pentru a asigura o poziţie avantajoasă Confederaţiei Elveţiei. Ceea ce urmăreau ei în special erau evenimentele care ar fi putut afecta competitivitatea Elveţiei ca unul dintre cele mai importante centre financiare internaţionale. Ei ştiau că

prosperitatea Elveţiei depindea de capacitatea băncilor elveţiene de a atrage în permanenţă o cantitate constantă de bani devalorizaţi. Dacă oamenii din lumea întreagă rămâneau convinşi că Elveţia era cel mai sigur loc din lume, ei puteau continua să-şi lase aici banii cu o dobândă de trei la sută, unu la sută şi, deseori, fără nicio dobândă, sau chiar cu o uşoară pierdere, deoarece, în vremuri deosebit de tulburi, băncile cereau depunătorilor o taxă de unu sau doi la sută pentru privilegiul de a-şi păstra banii în Elveţia.

Pe de altă parte, toate acestea permiteau băncilor elveţiene să primească bani devalorizaţi şi, de multe ori murdari, din străinătate pe care îi dădeau apoi cu împrumut în Elveţia cu dobândă foarte mică. În acest fel cetăţeanul elveţian putea să primească un credit ipotecar cu patru la sută dobândă în timp ce un american sau un englez plătea o dobândă de trei ori mai mare. Mai important era faptul că băncile elveţiene acordau împrumuturi masive cu dobândă mică clienţilor din industria elveţiană, care, la rândul lor, foloseau aceste credite ieftine pentru a cumpăra corporaţii mari din Europa, America şi din Lumea a Treia, spre consternarea celor care conduceau aceste companii de ani de zile şi care, dintr-odată, se trezeau că se află la cheremul Băncii Naţionale a Elveţiei. Sau să luăm Hoffman-La Roche, companie farmaceutică din Basel. Aceasta a putut să finanţeze vaste programe de cercetare şi dezvoltare utilizând acelaşi tip de împrumuturi pe termen lung cu dobândă mică, ceea ce i-a adus un avantaj uriaş, în ce priveşte costurile, în comparaţie cu firmele din alte ţări cu care intra în concurenţă şi care trebuiau să plătească rate ale dobânzii de două sau de trei ori mai mari pentru a-şi finanţa afacerile. În felul acesta, La Roche a fost cea care după război a realizat din vânzarea libriului şi valiumului cea mai mare cifră de afaceri în domeniul desfacerii de medicamente şi timp de decenii prosperase din punct de vedere financiar, în special pe piaţa americană, până când, când cele din urmă, în 1985 licenţa a expirat.

Deci, dacă băncile elveţiene prosperau, acelaşi lucru se întâmpla şi cu industria elveţiană şi, în ultimă

instanţă, cu întreaga ţară. Băncile făcuseră o treabă foarte bună foarte mult timp. Rezultatul era că cetăţenii elveţieni beneficiau de cel mai înalt nivel de trai din lume. În ultimul timp însă, din cauza concurenţei Americii şi a băncilor ei, devenise problematic dacă elveţienii vor mai putea mult timp să trăiască bine pe seama restului lumii.

Ambasadorul elveţian trase concluzia că, dacă scena de la Metropolitan Club însemna necazuri mari pentru unele bănci americane importante, aceasta nu putea să însemne decât o veste bună pentru băncile elveţiene şi, implicit, pentru poporul său. Aceasta explică comportarea lui ulterioară. Când se întoarse la ambasadă întocmi personal nota adresată Ministerului de Externe de la Berna, echivalentul elveţian al Departamentului de Stat, îndeletnicire pe care în mod normal o considera sub demnitatea lui. Apoi, la masa de seară trimise înapoi sticla cu vin de Dale, un vin roşu elveţian greu din care obişnuia să bea şi ceru în schimb un Chateau Mouton Rothschild din 1976. Ocazia merita să fie sărbătorită: aroganţii bancheri americani aveau din nou necazuri şi poate că de data asta îi păştea, în sfârşit, un mare dezastru! În acest caz, miliardele se vor întoarce în scurt timp la locul pe care numai băncile elveţiene îl puteau oferi.

Preşedintele Comitetului Rezervelor Federale, pe care-l aştepta limuzina, se oferi să-i ducă pe decan şi pe Mayer înapoi la Georgetown. Ei acceptară şi petrecură cea mai mare parte a timpului discutând despre echipa de baseball Redskin, care nu numai că câştigase meciul de baraj, dar se credea că în ianuarie, când meciul avea să fie disputat din nou la Palo Alto, va juca în supercupă. Îl lăsară pe Mayer la colţul străzilor Dent şi 35 şi îi urară noroc.

La ora opt în aceeaşi seară, Mayer se găsea în avionul cu destinaţia Londra. Reuşise să-l găsească pe George Pace, directorul general al Băncii Americii, şi stabiliseră să ia masa a doua zi seara la rotiseria de la Savoy. Îşi ceruse apoi scuze că nu putea să participe la dineul oficial care avea loc în seara aceea la Ambasada Germaniei. Maria îi călcase degeaba smochingul. Abia când era la jumătatea drumului

deasupra Atlanticului îşi aminti de o altă treabă pe care n-o rezolvase – invitaţia pe care i-o adresase Sergio Dobrovski de a trece pe la Centrul de Studii Strategice şi Internaţionale ca să-l vadă. Uitase complet.

2

În acelaşi timp, Roberto Martinez, fratele bătrânului José Martinez şi, prin urmare, unchiul lui José Martinez, student la Universitatea din Georgetown, pleca cu avionul de la Aeroportul Internaţional Simon Bolivar. Deoarece drumul de la Caracas până la Maiquetia fusese, ca de obicei, îngrozitor, era cât pe-aci să piardă avionul. Erau douăzeci şi opt de kilometri pe o şosea minunată care cobora muntele şerpuind şi presupunea o călătorie care, în cele mai multe ţări, n-ar fi durat decât treizeci de minute. Totuşi, în Venezuela, care avea poate mai mulţi şoferi proşti decât orice ţară din lume, drumul dura în mod obişnuit o oră. Nu că s-ar fi întâmplat ceva deosebit, deoarece mai erau încă zece zile până la prima liturghie a sărbătorilor de Crăciun, zi în care toţi cetăţenii Caracasului ies în cârduri să cânte colinde şi, potrivit tradiţiei, aleargă pe străzi şi prin pieţe pe patine cu rotile, provocând un haos nemaipomenit în dezordinea obişnuită care domneşte pe drumurile Venezuelei.

Roberto Martinez era un om puternic în Venezuela. În calitate de ministru al petrolului al acestei ţări, el, personal, controla compania Petroleos de Venezuela. Aceasta nu era o simplă companie petrolieră, ci compania care deţinea monopolul asupra producţiei de petrol şi produselor petroliere din ţară, a căror vânzare aducea guvernului venezuelean cea mai mare parte a veniturilor acestuia. Compania fusese creată cu două decenii în urmă, când Venezuela se hotărâse să naţionalizeze industria petrolului şi cumpărase toate terenurile petrolifere şi instalaţiile de rafinare pe care Shell, Esso şi British Petroleum le creaseră acolo, făcând din Venezuela una dintre cele mai mari puteri petroliere. Deşi Petroleos de Venezuela era proprietate de stat, întrucât era o corporaţie, o dată pe an conducerea ei ţinea o adunare a acţionarilor. Această adunare se deosebea de majoritatea adunărilor ţinute de alte companii petroliere prin faptul că participa la ea doar un singur om, Roberto

Martinez, deoarece în calitate de reprezentant al guvernului, care deţinea toate acţiunile, el controla toate voturile. În acest fel, când era vorba de petrol, cuvântul lui era, pur şi simplu, literă de lege în Venezuela. Întrucât Roberto controla petrolul ţării, iar bătrânul José finanţele naţiunii, se putea spune – şi, de fapt, mulţi chiar spuneau – că cei doi fraţi Martinez controlau Venezuela, că naţiunea rezista sau cădea odată cu ei.

Motivul pentru care Roberto Martinez se afla în avionul companiei KLM, îndreptându-se spre Zürich, era că Venezuela cădea, aluneca înapoi în sărăcie. De ce? Pentru că preţul petrolului scădea din nou. De ce? Pentru că, după cum ştia orice om căruia nu îi era frică să spună adevărul, Statele Unite voiau ca el să scadă şi, chiar de la începutul deceniului al nouălea, făcuseră eforturi în acest sens, manevrând cererea, încurajând producţia petrolieră a ţărilor care nu erau membre ale OPEC, forţându-i pe toţi să facă tranzacţiile la preţul zilei de pe piaţa de la Rotterdam şi subminând astfel complet cartelul petrolului, care însemna în primul rând Venezuela. Pe yankei nu-i interesa ce nenorocire provocaseră, câţi oameni mureau de foame în munţii din apropierea Caracasului sau în cocioabele din jurul capitalei Mexico City. Ei conduceau lumea şi, atâta timp cât dolarul american domina, atâta timp cât băncile americane şi Wall Street-ul dictau la nivel global, americanii puteau să facă în continuare tot ce voiau fără teama că vor fi pedepsiţi.

Roberto Martinez scrâşnea din dinţi numai la gândul că America îşi impunea din nou punctul de vedere, iar expresia care-i apăru pe faţă făcu să pară şi mai puţin simpatic stewardeselor de pe linia aeriană KLM, care îşi făcuseră cu ochiul cu subînţeles când Roberto Martinez se suise în avion. Mirosul dezagreabil al parfumului folosit de el şi uleiul îi strălucea în părul negru îl dăduseră de gol imediat: iată un bărbat care se socotea un dar dat de Dumnezeu femeilor. Cel puţin, aşa credea el cu mintea lui de latino-american. Din clipa în care se aşezase în scaun, le cântărise din cap până în picioare şi invers,

fericind-o din când în când pe câte una dintre ele cu câte un zâmbet, sigur că aceste olandeze de abia aşteptau să pună mâna pe el. Numai ideea că acest lucru s-ar fi putut întâmpla ar fi făcut din el cel mai fericit bărbat din acel avion, dacă gândurile nu i s-ar fi întors întruna la nenorociţii de americani.

Apoi starea de spirit i se schimbă. Dacă soarta Venezuelei şi a fraţilor Martinez era legată de petrol, soarta Americii depindea de Atotputernicul Dolar. În anii şaptezeci, prin intermediul OPEC, care era creaţia ei, Venezuela reuşise aproape să ruineze dolarul şi, ca urmare, devenise puternică ajungând la o prosperitate fără precedent. Fraţii Martinez avuseseră un rol important în acest proces. Când cartelul OPEC ridicase preţul petrolului la cifra enormă de treizeci şi patru de dolari barilul, Statele Unite fuseseră cuprinse de inflaţie, valoarea dolarului scăzuse brusc şi catastrofal şi, odată cu el, scăzuse şi puterea Americii. Ca urmare, Venezuela şi fraţii Martinez ceruseră şi reuşiseră în cele din urmă să fie respectaţi de Washington.

Această „epocă de aur” n-a durat decât zece ani. Iar acum venezuelenii, mexicanii, argentinienii, de fapt întreaga Americă Latină, cu excepţia Cubei şi a statului Nicaragua, se întorseseră acolo de unde porniseră: erau siliţi să trăiască din nou din pomana Statelor Unite! Astăzi, când preţul petrolului ajunsese la şaisprezece dolari barilul şi dolarul era iarăşi puternic în lumea întreagă, venezuelenii erau trataţi de americani ca mai înainte – ca nişte gunoaie!

Dar dacă ultima dată Fratele cel Mare din Nord fusese îmblânzit când pierduse controlul asupra unui singur produs – petrolul – de data aceasta el ar putea fi îngenuncheat în cazul în care ar pierde controlul asupra unei singure mărfi şi mai importante – dolarul – iar Roberto Martinez şi fratele lui juraseră că se vor strădui din toate puterile să facă acest lucru.

Pentru realizarea acestui scop erau bune orice mijloace. De fapt, cu o noapte mai înainte fraţii ajunseseră la concluzia că dacă avea să fie nevoie să se adreseze celui mai renumit cetăţean al Venezuelei – Carlos – o vor face.

Totuşi, nu Carlos fu cel care-l întâmpină pe Roberto Martinez la aeroportul din Zürich. Era puţin probabil să fi existat cineva care să contrasteze mai puternic cu decanul terorismului mondial ca persoana care-i veni în întâmpinare. Era Ulrich Huber, preşedintele consiliului Băncii Naţionale a Elveţiei, cea mai mare bancă comercială din acea ţară, personificarea instituţiilor statului şi a puterii. De la birourile sale, la fel de importante, dintre cele mai mari trei oraşe ale Elveţiei, Zürich, Basel şi Geneva, Banca Naţională a Elveţiei dirija un activ de peste o sută de miliarde de dolari şi se considera principalul liant al substanţei care ţinea împreună lumea civilizată – banii oamenilor bogaţi. Misiunea ei era să ţină la loc sigur aceşti bani pentru a nu fi înhăţaţi de prostimea lumii.

Din punctul de vedere al preşedintelui acestei bănci, din această categorie făceau parte, bineînţeles, şi teroriştii de genul lui Carlos, dar şi toţi perceptorii, comuniştii, socialiştii, orice bărbat cu păr lung şi aproape toţi americanii, care, deşi erau capitalişti, erau atât de primitivi, purtându-se arogant şi crezându-se superiori, încât de fiecare dată când trebuia să se ploconească în faţa lor, lui Ulrich Huber simţea că i se face greaţă.

Dar poate că în scurt timp nu va mai trebui să se ploconească. Aşa cel puţin sperau în sinea lor cei doi bărbaţi, ministrul venezuelean al petrolului şi bancherul elveţian, în timp ce dădeau mâna în dimineaţa zilei de 7 decembrie 1988 pe aeroportul Kloten. De fapt, venezueleanul fu cel care sugeră, în timp ce călătoreau mai târziu cu maşina în drum spre hotelul Baur au Lac, că, dacă vor reuşi, acest moment – când n-ar mai fi fost nevoiţi să se ploconească – putea să nu fie prea îndepărtat, cel puţin în ce priveşte Statele Unite.

— Am aflat ceva foarte interesant în dimineaţa aceasta, spuse apoi Ulrich Huber, trecând la lucruri mai serioase. De la guvernul nostru şi are în mod sigur legătură cu activitatea noastră.

— Prin „interesant” sper că aveţi în vedere „bun”, zise venezueleanul.

Paradoxal, ei discutau în engleză, în pofida faptului că amândoi dispreţuiau în egală măsură nu numai America, dar şi Anglia. Antipatia venezueleanului avea cauze foarte speciale: englezii fuseseră aceia care tăiaseră craca de sub picioare OPEC-ului, pompând pe piaţă la mijlocul anilor optzeci petrolul extras de ei din Marea Nordului la preţuri de dumping. El, Roberto Martinez, îi arătase personal lui Margaret Thatcher, în vara anului 1985, cât de nebunească era această acţiune. El subliniase că era în interesul Angliei să coopereze cu OPEC şi să reducă imediat producţia de petrol din Marea Nordului. Numai limitând acum producţia, era posibilă oprirea scăderii preţului petrolului şi inversarea acestei tendinţe. Arabii, africanii, venezuelenii procedau la fel: toţi reduceau serios producţia cu preţul unor mari sacrificii pentru popoarele lor. Era prea mult să ceară englezilor să acţioneze şi ei rezonabil?

Ea nici măcar nu catadicsise să fie politicoasă şi să-i răspundă, ci, pur şi simplu, două minute mai târziu, îl concediase… de fapt, îl dăduse afară în blestemata aia de Downing Street ca pe o slugă de ale cărei servicii nu mai ai nevoie. Ticăloasa! Ca urmare, câteva luni mai târziu preţul petrolului scăzuse cu repeziciune de la treizeci şi unu de dolari barilul la zece dolari barilul şi aproape că împinsese Venezuela spre faliment.

Bancherul elveţian avea o atitudine mai detaşată faţă de cei care populau mica insulă situată nu prea departe de Europa. Lui nu-i plăceau englezii, pur şi simplu, pentru că erau leneşi, dezordonaţi şi săraci. Această catalogare a britanicilor nu însemna că el avea prejudecăţi faţă de anglo-saxoni. Din aceleaşi motive nu-i plăceau portughezii, turcii, sirienii şi mulţi alţii.

Continuând să vorbească în engleză, Huber spuse:

— Veşti bune. Ieri ambasadorul nostru la Washington a surprins o întâlnire foarte interesantă la care au luat parte preşedintele Comitetului Rezervelor Federale, preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea

Depozitelor Federale şi Paul Mayer. Ambasadorul nostru nu ştie care a fost motivul special al acestei întâlniri, dar bănuieşte că o bancă americană importantă are probleme serioase. Nu ştia însă care.

Venezueleanul râse zgomotos.

— Dar noi ştim, nu-i aşa, Ulrich?

Bancherul tresări. În afară de soţia lui, cu care era însurat de treizeci şi unu de ani, nu permitea nimănui să i se adreseze cu numele de botez.

Venezueleanul nu observă nimic. Băgă mâna în buzunarul de la piept, trase afară tabachera, scoase o havană Monte Cristo, îi tăie capătul, lăsându-l să cadă pe podeaua limuzinei, ceea ce-l enervă şi mai tare pe Huber, şi o aprinse umplând maşina cu un fum negru.

— Deci, vedeţi, continuă bancherul, tuşind uşor, noi ne ţinem de promisiune. Dar dumneavoastră?

— Am stat de vorbă ieri cu omologul meu din Mexico City, care îl contactase deja pe prietenul nostru din Brazilia. Argentinienii nu trebuie convinşi. Ei susţin această idee de ani de zile. Deci vezi, adăugă el puţin cam iritat, am făcut ce am promis. Aş putea, dragul meu Ulrich, să-ţi amintesc, continuă venezueleanul, că îţi revenea şi „sarcina” să faci nişte aranjamente cu prietenii noştri din Est.

— Nu vă faceţi griji, ne vom întâlni cu unul dintre ei în timpul prânzului, la bancă, răspunse Huber, apoi, punându-l cu fermitate la locul lui pe venezuelean, adăugă: Trebuie să fim cu toţii foarte, foarte discreţi. Mă simt obligat să vă cer să păstraţi, acum şi în viitor, o tăcere absolută, şi când zic absolută vreau să spun totală, în legătură cu acest subiect.

Se uită lung la venezuelean prin fumul de ţigară. Ştia că era o naivitate din partea lui să spere că un latin o să înţeleagă sensul cuvântului discreţie, dar trebuia cel puţin să încerce.

— Bineînţeles, bineînţeles, răspunse Martinez, ca şi cum era ultimul lucru din lume de care vreunul din ei ar trebui să se preocupe.

În acest moment tocmai se apropiau de Bahnhofstrasse, destul de aproape de hotel.

— Ai putea să-mi dai răspuns la o întrebare, Ulrich? Ce părere ai despre acest Mayer? Ar putea să

fie periculos?

Bancherul elveţian se uită la ceas. Era opt şi un sfert dimineaţa şi întârziase deja de la lucru patruzeci şi cinci de minute. O să-i explice repede şi apoi se va descotorosi pentru câteva ore de Martinez.

— Ar putea fi foarte periculos! Nu poţi avea încredere în acest om. S-ar putea să nu ştii, dar în pofida faptului că pretinde că este suedez, Mayer este, de fapt, elveţian. Tot ce ştie a învăţat aici. Tatăl lui a venit la Basel de la Stockholm la sfârşitul anilor 1930 împreună cu Per Jacobson. Amândoi au stat în Elveţia douăzeci de ani şi au condus Banca de Tranzacţii Internaţionale până când Jacobson a plecat la Washington să preia conducerea FMI. Deci, Mayer a crescut aici. În afară de aceasta, după ce şi-a terminat studiile de economie la Universitatea din Basel, el s-a angajat la banca noastră din acelaşi oraş. De fapt, şi el, şi eu am început să lucrăm acolo în acelaşi timp. La început am făcut analiză economică. Apoi am fost trimişi amândoi la New York să învăţăm meserie la filiala noastră de acolo. Mayer a fost apoi trimis la Londra, unde a preluat operaţiunile noastre de împrumuturi consorţiale internaţionale. Eu m-am întors în Elveţia.

Mayer s-a întors acasă câţiva ani mai târziu şi a devenit în 1971 cel mai tânăr director general din istoria Băncii Naţionale a Elveţiei. De fapt, a devenit şeful meu. Desigur că nu se poate spune că a fost totul pe merit. Mama lui a fost o Wallenberg. Prin proprietatea familiei asupra băncii Enskilda din Stockholm, Wallenbergii controlează de două generaţii sectorul privat al economiei Suediei. În mâna lor se află totul – de la şantierele navale la liniile aeriene, de la minerit la producerea de maşini de birou, maşini de cusut şi chiar centrale nucleare, făcând afaceri în lumea întreagă. Graţie mamei lui şi legăturilor de familie, tânărul Paul Mayer a putut fi introdus în lumea marilor afaceri. În Statele Unite au început să-i spună „omul care face ploile”, adică omul care dă o întorsătură favorabilă lucrurilor. Banca ştia că e un om de valoare şi i-au stabilit un salariu enorm. Dar pentru el nu contează banii. Ştia că la moartea

mamei lui va moşteni o avere, ceea ce s-a şi întâmplat. În sfârşit, pe scurt, doi ani mai târziu şi-a dat demisia de la bancă. A fost ceva fără precedent şi nu s-a mai întâmplat nici de atunci încoace, aş zice.

La vârsta de treizeci şi şase de ani i s-a oferit postul de director general adjunct al Fondului Monetar Internaţional de la Washington… evident ca rezultat al relaţiilor tatălui său. Dacă s-ar fi limitat la acea moştenire – la urma urmei, avea paşaport suedez şi a fost educat în Elveţia – şi ar fi lucrat cu acest statut la FMI, nimeni, iar eu, cel mai puţin, nu l-ar fi criticat niciodată.

Dar el n-a procedat aşa. Când, în cele din urmă, postul de conducere al FMI a devenit liber, după ce Jacques de Larosière s-a retras, guvernul american l-a sprijinit pentru acest post. Americanii n-au ce să regrete în această privinţă. La fel ca mulţi de aceeaşi categorie – Kissinger şi Brzezinski sunt cele mai bune exemple – Mayer ilustrează cel mai bine ideea de imigrant devenit un superamerican. La început sub Larosiere, apoi în timpul lui Mayer, Fondul Monetar Internaţional s-a transformat, nici mai mult nici mai puţin, într-un instrument al politicii externe financiare americane. Ei au ţinut sub control situaţia datoriei Lumii a Treia impunând populaţiei deja sărace din America Latină programe de austeritate pentru a proteja băncile americane; Mayer n-a suflat o vorbă stăpânilor lui de la Casa Albă sau de la Departamentul de Finanţe american când bugetul SUA a scăpat de sub control. El n-a scos o vorbă nici când, atrase de ratele dobânzii nemaipomenit de mari, capitaluri din lumea întreagă, printre care şi ale noastre, au început să se îndrepte spre SUA. El n-a formulat nici cea mai slabă critică atunci când banii – banii *noştri* – au fost folosiţi pentru finanţarea imenselor deficite ale administraţiei Reagan, a industriei americane, creând prosperitate, în timp ce continentul nostru a decăzut la o condiţie pe care anglo-saxonii o numesc cu cinism „eurosclerozǎ”. Din ce cauză credeţi că sunt acum în Europa treizeci şi unu de milioane de şomeri?

Mă întrebaţi dacă Mayer e periculos? După părerea noastră, acum este mai periculos ca niciodată. Anul

trecut a plecat de la Fondul Monetar Internaţional, spunând – dacă mi-amintesc bine – că a petrecut acolo cincisprezece ani „în slujba lumii” şi că era momentul să plece. La vârsta de cincizeci şi doi de ani! Ce aroganţă! Primul lucru pe care l-a făcut după ce s-a „retras” a fost să-şi transforme paşaportul său elveţian într-unul american. Iar acum predă. În realitate, acţionează de conivenţă cu Kissinger, cu Brzezinski şi Schlesinger şi cu o trupă de foste înalte oficialităţi americane, atât republicani cât şi democraţi, aş adăuga, în cadrul unui aşa-zis institut de „cercetare” de la Washington. Fac pe oamenii de ştiinţă, folosind drept paravan Universitatea din Georgetown. În realitate, sunt orice, numai oameni de ştiinţă nu. Ei sunt amestecaţi în lumea afacerilor, folosindu-şi numele şi relaţiile, puterea lor personală, pentru a influenţa afacerile pe plan mondial. Ei lucrează discret, folosind căi oculte. Dacă vrei să ştii adevărul, când Kissinger îl sună pe Gorbaciov, acesta din urmă îi răspunde. Dacă Mayer dă un telefon guvernatorului Băncii Angliei sau ministrului de finanţe al Mexicului, ei o să-i răspundă, şi încă imediat. Scopul pe care-l urmăresc este foarte clar: să menţină statu quo-ul, adică să facă în aşa fel încât America să continue să conducă lumea. Ei se bucură de sprijinul financiar total al tuturor băncilor mari, al marilor companii petroliere, al tuturor companiilor producătoare de tehnică militară din Statele Unite.

De asta e periculos doctorul Mayer. Acum este unul de-ai lor. Dacă află ce punem la cale, el şi prietenii lui vor fi primii care vor încerca să ne saboteze.

Limuzina se oprise în faţa hotelului Baur au Lac. În timp ce băieţii de serviciu cărau bagajele venezueleanului, doctorul Huber îi reaminti acestuia că avea să fie luat la ora unsprezece şi cincizeci şi cinci precis şi îl rugă să aştepte în holul hotelului.

Fusese o noapte lungă pentru Martinez şi era conştient că ar trebui să doarmă câteva ore. Călătoriile în Europa şi în Orient erau întotdeauna cele cu care se adapta cel mai greu. În plus, ultimele cuvinte ale

bancherului elveţian îl nedumeriseră într-o bună măsură.

Huber avea, fără îndoială, dreptate în ce-l privea pe Mayer. Martinez îşi aminti de prima lui întâlnire cu acesta. El şi fratele lui, reprezentând două ministere, al petrolului şi finanţelor, unde lucrau, dar pe care atunci nu le controlau încă, fuseseră chemaţi la sediul Fondului Monetar Internaţional de la Washington în legătură cu plata întârziată a dobânzii la un împrumut de două miliarde de dolari, pe care Fondul îl dăduse Venezuelei pentru a depăşi o perioadă de greutăţi financiare. Martinez îşi aminti că era prin 1977. Fuseseră nevoiţi să aştepte vreo jumătate de oră în biroul adjunctului directorului general în timp ce acesta conducea o şedinţă lipsită de importanţă în sala de consiliu de alături. Cât despre directorul general, acesta considerase evident că Venezuela nu era suficient de importantă ca să-şi piardă timpul cu ei.

Când Mayer apăru în cele din urmă, nu puteai să nu fii impresionat. Avea cam un metru optzeci şi era mult mai înalt atât faţă de Roberto Martinez, cât şi faţă de fratele lui. Era îmbrăcat într-un costum italienesc, croit impecabil, cu o batistă roşie în buzunarul de la piept şi se mişca cu energia specifică unui sportiv de performanţă. Roberto Martinez îşi amintea chiar şi de felul cum îi strânsese mâna prima dată. Mayer nu i-o apăsase, ci i-o zdrobise, în mod sigur intenţionat. Şi apoi, în mod surprinzător, îşi întrebase oaspeţii dacă nu voiau să bea ceva împreună cu el. La urma urmei, spusese el, la Caracas era ora cinci şi jumătate.

Mayer se dusese personal la barul situat într-un colţ retras al biroului său mai mult decât încăpător şi se întorsese cu două pahare foarte mari de Chivas şi apă. Şi cu două havane Monte Cristo! Cum să nu-ţi placă un astfel de om!?

Dar, indiferent dacă-l plăcuseră sau nu, ceea ce făcuse Mayer mai târziu fusese de neiertat şi o insultă la adresa lui Roberto şi José Martinez şi a suveranităţii Venezuelei. În loc să-i creadă pe cuvânt – că vor introduce restricţii la import, că vor opera schimbări importante în politica fiscală şi monetară şi vor reduce inflaţia, pentru a convinge FMI-ul să le

acorde o perioadă de graţie la plata dobânzii – Mayer trimisese în câteva săptămâni la Caracas o echipă de străini, de fapt, o haită de economişti ai FMI cu scopul de a monitoriza progresul Venezuelei; în realitate, veniseră să dicteze! Să fie redus deficitul fiscal! Să fie redusă emisia de monedă! Să fie pusă o taxă prohibitivă pe importul de whisky scoţian! În caz contrar, ei, adică FMI-ul, adică Mayer, vor suspenda toate acordurile cu Venezuela.

Ticălosul!

Lucrurile se îndreptaseră, dar nu datorită lui Mayer. Venezuela depăşise dificultăţile financiare încă din 1979 doar pentru că – graţie OPEC – preţul petrolului crescuse de la douăzeci de dolari barilul la treizeci şi patru şi Venezuela dispunea din nou de dolari din abundenţă. Nu numai că plătiseră dobânzile, ci şi jumătate din datoria pe care o aveau la FMI.

Apoi preţul petrolului scăzuse din nou sub douăzeci de dolari barilul şi uneori mult sub această cifră, iar Venezuela se afla din nou în situaţia de mai înainte. Acum ei datorau FMI şi băncilor americane, pe care acesta le proteja, de cinci ori mai mult decât în 1977. Iar dobânzile în 1988 erau mai mari. Deci, dobânda care trebuia să fie plătită acum era năucitoare. Şi erau deja în întârziere cu douăsprezece luni. În condiţiile în care preţul barilului de petrol era de şaisprezece dolari şi jumătate, era imposibil ca Venezuela să poată plăti acum sau chiar peste alte douăsprezece luni sau chiar peste doisprezece ani. Fidel Castro prevăzuse acest lucru şi sugerase pe la mijlocul deceniului trecut că singura „soluţie” – singura alternativă la o revoluţie în întreaga Americă Latină – ar fi ca FMI să poată aranja un moratoriu de douăzeci de ani la toate plăţile – împrumuturi şi dobânzi.

Dar băncile americane n-ar fi putut accepta niciodată acest lucru. Prin urmare, servitorul lor ascultător – FMI şi funcţionarii lui – s-a întors în Venezuela şi a fost mai sever ca niciodată cu ţara lor. De data aceasta cei de la FMI nici măcar nu şi-au mai dat osteneala să fie diplomaţi. „Conformaţi-vă obiectivelor noastre economice, spuseseră ei săptămâna trecută guvernului venezuelean, sau n-o să

mai căpătaţi de la noi, de la Banca Mondială sau de la vreo bancă comercială din America de Nord, niciun cent!”

Desigur că Mayer nu mai conducea spectacolul în mod direct. Dar, după cum îi spusese de mai multe ori fratele său, José, el era cel care-şi trimitea oamenii în Venezuela, în primul rând cu scopul expres de a o conduce. Yankeu ticălos! Nu, el nu era, aşa cum spunea Huber, american get-beget, ci doar un imigrant care s-a vândut pur şi simplu ca să capete cetăţenia americană!

Cum să-l ţină pe Mayer la distanţă de toate acestea?

Roberto Martinez întinse mâna după portvizitul său din care scoase o bucăţică de hârtie cu un număr de telefon din Germania, din Frankfurt-am-Main. Ridică receptorul. Apoi îi veni o altă idee. În loc să sune la Frankfurt, sună la Caracas, acasă la fratele său. Acolo era trei dimineaţa şi Roberto îşi dădu seama că făcuse o greşeală când la telefon răspunse nu fratele său, ci soţia acestuia. José nu era acasă. Ştiau amândoi unde era: la amanta lui. Când Roberto ceru numărul de telefon al tânărului José de la Washington DC, îl obţinu abia după ce suportă o tiradă de zece minute în legătură cu cât de porci erau fraţii Martinez.

— Vacă grasă şi proastă! spuse el după ce închise telefonul.

Tânărul José răspunse la telefon cu o voce somnoroasă, dar deveni imediat vioi când unchiul lui îi explică ce voia.

— Când afli, sună-mă imediat, José, şi dacă nu mă găseşti, lasă un mesaj la telefonista hotelului. Îi dădu numărul de la Baur au Lac şi închise. Apoi îşi potrivi ceasul deşteptător să sune la ora unsprezece şi se culcă.

Când Ulrich Huber sosi la Banca Naţională a Elveţiei, primul lucru pe care-l făcu fu să cheme pe una dintre fetele de la secretariat să treacă în revistă cu el agenda zilei. Victima fu, ca de obicei, Hanni Graber. Şi ca de obicei, ea îşi purta părul într-un *Zopf*, în coadă de cal, după moda elveţiană, care, după

părerea lui Huber, părea ridicolă pentru o femeie de cincizeci şi unu de ani.

Prima întâlnire din ziua aceea fusese programată pentru ora opt, iar acuma era deja opt şi jumătate.

— Deci, unde este *Herr* Weber? Trebuia să fie aici, zise Huber.

— A fost, *Herr Doktor*, îi explică Hanni Graber. A aşteptat cincisprezece minute şi a plecat înapoi în biroul lui.

— Sună-l şi spune-i să vină înapoi. Şi, Hanni, de ce nu te gândeşti să-ţi aranjezi părul altfel. Pare caraghios aşa.

În momentul în care ajunsese în secretariat, Hannelore Graber plângea. Şi noaptea trecută fusese atât de bine! Poate că ar trebui să-l sune şi să-i spună. S-ar putea ca lui Huber să nu-i placă felul în care îşi aranja ea părul, dar prietenului ei îi plăcea în mod sigur. Păcat că locuia la Berna şi nu putea să vină decât o dată pe săptămână la Zürich. În sfârşit, o dată pe săptămână era mai bine decât o dată pe lună. Da, o să-l sune neapărat, chiar dacă el îi spusese în repetate rânduri să nu-l sune la birou. Dar mai întâi trebuia să-l găsească pe directorul financiar al băncii şi să-l anunţe că *Herr Doktor* Huber tocmai sosise.

Când *Herr* Weber sosi câteva minute mai târziu, era nervos pentru că aducea veşti proaste.

— *Guete Tag, Herr Weber. Hänt Şi d'Zahlen barat?* îl întrebă Huber imediat.

— *Jo, Herr Doktor,* răspunse cel întrebat.

— *Und?*

— *S'gseht nit guet us, Herr Doktor,* răspunse acesta după care îi înmână cifrele cu previziunile privind bilanţul de sfârşit de an şi situaţia profiturilor şi pierderilor băncii.

Era 7 decembrie şi deci momentul prelucrărilor într-o manieră favorabilă a datelor, operaţie cu care, în acest moment al anului, se ocupau toate băncile elveţiene.

Aceasta implica modificarea temporară a datelor statistice importante care reflectau situaţia băncii. Scopul acestor „ajustări" era de a pune banca într-o lumină cât mai favorabilă posibil când cifrele de la

sfârşitul anului apăreau în cele din urmă în raportul final. Scopul era de a-i impresiona pe deţinătorii de acţiuni şi publicul deponent în sensul că banca lor era nu numai într-o situaţie bună, dar şi că obţinea profituri şi se dezvolta. Dacă în Statele Unite un bancher ar fi manipulat cifrele în acest fel, ar fi ajuns cel puţin pentru câţiva ani, poate, nu chiar la închisoarea federală Leavenworth, dar în mod sigur la Lompoc sau la alt club de sport şi amuzament situat în afara vreunui oraş. În Elveţia, unde regulile bancare nu sunt atât de stricte şi unde nu există un sistem de asigurare de către guvern a depunerilor, ca acela pe care-l oferă CADF, pentru a linişti nervii depunătorilor, se consideră o prostie, dacă nu chiar lipsă de patriotism, să nu faci ca la sfârşitul anului situaţia să pară cât mai bună cu putinţă, deoarece, aşa cum merg băncile, aşa merge şi Elveţia.

În momentul în care se uită pe listingul din computer, Huber îşi dădu seama că cifrele la 31 decembrie 1988 aveau să fie dezastruoase! Situaţia băncii şi, implicit, a Confederaţiei Elveţiene nu era bună.

Veniturile din dobânzi fuseseră staţionare. În schimb, devalorizarea banilor se accentuase enorm. Nici situaţia împrumuturilor pe 1988 nu era mai bună. Volumul activelor scăzuse catastrofal. Era al doilea an la rând că se întâmpla acest lucru. Baza de câştiguri a băncii se eroda într-un ritm fără precedent în istoria ei şi banii se scurgeau din bancă, de parcă nişte deponenţi invizibili îşi retrăgeau în masă fondurile de la Banca Naţională a Elveţiei. Lucrul cel mai grav era că exodul de fonduri de la această bancă nu era determinat de faptul că unii clienţi îşi transferau depunerile la alte bănci din Zürich, Basel sau Geneva sau la Uniunea Bancară Elveţiană, sau la Creditul Elveţian pentru că ele ofereau dobânzi mai mari. Nu, banii părăseau pur şi simplu Elveţia.

Încotro se îndreptau?

Unde altundeva: în Statele Unite! La Citibank, la Chase, Wells Fargo şi chiar la Continental Illinois! Americanii absorbeau banii din lumea întreagă! Deoarece ei ofereau o dobândă de opt la sută, în timp

ce elveţienii ofereau doar trei la sută. Cineva spusese, nu demult, că diferenţa de cinci la sută era suficientă pentru a scoate bani şi din piatră seacă! Problema era simplificată de faptul că în 1988, în noua eră a transformărilor electronice, operaţiunile de transfer erau foarte simple. La ora zece dimineaţa erau la Zürich, iar la zece şi un minut în aceeaşi dimineaţă erau la New York.

Şi în ce scop? Helmut Schmidt, fost cancelar al Germaniei occidentale şi, pentru mulţi, unul dintre cei mai buni economişti în viaţă, spusese foarte clar: „Revoluţia uimitoare a economiei americane în timpul administraţiei Reagan are la bază banii altor popoare".

Banii Europei! Banii Elveţiei!

Trebuia făcut ceva şi încă repede, fu concluzia trasă de Ulrich Huber poate pentru a suta oară. Diferenţa era că de data aceasta urma să se facă, în sfârşit, ceva.

Cursa Aeroflot 76 de la Moscova ajunse pe aeroportul Kloten la ora zece dimineaţa, aducându-l, împreună cu alţi douăzeci de pasageri, pe un anume Vladimir Dolghih. Acesta era membru supleant în Biroul Politic al PCUS, ceea ce însemna că mai avea doar un pas pentru a deveni membru plin al organului de partid, compus din treisprezece membri, care conducea Uniunea Sovietică. Şeful lui era Nikolai Rîjkov, pe care Mihail Gorbaciov îl făcuse prim-ministru la scurt timp după ce venise la putere în 1985. Împreună, Rîjkov şi Dolghih conduceau economia celei de-a doua mari naţiuni din lume. Deşi era subalternul celui dintâi, Dolghih era considerat ca fiind deosebit de puternic, întrucât el deţinea o funcţie dublă în sistemul de conducere sovietic: era singurul care răspundea de programele interne ale Uniunii Sovietice în domeniul energetic, al mineritului şi metalurgiei şi era, de asemenea, trimis cu regularitate peste hotare, în special în Europa Răsăriteană, în calitate de specialist în probleme economice.

Această misiune era o prelungire a celor două funcţii ale lui şi-l aducea pe Vladimir Dolghih direct în clădirea din Schützengasse din Zürich, în care se

afla filiala din Elveţia a Băncii Sovietice de Comerţ Exterior. Aceasta constituia centrul operaţiunilor financiare ale Rusiei pe continentul european. La aeroport, nu-l întâmpinase nicio delegaţie oficială, iar maşina care-l transportase pe Dolghih era un Citroen negru fără niciun însemn special pe ea, fiind maşina particulară folosită de directorul băncii. La bancă nu se făcuse niciun comentariu în legătură cu oaspetele de la Moscova. Totuşi, prezenţa lui era o dovadă că oraşul Zürich ocupa o poziţie cheie în afacerile financiare sovietice cu privire la cele două surse principale de venituri în valută forte ale Uniunii Sovietice. Filiala din Elveţia a Băncii Sovietice de Comerţ Exterior se ocupa de toate vânzările de aur ale acestei ţări; ea administra, de asemenea, cea mai mare parte a venitului provenit din exportul în Occident al unui alt produs important – petrolul. Din cele treizeci şi cinci de miliarde de dolari câştigaţi în Vest de Uniunea Sovietică, aceste două produse aduceau peste treizeci de miliarde de dolari.

Fără dolarii produşi de aur şi petrol, sectoare întregi ale economiei ruseşti s-ar fi întors în secolul al nouăsprezecelea, întrucât n-ar mai putea finanţa importul nici unui produs, începând cu grâul canadian, maşinile şi utilajele din Germania şi terminând cu componentele electronice din Finlanda. Treizeci şi cinci la sută din investiţiile Rusiei în utilaje şi maşini noi, imperios necesare, dacă Uniunea Sovietică voia să se dezvolte cât de cât, proveneau din Vest. Dacă încasările în dolari, provenind din exportul de petrol, gaze naturale şi aur scădeau continuu, importurile de acest gen ar fi trebuit reduse considerabil şi Uniunea Sovietică ar fi intrat într-o perioadă de creştere *negativă*.

Gorbaciov nu putea permite să se întâmple acest lucru. De aceea el personal îl trimisese la Zürich pe Vladimir Dolghih, omul care răspundea de aurul şi petrolul Rusiei.

Cei care conduceau Banca de Comerţ Exterior nu se apropiau niciodată la mai puţin de zece kilometri de Gorbaciov. Ei nu erau decât nişte tehnicieni. Ei puneau la dispoziţie scrisorile de credit care finanţau

comerţul exterior al ţării lor. Făceau la bursă o varietate de operaţiuni la cursul zilei şi pe piaţa livrărilor la termen în dolari, franci elveţieni, yeni sau mărci, asemenea colegilor lor de la Chase, Corporaţia Băncilor Elveţiene sau Barclays, încercând să obţină mai mulţi bani cu ajutorul banilor. Ei au perfectat vânzarea lingourilor de aur rusesc pe piaţa aurului din Zürich şi au jucat la bursele de aur din New York şi Chicago când au considerat că preţurile la aur sunt mai bune. Au procedat la fel ca fermierii din Iowa cu organele de porc şi fasolea soia. Ei au avut acelaşi motiv ca şi omologii lor capitalişti: profitul.

Banca sovietică trebuia să obţină profituri pentru Maica Rusia şi nu pentru nişte acţionari de cine ştie unde. Ruşii care lucrau la Banca de Comerţ Exterior Sovietică din Elveţia aveau un motiv special să fie performanţi: dacă nu aduceau profit, erau trimişi acasă, unde cădeau în dizgraţie, dacă nu chiar mai rău.

Anunţarea prin telex a iminentei sosiri a unui membru supleant al Biroului Politic dăduse naştere la temeri de acest gen, deoarece toţi cei care se ocupau cu operaţiunile bancare ruseşti în Elveţia îşi aminteau de o zi fatală din noiembrie 1984, când un alt om de la Kremlin, dar nu de la un nivel atât de înalt ca Biroul Politic, sosise însoţit de alţi şase ruşi de la KGB.

Până atunci, prezenţa financiară a Rusiei în Elveţia avea o formă diferită şi se numea altfel. Banca apărea sub numele de Wozhod Handelsbank AG. Ea nu fusese o filială, ci mai degrabă o societate pe acţiuni (de aici AG sau Inc.) independentă din punct de vedere financiar, a Băncii de Stat Sovietice (echivalenta Comitetului Rezervelor).

Directorul comercial al băncii şi expertul în schimburile valutare era un funcţionar elveţian care devenise extrem de zelos, încercând să aducă profituri cât mai mari patronilor săi sovietici. Din această cauză, sperând să aibă noroc, făcuse speculaţii cu valori mari pe pieţele la termen în ideea că dolarul avea să scadă, lucru pe care-l făcuseră şi alţi intermediari elveţieni în anul acela. În realitate,

dolarul crescuse la cel mai înalt nivel din ultimii doisprezece ani. Rezultatul: intermediarul elveţian pierduse trei sute cincizeci de milioane de dolari aparţinând Rusiei, valută câştigată cu greu, dar – cel puţin, aşa se spunea – nu se deranjase să raporteze acest lucru superiorilor săi sovietici.

Când, în cele din urmă, adevărul a ieşit la iveală, ceea ce era inevitabil, au venit la Zürich omul de la Kremlin şi şase grei de la KGB. Mai târziu, în aceeaşi zi, la întoarcerea cursei Aeroflot, grupul celor şapte sovietici crescuse la douăzeci. Ceilalţi treisprezece erau ruşii care răspunseseră de administrarea generală a băncii Wozhod Handelsbank AG şi care pretindeau cu toţii că nu ştiuseră nimic şi că vina era doar a blestematului de economist elveţian.

Nimeni, nici ruşii, nici Comisia Băncilor Elveţiene, care este echivalentul elveţian al Controlorului Monedei din America, nu i-a crezut. Toţi au fost de acord că o asemenea crimă infamă – la urma urmei, pierduseră trei sute cincizeci de milioane de dolari şi pătaseră reputaţia ambelor ţări – merita o pedeapsă pe măsură.

Trei săptămâni mai târziu, într-o pădure din Siberia s-au auzit treisprezece împuşcături.

Patru luni mai târziu, la 1 martie 1985 – era într-o vineri – Comisia Băncilor Elveţiene a anunţat că banca Wozhod fusese închisă pentru totdeauna. Au urmat apoi operaţiunile de lichidare a băncii în stil sovieto-elveţian.

Directorul comercial a scăpat nepedepsit, dovedind încă o dată că merita să fii elveţian când e vorba de bani, mai ales banii altora, şi când pierderea îi privea pe alţii, cu condiţia ca aceşti alţii să fie străini.

Când noua filială a Băncii Sovietice de Comerţ Exterior, sau Vneştorgbank, cum este cunoscută ea la Moscova, luă naştere din cenuşa vechii Wozhod, la conducerea ei fu numită o echipă nouă de tehnicieni sovietici foarte nervoşi. Nervozitatea lor atingea faza maximă în acea zi de 7 decembrie pentru că ei ştiau că 1988, la fel ca şi 1984, se dovedise a fi un alt an dezastruos. Dar, spre deosebire de anul 1985 care provocase probleme morale atât de grave în cercurile

bancare sovietice, toţi ştiau că de data aceasta nu era vina nici unuia dintre ei. La urma urmei, filiala din Zürich a Băncii Sovietice de Comerţ Exterior nu stabilea preţul mondial al aurului; cu atât mai puţin putea să influenţeze preţul ţiţeiului brut pe pieţele mondiale. Nu era vina lor că atât preţul aurului, cât şi al ţiţeiului scăzuseră catastrofal. Vina revenea exclusiv şeicului Yamani. În 1986 el se decisese să dea o lecţie celorlalte ţări producătoare de petrol din lume. Dacă nu vor fi disciplinate, dacă nu-şi vor adapta producţia la condiţiile pieţei, pentru a menţine preţul, n-avea să facă acest lucru nici Arabia Saudită. Făcuse prea mult timp pe „calul de bătaie" în dezavantajul propriu. Deci Yamani dublase producţia Arabiei Saudite la patru milioane de barili pe zi, în pofida faptului că exista deja un excedent de petrol. Dar, în loc ca preţul să scadă doar cu câţiva dolari dovedind că Yamani avusese dreptate, preţurile se prăbuşiseră în câteva săptămâni de la treizeci şi unu de dolari barilul la zece dolari. Nu era vina lor că veniturile în dolari ale ruşilor scăzuseră catastrofal având în vedere aceste preţuri. Cum puteau să împiedice toate acestea, când pe de o parte veniturile scădeau, iar cheltuielile în dolari fuseseră mai mari ca niciodată în istoria URSS? De pildă, cine ar fi putut să prevadă că ei o să cumpere atâta grâu în 1988?

Poate că ei n-ar fi putut să prevadă acest lucru, dar oamenii care lucrau la banca rusă de pe Schützengasse ar fi putut să-şi dea seama de rezultatul final al tuturor acestor tendinţe nefericite, respectiv că la sfârşitul anului 1988 Uniunea Sovietică nu va mai avea dolari.

Problema care se punea era ce se va întâmpla?

Trebuia să facă totuşi ceva şi încă repede. Era clar de ce venise la Zürich un membru supleant al Biroului Politic, răspunzând doar unei vagi invitaţii făcute cu cinci zile în urmă de Ulrich Huber de la Banca Naţională a Elveţiei. De aceea toţi funcţionarii de la Banca Sovietică de Comerţ Exterior fuseseră avertizaţi să-şi ţină gura şi să nu sufle o vorbă despre toată treaba, ceea ce ei ar fi făcut oricum. Îşi dădeau seama că, dacă Vladimir Dolghih reuşea, poate mai

rămâneau la Zürich încă trei sau patru ani şi aveau posibilitatea să bea whisky cât le poftea inima, să mănânce viţel elveţian şi să vadă la aparatele lor video japoneze toate filmele pornografice nemţeşti care le plăceau atât de mult.

Sala de dineuri a conducerii Băncii Naţionale a Elveţiei nu se deosebea cu nimic de sălile de dineu de care dispuneau preşedinţii băncilor din Londra, New York sau Frankfurt. Toate costaseră viaţa a o mulţime de copaci: stejar când era vorba de băncile americane şi englezeşti, lemn de nuc când era vorba de sălile de dineu elitiste elveţiene sau germane.

Nici conversaţia în acea sală de dineuri din Zürich, cu pereţii placaţi în lemn de nuc, nu se deosebea prea mult de cea care se purta de obicei în locuri de acest fel: aceasta se învârtea în jurul unui singur subiect: cum să produci bani pe seama altcuiva. Totuşi, experţii elveţieni aveau câteva particularităţi care-i deosebeau de restul bancherilor din lume. Una dintre acestea era felul lor direct de a aborda lucrurile. Elveţianul nu considera că era nevoie să-şi bată gura despre vreme, arabi sau avionul Concorde, aşa cum făceau bancherii englezi. Sau să vorbească despre golf, cum făceau americanii, care se interesau dacă cutare lovitură se practica în Scoţia sau la Palm Springs. Nu, elveţienii mergeau direct la obiect.

Astfel, după ce-l aşezase pe Roberto Martinez la stânga sa şi pe Vladimir Dolghih la dreapta, Ulrich Huber făcu mişcarea de deschidere imediat după *horsd'oeuvres* – constând, cum se întâmpla deseori la Zürich, din *Bündnerfleisch* şi *prosciutto*. Vorbea simplu şi rar, ca rusul să-l poată înţelege ce spune. Făcea acest lucru nu numai pentru că foloseau o limbă străină pentru toţi, dar, mai ales, pentru că elveţienii îi consideră pe ruşi mai proşti decât pe majoritatea celorlalţi străini.

— Domnule Dolghih, amândoi avem probleme cu activele lichide.

Urmă o pauză.

— Iar cauza problemelor noastre este aceeaşi: politica fiscală şi monetară promovată de Statele

Unite în ultimii opt ani.

Altă pauză.

— Americanii menţin rata dobânzii atât de mare, încât totul în lume este în dolari, depozite în bancă în dolari, obligaţiuni în dolari, acţiuni în dolari. Totul în dolari.

Altă pauză.

— Acolo unde nu sunt *în* franci elveţieni, depozite în bancă în franci elveţieni, obligaţii în franci elveţieni, acţiuni în franci elveţieni.

Altă pauză.

— Toate acestea nu sunt, de asemenea, în aur. Din acelaşi motiv nu mai sunt în franci elveţieni. Din cauza politicii promovate de Ronald Reagan, care cere ca guvernul Statelor Unite să împrumute sume uriaşe de bani, reducând cantitatea de dolari existentă pe piaţă intenţionat şi determinând creşterea valorii dolarului. Dacă guvernul american este pregătit să plătească opt la sută oricui le împrumută bani, de ce clienţii noştri – de fapt, în măsură tot mai mare, foştii noştri clienţi – şi-ar ţine banii în aur acolo unde nu primesc nimic sau în franci elveţieni, unde nu primesc decât trei la sută?

Altă pauză.

— Aşa că ei continuă să-şi scoată banii din băncile noastre şi nu-i mai interesează aurul vostru.

Rusul tocmai îşi mânca *Bündnerfleisch*-ul.

— Trebuie să le dăm o lecţie clienţilor noştri. Nu e bine să fii lacom. Trebuie să le dăm şi americanilor o lecţie. Trebuie să le arătăm că nu le permitem să ne dea cu tifla. Că nu mai pot să stabilească singuri preţul mondial al banilor, al aurului, al petrolului.

La auzul cuvântului „petrol”, furculiţa rusului, de care atârna o felie de *prosciutto*, rămase în aer, în curatul aer elveţian.

Bancherul simţi că venise momentul hotărâtor.

— Dragul meu Dolghih, dacă reuşim, putem să ne rezolvăm cu toţii problema lichidităţilor, dumneavoastră, de asemenea, ca şi prietenul nostru venezuelean. O să profităm cu toţii în mod egal.

— Explicaţia dumneavoastră, spuse el, întorcându-se spre Roberto Martinez.

Sosise următorul fel, *geschnetzeltes Kalbfleisch Zürcher Art* şi *Rösti*, servit cu un vin de St. Saphorin bine răcit, şi terminaseră de mâncat, dar venezueleanul tot mai vorbea. Se opri din vorbit când fură aduse crema caramel şi cafeaua.

Vladimir Dolghih şedea tăcut şi îşi bea cafeaua.

Zece minute mai târziu rusul părăsi Banca Naţională a Elveţiei şi la ora cinci se urca la bordul avionului Companiei Aeroflot care-l ducea înapoi la Moscova. Venezueleanul şi elveţianul îl provocaseră cu propunerea lor, care era foarte tentantă. Dar ceva îl neliniştea. Îl atrăseseră oare într-o cursă?

*

Tocmai când nava Aeroflot ateriza pe aeroportul Şeremetiev din Moscova, la Georgetown tânărul José Martinez se dădea jos din pat. Aruncându-şi ochii pe ceasul său marca Rolex, montat cu diamante, văzu că era ora două după-amiază, deci ora obişnuită la care se scula el.

Cei mai mulţi tineri care studiau la Georgetown nu locuiau în campus, deoarece nu era suficient spaţiu pentru cazare. Stăteau în apartamente situate la subsolul unor case vechi şi foarte mici din Georgetown, care la începutul anilor 1950 costaseră cam douăzeci de mii de dolari. Acum se vindeau la preţuri de zece sau de douăzeci de ori mai mari. Deşi preţul se schimbase, apartamentele de la subsol rămăseseră aceleaşi magherniţe de totdeauna; singura diferenţă era că acum se închiriau cu şase sute de dolari pe lună.

Nu la fel stăteau lucrurile cu tânărul José Martinez. El nu locuia la subsol, ci ocupa un apartament cu două dormitoare şi două băi într-unul dintre cele mai elegante imobile rezidenţiale din oraş, numit Georgetown Arms. Printre facilităţile de care beneficia se numărau o piscină încălzită tot timpul anului şi o servitoare. Pe bătrânul Martinez îl costa două mii de dolari pe lună, dar tânărului José nu-i păsa.

Acesta din urmă decise că locul unde trebuia să-şi înceapă misiunea era la Tombs, localul al cărui nume amintea de un cimitir. Toţi prietenii lui aveau să fie acolo, iar unul dintre ei va şti, fără îndoială, cum să facă rost de informaţia de care unchiul său avea nevoie. Bătrânul îl sunase de la Zürich şi aproape că-l rugase. Isuse Hristoase, merita un Jaguar sau chiar un Ferrari dacă reuşea. Spre deosebire de alte dăţi, tânărul Martinez începu ziua academică având o motivaţie serioasă.

Restaurantul Tombs este pentru studenţii din Georgetown ceea ce este Mory's pentru studenţii de la Yale, sau Nassau pentru cei de la Princetown, localul preferat. Tombs se afla pe bulevardul 36 la intersecţia cu strada Prospect, exact vizavi de Şcoala pentru Relaţii Externe şi exact sub unul dintre restaurantele mai bune din Washington DC, Restaurantul 1789. Spre deosebire de cele mai multe localuri pentru studenţi, la Tombs mâncarea era cu adevărat excelentă şi nu se servea bere Budweiser sau Coors, ci bere Heineken la halbă.

În fundul sălii, la o masă mare, şedeau, ca de obicei, prietenii tânărului José. Întrucât era două şi jumătate după-amiaza şi era 8 decembrie, deci perioada examenelor de la mijlocul semestrului, cei mai mulţi studenţi erau sau la cursuri, sau învăţau la Biblioteca Lauinger. Totuşi, potrivit tradiţiei latine, băieţii din Brazilia, Argentina şi Venezuela priveau cu dispreţ această comportare până în momentul în care ea devenea absolut necesară şi nu mai putea fi evitată. Atunci îi angajau pe cei mai buni profesori suplinitori pe care îi puteau găsi şi treceau examenele cu chiu cu vai.

Chiar dacă jucai baschet, trebuia să ai media generală şase, altfel te dădeau afară de la universitate. Media mediilor băieţilor aşezaţi la masa din fundul localului Tombs era şase douăzeci şi cinci, după cum calculaseră ei o dată cu mare dificultate. Cu alte cuvinte, exact cât trebuia. La urma urmei, ce conta dacă foile lor matricole arătau îngrozitor? Nimeni n-avea să se uite la ele vreodată. Părinţii lor, care îi aduseseră aici, urmau să aibă grijă ca ei să absolve

universitatea, chiar dacă ar fi trebuit să apeleze şi la Papa de la Roma, având în vedere că Universitatea din Georgetown era o şcoală iezuită. Ei aveau, de asemenea, să le asigure fiilor slujbe pe măsură în bănci sau companii comerciale pe care le administrau atât acasă la ei, cât şi la New York sau în Europa.

Deci, de ce să se omoare cu firea?

Primul lucru pe care tânărul Martinez îl făcu când ajunse la masa din fundul barului fu să comande un rând de băutură pentru toţi cei prezenţi.

— Cunoaşte careva dintre voi pe cineva la biroul decanului Krogh? Vreau să spun, în plan intim, adăugă el.

Toţi o cunoşteau pe Jan. Şi încă intim. Ea răspundea la telefon la Şcoala pentru Relaţii Externe şi se pregătea pentru o carieră în străinătate învăţând spaniola şi portugheza într-un mod foarte simplu, adică în diferite paturi din diverse locuinţe situate la distanţă de zece minute de mers pe jos de la campus.

— E la lucru acum?

Toţi cei de faţă ridicară din umeri.

Lângă scările pe care coborai, ca să te duci la restaurantul de la subsol din strada 35, era o cabină telefonică. Tânărul José formă 625-4216 şi la telefon se auzi:

— Şcoala pentru Relaţii Externe. Biroul decanului.

— Jan?

— Da.

— La telefon José Martinez.

— Bună, José. Nu ne-am mai întâlnit de mult. Dar am putea s-o facem repede. Azi decanul e plecat cu treburi.

— Ce-ai zice să mâncăm la mine diseară?

— Mai degrabă aş prefera să ieşim undeva. Ce-ai zice de un restaurant italienesc?

— Bine. Ce părere ai de Tiberio?

Localul cu acest nume era cel mai scump pe o rază de trei sute de kilometri.

— Vin să te iau la şapte, continuă José, fără să mai aştepte răspunsul. Apoi adăugă: Ce zici, ai putea să mă ajuţi într-o chestiune neînsemnată?

— Sigur. Vino la şapte şi jumătate şi-mi spui atunci. Trebuie să stau aici mai târziu.

— Nu, scumpo. Îţi spun acum. Poţi să dai de urma profesorului Paul Mayer?

— Ce înţelegi când spui „să dau de urma”?

— Adică unde stă şi unde umblă.

— Nu cred că trebuie să fac asta.

— N-o să ai necazuri, crede-mă. Taică-meu vrea să-i trimită ceva.

— Bine, poate. Ne vedem la şapte şi jumătate.

Nota de consumaţie la Tiberio se ridică la o sută nouăzeci şi cinci de dolari.

După ce Jan luă o altă lecţie de spaniolă la avansaţi, îi dădu tânărului José celălalt lucru pe care acesta îl dorea. Se părea că profesorul Paul Mayer locuia pe strada Dent la numărul 3514. Dar nu era acasă acum. În după-amiaza aceea dusese un mesaj în biroul decanului şi, în timp ce aştepta să vadă dacă acesta avea un răspuns, îl auzise pe decanul Krogh spunând cuiva la telefon că profesorul Mayer plecase la Londra, că avea să lipsească toată săptămâna şi că, probabil, putea fi găsit la sediul de acolo al Băncii Americii.

Tânărul José o recompensă cu generozitate, învăţând-o poziţia venezueleană, care, în scurt timp, avea să devină o modă în Georgetown, cel puţin, în acea parte a acestei zone situate la zece minute distanţă de mers pe jos de la campus.

Când, în cele din urmă, se descotorosi de Jan, tânărul Martinez sună la numărul din Zürich dat de unchiul său. Acesta lipsea. Aşa cum fusese instruit, îi transmise telefonistei de la hotel tot ce aflase despre adresa şi locul unde se găsea profesorul Mayer, cu rugămintea să lase mesajul în scris în cutia de corespondenţă a unchiului său.

3

După ce Roberto Martinez se întorsese la hotelul Baur au Lac, după masa extrem de bogată şi distinsă servită la Banca Naţională a Elveţiei, se hotărâse să tragă un pui de somn. Ajutat de cele două păhărele de Kirschwasser băute la cafea, dormise aproape până seara. Era 7 decembrie 1988. Având în vedere că, potrivit obiceiurilor elveţiene, era târziu, iar afară părea că va începe să viscolească, venezueleanul se hotărî să stea la hotel şi să ia masa singur la rotiserie. Era prima dată după mulţi ani când mânca singur, de aceea starea lui de spirit nu era prea grozavă, deşi se îmbunătăţise oarecum datorită unei sticle de vin alb de Burgundia excelent, îmbuteliat de cei de la Baur au Lac, şi consumată în timpul mesei.

Era aproape unsprezece seara când controlă pentru ultima dată cutia de corespondenţă de la recepţie şi găsi mesajul trimis de nepotul său. Starea lui de spirit se schimbă în bine. Urcă imediat în cameră şi luă receptorul telefonului. Avea să sune la Frankfurt.

Terminase de format numărul, când brusc puse înapoi receptorul în furcă, înainte să aibă cineva timp să răspundă. Nu proceda inteligent, îşi spuse. Poliţia specială elveţiană care se ocupa cu supravegherea străinilor – renumita *Fremdenpolizei* – înregistra fără îndoială convorbirile de la hotelul Baur au Lac. Şi chiar dacă n-ar fi făcut acest lucru, ar fi primit zilnic o listă cu toate telefoanele date de la hotel. Numărul de telefon din Frankfurt era ultimul lucru pe care dorea ca ei să-l obţină de la el. Dacă îl urmărea poliţia din Elveţia şi dacă oamenii din Frankfurt ar fi avut neplăceri, ei şi-ar fi dat seama cum i-au găsit autorităţile şi, în acest caz pe el, Roberto Martinez, nu l-ar fi aşteptat decât moartea, şi asta foarte curând.

Dar, la urma urmei, trebuia oare să sune într-adevăr?

Se uită din nou la număr. Îi fusese dat fratelui lui, personal, de către unul dintre verii lui Carlos, care locuia la Caracas şi care ani de zile o dusese bine graţie notorietăţii renumitei lui rude teroriste. Când nu

profita de această rudenie, era funcţionar la Ministerul de Finanţe, condus, bineînţeles, de celălalt frate Martinez.

Pe neaşteptate ministrul venezuelean al petrolului se îmbrăcă din nou cu paltonul. De ce să nu procedeze ca în filme?

Ieşi din hotelul Baur au Lac şi merse pe jos până în Bahnhofstrasse. Era deja unsprezece şi zece, şi pe străzile oraşului Zürich nu era ţipenie de om. Privi spre lac apoi înspre Paradeplatz. Nu se zărea nimeni. Nu reuşi să depisteze nici măcar o cabină telefonică. Iar vântul care bătea dinspre lac era tot mai rece. Începuse să ningă.

Martinez se gândi cu amărăciune cât de diferită era acum situaţia lui în comparaţie cu frumoasele zile de altădată, şi nu cu mulţi ani în urmă. Pe vremea aceea, când un ministru al petrolului, ca el, venea în Elveţia, sosea însoţit de o suită întreagă de peste zece persoane, printre care un purtător de cuvânt pentru presă şi gărzi de corp. El şi omologii lui din Riad, Teheran şi Kuwait fuseseră dumnezeii energiei şi, din această cauză, se aflau în centrul atenţiei întregii lumi. Ei şi el, Roberto Martinez, care se numărase printre liderii ţărilor petroliere, îi făcuseră pe toţi elveţienii să se întoarcă la biciclete, când, din motive de economisire a energiei, în Elveţia fusese interzisă circulaţia motorizată duminica.

Ce diferită era acum situaţia. Nici ziarişti care să se înghesuie să-i noteze fiecare cuvânt şi să-i filmeze fiecare gest. Niciun fel de suită. Nici măcar un om care să-l păzească şi să găsească o nenorocită de cabină telefonică. Sau măcar un blestemat de taxi care să-l ducă la un telefon public înainte să îngheţe de tot.

Acum, *elveţienii* erau cei care refuzau un mijloc de transport. Roberto Martinez era din nou pe punctul de a renunţa când, ca prin minune, apăru, în cele din urmă, un taxi mare, bine încălzit, condus de un şofer care vorbea englezeşte. Şoferul, pe care îl chema Uri, îi sugeră să meargă la un bar în oraşul vechi, unde ştia că era un telefon public.

Zece minute mai târziu, după ce îi spusese lui Uri să aştepte în afara localului care se numea Zum

Ochsen, şedea la bar şi bea bere elveţiană turnată dintr-o sticlă mare cafenie cu o etichetă pe care scria: Feldschloesschen Brauerei. Berea avea gustul melasei calde. După ce stătu un timp, atât cât să nu bată la ochi, întrebă unde este cabina telefonică şi fu îndrumat spre coridorul pe care se mergea la toaleta pentru bărbaţi.

La Frankfurt răspunse o femeie. Aceasta vorbea o engleză impecabilă. Ştia cine este Martinez. Îi spuse acestuia să se ducă la gara din Zürich, unde, dacă veneai de pe Bahnhofstrasse, în hol, imediat pe stânga era un şir de cabine telefonice. Cabina de la care trebuia să vorbească era ultima din rândul de zece. Avea numărul 01-797-4422. Putea să fie acolo într-o jumătate de oră?

Putea.

Femeia închise. Era exact ca în filme.

Roberto Martinez fu atât de mulţumit de sine, încât îşi comandă un scotch, îl bău, apoi mai comandă unul, pe care-l bău mai încet, uitându-se din când în când la ceas. După ce trecu un sfert de oră, se îmbrăcă din nou cu paltonul şi ieşi afară din localul Zum Ochsen în noaptea elveţiană extrem de rece, unde fidelul şofer Uri îl aştepta încă, cu motorul şi instalaţia de încălzire în funcţiune.

La miezul nopţii gara din Zürich era goală, la fel ca şi străzile oraşului. Tot aşa erau şi cele zece cabine telefonice. Când sună telefonul, ţârâitul acestuia păru atât de strident în sala de aşteptare rece, goală şi tăcută, încât, pentru a doua oară în seara aceea, Martinez fu tentat să nu răspundă la telefon şi să o ia la fugă.

Ridică receptorul ca să întrerupă zgomotul. După ce-şi declină identitatea, vocea, de data asta vocea unui bărbat, îi spuse în spaniolă să fie a doua zi la prânz la etajul trei al muzeului din Basel, în locul unde erau expuse picturile celor doi Holbein.

Apoi cel care suna din Frankfurt întrerupse convorbirea la fel de brusc cum se întâmplase şi prima dată.

Uri îl duse pe pasagerul său latino-american înapoi la hotelul Baur au Lac. Călătoria nu dură decât cinci

minute, dar ceru pentru cursă două sute de franci.

Bărbatul de la recepţie îi spuse lui Martinez că era un tren spre Basel care pleca a doua zi de dimineaţă la ora zece şi patruzeci de minute şi că ajungea acolo la unsprezece şi cincizeci şi şase de minute şi că de la gară până la muzeul de artă se făceau cu maşina maximum şapte minute.

— Vreţi să-l vedeţi pe Picasso?

— Nu, răspunse venezueleanul, pe cei doi Holbein.

Funcţionarul de la recepţie dădu aprobator din cap. Aparent, nu toţi latino-americanii erau barbari.

Zece minute mai târziu, Martinez adormi în aşternutul pus la dispoziţie de unul dintre cele mai bune hoteluri din lume, consolându-se cu gândul că chiar şi *sans* anturaj era încă în stare să acţioneze la fel de eficient ca întotdeauna.

La mică distanţă de gara din Frankfurt, într-o cameră dintr-o clădire sordidă, cum numai în acest oraş se pot întâlni, bărbatul şi femeia cu care vorbise venezueleanul erau în pat, dar nu dormeau încă. Discutau despre riscul pe care-l implica acest drum. Bărbatul trebuia să ia trenul care pleca dimineaţa spre Elveţia pentru a se întâlni cu venezueleanul. Ea îi spunea că trecerea frontierei cu riscul de a fi recunoscut de grăniceri sau de cei de la vamă era o nebunie. Pur şi simplu, nu merita.

El îi spuse că n-avea dreptate. Avea nevoie de bani.

— Uită-te unde stăm, spuse el. Este nedemn de Carlos!

O clipă nu zise nimic, apoi continuă:

— Ei răspândesc zvonul că am murit. Dacă nu reuşesc să depăşesc situaţia asta, mai bine aş muri.

— Nu vorbi prostii. De ce nu te ajută Gaddafi?

— Poate din cauză că nu sunt arab. Poate pentru că îmbătrânesc. La urma urmei, cine poate şti ce gândeşte omul ăsta. E nebun. Cel puţin, nu mi-a confiscat vila. Deşi nici nu mi-a mai îngrijit-o. N-o să treacă mult timp şi o să arate ca magherniţa asta în care stăm. Dacă n-o să fac rost de nişte bani ca să o repar singur.

— Despre câţi bani vorbeşte venezueleanul?

— Cinci milioane de dolari.

Mărimea sumei o impresionă pe femeie.

— Dacă lucrurile se desfăşoară cum trebuie, ne putem muta la hotelul Frankfurterhof când mă întorc.

Femeia râse.

— Nu este vorba numai de bani, continuă Carlos. Avem nevoie de o conducere nouă şi venezueleanul ne poate ajuta în acest sens.

— De ce e nevoie de o conducere nouă?

— Pentru că, îi explică el, conducerea veche nu-i ducea nicăieri. De ani de zile Carlos îşi dăduse seama că sub această conducere mergeau pe un drum greşit. Nu reuşim să realizăm nimic şi, pur şi simplu, sunt prea bătrân pentru a-mi permite să mai greşesc.

Carlos avea acum şaizeci şi unu de ani. Ani de zile trăise o mare parte din timp uitat de lume în vila aceea care se degrada tot mai mult, situată la periferia oraşului Tripoli. Eşecul la care se referea el privea „noua" ramură a euroterorismului care apăruse la sfârşitul anilor 1970. Fusese ideea lui, ultima lui mare idee. Personal plecase din Libia la Frankfurt în primăvara anului 1977, ca să convingă Facţiunea Armata Roşie să preia această misiune.

Atâta timp cât guvernul Germaniei de Vest era controlat de puterile care conduceau NATO, nu exista niciun mijloc prin care societatea europeană, iar în acest caz societatea germană, să poată fi silită să nu mai sprijine proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie. Dacă reuşea ca Germania să nu mai fie fidelă NATO, ar fi fost distruse legăturile care o determinau să fie capitalistă, facilitând astfel relaţiile cu ţările din Est. Dacă Germania ar fi făcut acest lucru, ceilalţi parteneri ar fi procedat la fel.

Pe de altă parte, alianţa putea fi distrusă dacă era frântă voinţa conducătorilor din Germania care se aflau în spatele NATO – pentru că ei profitau cel mai mult de pe urma acestei alianţe. Nu era vorba doar de generali, ci şi de baronii industriei germane care livrau generalilor arme şi de bancherii de la Frankfurt şi Düsseldorf care finanţau industria de armament.

Nu trebuia pierdut din vedere nici sistemul judecătoresc, pentru că acesta îi apăra pe capitaliştii

care distrugeau mediul defrişând pădurile Germaniei. Judecătorii erau cei care se aflau în fruntea unui sistem juridic ce avea în mod special menirea să protejeze mai mult proprietatea decât demnitatea oamenilor, sistem care reuşise deja să ruineze sufletul germanilor creând acea *Konsumgesellschaft*, în cadrul căreia oamenii din Germania erau învăţaţi că împlinirea înseamnă capacitatea de a cumpăra frigidere, de a conduce Mercedesuri, de a-şi petrece vacanţele în Spania, nu să citească operele lui Goethe, să asculte muzica lui Bach şi să mediteze la ideile lui Marx.

Ţinta era ansamblul militaro-financiaro-juridic care crease toate acestea. Vor începe cu Germania. Vor crea acolo un model. Dar în scurt timp întreaga Europă se va afla pe agendă. Atunci niciun bancher, industriaş sau general de la Atlantic până la Elba nu va mai fi în siguranţă. Toţi vor fi urmăriţi. De fapt, dacă Facţiunea Armata Roşie reuşea în Germania, le spusese Carlos, el personal va avea grijă ca aceeaşi metodologie să fie aplicată şi în Franţa, Italia, Belgia… În sfârşit, oriunde era necesar.

Noua strategie începuse să fie aplicată câteva luni mai târziu în vara anului 1977.

Prima ţintă fusese cunoscutul bancher german Jürgen Ponto, preşedintele lui Dresdner Bank. De ce Ponto? Pentru că băncile germane, mai ales două dintre cele mai importante – Deutche şi Dresdner – nu numai că împrumutau bani complexului industrial-militar din acea ţară, dar erau şi principalii acţionari în cadrul corporaţiilor care erau inima sistemului. Atacă marile bănci şi ai reuşit să zdruncini şi, în cele din urmă, să distrugi înseşi bazele sistemului.

Ponto ieşise să o întâmpine pe fina lui la intrarea principală şi fusese împuşcat – mai bine zis ciuruit – câteva secunde mai târziu de armele Facţiunii Armata Roşie. Graţie mijloacelor de comunicare în masă, care se dezvoltaseră nemaipomenit de mult în Germania, în perioada postbelică, imaginea bancherului zăcând într-o baltă de sânge în faţa intrării propriei case se întipărise în mintea fiecărui german.

Era o punere în scenă teroristă de cea mai bună calitate. Carlos, care se afla într-o altă casă conspirativă din afara Frankfurtului văzuse totul la televizor.

Următoarea victimă fusese Hans-Martin Schleyer, preşedintele Asociaţiei Federale a Patronilor Germani, cea mai puternică şi influentă grupare de capitalişti din Germania Occidentală. Din nou Facţiunea Armata Roşie ţintise în vârf, nu la periferie.

Devenind mai spectaculoşi, au început cu o acţiune de răsunet şi au căutat să speculeze fiecare fapt. Mai întâi l-au răpit pe Schleyer, trăgându-l afară din maşină după ce îi omorâseră, în plină zi şi cu sânge rece, pe cei doi oameni care erau paza lui de corp. Avea de ce să se ocupe televiziunea! Apoi, periodic, trimiteau fotografii mijloacelor de informare în masă în care el apărea viu şi citind ştiri din ziarul de ziua trecută despre el însuşi. În cele din urmă, s-au plictisit de joc, l-au omorât şi i-au aruncat trupul într-un loc unde ştiau că va fi găsit cu uşurinţă.

Continuând în acest fel, anul următor l-au omorât pe unul dintre judecătorii cei mai importanţi din Berlin, care îi băgase la închisoare pe câţiva dintre camarazii lor din Facţiunea Armata Roşie, şi au făcut cunoscut întregului sistem judiciar din Germania că nimeni din societatea germană decadentă nu era invulnerabil.

Un an mai târziu s-au apropiat şi mai mult de ţinta lor principală. Au încercat să-l asasineze pe generalul Alexander Haig, comandantul NATO, în timp ce acesta se ducea cu maşina la sediul din Bruxelles al acestei organizaţii.

De data aceasta, au dat greş. Au întârziat cu cinci secunde.

De fapt, abia în 1985 euroteroriştii au reuşit, în cele din urmă, să omoare un general. Victima, generalul René Audran, se ocupa cu tranzacţiile de arme franceze, era cel care, din însărcinarea ministerului Francez al Apărării, furnizase Arabiei Saudite avionul Mirage, iar Argentinei şi Irakului rachetele Exocet. L-au omorât în faţa casei sale din suburbia pariziană La-Celle-Saint-Cloud, trăgând în el cu mitraliera. De data

aceasta, au avut grijă ca lumea să afle că boala teroristă era răspândită în mod deliberat şi coordonat; că acest asasinat fusese rezultatul unei acţiuni comune la care participaseră Facţiunea Armata Roşie, Acţiunea Franceză şi Celulele Belgiene ale Combatanţilor Comunişti.

Câteva săptămâni mai târziu, membrii aceleiaşi grupări au intrat în casa doctorului Ernst Zimmermann, situată într-o suburbie a Münchenului, tocmai când acesta era pe punctul de a pleca la birou. L-au legat, l-au aşezat în patul conjugal, şi în prezenţa soţiei sale Ingrid şi sub privirile îngrozite ale acesteia, l-au executat, împuşcându-l în cap. Ce crimă comisese acesta? Era preşedintele consiliului Uniunii Producătorilor de Motoare şi Turbine, principala companie aerospaţială vest-germană. Zimmermann, sau compania lui, furniza motoare pentru tancul german „Leopard" şi pentru avionul de vânătoare şi bombardament al NATO „Tornado". Deci, el trebuia să moară.

Şi lucrurile au continuat în acest fel.

Publicaţia *The Wall Street Journal*, analizând situaţia creată în Europa în 1988, concluziona că „Tuturor persoanelor importante din domeniul industrial şi finanţelor le este teamă să nu fie asasinate". Şi continua: „Asta şi urmăreşte terorismul: să semene teroare în sufletele duşmanului". Dar, deşi teama era prezentă, ea se reflecta mai mult în viaţa particulară a oamenilor importanţi, determinându-i să reducă cheltuielile exorbitante atât de dragi nevestelor lor: gata cu balurile, gata cu deschiderea stagiunii la operă, gata cu întâlnirile la curse. Cât priveşte ataşamentul lor public faţă de NATO şi Occident, el era la fel de ferm.

Deci, nici *noua* tactică de a-i băga în sperieţi pe oamenii care conduceau firma Mercedes-Benz, Corporaţia Băncilor Elveţiene sau Royal Dutch nu dăduse niciun rezultat. Vechea tactică urmărind intimidarea oamenilor politici din Occident se dovedea, de asemenea, tot mai ineficientă.

Astfel, în pofida prezenţei ameninţătoare a Armatei Sovietice în Germania, creştin-democraţii în frunte cu

Helmuth Kohl continuau să conducă ţara la fel de eficient ca mai înainte, pe vremea lui Adenauer şi Erhart. S-ar putea spune că identificarea în Germania de Vest a terorismului cu extremismul de stânga a contribuit la rămânerea la putere a conservatorilor, întrucât CDU-CSU era considerată de mulţi germani ca fiind o contrapondere mai eficientă la terorismul de pe străzi decât social-democraţii, ca să nu mai vorbim de ecologişti.

Margaret Thatcher şi guvernul ei conservator conduceau încă Anglia în pofida încercărilor teroriştilor irlandezi de a o asasina pe ea şi întregul guvern în timp ce se aflau într-o clădire din Brighton, unde se adunaseră cu toţii la convenţia anuală a partidului lor. În pofida deceniilor de terorism atât din partea stângii, cât şi din partea dreptei, a răpirii şi asasinării de către Brigăzile Roşii a zeci de personalităţi importante din Italia, printre care şi fostul prim-ministru Aldo Moro, procesul democratic nu numai că supravieţuise, dar, în a doua jumătate a deceniului al nouălea, se dezvoltase cum rareori se întâmplase înainte. Iar după 1977, la fiecare sesiune de alegeri, numărul voturilor obţinute de comunişti a scăzut.

Ce se întâmplase cu puterea lui Arafat şi a OEP în 1988? Ei îi provocaseră de prea multe ori pe ultraconservatorii din Israel, aşa că Begin s-a dus, pur şi simplu, după ei în Liban şi i-a aruncat literalmente în mare. Încercarea lor de a răsturna regimul din Arabia Saudită, provocând o revoluţie la Mecca, s-a dovedit un eşec total. În cele din urmă, Arafat devenise o pacoste politică chiar şi pentru lumea arabă.

Deci, de la Pirinei până la Elba şi de la Dublin până la Tel Aviv, în forma lui tradiţională, terorismul se dovedise falimentar.

Carlos ştia acest lucru.

Iar în aceste zile de la finele anului 1988 ştia şi de ce. Urmăriseră obiective greşite.

Crezuseră că vor putea să „câştige” subminând statul Israel prin atacuri teroriste de la bazele din Liban, că vor putea să pună capăt dominaţiei clasei de

sus în Anglia o dată pentru totdeauna, asasinându-l pe Mountbatten pe iahtul său, ucigându-l pe prim-ministrul Marii Britanii şi tot cabinetul la Brighton, că vor putea să împingă Germania Occidentală în braţele Germaniei Răsăritene, răpindu-i şi asasinându-i pe bancherii din Düsseldorf şi pe industriaşii din München.

Ceea ce înţelegea Carlos acum era că toate acestea implicaseră acte teroriste spectaculoase care dăduseră greş.

Înţelegea că adevăratul duşman nu era reprezentat de gangsterii care conduceau Israelul, nu de conservatorii care voiau să aducă Anglia în secolul al nouăsprezecelea, nici de reacţionarii primitivi care formau familia regală din Arabia Saudită şi nici de clica total coruptă capitalistă aflată la putere în Germania Occidentală.

Nu. Duşmanul – Occidentul – ar fi rezistat sau s-ar fi prăbuşit doar odată cu o singură naţiune şi numai una: Statele Unite. Restul, israelienii, englezii, germanii, saudiţii făceau, pur şi simplu, ce le spuneau americanii să facă.

Şi uimitor, singura ţară care rămăsese esenţialmente imună la terorism era SUA. Desigur, două sute de soldaţi americani fuseseră masacraţi de către terorişti în timp ce dormeau în cazarma lor din Beirut. Bineînţeles, când şiiţii deturnaseră avionul aparţinând liniilor aeriene TWA ţinuseră captivi cincizeci de americani. Dar în Statele Unite propriu-zis? Exista terorism pe pământul Americii?

Nici vorbă.

De fapt, din momentul în care poliţia din os Angeles se hotărâse să lichideze Armata de Eliberare Reunită, transmiţând în direct la televiziune operaţiunea respectivă, terorismul organizat dispăruse efectiv de pe scena Americii. Probabil că o mulţime de pretinşi terorişti trăseseră concluzia: era inutil să-şi piardă timpul într-o ţară unde poliţiştii acţionau ca nişte câini turbaţi.

Carlos conchisese că, dacă vrei să distrugi duşmanul, trebuie să-l loveşti în inimă. Iar inima era compusă din cele cincizeci de state ale Americii.

Cum?

Cum să creezi un climat de teamă în Statele Unite, subminând astfel capacitatea lor de a se guverna… şi prin extensie, capacitatea de a conduce restul celeilalte jumătăţi a lumii?

Un mijloc ar fi fost să transfere, pur şi simplu, vechile metode pe noul continent. Masacrarea puşcaşilor marini la Beirut dovedise că americanii erau extrem de vulnerabili la efectele psihologice ale terorismului. În decurs de câteva săptămâni de la masacru, sub presiunea opiniei publice americane, guvernul Statelor Unite fusese nevoit să se retragă *complet* din Orientul Mijlociu. După ce timp de treizeci de ani dominaseră din punct de vedere politic regiunea, acţiunea sinucigaşă a unui singur şofer, care conducea un camion încărcat cu exploziv şi care intrase într-o cazarmă a puşcaşilor marini americani situată la câteva sute de metri de ţărmul de est al Mediteranei, îi silise pe americani să se retragă. Când, mai târziu, avionul liniilor aeriene TWA fusese deturnat la Beirut, iar ostatecii americani au fost prezentaţi în direct, cu aroganţă, în fiecare zi la televiziune, publicul american a devenit şi mai convins că Orientul Mijlociu era un loc de care guvernul Statelor Unite trebuia să stea cât mai departe posibil.

Ar fi fost oare posibil ca o serie de acte similare, chiar în America, să determine o altă retragere masivă a americanilor – de data aceasta, din Europa? Oare uciderea unui număr mai mare de bancheri, industriaşi, judecători şi politicieni americani n-ar putea convinge opinia publică americană că, aşa cum se întâmplase în cazul Orientului Mijlociu, la fel se punea acum problema şi în ce priveşte Europa: că preţul plătit pentru o implicare şi mai profundă era prea mare? Că venise momentul ca America să-şi vadă de treburile ei sau, mai bine, să se izoleze.

Deoarece trecuseră patru ani de când începuseră cercetările în cadrul Iniţiativei de Apărare Strategică, în scurt timp, ele aveau să dea roade. În curând va fi desfăşurat echipamentul pe care-l implica „Războiul Stelelor”. În acest caz, cine mai avea nevoie de

NATO? De ce să fie americanii ţintele ticăloşilor de terorişti comunişti nebuni din Europa doar pentru că Statele Unite continuau să susţină o alianţă desuetă?

Dar singur era aproape imposibil să facă acest lucru. Şi Carlos ştia asta.

I-ar fi fost de folos totuşi. De fapt, i-ar fi fost de mare folos, l-ar fi readus pe Carlos pe prima pagină a fiecărui ziar din lume.

Dar numai acest lucru n-ar fi suficient. Era nevoie de ceva cu totul nou. Ceva pe o scară mai largă.

Ceva pe un plan total diferit.

Să se întoarcă vărul său la Caracas. În timpul lungii convorbiri telefonice, pe care o avusese când îl sunase în Libia cu trei seri în urmă, acesta îi spusese că fraţii Martinez, care conduceau Venezuela, erau nebuni de legat. Ei deţineau poziţia cheie în rândul acelei clase şi în special al clicii din rândul acelei clase, care conducea şi condusese întotdeauna ţara. Toţi îi urau acum pe nord-americani cum nu-i urâseră niciodată, deoarece FMI şi bancherii americani le uzurpaseră puterea. În sfârşit, fraţii Martinez erau dispuşi acum să facă orice în acest sens. Ei ar fi sprijiniţi în Venezuela aproape în totalitate, începând de la preşedinte şi până la şefii uniunilor sindicale. El, vărul lui Carlos, îi spusese că aceştia se gândeau la o „acţiune comună” cu tovarăşul lor venezuelean, Carlos, şi voiau să vorbească cu el despre acestea.

Se părea că putea fi exact ce-şi doreau. În orice caz, era ceea ce el, Carlos, avea nevoie. Acţiune! Gazdei lui, care acuma îl ignora complet, i-ar fi plăcut acest lucru. Asta nu însemna că i-ar fi spus ceva lui Gaddafi. Omul era nebun şi ar fi putut să facă sau să spună ceva care ar fi compromis totul.

Nu-l surprindea câtuşi de puţin faptul că un om cu reputaţia lui Roberto Martinez, ministrul petrolului, şi fratele acestuia, José, ministrul de finanţe, voiau să aibă de-a face cu el, Carlos, teroristul. La urma urmelor, ei erau, cum spusese vărul său, de aceeaşi naţie şi ştiau cu toţii că eliberatorul Americii Latine, un revoluţionar, un terorist, dacă era vorba să fie cinstiţi, avusese dreptate când, cu peste un secol şi

jumătate în urmă, îi pusese în gardă pe toţi şi le arătase care era duşmanul lor *comun*.

„Statele Unite, spusese Simon Bolivar, păreau făcute să impună sărăcia latino-americanilor în numele libertăţii."

Această libertate părea să includă şi libertatea de a impune latino-americanilor o datorie uriaşă, rate cămătăreşti ale dobânzii la această datorie şi apoi să ceară plata scadenţelor în numele liberei iniţiative, indiferent de suferinţele omeneşti pe care le-ar implica.

Nu. Lucrurile merseseră prea departe. Această situaţie nu mai putea fi tolerată. Trebuia luate contramăsuri drastice. Şi toţi venezuelenii, în ultimă instanţă toţi latino-americanii, trebuiau să participe la această contraacţiune.

Astfel, în ultimele săptămâni ale anului 1988, ei – ministrul petrolului, ministrul de finanţe şi revoluţionarii – aveau o cauză comună, dacă a existat aşa ceva vreodată.

Deci, trei ore mai târziu, Carlos îşi părăsi patul şi pe tovarăşa lui, care dormea încă, şi porni la drum. Afară nu se luminase încă de ziuă.

După o jumătate de oră se afla în expresul Rheingold, care se îndrepta spre frontiera de sud a Germaniei şi oraşul Basel, situat în apropiere.

4

Primul moment al adevărului în acea zi – era joi, 8 decembrie 1988 – sosi pentru Carlos când expresul Rheingold se opri la gara Badischer. Această staţie de cale ferată este o enclavă teritorială germană în interiorul oraşului helvet Basel. În anii 1930, naziştii au profitat de privilegiile ce decurgeau din acest statut organizând acolo, pentru tinerii elveţieni, adunări ale organizaţiei Hitlerjugend.

Naziştii veniseră şi plecaseră, dar gara Badischer rămăsese în continuare o enclavă. Toate trenurile care veneau din nord se opreau aici câteva minute, dar, de obicei, coborau puţini pasageri. Unii dintre cei rămaşi în tren deveneau nervoşi. Aceasta se datora faptului că ştiau că în această gară se urcau în tren funcţionari ai Serviciului elveţian pentru Imigraţie şi ai autorităţilor vamale ale acestei ţări.

Deci, ca întotdeauna, şi în acea zi stătură în expresul Rheingold următoarele zece minute, în timp ce trenul străbătea oraşul Basel spre gara centrală elveţiană, Hauptbahnhof, ultima staţie situată de partea cealaltă a Rinului. Funcţionarii elveţieni se deplasau încet, la fel ca trenul, întrucât controlau, pe îndelete şi suspicioşi, actele fiecărui pasager. Nu deschideau bagajele decât arareori. Dar îşi consultau des registrele groase pe care le purtau cu ei, în care erau înregistrate numerele de paşaport ce trebuia urmărite, fotografii sau desene ale bărbaţilor sau femeilor pe care Interpolul, Poliţia Elveţiană sau Ministerul de Interne îi urmăreau şi voiau să-i prindă cu tot dinadinsul.

Din momentul în care organizase răpirea miniştrilor OPEC cu ocazia conferinţei acesteia de la Viena, pe numele lui Carlos fusese emis un mandat de arestare internaţional. Desenul reprezentând figura lui Carlos, de care dispunea Interpolul, data din această perioadă, respectiv de treisprezece ani; cu alte cuvinte, era inutil.

Lista cu numerele paşapoartelor era, de asemenea, inutilă, deoarece paşaportul mexican pe care îl avea

Carlos nu figura pe aceste liste. Era un paşaport mexican autentic şi îi fusese eliberat de şeful Poliţiei din Mexico City. Poliţistul – care acum era la închisoare – avusese nevoie de ajutor în comerţul cu droguri în care era implicat până peste cap. Ajutorul fusese necesar pentru că doi dintre clienţii lui din Europa îl înşelaseră şi el voia ca aceştia să fie lichidaţi. Fiind un om foarte ocupat, care avea îndatoriri legate de aplicarea legii, trebuind să facă faţă şi responsabilităţilor care decurgeau din faptul că era implicat în conducerea unei vaste reţele internaţionale de stupefiante, şeful poliţiei avea nevoie de ajutor din afară pentru punerea în aplicare a planului respectiv. Carlos se ocupase imediat de această treabă. În schimb, teroristul venezuelean primise o mulţime de pesos – dintre care o parte la valoarea de atunci a dolarului – şi o mulţime de paşapoarte mexicane noi.

Dar, chiar ştiind acest lucru, Carlos avu nevoie de o uriaşă stăpânire de sine ca să rămână calm când jandarmul elveţian în uniformă verde spuse: *Pässe, bitte.*

În paşaport, la rubrica ocupaţia, era trecut domeniul „farmaceutic”. Vizita lui era explicabilă, având în vedere faptul că la Basel se afla sediul celor mai mari trei companii de medicamente din lume: Hoffmann La Roche, Ciba-Geigy şi Sandoz. Carlos primi paşaportul mexican înapoi şi vameşul elveţian plecă.

Cinci minute mai târziu Carlos se afla pe teritoriul Elveţiei şi era încă liber.

Trenul 476 al lui Schweizerische Bundesbahn (Căile Ferate Elveţiene) părăsi Zürichul la ora zece şi patruzeci şi opt de minute fix, transportând o mulţime de oameni de afaceri elveţieni şi un ministru al petrolului din Venezuela. Roberto Martinez călătorea, bineînţeles, cu clasa întâi. Găsi imediat compartimentul pentru fumători, capitonat în pluş roşu, situat în vagonul al treilea al trenului compus din unsprezece vagoane. Nu plecase bine trenul şi el fuma deja pe ziua aceea a doua havană Monte Cristo, pufăind cu nervozitate, pe măsură ce citea numărul din 8 decembrie al ziarului *Herald Tribune*.

Pe pagina întâi, editorialul arăta că se confirma încetarea focului între Iran şi Irak. Se estima că odată ce pacea va fi aparent restabilită, în 1989 ambele ţări aveau să producă petrol la nivelul de dinainte de război – adică şase milioane de barili pe zi Iranul şi patru milioane Irakul. În pagina a doua era reprodusă o declaraţie a preşedintelui Reagan, în care se preciza că ultima lui propunere de buget prevedea cel mai mic deficit bugetar din deceniul al nouălea. Datoria publică avea totuşi să crească la aproximativ două mii şapte sute de miliarde de dolari. Editorialul de pe pagina a şasea arăta că în momentul când Reagan preluase funcţia, cu opt ani în urmă, datoria publică fusese mai mică de o mie de miliarde de dolari şi se întreba: dacă acest lucru se întâmplase în decursul a opt ani de guvernare republicană conservatoare, ce se va întâmpla în timpul administraţiei democraţilor liberali?

Şi, în mod special, ce avea să se întâmple cu amendamentul Gramm-Rudman? Acest amendament fusese adoptat de Congres în 1985 şi fusese prezentat de unii ca fiind un mijloc sigur pentru a realiza echilibrul fiscal al Statelor Unite; alţii îl taxaseră drept „o deraiere programată”. Amendamentul prevedea că, dacă Congresul nu reuşea să reducă deficitul bugetar la un anumit nivel în fiecare an şi, în final, să-l reducă la zero în 1991, în mod automat s-ar reduce toate cheltuielile guvernamentale, indiferent de consecinţele asupra apărării sau altor servicii sociale. Nu scăpau nici bugetele FBI şi al serviciului intern pentru taxe pe profit, venituri, articole de lux şi distracţii. De unde ideea de „deraiere programată”.

Dar până acum deraierea nu avusese loc, deoarece, în timpul preşedintelui Reagan, economia continuase să se dezvolte, făcând posibilă creşterea veniturilor din impozite. Rezultatul a fost realizarea an de an a obiectivelor amendamentului Gramm-Rudman, fără să se producă vreo disfuncţie economică importantă. N-a fost nevoie niciodată să se recurgă la acele reduceri îngrozitoare ale cheltuielilor guvernamentale.

Herald Tribune arăta că acum, având în vedere faptul că începuse recesiunea economică,

amendamentul Gramm-Rudman avea să fie în mod automat suspendat. Autorii lui fuseseră înţelepţi şi prevăzuseră această situaţie. Editorialul punea însă întrebarea dacă acum, când democraţii veneau din nou la putere, nu era, oare, probabil ca legea să fie anulată cu totul. Dacă n-ar trebui să fie abrogată pentru a da omului nou, care venea la Casa Albă, mână liberă pe plan fiscal pentru a putea face faţă şomajului care părea că nu poate fi evitat în 1989 şi în anii următori? Şi când vor începe democraţii cu adevărat să cheltuiască, nu va trebui oare ca Ministerul de Finanţe al Statelor Unite să înceapă din nou să împrumute masiv?

Cele două mii şapte sute de miliarde nu vor deveni atunci patru mii sau şase mii de miliarde de dolari? Va fi, oare, nevoit restul lumii să finanţeze încă o dată jumătate din datoria şi mai mare a Americii? Şi dacă nu, atunci ce se va întâmpla?

Rezultatele ştirilor erau reflectate în pagina financiară. Vestea „bună" a păcii între Iran şi Irak redusese preţul ţiţeiului cu încă cincizeci de cenţi. Se făceau chiar speculaţii că va exista un surplus de petrol de asemenea proporţii, încât s-ar putea ca, în cele din urmă, preţul să scadă până la nouă dolari barilul sau chiar mai puţin. Aceasta ar însemna scăderea inflaţiei şi rate mai mici ale dobânzii, sub nivelul obişnuit, la împrumuturile pe termen lung. Vestea „rea", potrivit căreia Statele Unite erau condamnate să se înglodeze şi mai tare în datorii, provocase creşterea ratei dobânzilor la împrumuturile pe termen scurt la New York şi deprecierea dolarului în Europa. Acest lucru îl nedumerea pe autorul articolului de fond de pe pagina consacrată problemelor financiare a ziarului *Herald Tribune*. De obicei, de fapt aproape întotdeauna, când America creştea rata dobânzii, creştea în egală măsură şi valoarea dolarului. De ce dintr-odată aceste procese mergeau în direcţii opuse?

Venezueleanului îi plăcea ce citea. El ştia de ce şi în curând, poate foarte curând, aveau să ştie şi ei. Cum spusese Reagan când fusese ales a doua oară? „N-aţi văzut încă nimic!"

Martinez împături ziarul şi privi afară pe fereastră la peisajul elveţian. Aici nu erau munţi. Doar dealuri acoperite cu un strat subţire de zăpadă, apoi câte un sătuc şi după cinci minute altul. Totul era de un alb imaculat. Paşnica, liniştita, bogata şi sigura Elveţie. Poate că ar trebui să-şi cumpere o locuinţă aici şi să se retragă. De ce să rişte la vârsta lui? De ce să nu-i dea pur şi simplu uitării pe americani? Să uite preţul petrolului. Să-l dea uitării pe… Carlos.

Trecu un alt sat. Pe placă scria „Aarau". Apoi altul, „Rheinfelden".

Nu, fir-ar să fie. Era pur şi simplu prea tentant, deoarece cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convins că ceea ce punea la cale putea să reuşească. Putea deveni cel mai important eveniment financiar al tuturor timpurilor.

Dumnezeule! Îşi şi imagina titlurile din ziarul *Herald Tribune*. Mare de o şchioapă şi cu *negru*.

PANICA ANULUI 1989!

Merita să rişte. Chiar dacă riscul era nemaipomenit de mare. Chiar şi riscul de a fi văzut în public cu Carlos. Deoarece, dacă ulterior cineva ar fi făcut legătura între fapte, ar fi fost prea târziu. Pentru *ei*.

Kunstmuseum este cel mai vechi muzeu de artă public din lume. Caracterul universal al operelor de artă expuse aici şi calitatea excepţională reflectă nivelul de cultură al unui oraş-cetate care a fost şi este unic în Europa în ce priveşte rafinamentul său burghez – bürgerlich – şi totuşi aristocratic. Dacă această caracterizare s-ar referi la un oraş din altă ţară decât Elveţia, termenii ar părea în mod evident contradictorii.

Dar nu când e vorba de Basel, care este, poate, ultimul bastion al umanismului clasic într-o lume în care cultura de „masă" – o *adevărată* contradicţie în ce priveşte termenii – domină acum în mod irevocabil. Meritul apariţiei la Basel a unei asemenea stări de lucruri admirabile revine în cea mai mare parte hughenoţilor care fuseseră alungaţi din Franţa la sfârşitul secolului al şaisprezecelea şi începutul secolului al şaptesprezecelea din cauza credinţei lor

protestante. Mulţi dintre ei emigraseră la Basel şi aduseseră cu ei o etică a muncii care le-a permis să creeze repede bogăţie în oraşul care-i adoptase. Această bogăţie au păstrat-o pentru ei, în sensul că etica lor nu presupunea obligaţia să dea o parte din ea săracilor. Etica lor protestantă franceză cerea totuşi ca ei să-şi folosească bogăţia pentru educaţia concetăţenilor din noua lor patrie, în pofida faptului că cei mai mulţi dintre ei proveneau din rândul primitivilor ţărani elveţieni. Ei s-au simţit obligaţi să-i îmbogăţească din punct de vedere cultural, să le aducă Renaşterea în speranţa că Baselul va deveni pentru Europa centrală ce fusese Florenţa pentru Italia de nord.

Deci bogăţia a fost folosită în mare măsură de ei şi de urmaşii lor pentru a promova artele în orice formă, de la teatru şi balet până la pictură şi sculptură.

Aşa a apărut muzeul *public* de artă, primul din lume.

O privire mai atentă asupra istoriei oraşului-cetate arată totuşi că unicitatea Baselului în ce priveşte bogăţia culturală nu îşi are începuturile în secolul al şaptesprezecelea şi nu se datorează doar hughenoţilor. Ea izvorăşte la cumpăna dintre secolele al cincisprezecelea şi al şaisprezecelea şi se datorează bisericii şi descoperirii tiparului. În 1431 Papa, care se întorsese la Roma după un lung exil, convocase Conciliul de la Basel, unde clerici din lumea întreagă se întâlniseră după o întrerupere de optsprezece ani încercând în zadar să stăvilească valul de corupţie care începuse să submineze însăşi bazele bisericii catolice. În urma acelui conciliu a luat fiinţă în 1456 universitatea, înzestrată chiar de papalitate. Universitatea, la rândul ei, a atras industria tiparului şi pe unul dintre primii ei meşteri, Froebenius. Această bogăţie culturală îşi are originea aici, la Basel, încă de la sfârşitul secolului al cincisprezecelea.

Ca urmare, oraşul-cetate a devenit în scurt timp un fel de magnet pentru unele dintre cele mai mari spirite din Europa. În primele decenii ale secolului al şaisprezecelea au venit la Basel Erasmus din Rotterdam, Paracelsus şi Hans Holbein.

Aşa se explică prezenţa colecţiei Holbein la primul muzeu public de artă din lume în Basel.

În sala în care se aflau cele mai importante lucrări ale celor doi Holbein stătea în acea zi de decembrie 1988 un ministru al petrolului venezuelean care nu ştia nimic din toate acestea. Asta nu însemna că nu era impresionat şi rămăsese indiferent. Deoarece tabloul lui Holbein care domina încăperea aceea, de fapt acel muzeu, era o pânză uriaşă reprezentându-l pe Hristos pe cruce. Emoţia pe care i-o produsese era atât de puternică, încât se putea observa sub forma unei lacrimi care se prelingea pe unul din obrajii lui Roberto Martinez, un om ancorat în lumea noastră laică la fel de mult ca oricare alt om din lume. Sau aproape ca oricare.

În urma unei înţelegeri, în aceeaşi sală se mai afla un alt bărbat a cărui identitate reală făcea ca până şi un ministru al petrolului latino-american să pară prin comparaţie un sfânt. Era un bărbat mai în vârstă, mic de statură, brunet. În timp ce se deplasa pentru a ajunge lângă Roberto Martinez, înclină capul în semn de respect faţă de tabloul din faţa lui. Bărbatul propusese ca ei să se întâlnească acolo dintr-un motiv care nu avea nicio legătură cu papalitatea, universitatea sau industria tipografică, Holbein sau hughenoţi. Motivul care-l determinase fusese faptul că el ştia că prin tradiţie muzeele au fost şi sunt locuri excelente de întâlnire pentru criminali sofisticaţi cum sunt spionii şi teroriştii.

— *Buenos dias, compadre.*

— *Buenos…*

Teroristul îi făcu semn cu mâna să tacă.

— Vorbim englezeşte! îi porunci el. Minunat, nu-i aşa? spuse Carlos arătând cu capul în direcţia pânzei uriaşe din faţa lor. Îţi trezeşte un sentiment de veneraţie.

Noroc că muzeul avea paratrăsnet, altfel l-ar fi trăsnit Dumnezeu.

Carlos, alias mexicanul care lucra în domeniul farmaceutic, se îndreptă spre sala următoare unde se găsea portretul lui Luther pictat de Dürer şi portretul lui Erasmus pictat de Holbein. Un paznic îl studie de

la distanţă. Avea pregătirea necesară pentru a depista oamenii care păreau nelalocul lor acolo. Străinul, îmbrăcat cu haine ponosite şi pantofi uzaţi intra în această categorie. Omul părea în acelaşi timp inofensiv. Paznicul se îndepărtă, iar teroristul şi ministrul petrolului îşi continuară conversaţia lor cu caracter subversiv.

— Sunteţi *señor* Martinez? întrebă Carlos.

— Da, bineînţeles.

— Ştiu o cafenea pe malul Rinului. Are cea mai bună patiserie din Elveţia. Putem merge acolo şi să vorbim pe drum.

Carlos cunoştea Baselul, deoarece în acest oraş, unul dintre colegii lui de profesie, turcul Oral Çelik, complice al unui alt membru al frăţiei teroriste internaţionale, Mehmet Ali Agça, omul care trăsese în Papă, crease o reţea de desfacere a heroinei. Atât Agça, cât şi Mehmet făcuseră parte din organizaţia Lupii Cenuşii, principala organizaţie teroristă din Turcia. Când Çelik, care cumpărase pistolul Browning de nouă milimetri pe care-l folosise Agça când trăsese asupra Papei, evadase, Lupii Cenuşii îl luaseră sub protecţia lor. Îl băgaseră în comerţul cu stupefiante aprovizionându-l cu heroină de la Istanbul. Ei îl prezentaseră pe Çelik organizaţiei lui Carlos, care aranjase nu numai să-i fie schimbată faţa, în urma unei operaţii de chirurgie estetică efectuate la o clinică din afara oraşului Frankfurt, dar tot el îl ajutase să creeze un centru de distribuţie la Basel pentru a aproviziona piaţa de la nord de Alpi. Çelik avea în principal misiunea să transporte heroina din Bosfor în regiunea Rinului, trecând prin Grecia, Iugoslavia şi Italia. De-a lungul anilor el transportase o mare cantitate de droguri. Carlos apărea din când în când la Basel, ca să-şi încaseze partea din suma realizată din vânzări.

În drumul lor spre cafenea trecură pe Rittergasse, lăsară în urmă Catedrala şi mai apoi strada Rheinsprung. În conversaţia lor fură menţionate suma de cinci milioane de dolari şi trei nume: al preşedintelui Băncii Americii, a doua mare bancă din lume, al preşedintelui comitetului Rezervelor

Federale din Statele Unite ale Americii, cea mai importantă bancă mondială şi… al lui Paul Mayer.

Cafeneaua se numea La Spielmann. Produsele de patiserie erau pe măsura faimei de care se bucurau. Conversaţia se învârtise în jurul „frumoaselor zile de altădată de la Caracas”. Când fu prezentată nota, plăti Carlos.

Lângă cafeneaua La Spielmann se găsea o cabină telefonică. Carlos, căruia nu-i plăcea să utilizeze cărţi de credit sau un telefon ce trecea printr-o centrală, avea destule monede elveţiene ca să poată întreţine o convorbire telefonică de trei minute la Londra. Convorbirea dură chiar mai puţin.

— Omul meu se va ocupa imediat de treaba asta, îi spuse el lui Martinez de îndată ce ieşi din cabina telefonică. Aştept să primesc cele cinci milioane de dolari aici, la Basel, mâine înainte de închiderea băncilor. Banii trebuie expediaţi pe acest nume şi în contul cu acest număr de la Banca Naţională a Elveţiei.

Teroristul îi dădu ministrului petrolului o bucăţică de hârtie, apoi nu mai zise nimic şi aşteptă.

— Poate că ai putea să aranjezi chiar acum, spuse el, arătând spre cabina telefonică în care nu intrase nimeni.

Roberto Martinez, care nu-şi făcea probleme în ce priveşte folosirea cărţilor de credit, fu norocos. Fratele lui era acasă. Spuse că se va ocupa de această treabă în dimineaţa următoare, imediat ce deschideau băncile din Caracas. Aceasta însemna că fondurile vor fi la Basel în aceeaşi zi între orele două şi trei după-amiază.

— Şi, altfel, cum stau lucrurile? întrebă din Caracas José Martinez senior.

— Excelent, perfect, răspunse din Elveţia fratele său.

— Şi ruşii?

— Am luat legătura cu ei. A venit rândul tău, José.

— Plec spre Mexico City mâine-dimineaţă.

— Cum stau lucrurile cu omul din Brazilia?

— A venit deja.

— Bine. Cred că mai bine am închide. Nu se ştie niciodată, spuse Roberto Martinez, procedând în consecinţă.

Ieşi afară din cabina telefonică şi îi spuse lui Carlos veştile bune. Cei doi venezueleni, ministrul petrolului şi teroristul, îşi dădură mâna şi dispărură în mulţimea, obişnuită în timpul zilei, de gospodine elveţiene care-şi făceau drumurile cotidiene la măcelar, brutar şi ceasornicarul din oraşul de jos, fără ca vreuna dintre ele să fie conştientă că în mijlocul lor tocmai fusese pusă la cale o mişelie. Înainte de a se încheia, avea să le afecteze pe toate, aşa cum avea să afecteze lumea întreagă. Dar unii aveau să fie mai afectaţi decât alţii. Mult mai mult.

Printre aceşti puţini aleşi avea să se numere Paul Mayer.

5

În acea dimineaţă de 8 decembrie 1988 Paul Mayer îşi savura micul dejun în apartamentul pe care-l ocupa la hotelul Savoy. Era prima dată după ani de zile când mânca din nou scrumbii afumate. În timp ce mânca, se gândea la cele întâmplate în timpul cinei din seara anterioară. În ansamblu, cu o excepţie, totul mersese bine. Foarte bine.

George Pace sosise la rotiserie tot numai zâmbete, extrem de bucuros că se întâlnea din nou cu vechiul său prieten Paul Mayer şi, mai ales, că erau împreună la Londra, oraş pe care amândoi îl cunoşteau bine şi-l iubeau mult. Amândoi erau destul de bătrâni să le placă să bea martini şi, în timp ce băuseră câte două pahare, vorbiseră mai ales despre frumoasele zile de altădată, din anii 1960 şi 1970, când marile bănci din lume erau bogate şi când oamenii care le conduceau erau mândri de meseria lor şi siguri de viitorul lor.

Apoi, după ce comandaseră cina, preşedintele Băncii Americii pusese o întrebare care pentru o clipă schimbase atmosfera. Când el, Pace, îl sunase pe Mayer luni, o făcuse ca să-i ceară ajutorul. Nu se aşteptase însă ca Mayer să lase totul de o parte şi să sară într-un Pan Am cu destinaţia Heathrow. Ce determinase o asemenea acţiune precipitată?

Mayer îi povesti despre dejunul luat la Clubul Metropolitan.

Pace îl ascultă şi, pe măsură ce Mayer vorbea, se schimba tot mai mult la faţă.

— Ai terminat ce aveai de spus? întrebă el în cele din urmă.

— Da, aşa cred, răspunse Mayer.

— Uite ce este. În primul rând, vreau să-ţi spun că-ţi apreciez sinceritatea, Paul. Tu ai fost întotdeauna cinstit, iar în seara asta ai procedat la fel. Dar m-ai pus în încurcătură.

— De ce?

— Voi fi şi eu la fel de cinstit cu tine. Când te-am sunat la începutul acestei săptămâni, am făcut-o pentru a te întreba dacă nu vrei să intri în consiliul

băncii. Nu ne gândisem încă ce funcţie să-ţi dăm, dar poate că nici nu este nevoie. Când zic „noi”, am în vedere consiliul de administraţie, care a hotărât deja această problemă. În esenţă, ne gândim să devii consilier special pe lângă Biroul preşedintelui, adică al meu. Am fi doi împotriva ticăloşilor de acolo.

— Mă simt flatat. Nemaipomenit de flatat, George.

— Dar eşti încă disponibil? întrebă Pace.

— Nu, nu sunt. Ţi-a luat-o, de fapt, înainte Comitetul Rezervelor Federale. Acum sunt obligat să te privesc „obiectiv” şi apoi să comunic acestuia şi CADF.

— Într-o anumită privinţă este regretabil, spuse Pace.

— Da, dar nu pot să spun că acest aranjament este veşnic. Şi apoi, dacă toţi vor fi de acord că nu are loc un conflict de interese, nu există niciun motiv ca să nu putem discuta din nou oferta ta foarte generoasă.

— Generoasă? Păi nici n-am discutat despre vreo remuneraţie.

— Credeam că ştii că banii n-au mare importanţă pentru mine, George. M-am referit la poziţia de încredere pe care mi-ai oferit-o, răspunse Mayer. Dar să pornim de unde suntem acum. Eu trebuie să analizez cu obiectivitate, calm şi cât mai repede starea actuală a băncii tale. Eşti dispus să cooperezi?

— Absolut. Sută la sută.

— Grozav. Îţi pot spune chiar acum că Bob Reston va fi de-a dreptul încântat. La fel vor sta lucrurile cu cei de la CADF. Băieţii de la Biroul Controlului Monedei s-ar putea să aibă altă poziţie. Probabil că sunt gata chiar acum să trimită vreo două sute de revizori săptămâna viitoare. Sunt însă convins că-i va linişti Comitetul Federal şi-i va ţine la distanţă de bancă atâta timp cât va fi nevoie. Cu condiţia să putem opri zvonurile. Şi acum, marea întrebare. Ce se întâmplă?

— Te referi la zvonurile că la anul vom suferi lovitura secolului?

— Exact.

Tocmai atunci începură să sosească antricotul de vită, budinca de Yorkshire şi o sticlă de vin Pommard,

vechi din 1979. În timp ce mâncau, George Pace spuse:

— Va trebui să facem o amortizare din cauza pierderilor, dar nu de două miliarde de dolari, cum vorbesc idioţii ăia.

— Unde?

— În buna şi bătrâna Americă.

— Cât?

— Maximum un miliard.

— Ce înseamnă asta pentru capitalul tău de bază?

— Se reduce cu o jumătate de miliard şi scade sub minimul de şase la sută.

— Adică?

— O să trebuiască să mergem din nou afară şi să împrumutăm această jumătate de miliard.

— Şi asta ce înseamnă?

— Necazuri. Pentru că ar confirma zvonurile. Şi poate că ar începe să afecteze baza noastră de depuneri şi, în mare măsură, valoarea banilor. Şi mai e ceva, spuse Pace, apoi făcu o pauză. Să rămână între noi, Paul, continuă el, dar am auzit zvonuri din a şaptea sursă că cineva ne are în vedere.

— Preluare?

— Exact.

— Cine ar putea să-şi permită?

— Păi cu şase sau şapte miliarde, maximum opt, s-ar putea face.

— Cine ar vrea să o facă? Poate că General Motors. Poate alt grup bancar. Poate o companie petrolieră.

— Dar ce zic cei de la Comitetul Federal? Ar permite aşa ceva?

— Păi, ce-i cu ei? Nimic nu e sfânt. Uită-te ce s-a întâmplat cu canalele de televiziune. S-a considerat întotdeauna că sunt intangibile. Nu pentru că trebuiau să aibă licenţă pentru staţiile lor, ci, oarecum, pentru că se considera că se bucură de încrederea publicului şi, ca atare, se află deasupra concurenţei financiare. Ei bine, asta nu l-a împiedicat pe un mocofan ca Ed Turner să încerce să ia CBS-ul.

— Cu băncile situaţia stă altfel.

— Da? Cine spune? zise preşedintele Băncii Americii, schimbând vorba. Uite, ce este, Paul,

adăugă el. Nu mă preocupă acum treaba asta. E cineva care stă la pândă şi va trebui să aflăm cine este. Şi apoi, dacă e nevoie, să ne construim apărarea. Acum problema noastră sunt blestematele astea de zvonuri care-i pun pe jar pe marii noştri depunători.

— Cum pot să te ajut?

— Să le spulberi. Acum.

— Cum?

— Să faci să se afle că o să avem o pierdere de un miliard de dolari, dar că am luat măsuri. Acum, deoarece lucrezi pentru Comitetul Rezervelor Federale, şi dacă vine de la tine, o să te creadă.

— Pot să dau şi cifre?

— Sigur. Avem date până la ultimul cent.

— De unde vin problemele cele mai mari?

— De la proprietăţile imobiliare, agricultură şi blestematele alea de împrumuturi în legătură cu energia. Din cauză că preţul petrolului începe să scadă din nou, în fiecare săptămână dă faliment câte un client la Houston, la Beaumont sau Denver şi de fiecare dată se pierd câteva milioane din banii noştri.

— E o treabă internă.

— Da.

— Care este situaţia cu Mexicul, Brazilia, Venezuela şi Argentina? Care este riscul?

— Cam şase la sută din activele noastre sau sută la sută din capitalul nostru de bază, dacă vrei să fii rău. Dar ce-i cu asta? N-o să se întâmple nimic acolo ca să fie nevoie de amortizări din pierderi. E inutil să-ţi spun că America Latină e falimentară. Dar atâta timp cât nicio ţară dintre cele aflate la sud de SUA nu face *public* faptul că dă faliment, în ce ne priveşte n-o să avem necazuri. Deci miliardul de care vorbeam nu include amortizări suplimentare ale unor împrumuturi externe negarantate.

— În regulă. Voiam doar să ştiu exact despre ce este vorba. În orice caz, sunt de acord cu modul în care gândeşti şi cred că oricine altcineva ar face la fel.

La sfârşitul serii se înţeleseră ca Pace să aducă, a doua zi de dimineaţă, la Savoy, toate datele importante privind situaţia băncii. Aveau să vadă împreună cifrele. După ce ajungeau la un punct de

vedere comun, urma ca Mayer să înceapă turneul european înainte de a se întoarce la Washington, unde urma să comunice Comitetului Federal că lucrurile stăteau bine.

Nici nu apucă bine să-şi termine micul dejun şi să reflecteze la seara anterioară că George Pace şi sosi. Aşa cum promisese, preşedintele Băncii Americii adusese date din computer cu privire la împrumuturile şi amortizările necesare. Era vorba, după cum sugerase el, de peste un miliard de dolari.

— Pot să arăt cifrele astea celor de la Washington? întrebă Mayer după ce analiză cifrele o bucată bună de timp.

— Sigur.

— Perfect. Dar, aşa cum ne-am înţeles aseară, le voi face cunoscute în Europa. Voi începe aici, în City. De fapt, dacă nu te deranjează, George, cred că ar trebui să telefonez şi să stabilesc câteva întâlniri pentru după-amiază. După aceea mă voi duce la Frankfurt şi Zürich, apoi mă întorc la Washington. Eşti de acord cu toate astea?

— Este exact ce sperasem, răspunse preşedintele Băncii Americii. Se ridică apoi şi, în timp ce era pe punctul de a ieşi din cameră, adăugă: Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă am ţine legătura foarte strâns, Paul. Mai ales dacă ţi se pare că situaţia începe să ne scape de sub control.

— Nu-ţi face griji, răspunse Mayer. O să ţin legătura cu tine, iar situaţia nu va degenera.

— Mai am o propunere. Cred că ar trebui să vii la San Francisco şi să vorbeşti cu cei din consiliu. Ne întâlnim din nou la începutul săptămânii viitoare. Atunci ai putea să le spui direct că mă sprijină Comitetul Federal. Au nevoie să ştie asta, Paul, şi, cu cât vor afla mai devreme cu atât mai bine. Unii dintre ei încep să şovăie un pic. Ştiu că o să fie aproape de Crăciun, mai adăugă Pace, dar…

— Nu-ţi face probleme. După cum ştii, n-am familie. Dar treaba asta depinde de Bob Reston. Îl pun în temă imediat ce mă întorc la Washington. Sunt sigur că o să fie de acord.

— Dacă va fi de acord, de ce n-ai veni să stai la noi, cu mine şi cu Annie, la Belvedere?

În clipa aceea sună telefonul. Mayer ridică receptorul şi după câteva secunde, făcu semn cu receptorul spre Pace. Acesta îl luă, ascultă un timp, murmură câteva cuvinte de mulţumire şi închise.

— Era secretara mea de la San Francisco, îi explică el lui Mayer. Se pare că *The Wall Street Journal* vrea să vorbească cu mine. Urgent. În pofida faptului că oamenii de aici de la bancă au fost foarte discreţi, cei de la ziar ştiu că sunt la Londra. Ca urmare, reporterul desemnat să se ocupe de această problemă şi-a ieşit din fire.

— Tocmai de asta n-aveam nevoie acum, spuse Mayer.

— M-am obişnuit cu lucrurile de care n-am nevoie, Paul, răspunse prietenul său de la BA.

George Pace avea doar patruzeci şi opt de ani. Era un bărbat scund şi îndesat, bine legat. Jucase de fapt pe post de mijlocaş în echipa de fotbal a Universităţii Stanford pe vremea când această echipă se mai numea încă Indienii din Stanford. În San Francisco era cunoscut ca un tip bine dispus, care aducea întotdeauna un plus de veselie şi animaţie în grupul din care făcea parte. Prima impresie pe care o lăsa însă când intra într-o încăpere era aceea de forţă. În această dimineaţă londoneză mohorâtă de decembrie, nici această impresie nu se mai făcea atât de puternic simţită. Pace se îndreptă spre patul aşezat în colţul cel mai îndepărtat al micului apartament ocupat de Mayer şi se lăsă cu greu pe marginea lui. Era aproape cenuşiu la faţă şi umerii i se lăsaseră. Părea un om de cincizeci şi opt de ani, candidat sigur la un infarct.

— Ştii, Paul, continuă el cu o voce pierită, că mi-au cerut să preiau conducerea băncii cu doi ani în urmă. Am fost în al nouălea cer. Birou de director, limuzină, membru al clubului Pacific Union. Mi-a plăcut. I-a plăcut şi lui Annie. Le-a plăcut şi copiilor. Nu vreau să spun că mi-am făcut vreo iluzie. După cum ştii, banca a avut mari probleme la începutul anilor 1980. Cel care a fost înaintea mea a făcut o treabă nemaipomenită. A rezolvat o mulţime de probleme şi

am crezut că o să pot să termin ce a început el. Dar acum nu mai sunt sigur de treaba asta, încheie el, trecându-şi mâna peste ochi.

— Lasă-mă pe mine să mă ocup de ziar, spuse Mayer repede. La urma urmei, se presupune că de asta sunt aici. Ca să te ajut, nu? Dă-mi voie să-l sun pe reporter.

Pace dădu din cap în semn că e de acord.

— Cum îl cheamă? întrebă Mayer.

— Nu e bărbat, e femeie, răspunse Pace. O cheamă Sally Brown.

— O cunosc după nume. M-a sunat de câteva ori când lucram la FMI. E la Londra?

— Se pare că da.

Mayer se duse la birou şi scoase cartea de telefon din sertar. Era cu colţurile îndoite şi murdară, ilustrând starea de lucruri din ţara al cărei oaspete era în mod curent. *The Wall Street Journal* figura la o adresă nu departe de strada Fleet, la numărul de telefon 353-0671.

O găsi imediat pe domnişoara Brown şi se prezentă, explicându-i că suna de la hotelul Savoy.

— Chiar Paul Mayer în persoană? întrebă ea.

— Da. Dacă vă amintiţi, am vorbit de mai multe ori în trecut.

— Bineînţeles că-mi amintesc. Dar nu mai lucraţi la FMI, nu-i aşa?

— Nu.

Ea aştepta ca el să continue.

— După câte am înţeles, vreţi să staţi de vorbă cu George Pace de la Banca Americii.

— Exact.

— Aş putea să întreb de ce?

— Aş prefera să-i spun domnului Pace în persoană.

— Sunt convins, dar vă pot asigura că el m-a împuternicit să răspund în numele lui la orice întrebare. Dar neoficial.

Urmă o pauză lungă. Era clar că domnişoara Brown nu se dădea în vânt după lucruri spuse neoficial.

— Nu ştiam că lucraţi pentru Banca Americii, zise ea.

— Nu lucrez. Sunt aici din însărcinarea Comitetului Rezervelor Federale şi, în această calitate, m-am întâlnit cu George Pace. Nu sunteţi singura persoană, domnişoară Brown, pe care o interesează ce se întâmplă cu Banca Americii.

— Bine. Aţi putea veni să stăm de vorbă?

— Despre ce anume?

— Se zvoneşte că banca a dat nişte împrumuturi care nu pot fi recuperate şi se vorbeşte de o eventuală preluare. Trebuie că ştiţi mai mult decât mine.

— Poate. Haideţi să ne întâlnim… Mayer gândea cu repeziciune căutând un loc cât mai lipsit de ostentaţie… la barul Tower Carlton. Ştiţi unde e, în piaţa Cadogan. Să zicem la ora douăsprezece?

Ea fu de acord imediat.

După ce închise, Mayer se uită la preşedintele Băncii Americii. Lui Pace îi revenise culoarea în obraji.

— Ar putea să fie o treabă nemaipomenită, George, spuse Mayer. Dacă o pot convinge că ţii situaţia sub control şi ea transmite exact, mă va scuti să mai fac turneul prin Europa.

— Sper să fie aşa. Apropo, cum arată?

— Domnişoara Brown?

— Da.

— Habar n-am. Nu ne-am întâlnit niciodată.

— Atunci, cine ştie, Paul, poate astăzi avem amândoi noroc.

6

De-a lungul anilor, hotelul Tower Carlton cunoscuse şi vremuri bune şi perioade mai rele, dar salonul cu arcade şi barul rămăseseră neschimbate, continuând să-şi păstreze popularitatea. O mulţime de oameni de afaceri americani continuau să vină aici şi, ca de obicei, barul era plin. Paul Mayer, care sosise puţin mai devreme, îmbrăcat în costumul lui cu vestă lucrat la Fraţii Brooks, se simţea aici ca peştele în apă.

În decurs de câteva minute intrară pe rând în bar două femei, ambele neînsoţite. Niciuna nu era atrăgătoare şi, spre uşurarea lui Mayer, niciuna nu se dovedi a fi Sally Brown. După remarcile făcute de George Pace, din nişte motive copilăreşti, Mayer sperase ca ea să nu fie tipul de femeie numit de germani *Blaustrumpf*, adică o femeie care, prin felul cum se îmbracă, ţine bărbaţii la distanţă şi îşi consumă prisosul de energie stând târziu la serviciu.

În clipa în care o văzu ştiu că era Sally Brown şi că nu era genul de savantă. Avea poate mai mult de un metru şi şaizeci înălţime, păr blond roşcat, un ten bronzat şi era îmbrăcată elegant cu un taior bej Anne Klein, care dovedea că are gust şi, în acelaşi timp, îi scotea în evidenţă picioarele.

Când Paul Mayer se ridică cu cei peste un metru şi optzeci ai săi ca să o salute – deoarece ea venise, fără niciun moment de ezitare direct la masa lui – ochii tuturor bărbaţilor de la bar se întoarseră spre ei. Probabil gândiseră la unison „Să poţi petrece câteva zile la Londra cu o astfel de fiinţă” şi, ca să se consoleze, mai comandaseră încă un rând de whisky cu apă.

— Domnul Mayer, presupun, spuse ea cu un zâmbet profesional, urmat de o strângere de mână şi mai profesională.

— Mă bucur că vă cunosc, răspunse el. Ne-am întâlnit în sfârşit. Nu vreţi să bem ceva împreună?

— Nu, refuză ea în timp ce se aşeza, făcând semn cu mâna că nu era nevoie ca el să-i ţină scaunul. Apoi,

în timp ce-l privea cum îşi aşeza trupul înalt în scaun, se răzgândi şi zise: De ce nu? Un Manhattan. N-am mai băut unul de când am fost aici ultima oară.

— Nici eu, răspunse Mayer, deşi am venit ieri.

Ea schiţă un zâmbet, acelaşi zâmbet automat, şi-l privi în timp ce comanda.

— Sunteţi mai tânăr decât mi-am închipuit, zise ea apoi. Bănuiesc că ar fi posibil să aveţi şi simţul umorului.

— Ce credeţi?

— Nu ştiu exact, spuse ea. Mă aşteptam să fiţi mai degrabă sever, cu o ţinută profesională, chiar cazonă. Tipul funcţionarului de la Fondul Monetar Internaţional, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Acum, că ne-am întâlnit…

Apoi, dându-şi seama că vorbise prea mult, întinse mâna să ia blocnotesul, care se afla într-o mică servietă pe care o pusese pe masă.

Acum veni rândul lui Mayer să o privească. Îi amintea de Leslie Stahl de la PBS. Erau la fel de blonde, la fel de suple, slabe acolo unde trebuie şi aveau aceeaşi voce plăcută; totuşi, era în ochii ei o licărire metalică ce-l puse în gardă că putea să fie dură.

— Începem? întrebă ea pe un ton mai rece, în timp ce licărirea metalică din ochii ei albaştri deveni şi mai pronunţată.

— Sigur că da.

Probabil că are treizeci şi unu sau treizeci şi doi de ani, se gândi Mayer. E puţin cam tânără pentru mine. Probabil că de asta a lansat ideea cazonă.

— Aţi auzit zvonurile?

— Am auzit că au fost lansate la Zürich.

— Zürich, Frankfurt şi Tokio.

La auzul cuvântului „Tokio”, Mayer tresări imperceptibil.

— Cine de la Frankfurt, Zürich şi Tokio?

— Îmi pare rău, nu pot să spun, răspunse ea.

— În regulă, continuă Mayer. Dacă nu pot să aflu „cine”, atunci să vedem „ce” se zvoneşte.

— Trei lucruri. BA. va avea o pierdere de două miliarde din cauza împrumuturilor interne. Va trebui

să faceţi publice scrisorile de credit standby, ascunse atâta timp publicului care are încredere în voi şi…

— Stai puţin. Care e a doua problemă?

— Cele o sută optsprezece miliarde de dolari rezultate din disponibilităţi contingente care nu apar în bilanţul băncii. Am auzit că sunt probleme cu o jumătate de miliard.

Paul Mayer avea o figură foarte sceptică, iar Sally Brown văzu acest lucru. El ştia foarte bine că orice mare bancă din Statele Unite emitea garanţii pentru credite şi niciuna dintre aceste operaţiuni nu se reflecta în bilanţ. Aceste garanţii erau diverse. Cu ajutorul lor, banca se asigura, de pildă, că oraşul San José va plăti cu obligaţiuni emise de municipalitate şi vândute publicului, că era garantată plata dobânzilor la sumele rezultate din schimburile comerciale, că se cumpărau şi se vindeau alte valute la preţul la zi, ca şi simple obligaţiuni de împrumut. Niciuna dintre aceste operaţiuni nu implica în mod normal asumarea unui „risc”. Deci, după părerea lui, ele nu trebuiau incluse în bilanţ. După părerea lui de specialist al FMI, aşa cum probabil interpreta ea, gândi el.

— Va trebui să verific, dar pare mai degrabă o diversiune, spuse el. Poate că a apărut ceva pe neaşteptate, dar în niciun caz nu se poate apropia de o jumătate de miliard. Altceva ce mai e?

— Venezuela.

— Ce-i cu Venezuela?

— Că nu poate şi nici nu vrea să mai plătească vreo dobândă la datoria ei externă, deoarece preţul petrolului scade în fiecare săptămână.

— Asta e complet neadevărat. Şi sunt surprins că aţi crezut o chestie răsuflată ca asta. Întâi a fost Argentina, apoi Brazilia, Mexicul, Filipine, acum Venezuela. S-a întâmplat vreodată ca vreuna să nu plătească? Nu. Deci, pe asta să o lăsăm de o parte. Altceva?

— Mai e ceva. Se zvoneşte că unele persoane din consiliul de administraţie al Băncii Americii s-au săturat de George Pace. Ei au senzaţia că duce banca de râpă. Se mai spune că aceşti oameni caută un partener cu care să fuzioneze şi care să aducă mai

mult capital – de care banca are nevoie după acesta amortizări – şi un preşedinte cu care să fie siguri că aceasta nu se va mai întâmpla.

— Cine v-a spus asta?

— Ei, domnule Mayer, sau preferaţi să vă spun domnule doctor Mayer?

— Niciuna, nici alta. Cel mai bine Paul. E mai puţin prusac.

Ea păru să se gândească la propunere şi apoi se decise să fie mai puţin dură.

— În regulă, Paul, dacă îmi spui Sally.

— S-a făcut.

Mayer se întinse să-şi ia servieta de pe pardoseală şi scoase listingurile cu datele pe care i le dăduse George Pace cu câteva ore mai devreme.

— Haide să începem cu împrumuturile neachitate. Poftim. Cifrele sunt proaspăt ieşite din computer.

Ea îi luă hârtiile din mână şi începu să le treacă repede în revistă.

— Eşti, într-adevăr, împuternicit să-mi dai aceste date?

Din întrebare şi după expresia feţei se vedea că era uimită.

— Să ţi le arăt, nu să ţi le dau.

— Destul de cinstit, spuse ea, continuând să întoarcă paginile. Aceste lucruri sunt de natură să prejudicieze BA, comentă ea, după ce ajunse la ultima pagină. Toată lumea crede că cifra este de două ori mai mare.

— Ştim. Acum ştii şi tu. Şi în curând, sunt sigur, vor şti şi restul persoanelor curioase.

— Dar cea de-a doua problemă?

— Care?

— Disponibilităţile contingente care creează probleme.

— Să-ţi spun cinstit, nu ştiu, dar mă îndoiesc că e ceva de proporţii. Iar dacă ar fi, ar afecta toate băncile centrale din Statele Unite.

— De ce?

— Pentru că toată lumea face acest lucru şi încă pe scară mare.

— Cât de mare?

— Să-ţi explic. Să luăm cele mai mari cincisprezece bănci din Statele Unite. Ele au, dau sau primesc câteva zeci de miliarde de active, ceea ce înseamnă aproximativ o mie de miliarde. Bine? La cât crezi că se ridică valoarea operaţiunilor neînregistrate în bilanţuri?

— Mă dau bătută.

— Tot o mie de miliarde. De fapt, chiar acum îmi dau seama că o cifră mai exactă ar fi o mie două sute de miliarde de dolari.

— E înspăimântător de mult.

Mayer ridică din umeri.

— De ce procedează în acest fel? întrebă ea.

— Ca să facă bani. Mai precis, ca să facă bani imediat. Ele primesc în avans dobânda la acele titluri.

— Chiar dacă nu sunt lichidate de ani de zile?

— Da, spuse Mayer. Ele prezintă interes pentru că, din moment ce nu sunt incluse în bilanţ, nu contează la calcularea necesarului minim de capital al băncii. Dacă ar figura în bilanţuri, băncile ar trebui să-şi ridice capitalul la multe miliarde. După cum ştii, capitalul e scump.

Domnişoara Brown părea că îl urmăreşte, aşa că Mayer se hotărî să continue.

— Mai este ceva care face ca acest gen de operaţiuni să fie atractiv. De obicei, aceste titluri se prezintă sub forma unor scrisori de credit standby. Tribunalele au hotărât ca în cazul în care banca dă faliment, chiar dacă ele nu apar în bilanţ, CADF este obligată să plătească compensaţii.

— De ce?

Mayer ridică din nou din umeri.

— Întrebam de ce se procedează aşa? spuse Sally Brown.

— Pentru că, dacă aceste obligaţiuni, care nu sunt incluse în bilanţuri, n-ar fi garantate de CADF depunătorii, cel puţin cei avizaţi, ar putea să înceapă să se neliniştească. Din nefericire, în special în ultimii şase sau şapte ani, am asistat la sute de falimente ale unor bănci din Statele Unite. Totuşi, din fericire, cu excepţia unor mici instituţii filantropice din Ohio şi Maryland, protejate doar prin garanţii subvenţionate

de stat, nicio bancă nu s-a confruntat cu situaţii ca acelea destul de des întâlnite în secolul al nouăsprezecelea şi până în 1933, când depunătorii năvăleau în masă la bănci şi îşi retrăgeau depunerile. Spun din 1933, deoarece din acel moment, când a fost creată CADF, a intra în panică înseamnă a da dovadă de ignoranţă. Această instituţie garantează toate obligaţiile, fie că sunt sau nu incluse în bilanţ.

Sally Brown se gândi o clipă la cele spuse de Mayer.

— Ştii, Paul, zise ea, adresându-i-se pentru prima dată cu numele mic, poţi să spui toate astea unor gospodine nepricepute, dintr-un orăşel de provincie, dar în Europa nu păcăleşti pe nimeni şi nici pe mine.

— Cine încearcă să te păcălească?

— Tu. Şi ca să-ţi arăt limpede ce cred, haide să analizăm ce-ai spus. Bine? Nu aşteptă însă să i se răspundă şi continuă: În primul rând, spune-mi dacă depozitele europene la Banca Americii sunt asigurate de CADF? Da sau nu?

— Nu. Niciunul dintre depozitele de peste Ocean la vreun centru bancar din Statele Unite nu este acoperit, adică asigurat de CADF. De aceea niciuna dintre aceste bănci nu plăteşte niciun fel de prime de asigurare la aceste depozite.

— De ce?

— Pentru că depozitele de peste Ocean sunt instituţionale ca natură. Ele provin de la bănci, corporaţii, fonduri de pensii din Europa, cu alte cuvinte de la instituţii. Prin definiţie, ele sunt cuantificabile. Un milion nu este suma „oficială”, dar reprezintă unitatea normală când este vorba de depozite în eurodolari. Aceasta înseamnă că depozitele depăşesc cu mult limita de o sută de mii de dolari, adică suma maximă acoperită de CADF, şi aceasta e valabil atât pentru depozitele care provin din Europa, cât şi pentru cele care vin din Santa Rosa, California, să zicem…

— Am înţeles. Următoarea întrebare. Ce procent din depozitele totale ale BA provin de peste Ocean, ceea ce înseamnă, cred, Europa şi Japonia în cea mai mare parte?

— Nu pot să-ţi dau cifre în această privinţă pentru că nu le cunosc.

— Destul de corect. Haide să generalizăm, în acest caz. Să luăm cele mai mari bănci din Statele Unite – Banca Americii, Chase, Citibank, Security Pacific, în sfârşit, cunoşti lista. Luate împreună, cât la sută din depozitele lor totale provin de peste hotare?

— Jumătate.

Era pentru a doua oară când Sally nu-şi ascundea mirarea.

— *Atât de mult?*

— Da.

— Şi recunoşti asta?

— E o realitate.

— Cine mai ştie acest lucru?

— Comitetul Federal, CADF, Controlul Monedei, ca să numesc doar câteva instituţii. Dacă vrem să privim lucrurile din alt unghi de vedere, am putea să spunem că 99,9 din americani nu ştiu acest lucru.

— În regulă, continuă doamna de la *The Wall Street Journal.* Acum, hai să zicem că s-ar şti. Ce s-ar întâmpla?

— Bine, zise Mayer, deşi în ochii lui se vedea clar că devenise foarte prudent.

— Ce s-ar întâmpla dacă ar fi vorba de o bancă americană, una cu adevărat mare.

— De exemplu Banca Americii, adăugă sec Mayer.

— Da, răspunse ea.

— Ce ai face *tu?* replică el.

— I-aş speria pe depunătorii europeni! zise ea.

— Răspândind zvonul că banca are pierderi de două miliarde de dolari.

— Exact.

— Dar, de fapt, zvonurile trebuie să aibă substanţă dacă faci speculaţii în legătură cu ce ar urma să se întâmple cu adevărat.

— De acord. Să spunem acum că aceste zvonuri despre pierderi de două miliarde de dolari se dovedesc a fi false. Că pierderea rezultată din împrumuturi neplătite se va cifra doar la un miliard de dolari. Ce se întâmplă însă dacă la aceste zvonuri cu privire la o pierdere de un miliard de dolari, rezultată

din împrumuturi nerestituite, se adaugă zvonul că Venezuela, apoi Mexicul, apoi Brazilia au hotărât că nu mai vor să plătească dobânda la datoria lor. Nu pentru că ar exista vreo conspiraţie nemaipomenită, ci pentru simplul fapt că preţurile la tot ce exportă ele, de la banane la petrol, scad întruna, rezultatul fiind că veniturile lor în dolari nu sunt suficiente pentru a-şi plăti datoriile. Înseamnă că ar trebui să împrumute şi mai mulţi bani de la băncile americane pentru a-şi acoperi plăţile. Şi de ce? Doar pentru a permite băncilor americane să întreţină ficţiunea că toate împrumuturile Lumii a Treia din registrele lor sunt bune. Ce s-ar întâmpla dacă Venezuela ar ajunge la concluzia că este problema băncilor, nu a ei şi s-ar hotărî să nu plătească, anunţând acest lucru oficial şi deschis? Aceasta ar putea provoca o reacţie în lanţ în toate ţările situate la sud de frontiera SUA. Mă urmăreşti? întrebă ea după un timp.

— Perfect, răspunse el.

— Deci, ce s-ar întâmpla?

— Guvernul nostru ar interveni, nu s-ar face retrageri masive, n-ar fi nicio panică.

— Adevărat? Ţi-ai ţine banii la Banca Americii, dacă ai fi un depunător complet neasigurat aici, în Europa? Dacă ai fi nu numai neasigurat, dar n-ai dispune nici de influenţă pentru a aranja cu cei de la Washington să te includă sub umbrela CADF, chiar dacă din punct de vedere legal n-ar fi permis?

Paul Mayer nu răspunse imediat. După un timp zise:

— Eu ţi-am spus care e poziţia oficială. Dacă vrei să ştii părerea mea personală, dacă aş fi în situaţia asta, mi-aş retrage banii. Oricât de lipsită de logică ar părea poziţia mea, m-aş gândi în felul următor: de ce să-mi asum riscul, chiar şi de unu la un milion, dacă guvernul Statelor Unite ne lasă de căruţă pe noi, străinii; mi-aş retrage banii şi i-aş aduce acasă – adică la Londra, Tokio, Hong Kong sau Zürich.

— Asta înseamnă că, dacă toţi de aici ar reacţiona aşa, *jumătate* din depozitele de la BA ar fi retrase. Şaizeci de miliarde de dolari.

— Adevărat.

— Eşti cu adevărat o figură, Paul Mayer, afirmă reportera. N-am întâlnit încă niciodată pe cineva implicat în instituţiile financiare guvernamentale americane care să-mi fi dat un asemenea răspuns.

— Grozav. Dar nu uita că ne-am înţeles să nu fie consemnat ce ţi-am spus. Şi, înainte de a-mi pune alte întrebări ipotetice de genul celor pe care mi le-ai pus până acum, dă-mi voie să-ţi pun şi eu o întrebare.

— E corect ce-mi ceri.

— De ce ar face Venezuela, Brazilia sau Mexicul acest lucru? Asta ar echivala cu o sinucidere. Pentru că ele îşi dau seama perfect că, dacă nouă ne merge bine, le merge şi lor. Chiar şi Castro ştie acest lucru.

— Poate da, poate nu, răspunse ea. Dă-mi voie acum să-*ţi* spun ceva. Confidenţial.

— Te ascult.

— Ai auzit vreodată de un anume *señor* Martinez din Caracas?

— Sigur. Dar sunt doi: José şi fratele acestuia, dar am uitat cum îl cheamă.

— Roberto.

— Exact. Este ministru al petrolului. Şi ce-i cu asta?

— Umblă prin Zürich.

— De unde au pornit zvonurile.

— Ca să fiu cinstită, zvonurile au început înainte ca *señor* Martinez să fi sosit. Dar de atunci s-au intensificat.

— Mulţumesc pentru informaţie.

— Pentru puţin. Următoarea ştire, de asemenea, confidenţială: un anume tovarăş Dolghih, membru al Biroului Politic al PCUS sau, cel puţin, membru de partid, s-a aflat la Zürich în aceeaşi zi cu *señor* Martinez şi, de fapt, au luat masa împreună la o bancă alaltăieri.

— Şi ce-i cu asta?

— Ei bine, crezi că e doar o simplă coincidenţă?

Pentru prima dată Paul Mayer râse. Avea un râs frumos.

— Sally Brown, spuse el, mă tem că mergi prea departe cu presupunerile. Vorbim despre bănci şi bancheri, împrumuturi şi bilanţuri. Acesta nu este un

subiect pentru autorii de romane de spionaj ca le Carré sau Freddy Forsyth, oricât de mult mi-ar plăcea amândoi. Lasă-i în pace pe venezueleni, pe ruşi şi poate chiar pe elveţieni. Cred, de fapt, mi-e teamă că ceea ce se întâmplă în ultimele şapte sau zece zile are o explicaţie foarte simplă, şi cred, de asemenea, că şi tu îţi dai seama de acest lucru. Cineva pune la cale o preluare sau cel puţin o fuziune, în cârdăşie cu o persoană din consiliul de administraţie al BA. Răspândind aceste zvonuri, ei caută să reducă valoarea acţiunilor băncii şi între timp încep să acumuleze acţiuni.

Sally Brown păru uluită.

— Ştii cine poate fi? continuă Mayer.

— Lasă-mă să mă gândesc, răspunse ea.

— În timpul prânzului? întrebă el. Pregătesc aici o friptură de vită nemaipomenită.

— Mi-ar plăcea. Dar, mai întâi, unde este toaleta pentru doamne?

O privi în timp ce se îndepărta, lucru pe care-l făcură şi ceilalţi bărbaţi din bar. Plăti nota şi apoi se duse la şeful de sală să aranjeze pentru o masă. Voia una pe terasă, în spate, unde, îşi făcuse el socoteala, puteau sta unul lângă altul, putând să vadă întreaga sală. Când Sally Brown se întoarse, şeful de sală, care-l ţinea minte pe Mayer şi bancnota de cinci lire pe care i-o strecura de fiecare dată, se ocupă personal de masa lor. Sally fu puţin surprinsă că el aranjase să şadă unul lângă celălalt, dar nu protestă.

— Drăguţ, comentă ea, în timp ce se aşeza pe canapeaua tapiţată în roşu. N-am fost niciodată aici, până acum.

— Vin mai des oameni de afaceri americani şi tipi din Orientul Mijlociu.

Ca pentru a-i susţine afirmaţia, şeful de sală apăru din nou, de data asta conducând o femeie cu ten măsliniu, uluitoare, cu un trup minunat, probabil o imigrantă iraniană foarte bogată, se gândi Mayer, judecând după ţinuta maiestuoasă şi eleganţa hainelor foarte scumpe. Tipul cu care era, cu un cap mai mic şi cam onctuos, era atât de copleşit de prezenţa ei, încât îţi trezea mila. În cele din urmă, fură conduşi la o

masă aşezată în dreapta celei a lui Mayer. În clipa în care exotica pereche se aşează lângă cei doi americani de pe bancheta tapiţată în roşu, de pe terasă, parfumul ei se simţi foarte puternic în aer.

— Îmi dau seama la ce te gândeşti, îi spuse Sally Brown în şoaptă lui Mayer. Vrei să schimbăm locurile?

— Câtuşi de puţin. Am auzit că după ce trec de treizeci de ani se îngraşă.

— În cazul ăsta tipul mic de statură de lângă ea a avut noroc. Are peste treizeci de ani, dar arată absolut nemaipomenit. Deşi trebuie să spun că e *puţin* cam *saftig*.

— Prefer actuala companie, dacă-mi permiţi să mă exprim aşa.

— Îţi permit. Cât de des vrei, Paul Mayer. Apoi adăugă: Haide să mai luăm un Manhattan.

— Mi-ai citit gândul, răspunse Mayer, făcându-i semn unui chelner.

— Vezi, ăsta-i avantajul cu reporterele americane, zise ea apoi. Poate că nu suntem *saftig*, dar cel puţin ştim să bem. Învăţăm la colegiu.

— Care e în cazul tău?

— Duke.

— Mi-am închipuit, răspunse Mayer.

— După ce?

— Pentru că ai, cum spuneţi voi americanii, clasă. Clasa sudului.

— Mulţumesc din nou, dragă domnule. Dar de ce spui „voi americanii”? Nu eşti american?

— Sunt acum, dar am crescut în Elveţia. Acolo „clasă” înseamnă altceva. Eşti învăţat să fii tot timpul rigid, reticent, prudent. Ţi se spune că nu trebuie să te aştepţi la prea multă distracţie în viaţă, ceea ce nu cred că se întâmplă cu voi, americanii.

— Bietul băiat!

Mayer se pregătea să protesteze.

— Nu te distrezi acum? întrebă ea.

— Bineînţeles, zise Mayer, surprins să se audă dând acest răspuns.

Sosise al doilea rând de cocteiluri Manhattan. La masa de alături fuse adus un ceainic cu ceai la gheaţă.

— Pentru prânzul nostru, Paul, spuse acum Sally Brown, ciocnind paharul de al lui.

Veni chelnerul să ia comanda. Amândoi luară friptură de vită. Mayer comandă, de asemenea, o sticlă de vin alb de Burgundia.

— Ce naiba, am putea să ne stricăm şi restul după-amiezii, dar înainte de a o face, aş putea să revin pentru câteva minute la o mică chestiune de serviciu?

— Bineînţeles.

— Cum te împaci cu George Pace de la Banca Americii?

El îi povesti. Amănunţit. Şi în timp ce el vorbea, niciuna din cele două persoane din Orientul Mijlociu de la masa vecină nu scoase o vorbă. Iranienei îi căzu şervetul de două ori şi de fiecare dată şi-l recupera singură, expunându-şi o bună parte din bustul generos. Păru chiar că-şi schimbă poziţia pe banchetă, apropiindu-se de Paul Mayer. El simţi apropierea şi nu se putu împiedica să nu arunce o privire sânilor. Dacă nu s-ar fi simţit atras în egală măsură de frumuseţea americană din stânga lui, ar fi fost tentat să-şi examineze şi mai atent pe femeia din Iran. Sally Brown observase, bineînţeles, ce se întâmplă.

— Cred că inima doamnei de la masa vecină este cuprinsă de o mică pasiune. Ghiceşti cine pare să fie subiectul dorinţei ei orientale?

— Dacă ai fi cu un tip onctuos ca ăsta, ţi-ar scăpa şi ţie şervetul tot timpul.

— *Touché*.

— Acum, spune-mi cine se zvoneşte că ar trage foloase de pe urma a ce se întâmplă cu Banca Americii? Karl Miller?

Era pentru a treia oară în decursul acelei după-amieze când Sally rămânea perplexă.

— De unde naiba ai ştiut?

— N-am ştiut.

— Ticălosule.

— Acum, că mi-ai spus, spune-mi şi cine ţi-a spus.

— Ştii că nu pot să-ţi dezvălui sursa, răspunse ea. Apoi zise: Bine, o să-ţi spun. După ce am urmărit zvonurile care începuseră să circule în Europa despre Banca Americii, am rugat câteva persoane de la

Journal din New York să facă nişte săpături. Ei au venit cu povestea cu Miller.

— În ce măsură te poţi bizui pe ei de obicei?

— Răspunsul ar fi că sunt întotdeauna puţin sceptică. Din motive evidente, jumătate din oamenii de pe Wall Street încearcă întotdeauna să lanseze zvonuri cu ajutorul nostru.

— Banca Americii este mare chiar şi pentru Miller. Prea mare, după părerea mea. I-ar trebui cel puţin şase miliarde, poate şapte. De unde o să facă el rost de atâţia bani?

— New York-ul are un răspuns şi la această întrebare.

— Cine?

— „Ei" spun că Miller se bucură de ajutorul băncii Drexel Burnham Lambert care face speculaţii la bursă cu obligaţiuni cu risc mare.

Consternarea care apăru pe faţa lui Paul Mayer la auzul ultimelor cuvinte rostite de Sally Brown era mai mult decât grăitoare.

— Îţi poţi imagina ce reacţie ar provoca asta în Europa? zise el. A doua mare bancă a Americii să fie preluată de un hoţ notoriu, care face speculaţii la sânge cu active, şi totul să fie finanţat cu obligaţiuni cu risc mare în valoare de şase miliarde de dolari! Sfinte Sisoe!

— N-ar fi bine deloc, spuse Sally. Înseamnă că ajungem de unde am plecat.

— Ce vrei să spui?

— La discuţia noastră de mai înainte, în legătură cu modalităţile de a-i speria pe deponenţii europeni.

Mayer preferă să nu facă niciun comentariu.

— Dacă aş fi în locul tău, aş verifica şi m-ai anunţa şi pe mine, adăugă ea după ce se gândi puţin.

— Cum?

— Suni la Drexel Burnham.

— Nu cunosc pe nimeni acolo. FMI nu se ocupă cu astfel de operaţiuni.

— Poate, dar Banca Americii trebuie că face afaceri cu ei tot timpul. Pune-l pe prietenul tău George Pace să-i sune.

— Bună idee. Mulţumesc.

— N-ai de ce.

Când veni nota de plată, o înşfăcă ea. Urmă o mică luptă în timpul căreia Paul Mayer o atinse pentru prima dată. Învinse însă ea.

— Trebuie să mă laşi să-mi iau revanşa altă dată, spuse el destul de neconvingător, în timp ce chelnerul pleca cu cartea ei de credit Platinum.

— Cu plăcere, replică ea întinzându-se să-i atingă mâna.

Când ieşiră din hotel, burniţa care ţinuse toată dimineaţa se oprise şi se zărea chiar o rază slabă de soare. Portarul, îmbrăcat în costumul soldaţilor călare din garda regală engleză, făcu semn unui taxi.

— Pot să te las undeva? întrebă Mayer. Mergem cam în aceeaşi direcţie. Eu stau la Savoy.

— Trebuie să mă duc la Harrods mai întâi. Vreau să iau nişte cotlete de la raionul lor de carne, care e nemaipomenit.

— Te însoţesc. Nu e departe de aici.

Ea ezită, apoi acceptă.

Taxiul care trăsese la scară nu venise degeaba. Cele două persoane din Orientul Apropiat apărură chiar imediat după Paul Mayer şi Sally Brown. În taxi se sui doar femeia. Bărbatul îi dădu un bacşiş portarului şi rămase pe loc uitându-se la ceas, ca şi cum se întreba cum să-şi omoare timpul până la următoarea întâlnire. Deoarece taxiul în care se afla partenera lui de masă dispăruse, dând colţul, dădu impresia că se hotărâse să hoinărească puţin pe Knightsbridge. Rămase în urma celor doi americani la câţiva zeci de metri.

Când Mayer reveni la Savoy, după ce o lăsase pe Sally Brown la biroul din Londra al ziarului, sună imediat la sediul principal din Londra al Băncii Americii şi după puţin timp obţinu legătura cu George Pace. După ce îi povesti ce era mai important din conversaţia avută în timpul mesei, îi spuse ce-i sugerase Sally Brown. Se dovedi că aceasta avusese dreptate. BA făcea multe afaceri cu Drexel Burnham, iar George Pace îl cunoştea destul de bine pe preşedintele firmei. Pace spuse că primul lucru pe

care-l va face a doua zi de dimineaţă va fi să-l sune pe acesta.

— În locul tău l-aş suna acum, spuse Mayer.

— De ce?

— Aş putea să iau legătura cu doamna de la ziar în după-amiaza asta, înainte ca ea să-şi scrie articolul. Dacă sunt ştiri proaste, aş prefera să fim noi cei care i le dăm.

— La New York este ora opt seara, spuse Pace. Apoi adăugă: Ai dreptate, ca de obicei, Paul. O să-l caut. Nu pleca nicăieri timp de o oră.

Pace îl sună trei sferturi de oră mai târziu.

— L-am găsit acasă la Greenwich. Mi-a dat toate asigurările că Drexel Burnham nu este amestecată cu Miller şi nici cu altcineva în finanţarea vreunei oferte de preluare a băncii.

— Crezi?

— Cred.

— Vreau să te mai întreb ceva. Ai vreo problemă cu scrisorile de credit standby?

— Cincizeci de milioane.

— Doar atât?

— Da.

— Te cred.

Când Paul Mayer o sună pe Sally Brown crezu şi ea.

— Ceea ce înseamnă că sunt doar zvonuri, dar nu ştim care este sursa lor, spuse ea.

— Nicio sursă şi, după cum sper că am fost în stare să demonstrez, nicio bază, răspunse Mayer.

— De acord.

— Articolul tău o să reflecte aspectul ăsta?

— Sigur, dacă o să-l publice.

— Şi dacă sunt de acord, când se va întâmpla?

— Mâine-dimineaţă.

— Mulţumesc. Poftă bună la cotlete.

Nu fusese invitat să guste şi el, ceea ce îl deranjase destul de mult.

Mayer se hotărî să facă nişte speculaţii în legătură cu articolul care avea să apară în *The Wall Street Journal*. Dacă era publicat, îl prelua *Financial Times*, care apărea la Londra, şi rezultatul clar ar fi fost

liniştirea apelor europene, ceea ce de fapt urmăreau atât el, cât şi George Pace. Aşa că nu mai avea rost să facă un tur pe la băncile europene. Dacă ar fi trecut pe la bănci, de abia că ar fi dat naştere la bănuieli. O să plece de dimineaţă cu avionul la Washington şi, aşa cum plănuise, îi va raporta lui Bob Reston în timpul weekendului. Avea cifrele din computer ca să liniştească şi apele de acolo. Rezultatul final va fi că el îşi îndeplinise misiunea iniţială pentru Comitetul Rezervelor Federale într-un timp record.

Rămăseseră fără răspuns două întrebări care-l sâcâiau: Cine punea în circulaţie zvonurile şi de ce?

A doua zi de dimineaţă se apropie, mai mult decât sperase de răspunsul la întrebarea „cine”.

Fu printre ultimii pasageri care se urcară la bordul avionului Pan Am 747 cu destinaţia Washington. Avea locul 6 a, la clasa întâi. Primul lucru pe care-l făcu în clipa în clipa în care se aşeză fu să înceapă să răsfoiască cu frenezie ediţia pentru Europa a ziarului *The Wall Street Journal* pe care-l cumpărase în grabă de la un chioşc de la aeroport.

Articolul era pe pagina a treia, coloana a doua de sus.

Era perfect! Îl citi şi a doua, şi a treia oară ca să fie sigur. Era fără cusur. Sally Brown reuşise!

Avionul 747 părăsise deja locul de îmbarcare a pasagerilor şi se îndrepta spre pista numărul doi a aeroportului Heathrow, înainte ca Mayer să-l observe pe ultimul pasager care se suise la bord, o femeie care se aşezase lângă el pe locul 6 b şi care rămăsese ascunsă în spatele ediţiei de dimineaţă a ziarului *Herald Tribune*.

Era o femeie frumoasă, cu un ten măsliniu oriental, bine înzestrată de la natură.

Partea a doua

7

În timp ce avionul în care se afla Paul Mayer se găsea deasupra Oceanului Atlantic, la Moscova trecuse de mult ora prânzului. Vladimir Dolghih se afla în localul său favorit, unde lua masa, şi era deja la al doilea pahar de votcă.

Într-un oraş cunoscut pentru barurile lui murdare, unde oamenii trebuie să stea la mese mici, care le ajung până la piept, şi să calce în băltoace de băutură amestecate cu firimituri, şi restaurantele lui la fel de murdare, mirosind veşnic a varză, unde nişte chelneri posaci cu şorţuri murdare servesc o mâncare fără gust, café-barul Yama, amplasat pe strada Puşkinskaia, în imediata apropiere a Teatrului Balşoi şi la mică distanţă de Ministerul Industriei şi Comerţului, unde lucra Dolghih, făcea notă aparte şi ieşea în evidenţă ca o oază în deşertul Gobi.

Localul este situat în subsolul unei clădiri vechi care adăpostise statul-major al mareşalului francez Murat în 1812, când trupele lui Napoleon ocupaseră Moscova. Dacă cobori treptele din strada Puşkinskaia, te trezeşti într-o serie de încăperi mici, intime care dau una în alta, renovate cu gust. După ce caută în van săptămâni întregi un loc civilizat unde să mănânce şi să bea, occidentalii care descoperă Yama îşi petrec aici în mod invariabil restul zilei sau noaptea, refugiindu-se ca într-un liman în acest local moscovit ce seamănă cu puburile londoneze sau cu braseriile din Paris, oraşe pe care acum regretă amarnic că le-au părăsit. Pentru oamenii mai civilizaţi, veniţi din Europa de răsărit, Yama seamănă cu vechile bodegi amenajate în pivniţe, pe care le găseşti în vechile oraşe baltice Riga şi Vilnius sau mai jos, spre sud, la Budapesta.

Vladimir Dolghih lua masa de prânz acolo de trei ori pe săptămână. Era un loc unde, având în faţă un pahar de votcă, putea sau să mediteze la lucruri din trecut, sau să pună la cale cu prietenii lui de la minister planuri de viitor. În calitate de membru supleant al Biroului Politic, putea şi cerea să se

bucure de intimitate şi de anumite privilegii la Yama. Masa din fund era întotdeauna reţinută pentru el; sticla cu votcă Stolicinaia era întotdeauna ţinută la frigider, întotdeauna plină şi întotdeauna disponibilă. În afară de faptul că se bucura de privilegii, Dolghih era şi respectat, deoarece, spre deosebire de mulţi dintre colegii lui care făceau parte din elita la putere care conducea URSS, nu apăruse niciodată într-o limuzină şi nici în compania vreunuia de la KGB.

În afară de asta, Dolghih era un bărbat plăcut. Era scund de statură şi bine legat, iar părul îi era veşnic zbârlit. Se îmbrăca mai degrabă neglijent şi, după ce dădea pe gât câteva pahare, spunea glume scârboase, de multe ori chiar obscene. O dată pe lună – întotdeauna vinerea după-amiază, se întâlnea aici cu o fată foarte drăguţă, deşi cam durdulie. O persoană dintre obişnuiţii localului pretindea că fata lucra la serviciul de dactilografie de la Kremlin. Se presupunea că, după câteva rânduri de băutură, Dolghih o ducea în apartamentul lui şi făceau amor pe rupte. Nimeni de la Yama nu-l blama pentru asta. Dimpotrivă, aceasta dovedea că era un *Mensch*.

În această zi, era vineri 9 decembrie 1988, iar Dolghih nu prea se simţea un *Mensch*. Era singur şi, pe deasupra, îngrijorat. Procesul lui de gândire trecea repede de la eşec la planuri.

Eşecul era în legătură cu raportul scris prezentat şefului său, Nikolai Rîjkov, imediat ce se întorsese la Moscova de la Zürich. Rîjkov, prim-ministrul şi conducătorul economic al Uniunii Sovietice, prieten cu secretarul general Gorbaciov, nu înghiţea nici proştii şi nici greşelile. Oare din cauza raportului, el, Dolghih, o să treacă drept prost? Oare interpretase corect ceea ce propusese ministrul de finanţe al Venezuelei să se facă? Şi dacă da, avea să fie luat în serios? Dacă răspunsul la această ultimă întrebare avea să fie afirmativ, se ridica totuşi o altă întrebare: de ce ţinuseră cu tot dinadinsul ei – venezueleanul şi bancherul elveţian – să le spună lor, sovieticilor?

Planurile erau legate de ceea ce intenţiona să-i sugereze lui Rîjkov în cadrul întâlnirii de la ora două pe care o stabilise şeful său. Dacă ar fi fost vorba doar

de venezuelean, n-ar fi fost greu de făcut o sugestie, adică să-l ignore. Nu era decât un nebun din America Latină. Dar adevărul era că, dacă ar fi fost vorba doar de venezuelean, era puţin probabil că Rîjkov şi şeful *acestuia*, Gorbaciov, l-ar fi trimis la Zürich.

Amestecul Elveţiei, în special al Băncii Naţionale a acestei ţări, înclinase balanţa, deoarece era aceeaşi bancă din Zürich care în 1984 făcuse aranjamente pentru un împrumut consorţial în franci elveţieni pentru Uniunea Sovietică. Fusese prima finanţare importantă obţinută de ruşi de la elveţieni după revoluţie. În următorii patru ani, banca respectivă devenise una dintre principalele lor bănci din Vest furnizându-le direct sau indirect peste cinci miliarde de dolari. O bună parte din aceste fonduri fusese folosită pentru achiziţionarea de utilaj petrolier foarte necesar dacă Uniunea Sovietică voia să fie în stare să pună în valoare noi surse de energie de care avea mare nevoie.

Când la ministerul lor parvenise invitaţia din partea Băncii Naţionale a Elveţiei, se spusese că problemele care vor fi discutate se vor referi atât la aur, cât şi la petrol. Elveţienii ştiau că, atunci când era vorba de aceste două mărfuri, erau în joc interesele vitale ale Uniunii Sovietice, deoarece acestea, în special exporturile de petrol în Occident făceau ca Uniunea Sovietică să fie un debitor de încredere. Elveţienii nu spuseseră acest lucru *în mod direct*, dar conotaţiile erau clare, deoarece Banca Naţională a Elveţiei, la fel ca toate băncile din această ţară, cerea garanţii. Când era vorba de credite negarantate, buna-credinţă şi credibilitatea de care se bucura un stat nu erau suficiente. Băncile voiau să ştie dacă ţara respectivă avea capacitatea de a face încasări suficiente în valută forte pentru a restitui împrumutul acordat de ele, pentru a restitui integral, la termen, cu dobândă şi în franci elveţieni astfel de împrumuturi. Dacă se întâmpla ceva cu garanţiile, ruşii nu mai vedeau niciun ban. Era un cerc vicios: dacă se întâmpla ceva cu încasările din petrol ale Uniunii Sovietice, nu mai primea credite în valută forte; dacă nu erau credite, nu avea utilaj petrolier nou; dacă n-avea utilaj de foraj

nou, nu putea să găsească noi terenuri petrolifere şi, având în vedere că cele vechi erau pe punctul de a se epuiza, Uniunea Sovietică avea să câştige tot mai puţin din exporturile ei de petrol, iar nivelul de trai avea să continue să stagneze… asta în cel mai bun caz.

Deci Rîjkov îl trimisese pe Dolghih la Zürich „să se înţeleagă cu elveţienii".

Şeful lui îi spusese că nu-l trimiteau pentru că i-ar fi interesat venezueleanul sau ce ar fi putut să propună acesta.

Părerea lui Rîjkov despre venezueleni fusese clară: „Sunt nişte ticăloşi de capitalişti lacomi, lipsiţi de principii, care acţionează de conivenţă şi care, când e vorba de profit, trădează pe oricine", spusese el.

Poate. Dar îţi puteai permite să-i ignori pe venezueleni după cele auzite de el la Zürich. Dacă *ar fi putut* să fie luat în serios – ajungea din nou la această întrebare – propunerile lui ar fi afectat în mod sigur şi esenţial preţul viitor atât al petrolului, cât şi al aurului. Era vorba însă de ceva şi mai important, mult mai important. Dacă vreunul dintre planurile venezuelene ar fi fost pus în aplicare, ar fi putut să schimbe, iar după părerea lui Dolghih ar fi schimbat, inevitabil, poziţia globală a Uniunii Sovietice:

— în rău, dacă ar fi fost pusă în aplicare varianta întâi;

— în bine, de fapt extrem de bine, dacă Venezuela, apoi Mexicul, Brazilia şi restul ţărilor ar fi fost în favoarea alternativei a doua.

Tocmai acest lucru îl spusese în raportul prezentat lui Nikolai Rîjkov. Ceea ce-l sâcâia totuşi pe Vladimir Dolghih, în timp ce îşi termina a doua votcă, era următoarea întrebare: dacă tot ce spusese venezueleanul se dovedea a fi doar flecăreala unui psihopat, nu se ducea naibii şansa de a deveni membru al Biroului Politic? Sau chiar mai rău?

Se uită la ceasul său Rolex – directorul de la Vnestorgbank din Zürich, care-l condusese cu maşina, insistase să-l ia ca amintire – şi se hotărî să mai bea un pahar de votcă să-i ţină la drum.

*

La ora două fix, Vladimir Dolghih intră în anticamera cabinetului prim-ministrului, Nikolai Rîjkov. Fiind persoana ce răspundea de trei sectoare cheie ale economiei sovietice – energia, mineritul şi metalurgia – Dolghih venea des în birourile lui Rîjkov din clădirea cenuşie de pe Novaia Ploşciadi. În pofida poziţiei pe care o deţinea, adeseori era lăsat totuşi să aştepte… uneori ore întregi.

Acest lucru nu se întâmplă azi, vineri 9 decembrie 1988.

De fapt, nici nu intrase bine, că Rîjkov ieşi ca o fantomă din biroul lui. Era un bărbat vânos de vreo cincizeci şi cinci de ani, un tip serios, care semăna mult cu Andropov, dar ceva mai tânăr. Era un om plin de neastâmpăr intelectual. Ura oamenii care tărăgănau lucrurile şi, ca şi cum voia să dea exemplu, avea tendinţa să vorbească în propoziţii scurte.

— Nu te dezbrăca de palton, Vladimir, îi porunci el. Am afară o maşină. Ne aşteaptă Mihail Gorbaciov în biroul lui la ora două şi un sfert.

La început, Dolghih îi mulţumi lui Dumnezeu că băuse cele două pahare de votcă. Apoi îi mulţumi din nou lui Dumnezeu că votca nu avea miros, deoarece Mihail Gorbaciov condamna cu asprime consumul de alcool. În timp ce Rîjkov era ajutat de unul dintre secretarii lui să-şi pună paltonul, Dolghih îl întrebă:

— A văzut raportul meu?

— Nu. Haide să mergem.

Dolghih, care-şi cunoştea şeful, hotărî să nu mai întrebe nimic.

Există două căi principale de acces la Kremlin. O intrare pentru turişti prin Poarta Troiţkaia, la care se ajunge prin bulevardul Karl Marx şi unde, cu toate că sunt militari înarmaţi la poartă, ei caută să nu se arate. Motivul acestei atitudini este că această parte a Kremlinului este rezervată turiştilor şi este complet separată de restul uriaşei clădiri. Când, după ce străbate pe jos grădini splendid îngrijite, un vizitator intră în complexul de clădiri şi i se cere să-şi scoată pantofii, întregul spaţiu capătă pitorescul neaşteptat al

unei lumi de altădată, deoarece umblă în ciorapi sau în papuci din pâslă cafenie, puşi la dispoziţie, prin încăperi care adăpostesc comori ale ţarilor din trecut. Se amestecă printre bătrâni, mame tinere, copii, nemţi bogaţi, ţărani sovietici în cele mai bune haine ale lor, toţi în ciorapi sau încălţaţi cu aceiaşi papuci groşi din pâslă cafenie. Pe măsură ce vizitatorul străbate încăperile care odinioară adăposteau curtea împărătesei Ecaterina cea Mare, acestei senzaţii de pitoresc i se adaugă, în scurt timp, constatarea că Moscova, capitala poporului rus, este bogată din punct de vedere istoric şi cultural. Vizitatorul nu poate să nu fie impresionat de mulţimea de limbi pe care le aude în jurul său, nu numai numeroasele limbi din provinciile asiatice care sunt „state socialiste" ale Uniunii Sovietice, dar şi chineza, spaniola, engleza şi zulu. În 1988, pentru o mare parte a popoarelor lumii, Kremlinul era un fel de Mecca.

Acest aflux nu se datorează pitorescului sau trecutului Kremlinului. Forţa care atrage o mulţime atât de diversă spre inima Moscovei este puterea, puterea absolută care se găseşte în cealaltă parte a Kremlinului, izolată de cea dintâi şi la care se poate ajunge doar prin Poarta Spasskaia, care dă în Piaţa Roşie. La această intrare, militarii sovietici sunt în dreptul lor şi îşi fac simţită prezenţa. În piaţă nu este permisă circulaţia pietonilor şi au acces doar maşini militare şi limuzine negre de genul celei care îi aduse pe Nikolai Rîjkov şi Vladimir Dolghih în acea după-amiază de iarnă a lunii decembrie 1988. Vântul începuse să spulbere din nou fulgii de zăpadă, dar niciunul din cei doi bărbaţi nu observă. Amândoi erau adânciţi în gânduri în momentul în care ajunseră la intrarea în Kremlin.

Gărzile, îmbrăcate în mantale groase cenuşii, cu petliţele şi epoleţii albaştri ai trupelor de elită ale Kremlinului, primiseră în mod evident instrucţiuni de la superiori, deoarece limuzinei Ceaika în care se aflau i se făcu semn cu mâna să treacă chiar înainte ca aceasta să fi oprit complet.

Partea „lucrativă" a Kremlinului este un amestec bizar de vechi şi modern. Sala congreselor, toată

numai din sticlă şi oţel, contrastează puternic cu clădirea de alături, în care se află cabinetul lui Gorbaciov, una dintre cele mai vechi şi mai bogat ornamentate clădiri din incintă. Lenin şi Stalin, Hruşciov şi Brejnev, Andropov şi Cernenko – toţi conduseseră Uniunea Sovietică din acelaşi complex de birouri situat la etajul al treilea.

Stilul de conducere foarte modern al lui Gorbaciov – despre care mulţi spuseseră că seamănă mai mult cu cel al unui avocat din Wall Street decât cu cel al unui autocrat slav – contrasta, de asemenea, deosebit de puternic cu obiectele de artă datând din secolul al şaptesprezecelea care împodobeau anticamera biroului său particular. Cei doi vizitatori fură întâmpinaţi de unul dintre secretarii lui şi conduşi imediat în încăperea respectivă, o cameră tapetată cu mătase bleu. Pe peretele din spatele biroului preşedintelui atârna portretul lui Marx şi Lenin. Gorbaciov, impecabil îmbrăcat într-un costum cu dungi subţiri, albastru, cravată cu dungi în diagonală şi cămaşă albă, ieşi din spatele biroului şi dădu mâna mai întâi cu Rîjkov, apoi cu Dolghih. Le făcu semn cu capul să se aşeze alături de el în faţa unei măsuţe joase ce se afla în mijlocul încăperii uriaşe.

— Tovarăşul Rîjkov mi-a spus despre călătoria ta la Zürich, Vladimir, îi spuse el lui Dolghih. Te rog, spune cât mai pe scurt posibil ce s-a întâmplat acolo…

Cei doi vizitatori ascultau cu foarte mare atenţie, deoarece Gorbaciov avea obiceiul să vorbească cu o voce joasă, blândă, aproape în şoaptă.

— O să încerc, Mihail.

La prima vedere relaţiile dintre membrii Biroului Politic păreau lipsite de formalism, toţi, inclusiv actualul *primus inter pares* secretar-general Gorbaciov, adresându-se unul altuia cu numele de botez.

Dolghih scoase un teanc de note din servietă.

— Lasă notele, îi porunci Gorbaciov, trecând pe neaşteptate de la şoaptă la un ton tăios, aspru.

Dolghih le puse la loc.

— Săptămâna aceasta, marţi, m-am întâlnit, începu el, cu ministrul petrolului din Venezuela. Ne-am întâlnit la sediul din Zürich al Băncii Naţionale a Elveţiei. Invitaţia a venit din partea directorului băncii, Ulrich Huber.

Venezueleanul se numeşte Roberto Martinez. El a arătat că situaţia financiară a ţării sale a devenit imposibilă. Venitul lor în valută forte provine aproape exclusiv din exportul de petrol. Fără acest venit, nu mai pot plăti importurile de care populaţia are nevoie. În plus, la ora actuală, ei datorează patruzeci şi cinci de miliarde de dolari americanilor, iar aceştia le cer să plătească în primul rând dobânda la datorie.

— Asta ştiu. Treci la fondul problemei, spuse Gorbaciov.

— Fondul este că ei propun acum să se facă rapid ceva în această privinţă.

— Şi care este „această privinţă”? întrebă Gorbaciov. Preţul petrolului sau datoria faţă de americani?

— Amândouă, răspunse Dolghih.

— Zi mai departe, îl îndemnă Gorbaciov.

— În ce priveşte petrolul, ei şi Mexicul, în consorţiu, propun să se facă unul din următoarele două lucruri: sau să producă la întreaga capacitate pentru a obţine repede venituri cât mai mari, indiferent de ce se întâmplă cu preţul petrolului…

— Ceea ce înseamnă sfârşitul OPEC, interveni Rîjkov, şi probabil un preţ mic între şase şi opt dolari barilul faţă de şaisprezece dolari şi cincizeci de cenţi cât costă în prezent.

— Sau, continuă Dolghih, să încerce să şantajeze Statele Unite pentru ca acestea să stabilească un preţ fix la petrol de minimum douăzeci de dolari barilul, menţinând producţia la nivelul actual.

— Cum ar putea să facă Statele Unite acest lucru?

— Contractând sute de milioane de barili pentru rezerva lor strategică la acest preţ de douăzeci de dolari barilul. Cadrul juridic pentru crearea acestei rezerve există de mulţi ani şi, potrivit venezueleanului, rezerva este completată doar pe jumătate. Ar fi deci nevoie doar de o acţiune din

partea executivului, respectiv a preşedintelui, ca Statele Unite să reîncepă să cumpere petrol pe scară foarte largă.

Gorbaciov chibzui o clipă.

— Ar merge? întrebă el.

— Probabil. Americanii au întreprins acţiuni similare în trecut. Guvernul lor a acumulat uneori cantităţi uriaşe de argint, zinc sau cupru pentru a menţine preţul la un anumit nivel şi a-i linişti pe producătorii interni. Şi a mers. Cumpărând, de pildă, două miliarde de uncii de argint, guvernul american a menţinut preţul argintului timp de zeci de ani la un dolar şi douăzeci de cenţi uncia, în pofida faptului că pe plan mondial exista o supraproducţie în acest domeniu.

— Pentru a-i linişti pe alegători, s-a spus că acest stoc era necesar în cazul în care SUA s-ar fi aflat în pericol, adăugă Rîjkov.

Gorbaciov părea sceptic.

— Asta ar fi putut să meargă în anii 1950 în cazul argintului, dar noi vorbim de anul 1989 şi de petrol. Statele Unite nu pot să absoarbă singure tot petrolul pe care restul lumii se hotărăşte să-l pompeze pe piaţă.

— Sigur că nu, răspunse Dolghih repede. Asta ar presupune ca americanii să intervină pe lângă aliaţii lor – în special Arabia Saudită, Anglia şi Norvegia – ca să-şi reducă producţia. Şi la rândul ei, OPEC să trebuiască să impună, în final, membrilor ei un anumit nivel al producţiei.

— În ce măsură am fi afectaţi noi? întrebă Gorbaciov.

— Întâlnirea de la Zürich a avut ca scop tocmai clarificarea acestui aspect, spuse Dolghih, omul care răspundea de administrarea vastelor resurse energetice ale Uniunii Sovietice. Ei ar vrea ca şi noi să reducem exporturile.

— A menţionat cineva vreo cifră? întrebă Gorbaciov.

— N-au spus clar, dar a fost menţionat de mai multe ori un procent general de reducere cu douăzeci

la sută, în cazul în care ar exista un program american de susţinere a preţului.

— Pentru cât timp?

— Nici în acest caz n-au spus nimic limpede. Dar, după părerea mea, ar fi pentru mult timp. Cel puţin, doi ani.

— Asta ar însemna pentru noi o pierdere de douăzeci de miliarde de dolari.

— Cel puţin, adăugă Rîjkov. S-ar diminua considerabil reputaţia noastră de solvabilitate.

— Ar însemna un dezastru economic, conchise Gorbaciov.

În încăpere se făcu tăcere.

— Ce alternativă avem? mai întrebă el.

— Producătorii de petrol latino-americani ar înnebuni. Ar extrage cât pot de mult şi cât mai repede cu putinţă şi l-ar arunca pe piaţa internaţională.

— Şi ce s-ar întâmpla cu preţul?

— Ar scădea la jumătate. Şeicul Yamani a încercat să facă acelaşi lucru în 1986. El a dublat producţia Arabiei Saudite şi preţul petrolului a scăzut de la mai mult de treizeci de dolari barilul la zece dolari. Dacă latino-americanii ar face aceeaşi nebunie şi ar reduce preţul la jumătate faţă de cel actual, ar trebui să reducem preţul sub zece dolari.

— Cât ar însemna asta pentru noi?

— Pe termen lung? Patruzeci de miliarde de dolari, poate şaizeci.

Gorbaciov se ridică de pe canapea.

— Lua-i-ar naiba de ticăloşi de latini! Castro ne costă trei miliarde de dolari pe an. Acum nebunii ăştia o să ne coste de douăzeci de ori mai mult!

— Ei o să coste Statele Unite mult mai mult, spuse Rîjkov.

— Depinde, îl contrazise Gorbaciov pe tovarăşul său din Biroul Politic. Dacă folosesc această metodă a măririi producţiei, Venezuela şi Mexicul ar putea să determine uşor reducerea preţului petrolului sub nouă dolari barilul, aşa cum ai spus tu mai înainte, Nikolai, iar Statele Unite ar economisi zeci de miliarde de dolari din importul de petrol. Ele ar câştiga şi toţi ceilalţi ar pierde.

Avea dreptate. Aproape întru totul.

— O să fie în câştig şi germanii, elveţienii, francezii, şi japonezii, spuse Dolghih. Ei sunt nevoiţi să-şi cumpere tot petrolul de care au nevoie. Cei care vor pierde vor fi cei care vând din Orientul Mijlociu, din Africa şi noi.

— Dar numai dacă se aplică planul numărul unu al venezuelenilor, spuse Rîjkov. Asta aveam în vedere, Mihail.

Gorbaciov începu să umble prin cameră.

— Dar care e planul lor numărul doi – să folosească „preţul”? întrebă el. E fezabilă această metodă?

— Este în cel mai bun caz problematică, răspunse Dolghih. Aşa-numitul plan numărul unu poate fi aplicat unilateral de către venezueleni şi mexicani. Ei nu au decât să deschidă la maximum robinetele pe care le controlează. Celălalt plan, al „preţurilor”, depinde doar de Statele Unite. Mai precis, de faptul dacă ele pot fi şantajate să plafoneze preţul la douăzeci de dolari.

— În ce constă acest şantaj?

— Ei ar ameninţa că vor pune la pământ sistemul bancar american dacă nu se ajunge la o înţelegere.

— Cum?

— Chemând ţările latino-americane să facă public, oficial, faptul că nu-şi vor plăti împrumuturile

— De ce s-ar asocia Brazilia? Sau Argentina? Sau Chile? Ele vor să poată importa petrol ieftin la fel ca Statele Unite.

— Acestea, la rândul lor, urmăresc să obţină de la Statele Unite anumite concesii.

— Care ar fi ele?

— Tocmai ceea ce a propus Fidel Castro de mai multe ori. Un moratoriu *total* pe timp de douăzeci de ani al tuturor plăţilor latino-americane pentru datoriile lor care să includă atât împrumuturile, cât şi dobânda. Economia realizată prin neplata dobânzilor ar fi mai mare chiar şi dacă ar plăti un preţ crescut la petrol.

— Iar Venezuela şi Mexicul ar câştiga atât din dobânzi, cât şi din petrol, adăugă Rîjkov.

Gorbaciov scutură din cap.

— Prostii. Castro ştie acest lucru la fel de bine ca şi mine. De fapt, i-am spus acest lucru cu trei ani în urmă. Nu m-a ascultat şi a organizat la Havana o conferinţă a ţărilor latino-americane care au datorii. N-a venit nimeni. Ştiţi de ce? Pur şi simplu, pentru că nu poţi să-i determini pe oameni să-i preseze în acest fel pe americani. Pentru că aceştia ţin în frâu guvernele ţărilor din America Latină prin mijloace financiare, care se află în mâna lor. În cazul în care acestea refuză să plătească, a doua zi americanii – guvernul, băncile, corporaţiile – suspendă orice credit şi le confiscă toate activele aflate în SUA. Aceasta ar însemna dezastru economic. Deci, ele nu şi-ar asuma niciodată acest risc, pentru că niciuna dintre aceste ţări nu-şi poate permite să facă acest lucru.

— Bancherul elveţian este de altă părere, Mihail, spuse Dolghih.

Cei doi superiori ai acestuia îl priviră surprinşi. Gorbaciov se opri chiar din mers.

— Adevărat? Asta este într-adevăr interesant. Explică-ne ce vrei să spui.

Ceea ce Dolghih şi făcu.

Când limuzina în care se aflau Vladimir Dolghih şi Nikolai Rîjkov trecu prin Poarta Spasskaia, a doua oară în acea vineri după-amiază, de data aceasta pentru a ieşi, la Moscova era ora patru şi se întunecase deja. Îmbătat de succes, Dolghih făcu ceea ce nu făcuse niciodată înainte. Îi sugeră şefului său că, având în vedere ora înaintată, în loc să se ducă înapoi la serviciu, ar putea trece pe la café-barul Yama să bea o votcă sau două. Spre mirarea lui, Rîjkov acceptă imediat.

Dolghih pierduse însă din vedere că era a doua vineri din lună, ceea ce însemna că fata de la serviciul de dactilografie al Kremlinului aştepta la Yama. Când coborî scările din strada Puşkinskaia şi o depistă în bar se văzu pus în situaţia de a trebui să ia o altă hotărâre critică într-o săptămână în care se părea că crizele nu se mai termină. Trebuia să se hotărască dacă să n-o bage în seamă şi să facă pe mortul în păpuşoi sau să rişte şi să i-o prezinte lui Rîjkov care

era cunoscut ca un tip foarte puritan. Optă pentru cea de-a doua variantă.

După cum se întâmplase de mai multe ori în săptămâna aceea, merită să rişte, deoarece şeful său o plăcuse imediat pe Svetlana. Nu după mult timp, cei trei se aflau împreună la masa din fundul café-barului Yama, unde singura lumină provenea de la un bec roşu în formă de lumânare. Sticla de votcă Stolicinaia, deosebit de tare, destinată lui Dolghih, îl aştepta rece pe masă. Deoarece se mai băuse din ea în ziua aceea, celor trei ruşi nu le fu greu să o dea gata. Când Dolghih se duse la bar să mai comande încă o sticlă, Svetlana profită de ocazie, se scuză şi se îndreptă spre toaleta pentru doamne.

Plecarea ei fu determinată de faptul că doar cu câteva minute mai devreme mâna dreaptă a tovarăşului Rîjkov se aşezase ferm pe coapsa ei stângă şi, imediat după aceea, începuse să-şi croiască drum în sus. Nefiind sigură ce privilegii îi poate acorda unui membru plin al Biroului Politic, Svetlana se decise să-l consulte pe Dolghih cu privire la protocolul necesar.

În timp ce mergeau amândoi spre partea din faţă a café-barului, ea îi explică repede în şoaptă ce se întâmplase. Înainte ca Dolghih să aibă timp să răspundă, Svetlana îi spuse că avea o prietenă la serviciul de dactilografie de la Kremlin care sigur nu plecase încă de la lucru şi era, probabil, dispusă să vină să formeze astfel două perechi. Lui Dolghih îi surâse ideea. Oricât de drăguţă şi supusă era Svetlana, puţină variaţie nu strica. O puse să sune şi răspunsul fu afirmativ. Cei doi alergară pe scări în strada Puşkinskaia, unde Dolghih o sui în limuzina care aştepta şi îi dădu şoferului instrucţiuni.

Când Dolghih se întoarse la masă cu o nouă sticlă de Stolicinaia, dar *sans* Svetlana, îi explică imediat lui Rîjkov ce aranjase şi încheie sugerând că ar putea merge în apartamentul lui imediat ce fetele se întorceau. Şeful lui fu atât de încântat, încât bătu din palme de plăcere.

„Apele liniştite sunt adânci, se gândi în sinea lui Dolghih. Şi eu care credeam că-l preocupă doar

munca.” Ca şi cum i-ar fi ghicit gândurile, Nikolai Rîjkov se aplecă spre Dolghih şi spuse:

— Înainte să se întoarcă ele, vreau să-ţi spun un lucru care cred că e important, Vladimir. Acum câteva zile am discutat despre problemele de la Zürich şi cu Viktor Cebrikov.

Dolghih simţi că-l trece un fior. Viktor Cebrikov era şeful KGB.

— M-a sunat de dimineaţă, continuă Rîjkov. Se pare că venezueleanul tău s-a întâlnit în Elveţia cu teroristul Carlos. Nu ştim care este legătura, dar Cebrikov este sigur că există una. Este sigur, de asemenea, că înainte de a se termina această afacere cineva urmează să moară.

— Dar de ce nu i-ai spus acest lucru tovarăşului Gorbaciov?

— N-am considerat că era necesar.

Văzând privirea îngrijorată a lui Dolghih, Rîjkov îl luă de după umeri şi îi spuse:

— Nu fi îngrijorat, Vladimir. Viktor Cebrikov ştie cum să se ocupe de lucruri de acest gen.

În capul lui Dolghih se aprinse o luminiţă roşie. Evenimentele intraseră într-o zonă periculoasă, în zona dublei loialităţi. Această problemă nu fusese niciodată rezolvată în Uniunea Sovietică. Pe de o parte, erai devotat liniei partidului şi, prin aceasta, secretarului general. Pe de altă parte, dar niciodată direct, ci printr-un labirint de intrigi, erai devotat şefului KGB. Dolghih ştia că celor devotaţi lui Viktor Cebrikov le lipsea doar un vot ca să deţină majoritatea în Biroul Politic. Poate că ei, durii, erau pe punctul de a se constitui într-un grup care-l va contesta pe Gorbaciov. Poate că bărbatul de lângă el, prim-ministrul, avea în cele din urmă să dea acel vot care să schimbe echilibrul de forţe. Iar dacă ei pierdeau, poate că gâtul lui, gâtul lui Dolghih, avea să atârne în ştreang, din cauză că se asociase cu ei.

Dolghih nu ţinea nici cu partidul şi nici cu KGB-ul. El era, pur şi simplu, un birocrat. Avea doar un apartament cu patru camere şi nu i se pusese la dispoziţie o limuzină. După ce fusese trimis la Zürich, se gândise că poate, în sfârşit, se apropia de „cercul

puterii” şi de toate privilegiile de care încă nu se bucura. Dar dacă asta însemna să fie implicat într-o luptă intestină, era clar că nu merita riscul.

Dolghih auzise de la un prieten care lucra la Ministerul de Externe că în ianuarie avea să fie liber un post diplomatic neînsemnat, în străinătate, cel de ambasador în Sri Lanka. Soţiei lui o să-i placă clima caldă şi era sigur că acolo o să fie servitori. N-o să-i sufle o vorbă despre asta lui Rîjkov. Dar mâine-dimineaţă o să depună cerere pentru acest post.

8

În acest timp Paul Mayer se afla în avionul Pan Am 747 la distanţă de o oră de aeroportul Dulles. Medita fericit şi mulţumit la săptămâna care trecuse şi care se dovedise al naibii de grea. Ajutat de publicaţia *The Wall Street Journal*, se părea că reuşise să schimbe radical situaţia Băncii Americii înainte ca aceasta să fi intrat în criză.

Se părea, de asemenea, că avusese noroc, lucru care nu prea i se întâmplase până atunci în avion. Nu-şi putea aminti să fi avut o tovarăşă de călătorie atât de atrăgătoare ca aceea de pe scaunul de lângă el: păr lung şi negru, ten de culoare închisă şi forme superbe, după cât se putea zări de sub bluza ei albă.

Ca urmare făcu ceva ce rareori i se întâmpla să facă în timp ce călătorea cu avionul: încercă să intre în vorbă cu o necunoscută.

— Vă rog să mă scuzaţi, i se adresă el, nu am stat ieri la prânz la mese alăturate?

Ea se întoarse cu totul spre el, dar nu părea prea sigură că ştie cum să procedeze.

— Era în restaurantul de la Carlton Tower, adăugă el repede.

După expresia jenată de pe faţa lui se putea deduce că regreta deja că deschisese discuţia. Apoi, parcă din milă pentru bărbatul stânjenit de lângă ea, doamna cu bluză albă şi fustă neagră se îndură să spună în cele din urmă ceva.

— Da, îmi amintesc, răspunse ea într-o engleză învăţată la pension.

„Vorbeşte cu accent levantin”, se gândi el.

— Eraţi cu o femeie foarte frumoasă.

Ideea implicită era că femeia trebuia să fi fost soţia lui. Deci, se gândi Mayer, i se sugera că, în calitate de om însurat, trebuia să aibă destulă minte să nu încerce să intre în vorbă cu o femeie întâlnită în avion.

Aşa că Mayer se mulţumi să tacă. La cincizeci şi doi de ani nu prea era expert în relaţiile cu sexul frumos. Fusese căsătorit la un moment dat, pe când avea treizeci de ani, cu o fată din Germania. Se

cunoscuseră la Universitatea din Elveţia şi amândoi îşi luaseră în acelaşi an doctoratul în economie. Era înaltă şi slabă, dar inteligenţa şi talentul ei de a conversa, vigoarea şi energia compensau din plin celelalte defecte. Cel puţin, aşa spuneau toţi. De fapt, toată lumea din cercurile universitare din Basel spunea că sunt un cuplu perfect. Deci, s-au căsătorit. Lui Paul i-au trebuit doi ani ca să-şi dea seama că pe ea o interesau mai mult realizările ei intelectuale decât persoana lui. Nu-i plăceau copiii şi nici să facă dragoste. Lucrul cel mai grav era că nu era în stare să fie fericită. Aşa că s-au despărţit. Ea plecase în Germania să predea economia la Tübingen. El rămăsese în Elveţia, unde fusese atât de ocupat să avanseze pe scara ierarhică a Băncii Naţionale a Elveţiei, încât nu a mai avut niciodată vreo legătură serioasă cu o altă femeie. Pe vremea când trecuse la Fondul Monetar Internaţional, la Washington, Paul Mayer devenise un burlac relativ mulţumit, dar nu se putea spune că era celibatar sută la sută. De fapt, în acest moment, gândurile lui nu erau deloc ale unui celibatar, ci dimpotrivă. Aflat la douăsprezece mii de metri deasupra Oceanului Atlantic, simţea că inima şi trupul îi fuseseră cuprinse de o puternică dorinţă. Aşa că îşi făcu curaj şi se avântă.

— Femeia cu care eram… este reporter la *The Wall Street Journal*. De fapt, de abia o cunoscusem. Am fost într-o scurtă călătorie.

Femeia cu ten măsliniu din dreapta lui, observând că stânjeneala lui era reală, păru să fi ajuns la concluzia că el nu era, la urma urmei, un gigolo.

— Locuiţi deci la Washington? întrebă ea.

— Da. Predau acolo. La Georgetown. Dumneavoastră?

— La San Francisco. Înainte am locuit la Londra. Şi mai înainte la Teheran.

— A, deci sunteţi iraniană.

— Da, am plecat de acolo în 1979. Soţul meu m-a trimis la Londra.

— Şi v-aţi mai întors vreodată înapoi, dumneavoastră şi soţul?

— L-au omorât pe soţul meu. Făcea parte din statul-major al generalului Khatami. Au fost omorâţi amândoi.

— Îmi pare rău, spuse el.

— Eu m-am întors. Mama mea locuieşte la Teheran, ca şi cei doi fraţi şi sora mea.

O stewardesă îi întrerupse, întrebându-i dacă vor să bea ceva. Spre surprinderea lui, ea comandă un gin şi apă tonică. El ceru un Martini. Când sosiră băuturile, el se hotărî să spargă gheaţa şi mai mult.

— Mă numesc Paul Mayer, spuse el.

— Iar numele meu este Azar. Azar Shahani.

Ridică paharul spre el şi pentru prima oară zâmbi.

— Azar, repetă Paul.

— Înseamnă „foc”. Este un nume obişnuit în Iran. Potrivit tradiţiei noastre, focul este simbolul purităţii.

Acum era rândul ei să se simtă stânjenită.

— Nu prea sună bine în engleză, nu? întrebă ea.

El zâmbi.

— Shahani ce înseamnă?

— Înseamnă „imperial”.

Aceasta explica îmbrăcămintea ei, modul în care se purta, engleza impecabilă pe care o vorbea.

— Mă tem că nici Paul şi nici Mayer nu pot concura cu astfel de nume.

— Dar numele dumneavoastră mi se pare cunoscut. De ce?

— Poate din cauza postului pe care l-am ocupat mai înainte.

— Şi care a fost acesta?

— Am condus un număr de ani Fondul Monetar Internaţional.

— În acest caz trebuie să cunoaşteţi Iranul.

— Nu foarte bine, dar am fost acolo de câteva ori. În afară de asta, l-am cunoscut foarte bine pe fostul dumneavoastră ambasador în Statele Unite, Ardeshir Zahedi. Un bărbat foarte plăcut. Cred că mă număram printre invitaţii cei mai importanţi la renumitele lui recepţii. Dacă eram la Washington mă duceam de obicei, deoarece, trebuie să admit, îmi plac icrele negre şi şampania, iar Zahedi avea întotdeauna din belşug şi una, şi alta.

Ea îl privi cu multă atenţie.

— Am fost cu soţul meu la una dintre aceste recepţii în 1977, când şahul a vizitat Statele Unite. Era în luna mai. Dar sunt sigură că n-aţi fost atunci acolo, altfel mi-aş fi amintit.

Îi plăcu ce spuse ea, dar nu răspunse nimic.

— Dar nu mai sunteţi bancher? întrebă ea.

— Nu. Acum predau.

— De ce?

— De ce mi-am schimbat munca?

— Da. Cred că aţi fost un om foarte puternic.

— Da. Dar mă săturasem.

— Nu vă lipseşte funcţia cu tot ce implica ea? mai spuse ea. Sunt sigură că toată lumea vă întreabă acelaşi lucru. Mă scuzaţi.

— Nu-i nimic. Toţi mă întreabă, iar eu răspund: Nu încă. La urma urmei, sunt la universitate doar de un semestru. Mayer se gândi o clipă, apoi adăugă: Acum, dacă m-aţi întrebat şi dumneavoastră, cred că va trebui să schimb răspunsul. Da, îmi lipsesc maşinile luxoase, biroul, invitaţiile şi, îmi pare rău că trebuie să recunosc acest lucru, avioanele pe care le aveam întotdeauna la dispoziţie. Dar cred că sunt pe punctul de a mă implica din nou în astfel de treburi. Ceea ce, de altfel, o să mă ducă în foarte scurt timp la San Francisco.

Ea nu lăsă să se vadă dacă înţelesese ce implica ultima propoziţie spusă de Mayer. Poate din cauză că în acel moment apăru stewardesa cu meniul.

Aici se opri conversaţia dintre cei doi. După ce aterizară la aeroportul Dulles, păru normal ca ei să stea unul lângă altul în autobuzul care îi duse la terminal. În timp ce-şi aşteptau bagajele, ea îi spuse că va sta la Washington doar o zi şi apoi se va întoarce la San Francisco.

Deci *reţinuse* ce spusese el.

— Poate am reuşi să cinăm împreună săptămâna viitoare? întrebă Mayer.

— Mi-ar plăcea, răspunse ea.

— Care este restaurantul dumneavoastră preferat la San Francisco?

— Trader Vic’s. Stars. L’Etoile.

Se vedea că i se mai pusese şi înainte această întrebare.

— În ce ordine?

— Niciuna. Îmi plac toate la fel de mult.

— Atunci, la Trader Vic's. O să mă ocup eu. Se opri o clipă, deoarece i se părea că face un lucru care nu se cuvenea, dar nu avea de ales. V-ar deranja dacă v-aş cere numărul de telefon? zise el şi, în aceeaşi clipă, se făcu roşu ca racul la faţă.

— Sunteţi un om foarte drăguţ, spuse ea, atingându-i uşor mâna.

De data asta, Mayer păru de-a dreptul stânjenit.

Ea scoase o carte de vizită din poşetă şi i-o întinse. Scria: „Azar Shahani, Boutique, Main Street, 121, Tiburon, California".

— Aceasta este prăvălioara mea din districtul Marin, spuse ea. M-am specializat în îmbrăcăminte franţuzească şi nemţească. Mă gândeam să deschid un magazin şi la Londra. De asta m-am şi dus acolo. Dar acum nu mai sunt sigură că o voi face.

Scoase apoi un pix, luă înapoi cartea de vizită din mâna lui Mayer şi scrise un număr de telefon pe dosul acesteia.

— Acesta este numărul de acasă. Locuiesc pe Belvedere, care este chiar lângă Tiburon.

— Ştiu, spuse Mayer. Apoi adăugă: Mulţumesc, Azar.

— Pentru puţin, Paul.

Apoi începură să vină bagajele. Al ei apăru primul şi câteva minute mai târziu dispăru.

Afară o aştepta un BMW. Înăuntru erau trei bărbaţi: un iranian, un palestinian şi un german, care era şoferul. Niciunul n-avea mult peste treizeci de ani. Când palestinianul deschise portbagajul, îi fu greu să facă loc valizei ei. În portbagajul şi aşa neîncăpător se găsea o puşcă mitralieră Uzi.

Ea se aşeză pe locul din faţă şi, în timp ce maşina demara, şoferul, un german nu prea înalt, dar bine legat, cu mutră de brută, se uită la ea şi o întrebă:

— Cum a mers?

— Şi-a adus aminte că m-a mai văzut, răspunse ea.

— Deci, ai stricat treaba.

— Dimpotrivă, răspunse ea cu răceală în glas. Eu nu „stric” niciodată nimic. Vrei să ştii ce s-a întâmplat sau nu? întrebă ea când maşina porni din nou, după ce se opriseră să plătească taxa de parcare.

Germanul îi aruncă o privire ucigătoare, dar nu spuse nimic.

— De fapt, a mers perfect. Am stat lângă el tot drumul de la Londra. După cum am spus, şi-a amintit de mine. Ieri am stat la mese alăturate, într-un restaurant din Londra. A crezut că era pură coincidenţă. Omul habar n-are că-l urmărim de când a tras la hotelul Savoy.

Unul dintre funcţionarii care lucrau la recepţia hotelului respectiv era iranian.

— Rezultatul final este – continuă ea – că în ultimele opt ore am aflat povestea vieţii lui – trecut, prezent şi viitor. Săptămâna viitoare se va întâlni cu preşedintele Băncii Americii, George Pace, la sediul central al băncii din San Francisco. O să ne vedem şi vom lua masa împreună.

— Probabil că te-a plăcut, spuse germanul. O fi dragoste la prima vedere, ce zici?

Ea nici măcar nu-l învrednici cu privirea.

— Cine a fost repartizat acolo? întrebă arabul mic de statură care stătea pe unul din locurile din spate.

— Ahmed. Din felul în care răspunsese, se putea deduce ce părere avea ea despre libianul oacheş care o dusese la masă la Carlton Tower şi apoi îl urmărise pe Paul Mayer toată ziua.

— Cum ai reuşit să stai lângă el în avion?

— Când Mayer a schimbat data plecării şi şi-a rezervat alt bilet, a făcut-o prin intermediul biroului de voiaj de la hotel, iar Ahmed era de faţă. Omul pe care-l aveţi voi la recepţie, dar pe care nu l-am cunoscut, a aflat toate amănuntele şi restul a fost uşor.

— Am avut noroc că erai la Londra, Azar, spuse celălalt bărbat, iranianul care şedea şi el în spate.

— Da, voi da, aţi avut noroc.

În maşină se făcu din nou linişte.

— Deci, spune-ne precis ce s-a întâmplat, îi ceru germanul, şi vorbeşte în acest microfon când

povesteşti.

Întinse mâna, luă un Sony mic din torpedoul maşinii şi i-l dădu. Ea se purta ca şi cum n-ar şti ce să facă cu el.

— Apasă pe butonul roşu, *Schätzehen*, şi porneşte-l, zise el.

Fără să-i arunce vreo privire, ea începu să vorbească. Vorbi cu o voce monotonă patruzeci de minute. Exact când termină, ajunseră în faţa hotelului Four Seasons, situat la marginea oraşului Georgetown. Ea îi dădu neamţului casetofonul, care-l închise şi-l băgă în buzunarul de la sacou.

— Ţi-am rezervat cameră aici pentru o noapte şi bilet pentru mâine la ora nouă dimineaţa, la avionul companiei United care pleacă la San Francisco, spuse germanul.

— Ce urmează să fac în continuare?

— O să ţi se spună, zise el. Acum dă-te jos.

Înainte de a scoate valiza lui Azar Shahani din portbagaj, îi făcu semn cu mâna portarului să se îndepărteze. Cineva de pe locul din spate îi dădu germanului o servietă. Acesta o puse lângă valiza lui Azar şi plecă fără să scoată o vorbă. Se sui la volanul BMW-ului şi se angaja în traficul intens din Georgetown.

Zece minute mai târziu, după ce dăduse un bacşiş băiatului care-i cărase valiza şi încuiase uşa camerei, deschise servieta. Înăuntru găsi biletul de avion spre San Francisco şi douăzeci de mii de dolari în bancnote de câte o sută de dolari.

Se gândi că totul devenise un coşmar. Mai bine nu s-ar fi dus înapoi în Iran în 1981. Dar numai în acest fel putea să afle dacă era posibil şi cum să o scoată pe mama ei de acolo. Se năpustiseră pe ea chiar în clipa când coborâse din avion la Teheran şi îi propuseseră: „Fii ochii şi urechile noastre, ajută-ne când avem nevoie de ajutor şi, cu timpul, mama ta o să capete permis de plecare”. Mullahii sunt buni la asta. Ei ştiu cât de sfântă este familia pentru un iranian. Deci, fuseseră siguri că ea o să facă orice, literalmente orice, pentru mama ei.

După ce o ţinuseră sechestrată două zile şi insistaseră să-şi lepede hainele occidentale, să se îmbrace cu un *chador* negru şi să-şi acopere faţa, o lăsaseră în cele din urmă să plece acasă, la casa ei adevărată. În partea de nord a Teheranului. O lună mai târziu, o lăsaseră să plece din Iran. Dar nu încetaseră nicio clipă să se folosească de ea.

Nu se înserase bine când în apartamentul luxos din Georgetown al tânărului José Martinez sună telefonul. Acesta, complet epuizat, aştepta. Judecând după criteriile tânărului Martinez, fusese o zi grea.

Nici nu se luminase bine de ziuă când îl sunase unchiul său, de data asta de la Madrid. Fusese foarte criptic şi îi spusese doar două propoziţii. În primul rând, să stea lângă telefon în seara aceea la ora şapte. În al doilea rând, să facă tot ce i se spunea, când i se spunea şi fără să crâcnească.

Acest gen de ordine îl irită de-a dreptul şi încă în aşa măsură, că nu mai putu să adoarmă din nou. Lucru care, după cum se văzu mai târziu, avu şi partea lui bună. Examenul de la mijlocul semestrului la Finanţe Internaţionale fusese programat la ora două în după-amiaza aceea şi, deoarece nu mai putea să doarmă, contrar obiceiului său, îşi petrecuse toată dimineaţa tocind, ceea ce se dovedi a fi o mişcare strălucită. Profesorul Mayer nu se întorsese şi îi ţinuse locul asistentul lui. Aceasta însemna că nu puteau să copieze, deoarece individul îşi lua treaba în serios. Dar mulţumită telefonului unchiului său, tânărul José era sigur că făcuse bine la lucrare în ciuda acestui handicap serios.

Totuşi, încordarea provocată de acest examen, la care se bizuise doar pe propriile forţe, îl secătuise complet, aşa că după ce îi dădu, în cele din urmă, asistentului caietul cu coperţi albastre, în care scrisese răspunsurile la test, părăsi incinta bine încălzită a Centrului Intercultural şi, înfruntând vântul tăios de decembrie, care începuse să sufle dinspre Potomac, străbătu campusul şi o porni spre restaurantul Tombs. Sângele lui latin începuse deja să îngheţe în momentul în care ajunse în acest liman sigur. Ca să-şi

revină, fu nevoit să dea pe gât câteva păhărele de Burbon sec, însoţite de berea respectivă.

După puţin timp, începură să apară prietenii lui, băieţi din Brazilia, Mexic şi Argentina, care i se alăturară la masa mare, rotundă din fundul restaurantului. Veneau de la acelaşi examen, de la jumătatea semestrului, şi erau trişti. Fuseseră cu toţii persecutaţi de mica javră de asistent, care nu-i slăbise o clipă din ochi, aşa că nu le rămăsese altceva de făcut decât să dea caietele aproape goale. O lună mai târziu, calificativele lor aveau să fie trimise părinţilor lor la Sao Paulo, Mexico City şi Caracas şi din nou alocaţia le va fi tăiată şi se vor cufunda în sărăcie şi disperare.

Căzuseră cu toţii de acord că măgarii de yankei, în mijlocul cărora trăiau, le erau ostili.

Optară, aşadar, în colectiv pentru o noapte în care să-şi înece amarul în băutură şi să se compătimească reciproc. În aceste condiţii, fu un şoc pentru toţi când tânărul José Martinez se uită la ceas la ora şase şi patruzeci şi cinci de minute şi îi anunţă că îi părăseşte. Când, mai înainte, se dusese la bar şi comandase încă un rând de băutură, cineva sugerase că el învăţase pentru examen şi, probabil, îl luase. Presupunerea fusese însă respinsă, fiind considerată o calomnie plină de răutate.

În orice caz, tânărul José Martinez era acasă când sună telefonul la ora şapte şi un minut, seara. Când ridică receptorul, o voce întrebă: „José Martinez?” Omul nu ştia cum să pronunţe „J”-ul. Tâmpitul.

Trecând peste această lipsă, tânărul José răspunse afirmativ cu o voce care i se părea lui că e plictisită şi sofisticată.

— A vorbit unchiul tău cu tine?

— Da.

— Deci, se presupune că ştii ce trebuie să faci.

Tipul nu punea întrebări, el dădea ordine, ceea ce începu să-l enerveze din nou pe tânărul José.

— Cred că o să fac ce o să-mi ceri să fac, răspunse el, lăsând să treacă câteva secunde înainte de a adăuga cuvântul „domnule”, ca să-i arate tipului ce părere avea despre el.

Tâmpitul de la capătul celălalt al firului nu observă nimic.

— Ştii unde locuieşte profesorul Paul Mayer?

— Da.

— Unde?

— Pe strada Dent, în Georgetown.

— Cum?

— Strada Dent. D-E-N-T, îi silabisi José cu voce tare. Ai înţeles?

— Unde-i asta? Sfinte Hristoase!

— Ţi-am spus o dată, în Georgetown.

— Unde e Georgetown? întrebă omul a cărui voce devenise de data asta ameninţătoare.

— Între bulevardul Wisconsin şi campusul Universităţii Georgetown. Mai mult sau mai puţin.

— Vreau să-mi arăţi.

— Cum vrei.

— Unde am putea să ne întâlnim în treizeci de minute, să zicem?

Lui José îi veni o idee strălucită.

— Ce-ai zice să ne întâlnim la Tombs?

De la celălalt capăt al firului nu se auzi niciun răspuns.

— Morminte? Vrei să ne întâlnim într-un cimitir?

José râse. Ce tâmpit!

— Nu, e numele unui restaurant. E destul de aproape de locuinţa profesorului Mayer. Unde eşti?

— Să zicem că sunt la Du Pont Circle.

— De acolo este destul de uşor.

Apoi tânărul Martinez îi explică exact unde era restaurantul şi cum să ajungă acolo. Îi spuse că o să-l aştepte la bar şi o să fumeze o ţigară. Se îmbrăcă cu paltonul şi ieşi din nou afară în frigul care-i pătrundea până la oase.

Băieţii nu plecaseră încă şi zgomotul care venea de la masa lor, din fund, era o dovadă că starea de spirit se îmbunătăţise. Când îl observară pe José, îl salutară veseli în cor.

— Stai jos! strigară ei, în timp ce el se apropia de masa lor.

— Nu pot, răspunse el. Am venit cu treabă.

Afirmaţia îi fu întâmpinată cu un hohot de râs.

— Nu glumesc, îi asigură José. Când prietenii lui se mai potoliră puţin, adăugă: De fapt, s-ar putea să am nevoie de ajutorul vostru, băieţi. Nu ştia în ce fel, dar, ce naiba, ei o să înghită momeala.

Şi într-adevăr momeala prinse, deoarece simţiră cu toţii mirosul banilor de care ştiau că o să aibă mare nevoie din momentul în care foile lor matricole vor ajunge acasă. Aveau experienţă, pentru că lucrul ăsta se întâmpla în fiecare an.

— Ce fel de treabă? întrebă unul dintre băieţii din Brazilia.

— Urmărire, răspunse José.

Vestea le luă piuitul.

Profitând de uimirea plină de admiraţie pe care o stârnise în rândul prietenilor săi latino-americani, tânărul José Martinez se îndreptă spre bar şi se aşeză pe un scaun la capătul cel mai îndepărtat de lângă perete. Comandă un cocteil Margarita şi îşi aprinse un trabuc cubanez. Era pregătit.

La ora opt, tipul, un blond înalt solid, îmbrăcat, Sfinte Sisoe, într-un palton de blană, intră în restaurant ca şi cum venea la el acasă. N-avea mult peste treizeci de ani. Pe obrazul stâng se vedea o cicatrice şi avea mutră de lichea.

Tânărul José îşi dădu seama instinctiv că acesta era omul pe care-l aştepta, aşa că-i făcu semn cu mâna în care avea trabucul. Tipul îl observă imediat şi veni spre el.

— Cred că tocmai am vorbit la telefon, zise tipul blond cu cicatrice pe faţă.

— Da, domnule, am vorbit, răspunse el politicos.

— Ai o maşină?

— Da, domnule, am.

— Aici?

— Nu, domnule. O ţin în garaj, acasă.

— Adu-o!

— Acum?

— Acum!

José Martinez se sculă şi plecă fără să mai spună un cuvânt. Tipul cu care vorbise îşi scoase paltonul de blană, se aşeză pe scaunul de pe care se ridicase José

şi, pe un ton răstit, comandă un coniac dublu. Barmanul îl aduse într-un timp record.

Mulţimea de băieţi latino-americani din fundul restaurantului urmărea fiecare mişcare. Nu s-ar fi putut spune că nu le plăcea.

— Nu ne-a dus cu preşul măgarul ăsta de Martinez, şopti unul dintre ei. Toţi fură de acord şi încuviinţară dând din cap.

Peste cincisprezece minute, tânărul José se întoarse. În clipa în care tipul blond de la bar îl văzu coborând scările, aruncă câteva bancnote pe tejghea, se îmbrăcă cu paltonul de blană, urcă scările spre José şi apucându-l de braţ, îl întoarse înapoi în direcţia din care venise. Dispărură amândoi în sus pe scări.

Zece minute mai târziu, tânărul José Martinez din Caracas, Venezuela, şi Joachim Schmidt din Frankfurt, Germania de vest, stăteau în maşina roşie, marca Mazda, a tânărului student la colţul pe care-l formează străzile Dent şi 35. Din locul unde parcaseră maşina, vedeau perfect faţada îngustă a casei cu numărul 3514.

— Asta-i casa lui, spuse Martinez, arătându-i-o imediat ce oprise motorul.

— Bine, spuse omul de la Facţiunea Armata Roşie. Acum vezi dacă e acasă.

— Cum?

— Du-te şi te uită.

Tânărul José se dădu jos din maşină şi începu să se plimbe pe stradă. La Mayer acasă luminile erau aprinse şi la parter, şi la etaj. Se întoarse şi porni spre strada 35. La intersecţie era o cabină telefonică. José se apropie de ea, intră, ridică receptorul şi, prefăcându-se că poartă o convorbire, rămase acolo vorbind singur şi privind.

Stătu acolo zece minute, apoi cincisprezece, apoi douăzeci. Treceau oameni în ambele direcţii, dar nimeni nu-l băgă în seamă, deoarece la Georgetown nu putea exista un lucru mai obişnuit decât studenţi în cabinele telefonice la orice oră din zi sau din noapte. Luă apoi o pauză. O camionetă de la magazinul franţuzesc de delicatese, de pe bulevardul Wisconsin, trase în faţa casei lui Mayer. Şoferul care căra

pachetul cu bunătăţi, urcă treptele şi apăsă pe butonul soneriei. Deschise uşa o fată în uniformă de servitoare, nu Mayer. Ea luă pachetul, se văzu clar când îi dădu omului nişte bani şi asta fuse totul.

„Fir-ar al naibii!” zise tânărul José în sinea lui, dar nu plecă, deşi, pe măsură ce trecea timpul, se făcea tot mai frig. Şi cine apăru cinci minute mai târziu, la subsuoară cu un teanc de caiete cu coperţi albastre? Asistentul cu ochi de vultur care stricase vacanţa unei jumătăţi de duzină de studenţi latino-americani, care-şi înecau acum amarul într-o cârciumă nu departe de acolo. Uşa fu deschisă din nou de servitoare. Dar acum, în timp ce tânărul José privea, apăru chiar doctorul Mayer, iar micul ticălos îi înmâna acestuia răspunsurile lor jalnice la cele cinci întrebări puse lui şi colegilor lui la seminarul de Finanţe Internaţionale de către geniul financiar care locuia pe strada Dent la numărul 3514.

Profesorul şi asistentul său discutară două sau trei minute pe treptele din faţa casei după care se despărţiră şi uşa se închise din nou. Asistentul dispăru pe strada P. Tânărul José atârnă receptorul în furcă şi se întoarse la maşina lui.

— Profesorul Mayer este acasă. Tocmai l-am văzut, îi spuse el germanului care stătea ghemuit în întunericul rece.

— Cine era al doilea bărbat?

José îi explică.

— Bravo, spuse el, după care continuă: Uite numărul meu de telefon de la Washington, zise el, dându-i tânărului venezuelean o bucăţică de hârtie. Când Mayer pleacă, îl urmăreşti. Ori de câte ori se duce undeva mă suni şi îmi spui unde este. Ia numerele de înmatriculare ale maşinilor oamenilor cu care se întâlneşte. Asta e valabil şi pentru cei care vin aici. Ai înţeles?

— Sigur.

— Arde hârtia imediat ce eşti sigur că ai învăţat numărul pe dinafară.

— Bine, domnule. Dar mai este ceva. Sper că nu te aştepţi să stau aici toată noaptea?

Germanul se gândi o clipă apoi răspunse:

— Nu. Dacă la ora zece este încă acasă şi nu-l mai vizitează nimeni, du-te acasă şi întoarce-te mâine-dimineaţă la ora opt. Şi încă ceva. Ai un aparat de fotografiat polaroid?

— Nu, domnule.

— Fă rost de unul mâine-dimineaţă şi de multe filme. Încearcă să faci fotografii oricărei persoane pe care o vezi cu Mayer, fie ea bărbat sau femeie.

— Dar cum să fac rost de un aparat de fotografiat la ora opt dimineaţa?

— Pune pe cineva să-ţi cumpere unul.

— Şi de unde iau bani?

— Nu-ţi face griji. Am ceva pentru tine, zise el dându-i un plic lui Martinez. Pentru cheltuieli. Ţinem legătura.

Apoi tipul blond cu cicatrice pe faţă şi voce groasă se dădu jos din maşină şi o porni spre bulevardul Wisconsion. Tânărul José îl urmări prin oglinda retrovizoare a Mazdei până când acesta se făcu nevăzut în întunericul nopţii de decembrie.

José aprinse apoi luminile de la bord şi deschise plicul. Înăuntru erau cincizeci de hârtii de câte o sută de dolari.

Zece minute mai târziu, un taxi trase în faţa casei cu numărul 3514 din strada Dent şi servitoarea, de data asta în haine de stradă, ieşi afară şi se sui în taxi. După alte zece minute luminile din casa profesorului Paul Mayer se stinseră.

José Martinez junior trase înjurătura lui englezească preferată, întoarse cheile în contact, dădu drumul la căldură şi demară. Magazinul unde se vindeau aparate de fotografiat de pe bulevardul Wisconsin nu închisese încă. Cumpără cel mai bun aparat polaroid existent în magazin şi o jumătate de duzină de filme.

În timp ce se întorcea spre casă, José începu să se gândească la profesorul Mayer. E drept că tipul greşea deseori în felul cum gândea, dar de un lucru nu te puteai îndoi: Mayer avea clasă. De aceea el, José Martinez, dorise atât de mult să se înscrie la cursul acestuia. Fusese surprins când Mayer îl acceptase. La urma urmei, nota lui medie nu fusese chiar atât de

grozavă. Şi de atunci nu-i dăduse niciodată mai puţin de opt plus, ceea ce era peste medie, dar nu excepţional, în pofida faptului că el susţinea nişte teorii despre rolul pe care ar trebui să-l joace SUA în America Latină, care, trebuia să admită chiar şi el, erau cam bizare. Şi mai era ceva. Toată lumea ştia că Mayer era nu numai puternic, dar şi bogat precum Cresus, dar nu făcea niciodată caz de asta. Era clar că tipul avea clasă.

Apoi începu să se gândească la unchiul său. Probabil că nu exista om mai josnic decât el. Lucrul cel mai scârbos la el era pofta lui de aventuri amoroase. Toată lumea din Caracas ştia că unchiul său Roberto alerga după fuste şi că el, cu cât fata era mai necoaptă, cu atât era mai încântat. Toată lumea se făcea că nu observă, deoarece era un om foarte important. Mama lui José nu putea să-l sufere.

Când tânărul José ajunse acasă, se duse direct la culcare. Ceasul său Rolex nici nu arăta zece când adormise deja. Înainte să aţipească, continuase să se gândească, apropiindu-se de esenţa problemei. Ce naiba se întâmpla? De ce cineva de teapa jigodiei ăsteia de nazist l-ar urmări pe profesorul Paul Mayer? Şi de ce unchiul său, aşa respingător cum era, se cobora atât de jos şi colabora cu un individ ca ăsta?

Şi de ce el, José Martinez junior se amesteca în toată mizeria asta?

9

Paul Mayer dormi mult a doua zi de dimineaţă. Aflase cu mult timp în urmă că somnul era singurul leac pentru oboseala provocată de diferenţele de fus orar. La ora zece se trezise din cauza zgomotului făcut de Maria, care trebăluia la parter. Apoi, aşa cum se aştepta, zece minute mai târziu uşa dormitorului fu deschisă la fel de încet şi de grijuliu ca întotdeauna.

— Intră, Maria, spuse el.

Ea intră, toată numai zâmbet şi purtând o tavă cu micul dejun încărcată cu de toate: de la biscuiţi până la ochiuri făcute în apă.

În timp ce-i turna cafeaua, spuse:

— Mă bucur, domnule profesor Mayer, că aţi reuşit să dormiţi mai mult. Arătaţi atât de obosit aseară.

— Mă simt foarte bine în dimineaţa asta, Maria. Îţi mulţumesc de grijă. Ia spune-mi, ai putea să vii mâine? Ştiu că e duminică, dar…

— Sigur că aş putea.

— Mă gândeam să pregătim un dejun. Cam pentru ora unu. O să fim patru. Crezi că te-ai putea descurca?

— Mi-ar plăcea.

Era limpede că ţinea foarte mult la profesorul Mayer.

— În primul rând, trebuie să văd dacă pot să-i contactez.

Maria plecă din cameră fără tragere de inimă, în timp ce el ridica receptorul şi forma numărul de telefon de acasă al preşedintelui Comitetului Rezervelor Federale.

— Bob?

— Da.

— Paul Mayer la telefon.

— Te-ai întors? Cum a mers?

— Foarte bine.

— Am bănuit când am citit *The Wall Street Journal* de ieri. Ai vreun amestec?

— Da.

— Aşa m-am gândit şi eu. Cât de mult este adevărat din ceea ce scrie?

— Tot. De aceea te sun. Vreau să-ţi prezint amănuntele. Am adus toate cifrele cu mine. Iniţial planificasem întâlnirea la tine acasă la sfârşitul acestei săptămâni, dar aş vrea să schimbăm, dacă eşti de acord. Ce-ai zice dacă ai veni la mine mâine, la prânz?

— Sigur, dar trebuie să te avertizez în legătură cu ceva, totuşi. Mayer ascultă.

— Prietenul nostru comun, Controlorul Monedei, vrea să fie de faţă.

— E o pretenţie rezonabilă.

— Vrei să-l suni tu sau îl sun eu?

— De ce n-o faci tu, Bob?

— În regulă.

— Dar CADF?

— O să vrea să vină şi ei. O să-i anunţ tot eu. La ce oră?

— Îţi convine ora unu? Mai ştii unde locuiesc?

— Stai pe strada Dent. La intersecţia străzilor Dent şi 35. Am dreptate?

— Exact. Numărul 3514.

— O să fim acolo la ora unu. Dacă survine ceva, te anunţ din timp.

— Grozav.

Maria, care stătuse afară în faţa uşii dormitorului şi ascultase întreaga convorbire, bătu la uşă o jumătate de minut mai târziu.

— Intră, zise Mayer.

— Vin?

— Da. La ora unu.

— O să am grijă de toate, domnule profesor. Nu trebuie să vă îngrijiţi de nimic.

— Ştiu.

— Acum aţi vrea să vă aduc nişte cafea fierbinte?

— Da. Şi servieta mea, te rog.

Când ea se întoarse cu cafeaua şi servieta, îl privi atât de galeş, încât acesta îşi simţi întregul corp, ascuns sub pături, cuprins de un fior. La urma urmei, dacă o priveai mai atent, constatai că era în multe privinţe o variantă mai tânără a iranienei: avea tenul măsliniu, sâni plini, din care de obicei se vedea o

mare parte, iar părul negru îi atârna pe umeri. Iar afară era frig şi patul lui era cald şi jumătate gol.

Făcând un efort nemaipomenit, se stăpâni.

— Asta-i tot, Maria, spuse el, după care adăugă: Pentru moment.

Se pare că ea îşi dăduse seama ce se petrecuse în mintea bietului bărbat. În timp ce ieşea din cameră, îi aruncă un zâmbet care-l făcu să se întrebe cât timp o să mai reziste.

În servietă se găseau copii de pe listingurile BA. Mayer ştia că, după ce o să le prezinte oaspeţilor săi a doua zi la dejun, Banca Americii se va afla în atenţia instituţiilor cu rol reglementativ. Dar cifrele nu puteau rezolva o problemă pe care Mayer o considera ca fiind cea mai gravă şi cea mai importantă: cine încerca să determine o retragere masivă de depuneri de la a doua mare bancă mondială? Şi de ce?

Luă un carnet şi scrise:

Preluare – Drexel Burnham?
Banca Naţională a Elveţiei?
Roberto Martinez??
Dolghih????

Toate cele patru posibilităţi fuseseră ridicate în timpul conversaţiei cu Sally Brown la Carlton Tower. George Pace verificase prima variantă, pe Drexel Burnham, şi cel puţin asta nu se adeverise. Dacă ce spuseseră ei era adevărat – respectiv că nu se avea în vedere nicio încercare de preluare – atunci se părea că nimeni în Statele Unite nu avea motiv să submineze reputaţia băncii pentru a face să scadă preţul acţiunilor. Această concluzie îl determină pe Mayer să se întoarcă la computerul său IBM.

Apăsă pe câteva clape şi pe monitor apăru situaţia acţiunilor Băncii Americii la sfârşitul zilei de vineri. Cincisprezece şi jumătate. Scăzuseră mai mult în săptămâna în care începuseră zvonurile, dar, după cum indica monitorul computerului, volumul fusese doar uşor peste normal – în medie cinci sute cincizeci de mii de acţiuni pe zi. Dacă cineva şi-ar fi propus să preia controlul asupra Băncii Americii, procesul de

acumulare ar fi început deja, iar volumul operaţiunilor cu acţiunile băncii la bursa din New York ar fi reflectat acest lucru. Ceea ce nu se întâmplase. Se adeverea astfel că Drexel nu minţise.

Aceasta însemna că bancherii de pe Wall Street, care se ocupau cu investiţiile, erau, de data asta, nevinovaţi. Rămâneau astfel ceilalţi trei ticăloşi principali: elveţianul, venezueleanul şi ruşii. Erau oare implicaţi în vreun fel? În caz afirmativ, ar trebui să le spună musafirilor săi mâine, în timpul mesei? Sau n-ar face decât să tulbure din nou apele?

Apoi, sub cele patru însemnări de pe carnet mai scrise o a cincea: cererea lui George Pace de-a participa la următoarea întâlnire a consiliului băncii de la San Francisco. Trebuia să lămurească acest lucru cu Reston. Ar trebui, de asemenea, să-i spună şi de oferta pe care i-o făcuse Pace, chiar dacă deocamdată îl refuzase. Transparenţa totală n-ar fi avut de ce să strice. Nu voia să devină cunoscut în oraş ca un al doilea Bert Lance, care fusese amestecat în tot felul de lucruri dubioase.

Apoi îşi aminti, vag, că mai fusese cineva pe care intenţionase să-l sune după ce se întorcea de la Londra. Dar, de data aceasta, din păcate, memoria îi jucă, lui Mayer, o festă. Se apucă deci să citească. Pe măsuţa de lângă patul său se adunaseră ziare şi reviste de patru zile. Următoarele opt ore şi le petrecu citindu-le. O mulţime de lucruri nu-i plăcură. Când afară se întunecă, coborî la parter. În frigider îl aşteptau câteva sandvişuri şi o bere. Maria, care plecase devreme să facă cumpărăturile pentru duminică, pregătise totul.

Mâncă în camera de zi, luă o casetă din bibliotecă, o puse în aparatul video şi, în timp ce mânca, văzu un film cu Clint Eastwood, în care douăzeci şi una de persoane erau ucise pe străzile oraşului San Francisco. La ora nouă şi jumătate pe strada Dent la numărul 3514 se stinse lumina.

O clipă mai târziu, tânărul José Martinez, care în afară de cele şase fotografii făcute servitoarei profesorului Mayer nu mai avea nimic de arătat, coborî din Mazda lui roşie. Se întoarse în

apartamentul său, formă numărul primit de la tipul cu figură de nazist şi dădu raportul automatului care prelua mesajul. Apoi o chemă pe fata care răspundea la telefon la biroul decanului Krogh şi o invită la el. Când ea sosi, el luă de pe raftul de cărţi o casetă video şi urmăriră împreună încă o dată *Debbie does Dallas*. Uneori el încerca să imite driblingurile şi şuturile pe care miracolul tehnicii electronice la domiciliu le prezenta pe ecranul uriaşului televizor aşezat la picioarele patului său. Deoarece oraşul Georgetown nu avea echipă de fotbal şi deci nici posibilitatea să facă galerie, acesta era singurul mod în care tânărul José Martinez participa activ la sportul naţional al Americii.

În duminica aceea, 11 decembrie 1988, soneria de la casa cu numărul 3514 din strada Dent sună la ora douăsprezece şi jumătate. Paul Mayer se uită surprins la ceas.

Când deschise, în faţa uşii se afla preşedintele Comitetului Federal, Robert Reston. Oaspetele lui părea că-şi cere scuze din priviri.

— Sper că nu te deranjez apărând mai devreme, spuse el, dar aş vrea să discut ceva cu tine înainte de sosirea celorlalţi.

— Intră, îi spuse Mayer.

Înainte ca uşa să se închidă, tânărul José Martinez le făcuse deja celor doi o fotografie perfectă din profil.

— Ce bine că este cald la tine, spuse Reston în timp ce-şi scotea paltonul şi îl dădea Mariei, care apăruse de undeva. Mulţumesc, îi zise el, apoi, întorcându-se spre Paul Mayer, adăugă: Pişcă al naibii afară.

— Ce-ai zice de ceva care să te încălzească? Dacă îmi amintesc, îţi place Dewars.

— Da, ai dreptate ca întotdeauna, Paul.

— Cred că o să beau şi eu acelaşi lucru, spuse Mayer. La urma urmei, e duminică.

În camera de zi era un mic bar, iar Maria pregătise totul.

— Ei, ia spune, ce te-a adus mai devreme? întrebă apoi Mayer în timp ce îi întindea oaspetelui său paharul cu whisky.

Preşedintele Comitetului Federal era californian şi făcea încă notă aparte la Georgetown. În pofida faptului că era decembrie, era bronzat şi, în loc să poarte cravată, era îmbrăcat cu o bluză sport şi un pulover. Părea mai degrabă un jucător de tenis profesionist decât preşedintele băncii centrale a Statelor Unite, cea mai puternică instituţie financiară din lume. Când Paul Volcker se hotărâse să-şi dea demisia din această instituţie, iar Reagan îl numise pe Robert Reston în postul respectiv, o sumedenie de persoane îşi exprimaseră îndoielile. Chiar dacă acesta fusese timp de zece ani preşedintele celei mai mari bănci din Los Angeles, cei de pe Coasta de est îl considerau ca fiind un tip care nu făcea prea multe parale şi care îşi datora numirea în funcţia respectivă în special faptului că provenea din California. Mulţi dintre ei îşi schimbaseră însă repede părerea.

— Am primit vineri după-amiază estimările preliminare pe trimestrul patru referitoare la Produsul Intern Brut şi şomaj, îi răspunse Reston. Mă tem că o să fie al dracului de prost, Paul.

— Cât de mult a crescut cifra şomerilor?

— Cu unu la sută. Aceasta este cea mai mare creştere, după câte îmi amintesc eu. Iar PIB-ul o să scadă în primul trimestru al anului 1989 cu doi la sută. Aceasta ne arată cu siguranţă că ne îndreptăm rapid spre recesiune.

— Ce implicaţii va avea aceasta asupra veniturilor Departamentului de Finanţe?

— Vor începe să scadă brusc.

— V-aţi revăzut estimările privind deficitul bugetar?

— Dacă luăm în calcul ce se va întâmpla la capitolul cheltuieli, având în vedere că şomajul şi cheltuielile pentru asistenţă socială cresc pe măsură ce încasările din impozite scad… credem că 1989 va ajunge din nou la două sute cincizeci de miliarde de dolari.

— Înseamnă că n-avem nicio şansă de scăpare, zise Mayer.

— Da, e ca un tren de marfă cu frânele defecte care nu mai poate opri, spuse Reston, şi când oamenii o să-şi dea seama cât de grav poate fi, unii vor începe să-şi ia măsuri de siguranţă. După cum ştii, ultima mare recesiune a fost în 1981-1982. Când a început, deficitul nostru bugetar era de patruzeci şi şase de miliarde de dolari. Când s-a terminat, deficitul era de două sute zece miliarde de dolari. Cu alte cuvinte, recesiunea a dus la creşterea deficitului de patru ori. La penultima mare recesiune din 1973-1975, deficitul a crescut de la două miliarde şase sute de milioane la nouăzeci şi nouă de miliarde de dolari. Dacă istoria se repetă, am putea să ajungem la un deficit de cinci sute de miliarde de dolari.

— Tu în mod sigur nu crezi aşa ceva, nu? îl întrebă Mayer.

— Bineînţeles că nu. Dar asta o să spună pesimiştii imediat ce aceste cifre o să înceapă să circule. Şi poţi fi sigur că ele vor circula chiar în primele zile ale lunii viitoare. Şi de la noi se scurg informaţii ca din orice loc de aici, de la Washington. Dar chiar dacă cercurile financiare acceptă cifra noastră de două sute cincizeci de miliarde de dolari, o să fie prăpăd. Acest deficit va face ca datoria publică să depăşească mult limita de trei mii de miliarde cu mult mai devreme decât se aşteaptă cineva. Aceasta înseamnă că anul viitor numai dobânzile vor fi în jurul a două sute cincizeci de miliarde de dolari, adică aproape cât obţinem din impozitele pe venit. Înspăimântător!

— Într-adevăr, spuse Mayer.

— Să privim adevărul în faţă, Paul, continuă Reston. Lucrurile au scăpat de sub control, iar faptul că de acum şi până la sfârşitul lunii ianuarie avem un guvern care nu-şi mai asumă nicio răspundere complică şi mai mult lucrurile. Toată lumea de la Casa Albă şi de la Departamentul de Finanţe caută să-şi strângă catrafusele cât mai repede cu putinţă. Ei vor să plece înainte de a se afla cât de gravă e situaţia. N-au văzut, n-au auzit. Ceea ce înseamnă că singurii oameni care rămân în oraş şi care vor face prăvălia să

funcţioneze şi în capul cărora se vor sparge toate oalele o să fim noi, cei de la Comitetul Rezervelor Federale.

— Cum va reacţiona Congresul?

— O să înnebunească. O să dea vina pentru toate pe Japonia, Canada, Hong Kong şi Brazilia. La o săptămână după ce se întruneşte Congresul, vor adopta nişte legi protecţioniste care o să-ţi facă părul măciucă. O să vină din nou vremea taxelor de tip Smoot-Hawley. Dar nimeni nu mai vrea să audă despre astfel de lucruri. Anul acesta le-am spus de nenumărate ori acestor tâmpiţi că politica americană de protecţionism iniţiată din anii 1930 este cea care a determinat transformarea unei puternice recesiuni în cea mai adâncă depresiune din istorie. N-au vrut să mă asculte. Îşi ascultă alegătorii, iar aceştia vor sânge. Sânge japonez.

— Iar noul preşedinte o să-i susţină.

— Bineînţeles. Este democrat. El luptă împotriva japonezilor, cum a luptat împotriva republicanilor. El spune tuturor că, dacă nu se schimbă ceva în mod serios, vom deveni dintr-o ţară debitoare, care datorează deja restului lumii peste cinci sute de miliarde de dolari, ţară săracă, ce nu va mai putea deţine cărţi de credit. Ţii minte fraza asta? Trebuie s-o fi folosit de o sută de ori în timpul campaniei electorale. Şi americanii l-au crezut.

— Şi ce se va întâmpla?

— Dacă Congresul pune o taxă suplimentară de douăzeci la sută pe importuri în timp ce noi ne îndreptăm spre recesiune, cererea pentru orice – începând cu bauxită şi terminând cu bananele – va scădea catastrofal.

— Şi uite că intră în discuţie Brazilia.

— Şi Argentina, Filipine şi… aşa mai departe. Cunoşti scenariul.

— Ce zic acum oamenii tăi despre petrol? întrebă Mayer.

— Eşti sigur că vrei să auzi? Dacă recesiunea este de durată şi puternică, aşa cum a fost cea de la începutul administraţiei Reagan sau mai rău, cererea de energie va scădea. Deci ei estimează la şapte dolari

barilul. În 1986, când preţul a scăzut, temporar, la 10 dolari barilul, Yamani a avertizat că s-ar putea întâmpla acest lucru, şi toată lumea l-a tratat ca pe Petrică din povestea cu lupul. În 1989, lupul o să vină de-adevăratelea.

— Arabia saudită va supravieţui chiar şi la acest preţ.

— Dar Mexicul, Venezuela, Indonezia, Nigeria nu vor supravieţui, de asemenea, nici jumătate din băncile din Texas.

— Ce are de gând să facă Comitetul Federal?

— Ca să fiu cinstit, nu ştiu. La anul ne vom afla în faţa unei situaţii imposibile. Casa Albă se va aştepta ca noi să finanţăm o mare parte din deficitul de două sute cincizeci de miliarde de dolari. Departamentul de Finanţe ne va cere să finanţăm un fond pentru a susţine America Latină. În acelaşi timp, Congresul ne va cere să punem în circulaţie o mai mare cantitate de bani pentru a reduce rata dobânzii în aşa fel, încât economia să înceapă să funcţioneze. Îţi poţi imagina consecinţele internaţionale, Paul? Va trebui să producem bani şi credite într-un ritm nemaiîntâlnit de la Războiul Civil!

— Cât timp crezi că-şi vor ţine străinii banii în băncile noastre şi în hârtiile noastre guvernamentale din clipa în care vor afla acest lucru? În special dacă Congresul procedează cum crede el, şi rata dobânzilor începe să scadă cel puţin temporar şi dispare chiar şi acest stimulent de a ţine banii la New York în loc să-i ţină la Frankfurt şi Tokio.

— Atunci, în afară de criza bugetară şi criza datoriei Lumii a Treia, vom avea o criză bancară sistemică de lichidităţi şi o criză a dolarului. N-am fost niciodată în această situaţie, între ciocan şi nicovală. Dacă reducem forţat rata dobânzii, ca să stimulăm creşterea economică internă, străinii îşi retrag banii. Dacă mărim rata dobânzii, ca să-i tentăm să rămână, economia se prăbuşeşte şi mai mult, iar şomajul va creşte şi mai puternic.

— Acum, înţeleg de ce Volcker şi-a dat demisia când lucrurile mergeau bine, zise Mayer.

— Unii au spus şi despre tine acelaşi lucru, Paul.

Mayer dădu din umeri, apoi răspunse:

— Nu sunt vinovat. Întotdeauna am crezut că se poate amâna, dacă pot să mă exprim aşa. Că putem continua să împrumutăm într-o parte ca să cârpim în altă parte, că, într-un fel, vom putea să ne extindem în aşa fel, încât produsul nostru să ţină pasul cu deficitele bugetare şi cu deficitele comerciale, cu datoria internă şi cu datoria externă. Am sperat că toate cifrele vor continua să crească şi, ca urmare, proporţiile vor rămâne aceleaşi şi toată lumea va fi liniştită. Cred că asta avea în vedere teoria economică a lui Reagan.

— Dar dacă aceste estimări economice preliminare se dovedesc adevărate, muzica se va opri şi caruselul nu se va mai învârti.

— Iar unii oameni o să sară din el înainte de a se opri.

— Şi în timp ce sar, o să caute să scape de tot ce au, de la certificatele de depozite de peste o sută de mii de dolari până la bonuri de tezaur.

— Ceea ce înseamnă că atunci Comitetul Rezervelor Federale va trebui să cumpere când toată lumea vinde. Altfel, se creează panică.

— Exact.

— Uite ce este, spuse Bob Reston uitându-se la ceas. În câteva minute o să vină ceilalţi. Dă-mi voie să-ţi spun de ce am venit mai devreme. Noi, şi prin „noi” înţeleg consiliul guvernatorilor Rezervelor Federale, ţi-am fi recunoscători dacă ai accepta un post permanent de consultant. Îţi mulţumim că te-ai dus la Londra, fără să aştepţi să te rugăm de mai multe ori şi, după cât se pare, ai liniştit apele considerabil. O să avem nevoie de acelaşi gen de ajutor, dar în mai mare măsură dacă lucrurile despre care am vorbit vor evolua cu repeziciune în săptămânile şi în lunile care vin. Tu cunoşti oamenii din domeniu din lumea întreagă.

— Apreciez faptul că mi-ai făcut această propunere şi accept, răspunse Mayer.

— Grozav, spuse Reston. Acum, că ai acceptat, trebuie să-ţi spun că, cel puţin la început, n-a existat unanimitate în ce priveşte propunerea mea. Doi

membri au fost de părere că ar trebui să-l aducem înapoi pe Paul Volcker în calitate de consultant, lucru de care n-aş avea nevoie în aceste condiţii, după cum singur trebuie că-ţi dai seama. Dacă Paul Volcker s-ar întoarce în sala noastră de consiliu, ar proceda ca înainte, şi eu ar trebui să-mi dau demisia. Oricum, propunerea a fost retrasă când le-am spus asta. Acum ajungem la problema retribuţiei. Noi suntem o instituţie guvernamentală şi, oricât de generoşi am vrea să fim…

— Îţi apreciez bunăvoinţa, Bob, îl întrerupse Mayer, dar, după cum ştii, n-am nevoie de bani. Trece-mă în mod simbolic cu un dolar pe an.

— Sigur?

— Sigur. Acum vreau să-ţi spun şi eu ceva. George Pace vrea să mă duc la San Francisco mâine şi să particip la întrunirea consiliului său care are loc poimâine. El crede că va fi de ajutor dacă acum Comitetul Federal ar demonstra, prin prezenţa mea, că este dispus să ajute banca şi, în special, pe Pace, să iasă din aceste necazuri.

— Grozavă idee. Du-te.

— Pace mi-a mai spus că, la un moment dat, în viitor, ar putea să-mi ceară să devin consilier direct. Am spus că mă voi gândi la asta, cu condiţia să nu fie un conflict de interese în ce priveşte Comitetul Federal şi conducerea lui.

— Nu cred că e vreo problemă. La urma urmei, ce ajută Banca Americii este de natură să ajute întregul sistem bancar. Haide să rezolvăm întâi problemele curente şi apoi, dacă tu o să vrei să-ţi schimbi postul pentru care primeşti un salariu fix cu altul mai bine retribuit la Banca Americii, întreaga noastră conducere o să-ţi dea binecuvântarea.

*

Tocmai atunci, la numărul 3514 din strada Dent sună din nou soneria. Şi, în vreme ce polaroidul tânărului José Martinez înregistra la timp evenimentul, câteva secunde mai târziu, în casa profesorului Paul Mayer, intrară Controlorul Monedei

şi preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea Depozitelor Federale. În cinci minute, tânărul venezuelean notă numărul de înmatriculare al maşinii cu care venise fiecare dintre cei trei oaspeţi. Era aproape ora unu, duminică, şi locuitorii din Georgetown, care se duseseră la biserică sau la restaurantul lor favorit pentru gustarea de la ora unsprezece, lăsaseră o mulţime de locuri libere în parcare. Deci, misiunea de supraveghere pe care o avusese José nu fusese grea.

Acum tot ce-i rămânea de făcut nazistului era să afle ale cui sunt maşinile, se gândi el în timp ce se urcă din nou în Mazda lui roşie. Se mai gândi că s-ar putea să nu fie uşor, din moment ce două dintre numerele de înmatriculare erau din Maryland şi unul din Virginia.

A doua zi de dimineaţă, un tânăr iranian, care lucra la Serviciul pentru Vehicule din Maryland, stabili în decurs de o oră cui aparţineau maşinile. Asemenea zecilor de mii de studenţi iranieni veniţi în SUA după ce şahul fugise din Iran, el dădea vina pentru toate greutăţile nu pe Khomeini ci, mai degrabă, pe tâmpiţii de americani care scăpaseră situaţia din mână. El parcursese drumul de la viza pentru studenţi la cea pentru vizitatori, apoi la cartea verde şi, în final, obţinuse cetăţenia americană. Ce altceva ar fi putut să facă? Acasă nu se putea duce. Fiind cetăţean american avea dreptul să lucreze la SVM. Deşi acest loc de muncă îl ajuta să trăiască, el ştia că, dacă ar fi să aibă un viitor din nou, acesta nu putea fi decât înapoi în Iran.

Deci, când ei îl sunaseră, cerându-i să le facă acest mic serviciu, obţinuseră informaţia în decurs de o oră. Computerul lui de birou putea să găsească orice număr de înmatriculare din Maryland şi să identifice proprietarul; un telefon dat unui coleg din Virginia în aceeaşi problemă dădu acelaşi rezultat în câteva minute.

*

Dacă domnii din casa cu numărul 3514 din strada Dent ar fi ştiut de aceste maşinaţiuni care aveau loc pe străzile din Georgetown, nu ar fi stat chiar atât de liniştiţi.

Dar, oricum, n-aveau să fie relaxaţi.

— Haideţi să ne aşezăm la masă, propuse Paul Mayer, şi eu o să vă spun pe scurt ce ştiu despre situaţia actuală a Băncii Americii. În timp ce eu vorbesc, aţi putea să vă uitaţi pe cifrele astea, după care le înmâna copiile listingurilor cu privire la situaţia băncii. Cred că o să fiţi mulţumiţi de ceea ce veţi citi şi auzi.

Doi fură mulţumiţi, dar unul nu. Bărbatul care făcea notă aparte era Charles Thayer, Controlorul Monedei. Era un avocat din Boston, un tip complet lipsit de simţul umorului, care păstrase trăsăturile de caracter ale celor născuţi în Noua Anglie, neavând încredere nici cât negru sub unghie în cei care trăiau pe Coasta de Vest. Cel mai tare îi antipatiza pe cei care conduceau băncile sau casele de economii şi împrumuturi de acolo. După părerea lui, respectivii conduceau instituţiile acelea ca pe nişte tripouri. Ca urmare, în aşa-zisul stat de aur, cum se autointitula California, în fiecare lună dădeau faliment o bancă şi două case de economii şi împrumuturi, şi de fiecare dată cetăţenii din restul ţării – inclusiv cei din nord-est – erau nevoiţi să plătească oalele sparte prin intermediul agenţiilor guvernamentale ale Statelor Unite ale Americii.

Nu mai putea suporta. Era momentul ca aceşti tipi cu lanţurile lor de aur şi plini de bani de nu mai ştiau ce să facă cu ei, să afle că ei şi politica lipsită de coerenţă a băncilor pe care le reprezentau nu mai puteau fi toleraţi. Subminau încrederea americanilor în întregul sistem *naţional*.

În timp ce Maria servea desertul şi cafeaua, el tocmai spunea:

— Uitaţi ce s-a întâmplat cu Crocker National Bank. A fost una dintre cele mai mari bănci din ţara asta. Au administrat-o atât de prost şi au adus-o la un pas de faliment într-un ritm atât de rapid, încât, dacă n-ar fi preluat-o Midland, cine ştie ce s-ar fi

întâmplat. Slavă Domnului că au intervenit englezii. Spre marele lor regret mai târziu, bineînţeles, pentru că au fost nevoiţi să acopere aproape un miliard de dolari pierderi nedeclarate. Un miliard, domnilor. În cele din urmă, au renunţat şi au vândut-o firmei Wells Fargo. Cel puţin în cazul ăsta, tu, spuse el, arătând spre preşedintele CADF, ai scăpat. Dar te-a costat destul de mult, când acelaşi lucru s-a întâmplat cu Seafirst din Seattle, nu?

— Nu eram preşedinte atunci, interveni cel căruia i se adresase, ceea ce nu-l descurajă deloc pe Charles Thayer.

— Poate, dar trebuie că eşti destul de în vârstă să ştii că Seafirst a fost cea mai mare bancă din nord-vestul Americii. Avea la îndemână compania care se ocupă de producţia Boeing-ului, industria forestieră, producţia de energie electrică… ceea ce însemna pentru consiliul de administraţie, al cărui sediu era la Seattle, destui oameni cumsecade cărora să le împrumute bani. Când colo ce a făcut conducerea? A preluat de la un bancher din Oklahoma, care bea bere din cizmele sale de cowboy, împrumuturi pentru energie în valoare de un miliard de dolari ce n-au putut fi recuperate, iar Seafirst a scăpat ca prin urechile acului de faliment.

— Care-i problema, Charles? întrebă Bob Reston.

— Ajung imediat la ea, domnilor, aveţi răbdare, răspunse Thayer tăios, apoi continuă: Uitaţi-vă ce s-a întâmplat cu Financial Corporation de la noi şi cu filiala ei American Savings, cea mai mare companie de împrumuturi şi economii din lume. Dacă n-am fi intervenit noi, marele expert din Los Angeles, care a condus-o, era pe punctul de a o ruina, precum şi pe deponenţii a treizeci şi unu de miliarde de dolari. El finanţa rate ipotecare *fixe* pe treizeci de ani cu depozite pe nouăzeci de zile. Încă de acum o sută de ani, noi, la Boston, ştiam că acesta era un mod sigur de a da faliment. Acum aud că cel mai recent joc pe care-l fac băncile şi casele de economii şi împrumuturi este să facă operaţiuni pe termen scurt cu eurodolari pe care-i cumpără cu preţuri exorbitante la Londra, apoi îi revând şi folosesc fondurile pentru a

cumpăra obligaţiuni cu risc mare, vândute de agenţi de bursă la New York. Asta e sinucidere curată!

— Ştim, dar asta nu e câtuşi de puţin o problemă care-i priveşte pe cei de pe Coasta de Vest. La urma urmei, Continental Illinois se află la Chicago. Iar crizele bancare cele mai mari din acest deceniu au avut loc în Ohio şi Maryland.

— Sunt de acord, spuse preşedintele Comitetului Federal, dar adu-ţi aminte, Charles, că, în primul rând, proprii tăi specialişti contabili au fost cei care au permis să se întâmple aceste lucruri.

— Nu se va mai întâmpla, răspunse Controlorul Monedei. Cel care a fost înaintea mea a permis acest lucru. Nu eu. Şi acum, domnule Reston, ajung la ceea ce voiam să spun. Nu voi mai tolera astfel de prostii. Am de gând să dau acestor persoane câteva lecţii.

— Ce vrei să spui? întrebă Reston.

— Îmi voi trimite, de data asta, propriii oameni să facă această treabă.

— Ce treabă?

— O revizie contabilă la Banca Americii.

În cameră se făcu linişte.

Apoi preşedintele Comitetului Federal, Robert Reston, vorbi din nou:

— Cred că asemenea revizie, acum, n-ar fi binevenită, Charles. În special dacă intenţionezi să trimiţi o echipă de pe Coasta de Est.

Spinarea lui Charles Thayer deveni şi mai ţeapănă, dacă acest lucru mai era posibil.

— Nu cred că am nevoie să mi se spună ce să fac şi ce să nu fac în ce priveşte menţinerea sănătăţii sistemului bancar din această ţară. Iar dacă banca are probleme serioase, vreau să ştiu. Acum!

— Aceasta nu presupune o revizie contabilă specială, Charles, zise Reston. Paul ţi-a dat deja toate datele cheie şi le-a explicat. BA va trebui să treacă la amortizări o pierdere de un miliard de dolari. Iar Paul spune că ei vor putea să facă faţă acestei situaţii.

Charles Thayer preferă să nu răspundă. Dar tăcerea lui era foarte grăitoare: nu avea încredere într-un fost imigrant cum era Paul Mayer, tot aşa cum nu avea încredere în bancherii excentrici din vest.

Robert Reston reluă atacul:

— Uite ce este. Am primit estimări preliminare ale PIB-ului şi ale şomajului. Şomajul va creşte cu un procent în trimestrul patru, iar PIB-ul va scădea cu doi la sută. Nu este momentul să agiţi apele. Şi aşa americanii o să fie destul de nervoşi. Iar oamenii din afara ţării, care au în băncile noastre depozite pe termen scurt ce se ridică la peste o mie de miliarde, o să înceapă să fie cu adevărat nervoşi dacă simt că Statele Unite vor avea greutăţi economice mari în 1989. S-ar putea să ajungă la concluzia că, întrucât economia este în declin, acelaşi lucru s-ar putea întâmpla ici şi colo cu băncile. Şi s-ar putea hotărî să plece. Or noi nu ne putem permite acest lucru. După o pauză continuă: În aceste condiţii, nu vreau să se întâmple nimic care ar putea determina o cerere masivă de restituiri la o bancă de proporţiile BA, cum ar fi o revizie contabilă specială ordonată de Controlorul Monedei. Dacă e nevoie, mă voi duce la Casa Albă cu această problemă. Mâine.

Charles Thayer, care nu demult sărbătorise aniversarea a şaizeci şi patru de ani, se făcu pământiu la faţă. Nimeni nu-i vorbise vreodată în acest fel!

— Sunt de acord cu Bob întru totul, sări şi preşedintele CADF.

— Şi eu la fel, adăugă Paul Mayer, fostul imigrant şi fostul preşedinte al Fondului Monetar Internaţional.

— Cred că nu mai e nimic de spus, zise preşedintele Comitetului Federal şi, în timp ce se ridică de la masă, declară pe un ton oficial: Vreau să ştii, Charles, că la cererea mea Paul Mayer se va duce la San Francisco mâine. El va lucra cu preşedintele BA. Sperăm că ei doi vor putea să pună capăt zvonurilor şi vor începe să refacă baza de depozite a băncii. Am aranjat o linie de credit standby de cinci miliarde de dolari pe care Paul o va avea la dispoziţie, dacă va fi nevoie. Sunt sigur că nu va fi nevoie, dacă şi tu cooperezi, Charles.

Paul Mayer se gândi apoi la problemele de pe lista lui pe care voise să le discute, respectiv elveţienii, venezuelenii şi ruşii, dar în acea clipă Charles Thayer

îşi luase deja singur paltonul din dulap, pornise spre uşă şi ieşise fără să mai spună vreun cuvânt.

— Nu te necăji, Paul, spuse Robert Reston, în timp ce el şi preşedintele CADF îl urmau pe Controlorul Monedei în frigul de afară. Poţi să-i spui lui George Pace, când te întâlneşti cu el săptămâna viitoare, că o să mă descurc eu cu Controlorul Monedei. Apoi vino înapoi cât de repede poţi. Mi-e teamă că ne aşteaptă necazuri mult mai mari decât panica asta stârnită în jurul Băncii Americii şi o să avem nevoie de tine.

10

Când americanul de mijloc îi împarte pe latino-americani în buni şi răi, criteriul după care se călăuzeşte este dacă ei susţin sau nu obiectivele politice şi economice ale Statelor Unite. Ca urmare, Cuba, Nicaragua şi Argentina erau incluse de obicei printre cei răi, în timp ce Brazilia, Costa Rica şi Venezuela erau în mod inevitabil incluse printre latino-americanii buni.

În ce priveşte Venezuela, era vorba de o greşeală de apreciere. Aduceţi-vă aminte de anii 1970. Dacă a fost ceva care aproape că a distrus economia Statelor Unite în acel deceniu (lăsând la o parte perioada administraţiei lui Jimmy Carter), aceasta a fost OPEC. Şi cine a fost una dintre fondatoarele acestei organizaţii şi întotdeauna una dintre susţinătoarele ei cele mai înverşunate?

Venezuela.

Sau să ne gândim la anii 1980. În acel deceniu se considera că dezvoltarea comunismului în emisfera vestică este unul dintre cele mai mari pericole pentru securitatea Statelor Unite. Sandiniştii din Nicaragua erau esenţa răului pentru Casa Albă, unde atunci se afla Reagan, şi pentru Departamentul de Stat, condus atunci de Shultz. Cine a fost unul dintre organizatorii întâlnirii care a avut loc pe insula Contadora în ianuarie 1983 şi care avea ca scop să arate că America Latină susţinea acel regim cu o puternică orientare antiamericană?

Venezuela.

Această organizaţie, din care mai făceau parte şi Mexicul, Columbia, Panama, a devenit în mod inevitabil cunoscută sub numele de grupul celor patru de la Contadora.

Şi acum, la sfârşitul anului 1988, Venezuela era din nou cea care punea ceva la cale. De data asta avea ca partenere alte două naţiuni: Mexicul şi Brazilia. Mai târziu, când lucrurile se vor limpezi, ele se vor numi, firește, grupul celor trei de la Madrid, chiar dacă

„părinţii fondatori” ai acestei conspiraţii, proveniţi din cele trei ţări, au fost în număr de cinci.

De ce s-au întâlnit la Madrid? Pentru că, dacă s-ar fi întâlnit la Mexico City, Caracas sau Rio, ar fi atras atenţia lumii sau, cel puţin, a americanilor. Totuşi, pentru niciunul dintre ei luat separat nu era neobişnuit să meargă în Spania. Toţi cinci aveau case de „vacanţă”, un eufemism pentru refugii sigure în Portugalia sau Spania, pe Costa del Sol sau la Algarve. Agenţiile de spionaj de la Washington şi din afara lui ştiau, bineînţeles, acest lucru şi mai ştiau, de asemenea, că cei cinci aveau conturi substanţiale la Madrid. Deci, faptul că miniştrii finanţelor şi petrolului din Mexic şi Venezuela, plus ministrul de finanţe al Braziliei, s-au îndreptat cu toţii spre Spania în acelaşi timp nu a trezit nicăieri îngrijorare.

În plus, Spania prezenta avantajul că era, probabil, ţara vest-europeană unde antiamericanismul era cel mai violent. Marea majoritate a spaniolilor, şi nu numai guvernele lor, simpatizau cu aspiraţiile popoarelor de limbă spaniolă care trăiau la sud de Rio Grande. Ei înţelegeau întru totul dorinţa acestor popoare de a-i ţine pe yankei şi influenţa lor periculoasă la nord de acel fluviu. Chiar şi ei încercau să-i ţină la vest de Atlantic şi la est de Pirinei. Ani de zile, spaniolii încercaseră să scape de bazele navale americane de pe teritoriul lor şi de submarinele nucleare care le deserveau.

Deci, dacă exista un loc în lume unde latino-americanii ar fi putut să discute nestânjeniţi problemele care-i priveau pe toţi şi implicau Statele Unite, în condiţiile unei discreţii totale, în siguranţă şi – ceea ce nu era lipsit de importanţă – în mijlocul unui lux exorbitant, acesta era hotelul Ritz din Madrid.

Ulterior s-a considerat că era complet greşit să se spună că „grupul de la Madrid al celor trei” a reprezentat nişte ţări. Deoarece, după cum s-a arătat, şi pe bună dreptate, lăcomia acestor oameni extrem de venali şi nu aspiraţiile naţionaliste nobile ale ţărilor pe care le „reprezentau” îi determinaseră, în primul rând, să se întâlnească la hotelul Ritz. Acest argument a fost

invocat întruna atunci când, o lună mai târziu ambasadorii acestor ţări au fost convocaţi la Departamentul de Stat pentru a da explicaţii în legătură cu ce se întâmpla. Asta nu înseamnă că vreunul dintre ei prezenta scuze, chiar dacă în sinea lor gândeau că, poate, cei trei merseseră puţin prea departe.

Cei trei de la Madrid *ştiuseră* că depăşiseră măsura. Dar nu şi-au făcut nicio clipă probleme din această cauză, deoarece ştiau că, întrucât acţiunile lor erau îndreptate numai împotriva Statelor Unite, nimeni n-o să protesteze; pentru că la sfârşitul anului 1988 Statele Unite deveniseră cea mai urâtă ţară din lume. Această ură violentă împotriva americanilor şi a Americii avea să creeze „mediul favorabil" care a ajutat acestor oameni venali, adunaţi în decembrie la Madrid, să se bucure ulterior de cooperarea unor persoane, de altfel, cu bun-simţ. Această ură nu exista doar în America Latină, unde de generaţii Statele Unite erau considerate ultima putere imperialistă mondială. Nu. Aceeaşi ură era endemică în Europa, unde Statele Unite erau considerate ca fiind o naţiune brutală, condusă de oameni primitivi care ameninţau tot timpul cu distrugerea omenirii, obsedaţi să nu piardă puterea absolută indiferent cu ce preţ… pentru alţii. Mulţi europeni erau convinşi că, în cazul unei confruntări cu ruşii, americanii ar fi luptat până la ultimul… german, francez sau englez. Mai bine să moară ei decât să fie America comunistă.

În Asia, Statele Unite erau considerate ca un copil mare, plângăcios. Atâta timp cât restul lumii zăcuse în ruine după cel de al Doilea Război Mondial, americanii militaseră până la unul pentru comerţul liber. Popoarele din lumea întreagă aveau nevoie cu disperare de lucrurile pe care numai americanii puteau să le furnizeze şi le cumpărau indiferent de preţ sau calitate. Dar când, în cele din urmă, în restul lumii au fost reînnoite capacităţile de producţie, americanii au descoperit pe neaşteptate că nu mai puteau concura cu Japonia, Hong Kong, Taiwan, şi Coreea de Sud în domeniul industriei oţelului, automobilelor, aparaturii electrotehnice de uz casnic, textilelor şi chiar al

computerelor. Când comerţul liber n-a mai însemnat profituri uşoare pentru cei din Detroit sau Silicon Valley, ce credeţi că au făcut? În loc să muncească mai mult, au încercat să silească guvernul de la Washington să-şi închidă pieţele pentru mărfurile acelor ţări, stabilind cote la import. Şi când au reuşit, ei au spus străinilor: „Ne pare rău, dar, de data asta, trebuie să avem grijă de noi".

În Orientul Mijlociu, Statele Unite erau considerate ca fiind naţiunea care n-o să înceteze niciodată să sprijine orbeşte Israelul. În Africa neagră era considerată ca fiind un susţinător tacit al apartheidului; în Africa albă era considerată ca o naţiune de mormoloci creduli care mai degrabă pleca urechea la ce spunea episcopul Tutu decât la ce spunea reverendul Jerry Falwell.

Deci grupul celor trei de la Madrid ştia că în momentul în care vor pune acţiunea în mişcare, pe oamenii aflaţi la putere – la Londra, Frankfurt, Zürich, Tokio, Hong Kong şi Riad – nu-i vor interesa care fuseseră motivele lor personale şi, chiar dacă ar face-o şi i-ar dezaproba, atitudinea lor ar fi, în cel mai rău caz, a unor spectatori care-şi manifestă compasiunea, dar nu se angajează. Cu toţii gândeau în secret că venise momentul ca Unchiului Sam să i se taie din nas. Într-un cuvânt, americanii aveau cu toţii nevoie de o pedeapsă pe care o meritau.

Şi dacă grupul celor trei reuşea, să le fie de bine.

Era mai bine să încerce ei decât Castro, deoarece nimeni nu-l plăcea, de fapt. Vorbea prea mult şi se dovedise ghinionist. Încercase de două ori să organizeze acelaşi lucru, dar eşuase lamentabil de fiecare dată. De ce? Pentru că nu se bucura de influenţă şi îi lipsea motivaţia.

Castro nu datora Statelor Unite niciun cent, în schimb, cei trei de la Madrid – Mexicul, Brazilia, şi Venezuela – aveau motive din belşug.

În decembrie 1988 ele datorau împreună Statelor Unite şi băncilor din această ţară nu mai puţin de trei sute de miliarde de dolari!

Lovitura determinată de aceste motivaţii ar fi putut să-l trimită pe Unchiul Sam la podea.

Ar fi trebuit. În decurs de treizeci de zile.

De ce era atâta urgenţă? În ultimă instanţă, oamenii care veniseră la Madrid erau la fel de conştienţi, ca şi cei care se întruniseră la Georgetown, de norii care se adunau. De ce să nu aştepte să se adâncească criza, întrucât ştiau în mod sigur că acest lucru trebuia să se întâmple în 1989? Dacă America era vulnerabilă în decembrie 1988 n-ar fi fost şi mai vulnerabilă la un „atac" din afară, să zicem, în iunie 1989?

La toate aceste întrebări răspunsurile erau afirmative. Dar liderii conspiraţiei de la Madrid, fraţii Martinez, aveau o problemă. În iunie 1989 ei nu vor mai fi la putere.

Când, mai târziu, s-a făcut reconstituirea – pentru a descoperi cine-i vinovat şi a pregăti represaliile – a devenit imediat limpede că întregul proces începuse să se desfăşoare în prima duminică din decembrie 1988, care a căzut în a patra zi a lunii respective. Două zile mai târziu, după cum a reieşit din informaţiile culese, Roberto Martinez plecase în Europa cu un avion al liniilor KLM care aterizase în Elveţia unde, în câteva zile reuşise să-l atragă de partea lui pe preşedintele Băncii Naţionale a Elveţiei, doctorul Ulrich Huber; îi prezentase planul rusului Vladimir Dolghih, membru supleant în biroul Politic al PCUS; şi îi dăduse un „avans" de cinci milioane de dolari pentru servicii viitoare teroristului Carlos, compatriot de-al său, care locuia acum în Libia.

La trei zile după prima duminică din decembrie 1988, fratele său, José Martinez senior, zburase cu avionul la Mexico City să-i convingă pe miniştrii petrolului şi finanţelor din ţara respectivă că amândoi vor servi atât interesele naţionale ale Mexicului, cât şi propriile lor interese financiare, dacă erau de acord să vină la Madrid. N-a avut nevoie de multe eforturi ca să-i convingă. În Mexic petrolul şi corupţia merg mână în mână. Ani de zile oamenii aflaţi la putere au jefuit fără milă ţara: au reuşit să transfere în conturile lor particulare din băncile elveţiene cel puţin patru miliarde de dolari din încasările provenite din petrol. Deci, n-a fost o problemă să-i recruteze. În seara aceleiaşi zile de şapte decembrie îl sunaseră împreună

pe ministrul de finanţe al Braziliei la reşedinţa lui particulară din Sao Paulo. Brazilianul fusese convins pe jumătate, dar, în cele din urmă, fusese de acord să se alăture venezuelenilor la Madrid, dacă i se dădeau asigurări că se putea conta pe însuşi ministrul de finanţe al Mexicului. În mod irevocabil! De ce era nevoie de atâtea temenele? De ce era nevoie de atâtea asigurări reciproce?

Răspunsul era simplu. Nicio ţară nu se putea ridica singură împotriva Statelor Unite şi să învingă. Ultima care încercase fusese Peru. În primele trei zile ale guvernării sale, tânărul preşedinte nou ales al acestei ţări, Alan Garcia, lansase două idei strălucite. În primul rând, hotărâse să-i dea afară pe cei de la Fondul Monetar Internaţional care, de fapt, conduceau treburile financiare ale ţării sale. Apoi a anunţat că acum, când redobândise controlul asupra destinului financiar al ţării lui, va plăti doar zece la sută din încasările din export ale ţării sale în cadrul datoriei externe, ceea ce, în esenţă, însemna că refuza să plătească, având în vedere că în momentul în care el prelua funcţia de preşedinte, datoria Peruului se ridica la paisprezece miliarde de dolari, ceea ce echivala cu *întregul venit naţional al acestei ţări pe un an întreg!* Ca să înţelegem lucrurile mai bine, am putea să exemplificăm cu cazul SUA. Dacă ele s-ar afla într-o situaţie similară, datoria lor externă ar fi de patru mii de miliarde de dolari! Nu s-ar putea spune că aceasta era o noutate, în primul rând, pentru bancherii străini care împrumutaseră banii Peruului. Ceea ce era nou a fost ştirea nefericită că preşedintele acestei ţări, care le datora cele paisprezece miliarde, admisese în public că nu exista niciun mijloc ca Peru să poată plăti vreodată această datorie. Împăratul peruvian mărturisise chiar el că era lefter!

Rezultatul imediat a fost că băncile americane fuseseră nevoite să aloce o rezervă de cincisprezece la sută, având în vedere riscul nerestituirii împrumutului de către Peru. Era o sumă neînsemnată în comparaţie cu toată datoria, dar situaţia îi enervase. Măgarii de peruvieni nu respectau regulile jocului! Deci, trebuiau daţi afară din club. Pe tăcute şi fără nicio excepţie,

băncile au suspendat toate creditele pentru Peru, chiar şi creditele pe termen scurt de care ţara avea nevoie ca de aer pentru a-şi finanţa comerţul exterior.

Douăsprezece luni mai târziu, după ce ţara fusese aruncată într-o stare de haos economic, Peru s-a căit. Desigur că peruvienii nu aveau încă destui bani ca să plătească nici măcar a zecea parte din dobânda pe care o datorau la împrumutul lor extern. Dar au fost de acord, după ce li s-a pus cuţitul la gât, să nu spună nimic despre această problemă.

A doua zi, Peru a început să primească din nou credite.

De aici nevoia de acţiune colectivă. Băncile au putut să sperie şi să readucă la ascultare Peru care le datora paisprezece miliarde de dolari împuţiţi. Ele ar putea să facă acelaşi lucru Venezuelei care le datora cincizeci de miliarde de dolari. Dar cu greu ar fi putut face faţă grupului celor trei de la Madrid care împreună le datora mai mult de trei sute de mii de *miliarde* de dolari.

Acum să ne întoarcem la întrebarea de ce era urgent. Pentru a răspunde la această întrebare, nu trebuie să facem apel la logică. Trebuie doar să arătăm că din patru în patru ani venezuelenii organizează alegeri prezidenţiale. Anii coincid cu cei în care au loc alegerile prezidenţiale din SUA, dar datele nu. În prima ţară alegerile nu se ţin în prima marţi din noiembrie, ci în prima duminică din decembrie şi aici cercul se închide din nou şi ajungem iar la 4 decembrie 1988. În acea duminică, preşedintele în exerciţiu al Venezuelei şi partidul său pierdură alegerile. Aceasta însemna că, potrivit constituţiei acestei ţări, noul preşedinte urma să preia funcţia la 10 februarie 1989. În aceeaşi zi, actualii miniştri ai petrolului şi finanţelor încetau să mai exercite această funcţie, ceea ce era destul de rău. Şi mai grav era faptul că fraţii Martinez nu fuseseră pregătiţi de fapt pentru această eventualitate. Aşteptaseră prea mult. Spre deosebire de nenumăraţii lor omologi din America Latină, fraţii Martinez nu profitaseră din plin de avantajele statutului lor de

miniştri ca să fie pregătiţi pentru ziua când vor fi daţi afară din funcţii.

Nu considerentele morale îi împiedicaseră să facă acest lucru, deoarece latino-americanii consideră că nu mai există nicio deosebire între faptul că ei primesc ici un bacşiş, colo un cadou pentru servicii făcute unei companii petroliere străine sau unui importator autohton de whisky, şi faptul că directorii unei corporaţii americane votează pentru ei înşişi „prime de recompensă". Niciun american n-a intrat vreodată la închisoare doar pentru că şi-a plătit sieşi o primă de separare uriaşă în momentul în care devenise limpede că o altă corporaţie invadatoare se pregătea să-i preia compania. Singura diferenţă era că latino-americanii aflaţi la putere îşi luau primele de separare înainte de a fi debarcaţi. În timp ce directorii corporaţiilor americane îi estorcau pe deţinătorii de acţiuni de la firma lor, fostul şef al poliţiei din Mexico City sau ministrul de finanţe al Boliviei îi estorcau pe contribuabilii ţării lor. În ambele cazuri, costurile acestor cadouri sau bonificaţii se redistribuia în masa de mii de deţinători de acţiuni sau milioane de contribuabili şi, în acest fel, în realitate nimeni nu era prejudiciat. Deosebirea era în ce priveşte proporţiile. Nu era imposibil ca unii conducători de mari corporaţii americane să fi fost destul de îndrăzneţi şi să-şi aloce câteva milioane de dolari sau unii chiar câteva zeci de milioane când erau daţi afară în urma unei preluări ostile. Pe de altă parte, fostul şef al poliţiei din Mexico City reuşise în timpul cât deţinuse această funcţie să acumuleze cu anticipaţie o compensaţie de nu mai puţin de un miliard de dolari.

Cel mai sigur mijloc de a deveni cu adevărat bogat este să preiei cu totul o ţară şi să o jefuieşti la sânge înainte ca oamenii să te dea afară cu un picior în spate. Şi nu e neapărat nevoie să fie o ţară deosebit de bogată. Duvalier a dovedit acest lucru în Haiti, iar cei doi Marcos, Imelda şi Ferdinand, în Filipine, unde s-ar putea ca ei să fi bătut recordul mondial în această privinţă.

Câştiguri *de acest gen* aveau în vedere fraţii Martinez. Deocamdată nu furaseră decât trei milioane

de dolari – lucru pe care-l ştiau numai ei – pe care îi ţineau în băncile din Madrid şi Miami, întrucât erau prea puţini ca să merite atenţia bancherilor particulari din Geneva.

Deci, problema se punea în următorii termeni: acum ori niciodată. Iar acest acum trebuia să fie înainte de 10 februarie 1989, cât timp fraţii Martinez se mai aflau încă la putere. Dacă reuşeau, nu numai că ar fi fost foarte bogaţi când plecau din posturile respective, dar s-ar fi bucurat de admiraţia poporului venezuelean, recunoscător pentru că îi salvase mândria naţională, restabilind independenţa financiară a ţării lor. Ei ar fi fost consideraţi nişte Bolivari moderni!

Pe de altă parte, dacă nu reuşeau să-şi realizeze planurile până la acea dată, cei care le luau locul ar fi putut să fie destul de meschini şi să facă nişte cercetări pentru a descoperi cum furaseră ei cele trei milioane prăpădite de dolari şi să încerce să-i bage la închisoare.

Deci, în planul prezentat celorlalţi conspiratori din Brazilia şi Mexic în timpul întâlnirii lor la hotelul Ritz a doua zi de dimineaţă, timpul era elementul esenţial.

Au căzut cu toţii de acord că la sfârşitul anului 1988 era prea târziu să se facă cu adevărat ceva. În Europa toate băncile şi instituţiile financiare închideau de fapt cu câteva zile înainte de Crăciun şi deschideau doar la câteva zile după Anul Nou. Asta însemna că trebuia să aştepte până în a doua săptămână a lunii ianuarie ca să pună evenimentele în mişcare.

Prima lor acţiune coordonată va fi să atace în grup, în punctul ei vital, cea de-a doua mare bancă din lume. S-a stabilit că toţi cinci vor acţiona concertat. S-a convenit, de asemenea, ca „acţiunea” iniţială să aibă loc în Statele Unite şi să fie puternic mediatizată. Rămânea să fie stabilit locul: la New York sau la San Francisco. Ministrul de finanţe brazilian a optat pentru hotelul Plaza din New York, deoarece acolo, le-a reamintit el colegilor săi latino-americani, se întâlniseră în 1985 miniştrii de finanţe ai Grupului celor Cinci – SUA, Japonia, Germania, Franţa şi

Anglia – şi anunţaseră că vor rezolva problema supraevaluării dolarului. Ei arătaseră că vor interveni pe pieţele valutare mondiale şi vor vinde dolari. În consecinţă, în următoarele câteva luni valoarea dolarului scăzuse cu o treime graţie unui proces care se desfăşurase în ordine. Brazilianul sugerase că, dacă se vor întâlni la hotelul Plaza în, ceea ce vor anunţa ei va avea, fără îndoială, efecte mult mai mari, dar procesul care va fi pus în mişcare va fi, în mod sigur, mult mai puţin ordonat. El credea că ei vor putea să facă să scadă în decurs de câteva ore valoarea dolarului la jumătate, deoarece, după ce vor auzi toţi ce intenţionau să facă, vor încerca să-şi scoată banii din Statele Unite în acelaşi timp. De data aceasta, pentru a stăvili panica, autorităţile vor încerca, fără îndoială, să cumpere cât mai mulţi dolari, a căror valoare va fi în scădere. Dar în condiţiile în care mai multe mii de miliarde de dolari erau răspândite în lumea întreagă, ar fi fost ca şi cum ai fi încercat să absorbi Oceanul Pacific cu un burete.

Tuturor le-a plăcut ce a spus brazilianul, dar, deşi argumentele lui erau întemeiate, s-au hotărât totuşi pentru San Francisco, deoarece, după cum arătaseră venezuelenii, ei se băteau cu băncile americane nu cu *dolarul* american, iar victima lor bancară, *prima* lor victimă îşi avea sediul la San Francisco.

Cu cinci minute înainte de ora şase, luni 12 decembrie, s-a ajuns la un acord deplin. Zece minute mai târziu au sosit şampania Cristal şi icrele negre Beluga.

La scurt timp după aceea, ministrul de finanţe mexican a rostit câteva cuvinte: „În ţara noastră s-a spus deseori că Banca Americii nu va putea să facă să dispară Mexicul, dar Mexicul poate face să dispară Banca Americii. În curând vom demonstra cât de adevărat este acest lucru. Să bem pentru acest eveniment”.

A făcut o pauză, apoi a ridicat paharul: „La revedere, Bancă a Americii”, a spus el.

Toţi ceilalţi au râs.

A doua zi de dimineaţă au părăsit Madridul cu avioane diferite.

11

Cam în acelaşi timp când cei cinci domni latino-americani părăseau Madridul în avioanele lor, la San Francisco, care este cu nouă ore în urma Spaniei şi unde, de aceea, era miezul nopţii, Paul Mayer ieşea din restaurantul Trader Vic's. Mersul lui era puţin nesigur. Nu pentru că ar fi fost beat, ci, mai degrabă ameţit. Dacă e să fim drepţi, în ultimele trei ore dăduse pe gât două cocteiluri Mai Tai, aproape o sticlă întreagă de Cabernet Sauvignon iordanian din 1975 şi la cafea un pahar, ba nu două, de Kirschwasser.

— Am o propunere, îi spuse el drăguţei iraniene, care se afla lângă el în timp ce ieşeau în aleea nu prea romantică de lângă restaurant. Ca să încheiem seara, haide să mergem la L'Etoile să mai bem ceva. Am auzit că este cel mai bun loc pentru aşa ceva.

— Da, este. Dar cu o condiţie.

— Care, draga mea?

— Bem numai un pahar şi apoi te duc cu maşina la hotel.

— Grozav. Să mergem.

Portarul de la Trader Vic's se dusese să-i aducă Mercedesul imediat ce o văzuse ieşind din restaurant. Trei minute mai târziu erau în vârful dealului Nob, unde portarul de la hotelul Huntington, chiar alături de L'Etoile, făcu din nou ca maşina ei să dispară ca prin farmec.

— Se pare că eşti cunoscută aici, comentă Mayer.

— Într-o afacere ca a mea trebuie să vii în contact cu oamenii, răspunse ea, iar la San Francisco acestea sunt două dintre locurile unde mă întâlnesc cu clienţii mei.

După ce coborâseră scările care duceau la barul-restaurant, proprietarul în persoană, Claude Rouas, apăru să-i salute şi, după ce-i sărută mâna, îi conduse la o masă din colţ discret luminată. Aproape imediat sosi o sticlă de şampanie din partea patronului, cum le explică chelnerul.

— Sunt impresionat, spuse Mayer, dar era greu să-ţi dai seama dacă se referea la ea sau la barul de la L'Etoile, unde atmosfera amintea de anii 1920, impresie creată şi de faptul că în fundul barului un tânăr în frac interpreta o melodie de Gershwin. Bănuiesc că acesta este corespondentul pe Coasta de Vest al hotelului Carlyle şi Boby Short, zise el.

— Exact răspunse ea, mestecând cu beţişorul în băutura ei preferată.

— A fost o seară plăcută, Paul, spuse ea. De fapt, n-am mai petrecut de ani de zile o seară atât de frumoasă.

Era posibil ca creierul lui Paul Mayer să fi fost puţin înceţoşat din cauza celor două cocteiluri, dar fu pe fază:

— Atunci, trebuie să repetăm mâine-seară.

— De acord, dar va fi la mine acasă, răspunse ea prompt.

— Nu m-am gândit la asta, Azar, protestă el grăbit.

— Dar m-am gândit eu, răspunse ea.

Paul simţi din nou că-l cuprinde cu putere dorinţa pe care o încercase cât stătuse lângă ea în avionul Pan Am în timp ce se întorcea de la Londra.

— Ştii, spuse ea cu o voce joasă, răguşită, de când a fost ucis soţul meu nu mi-am mai petrecut cu adevărat timpul cu un bărbat.

Deşi băuse destul de mult, Paul Mayer simţi că i se usucă gâtul. Oare ea îi spunea ceea ce credea el că îi spune?

Zece minute mai târziu, ea îi propuse să plece, deoarece trecuse de mult ora când ea se ducea în mod obişnuit la culcare. Îşi deschidea de obicei boutique-ul la ora zece dimineaţa şi, întrucât, până la Crăciun nu mai erau decât două săptămâni, avea să fie o zi lungă.

În acest fel fură spulberate speranţele pe care şi le făcuse Mayer în sinea lui.

— Miercurea însă nu deschid niciodată înainte de douăsprezece, aşa că mâine-seară…

Îi lăsă la hotelul Clift şi, o jumătate de oră mai târziu, după ce traversase podul Golden Gate şi trecuse pe insula din apropiere de capătul peninsulei

Tiburon, ajunse acasă. În timp ce aprindea luminile în casa ei de pe Belvedere, sună telefonul.

— Da, răspunse ea, după ce ridică receptorul.

— Cum a mers? Era neamţul.

— Aşa cum ţi-am spus.

— Ce-ai aflat?

— Nimic deocamdată.

— Ce înseamnă asta? Acum vocea era mai agresivă.

— Înseamnă exact ce am spus.

— Nu face pe îmbufnata cu mine, *Schätzehen*.

— Vine aici mâine-seară la cină. O să fie la bancă toată ziua.

— O să fie la bancă toată ziua? Patronilor mei o să le placă asta. Foarte mult. Se potriveşte perfect cu planul lor.

Ea nu spuse nimic.

— După felul cum evoluează lucrurile s-ar putea să trebuiască să vin la San Francisco săptămâna viitoare, spuse el apoi.

— Înţeleg.

— Poate îmi rezervi şi mie câteva zile. O să am nevoie de cineva să-mi arate oraşul. Poate şi altceva între timp, ce zici?

— Imposibil. Săptămâna viitoare o să fie cea mai ocupată din tot anul pentru afacerile mele. Ţi-am promis să aflu ce pot de la Mayer. Nimic mai mult. Nu mă voi implica mai mult nici cu tine, nici cu prietenii tăi.

— Ai mai auzit ceva de mama ta în ultimul timp? întrebă el după aceea.

— Nu, răspunse ea.

— O să auzi… după ce o să ne întâlnim săptămâna viitoare. Acum du-te şi te culcă, *Schätzehen*. Mâine o să ai o noapte lungă. Cel puţin, asta am planificat noi.

După ce germanul închise, ea mai stătu un timp în picioare, cu receptorul în mână şi tremurând. Se gândi că lucrurile începeau să se complice.

A doua zi de dimineaţă, pentru prima dată după mulţi ani, ajunse târziu la boutique-ul ei. Cele două vânzătoare veniseră deja, dar niciuna nu păru să

observe că ceva nu era în ordine. Ea ştia că trebuia ca lucrurile să rămână aşa. Deoarece mai târziu, dacă se întâmpla ceva, aveau să fie puse o mulţime de întrebări şi nu voia ca viaţa să-i fie distrusă a doua oară.

Paul Mayer adormise fără probleme şi se trezi a doua zi de dimineaţă într-o dispoziţie grozavă. Ziua promitea să fie frumoasă. Când ieşi afară din hotelul Clift în aerul limpede şi rece şi văzu soarele strălucind în acea dimineaţă de decembrie, se hotărî să meargă pe jos în loc să ia limuzina care-l aştepta. Nu era departe. O luă în jos pe strada Geary şi ajunse în Piaţa Union, cu mulţimea ei de palmieri şi flori, merse pe Strada Poştei şi se opri la magazinele Dunhill să-şi cumpere ţigări Partagas, apoi zăbovi în faţă la Gumps, admirând frumoasele decoraţiuni de Crăciun ale magazinului, intră prin Galeria din clădirea Crocker, unde se învârti vreo cinci minute printr-o librărie şi, în cele din urmă, ajunse în strada California şi la sediul celei de-a doua mari bănci din lume.

Luă liftul până la etajul patruzeci şi fu salutat ca un oaspete dintr-o familie regală. George Pace îl duse imediat în camera de consiliu, unde toţi cei prezenţi se ridicară cu deferenţă în picioare la intrarea lui Mayer. Dădu mâna cu fiecare dintre ei, observând că media lor de vârstă era cu cel puţin zece ani peste a lui.

— Stai aici, lângă mine, şi spune-mi cum îţi place cafeaua, zise preşedintele băncii.

— Neagră, răspunse Mayer.

George Pace se duse chiar el şi o turnă din cafetiera de argint.

— În primul rând, vrem să-ţi urăm bun venit la Banca Americii, Paul, spuse apoi Pace. Am informat consiliul despre faptul că ai fost numit consilier special al Consiliului Guvernatorilor al Comitetului Federal. Le-am vorbit, de asemenea, despre felul cum ai acţionat în interesul nostru în Europa săptămâna trecută. Îţi suntem recunoscători, spuse el făcând o pauză.

În mod normal, nu agreăm ca la şedinţele consiliului nostru să participe străini, mai ales când e

vorba de cineva care reprezintă o agenţie cu rol reglementativ. Dar le-am spus colegilor membri în consiliu despre faptul că am colaborat în trecut şi le-am dat asigurări că nu eşti aici doar în calitate de consilier, ci şi ca prieten al Băncii Americii.

— Ai prezentat exact lucrurile, afirmă Paul Mayer.

În jurul mesei se auzi un murmur de aprobare colectivă.

— Bun. Deci, e în regulă. Le-am vorbit colegilor despre întâlnirea ta de la sfârşitul săptămânii cu autorităţile de la Washington. Cum au mers lucrurile?

— Excelent în toate privinţele. Cel mai important lucru este că am primit asigurări că tu şi banca vă bucuraţi de sprijinul deplin şi, când spun *deplin* aşa va fi, al Comitetului Rezervelor Federale. Robert Reston mi-a dat personal asigurări în acest sens. Şi, mai mult, ieri m-a sunat aici, la San Francisco, să-mi spună că în timpul întâlnirii de luni dimineaţă Consiliul Guvernatorilor a aprobat o linie de credit standby de cinci miliarde de dolari pe care Banca Americii îl poate obţine când vrea, dacă va fi necesar.

De această dată în jurul mesei se auzi un oftat de uşurare general.

Motivul era că în ultimii ani tribunalele americane manifestaseră o tendinţă crescândă de a-i face răspunzători personal pe directorii băncilor pentru daunele provocate clienţilor şi acţionarilor lor când instituţiile financiare, pe care se presupunea că ei le conduc într-un mod plin de responsabilitate şi cu prudenţă, dădeau faliment. O linie de credit de cinci miliarde de dolari din partea Comitetului Federal nu putea să rezolve complet situaţia în care se afla Banca Americii, dar putea fi în mod sigur de mare folos amânând acel moment.

— Este o veste nemaipomenită, spuse George Pace. Sunt sigur că toţi suntem de acord în această privinţă. Dar şi eu am veşti bune; nu cred că vom fi nevoiţi să ne folosim de acest credit. Pentru că pot să te asigur că chiar ieri – ca răspuns la articolul din *The Wall Street Journal* – s-a schimbat în bine modul în care suntem evaluaţi pe piaţă. Banca Watch, care după cum ştiţi cu toţii este o instituţie care se ocupă cu

evaluarea situaţiei băncilor din New York, ne-a mutat din nou pe poziţia C după ce ne trecuse pe poziţia C-D. Astăzi am şi constatat rezultatele. E.F. Hutton a revenit dimineaţă cu un depozit de o sută de milioane de dolari. Cei de la Financial Kemper din Chicago ne-au trecut din nou pe lista băncilor care se bucură de încredere, iar acum o jumătate de oră au venit cu o depunere de două sute de milioane de dolari. Deci, mulţumită în mare parte eforturilor tale, Paul, începem să refacem baza de depozite comerciale a băncii.

Dar nimeni din această încăpere nu trebuie să-şi facă iluzii, continuă preşedintele BA. N-am scăpat în niciun caz de pericolul care ne ameninţa. Amortizarea miliardului de dolari ne va scăpa de cele mai multe probleme curente ale noastre. Spun cele mai multe, deoarece ar fi o naivitate să nu ne dăm seama că directorul fiecărei filiale mai are cel puţin două sau trei împrumuturi neachitate, ascunse în biroul său.

— Atunci de ce să le mai ascundem? interveni unul dintre membrii comitetului executiv al băncii. Să prezentăm toate împrumuturile care n-au fost restituite. Să declarăm un moratoriu. Vom spune oamenilor de aici, din strada California, că n-o să li se întâmple nimic dacă o să spună adevărul. Dacă n-o facem, o să înceapă din nou să circule zvonuri.

— Aş fi de acord cu ideea, dar nu ne putem permite, răspunse preşedintele băncii.

— De ce nu?

— Pentru că e vorba de cel puţin o altă jumătate de miliard. Poate mai mult. Dacă am face ceea ce sugerezi, toată lumea o să creadă că noi mai ascundem încă o jumătate de miliard sau chiar mai mult. Banca Watch a lui Keefe Bryette ne va trece din nou pe poziţia D şi banii o să înceapă să părăsească banca la fel de repede cum începuseră să intre.

Se vedea că Paul Mayer începuse să se simtă puţin stânjenit.

— De unde apar aceste probleme? întrebă el.

— Construcţiile navale, proprietăţile mobiliare comerciale, agricultura. Avem o mulţime de tancuri petroliere, o mulţime de clădiri pentru birouri aici şi

la Los Angeles, şi multe altele, începând de la struguri în valea Napa până la bumbac în Valea Imperială.

Proprietăţile mobiliare ne dau cele mai mari dureri de cap. Am primit cifrele estimate în dimineaţa aceasta: împrumuturile noastre neperformante doar în acest domeniu vor ajunge la patru sute de milioane de dolari în trimestrul patru.

— Cum staţi cu împrumuturile pentru energie? întrebă Mayer.

— Sunt incluse toate în miliardul de amortizări, Paul.

— Dar ce se întâmplă dacă la anul preţul petrolului scade cu alţi cinci dolari per baril?

— Nimeni de aici nu crede că se va întâmpla aşa ceva. De fapt, nimeni de aici nu crede că preţul o să scadă din nou sub cincisprezece dolari barilul.

În cameră se aşternuse o linişte profundă.

— Domnule Mayer, interveni în discuţie un alt membru al comitetului executiv, tocmai v-aţi întâlnit cu persoanele acelea de la Washington. S-a discutat preţul petrolului?

— Da.

— Şi?

— Toţi suntem de părere că acesta depinde de direcţia în care se va îndrepta economia anul viitor.

— Şi încotro se îndreaptă economia?

— În jos.

— Sunteţi sigur?

— Da.

— Ar putea să scadă preţul petrolului cu cinci dolari barilul?

— Da, ar putea. Ba chiar cu mai mult.

— Acesta este motivul pentru care Comitetul Federal a fost de acord cu acea linie de credit de cinci miliarde de dolari?

— În parte, cred că da.

— Dumneavoastră spuneţi că economia se îndreaptă spre recesiune, domnule Mayer, zise membrul comitetului executiv, apoi, întorcându-se spre George Pace, îl întrebă: Ce se întâmplă dacă acest proces se desfăşoară foarte repede, George? Şi ce se întâmplă dacă această recesiune va determina

scăderea bruscă a cererii de energie. Atunci preţul petrolului va scădea sub zece dolari barilul. Poate şi sub această cifră. Ai un plan pentru întâmplări neprevăzute? Vor fi suficiente cele cinci miliarde de dolari?

— Asta nu se ştie, răspunse Pace. Dar de ce ai devenit atât de pesimist dintr-odată? Am scăpat de cele mai multe probleme. Am întors lucrurile într-o direcţie bună. Tocmai v-am arătat acest lucru. Marile depozite vin înapoi.

Uitaţi ce este, continuă directorul general al băncii. Dacă economia merge prost, toţi, toate centrele bancare o să aibă probleme. Ce credeţi că o să se întâmple atunci? Credeţi într-adevăr că Keefe Bryette va reduce indicele de evaluare al Băncii Watch la D pentru fiecare bancă din Statele Unite? Şi chiar dacă fac acest lucru, ce-i cu asta? Unde îşi va depune fondurile piaţa valutară? Au trei sute de miliarde şi cea mai mare parte din aceste fonduri se află în bănci ca a noastră. Nu vor mai avea unde să-şi depună banii, nu-i aşa? Dacă îşi retrag banii de la banca noastră, sigur că va trebui să ne folosim de linia de credit de la Comitetul Federal. Dar câte alte bănci s-ar putea să aibă nevoie de astfel de linii de credit? Zece? Douăzeci? Înţelegeţi ce vreau să spun? Am dreptate sau nu, Paul?

— Mă tem că ai dreptate, răspunse Mayer.

— Atunci, daţi-mi voie să vă pun următoarea întrebare, nu se lăsă interlocutorul său, care nu demult fusese invitat să facă parte din consiliul de administraţie al băncii, pentru că deţinea patru la sută din acţiunile acesteia. Cel puţin, Comitetul Federal are planuri pentru situaţii neprevăzute?

— Dacă n-au acum, o să aibă în curând, răspunse Mayer. De fapt, abia zilele acestea mi s-a cerut să preiau această funcţie la Comitetul Federal tocmai pe aceste probleme. Tot ce pot să fac este să repet ce v-am spus. Consiliul Guvernatorilor şi Comitetul Federal m-au împuternicit să vă dau asigurări că vor sprijini Banca Americii. Punct.

Aceasta linişti apele. Fură apoi aduse în discuţie alte probleme, îndeosebi închiderea unor filiale ale

băncii pentru a se face economii.

În timp ce ei vorbeau, mintea lui Paul Mayer lucra. Reieşise că situaţia era mult mai proastă decât recunoscuse George Pace la Londra. Poate că el, pur şi simplu, nu-şi dădea seama de acest lucru, ceea ce ridica o problemă gravă: putea Pace să facă faţă acestui post? Dar putea cineva? Era desigur prematur să se afirme că Pace nu era capabil; la urma urmei, banca se afla acum într-o situaţie mai bună decât atunci când preluase el postul. Cu puţin noroc, ar fi putut să readucă banca la gloria de altădată.

Mayer fu întrerupt din meditaţiile lui când o secretară intră în sala de conferinţe şi puse în faţa preşedintelui ceva ce părea un telex. În timp ce-l citea, oboseala pe care Paul Mayer o văzuse pe faţa lui George Pace la Londra apăru din nou. Nimeni din cameră, în afară de el, nu părea să fi observat sau, poate, presupuse Mayer, nimeni nu voia să observe.

Cincisprezece minute mai târziu, Pace suspendă şedinţa. Aşa cum stabiliseră mai înainte, Paul Mayer rămase.

— Să mai stăm aici câteva minute. Tocmai a venit ceva care nu ştiu dacă este important sau nu, spuse Pace şi îi înmâna telexul pe care secretara îl adusese în timpul şedinţei.

„Prin prezenta vă facem cunoscută intenţia noastră de a invoca în decurs de treizeci de zile paragraful optzeci şi unu al acordului multi-anual de reeşalonare între guvernul Venezuelei şi dumneavoastră semnat la 18 februarie 1987.”

Era semnat: „José Martinez, ministru al finanţelor”,

— Ce prevede paragraful optzeci şi unu? întrebă Mayer.

— Clauza de *force majeure*.

— Şi ce implică asta?

— Cutremure, răspunse directorul general al celei de-a doua mari bănci din lume, şi o altă scădere serioasă a preţului mondial al petrolului… ca cea la care te-ai referit ca probabilă.

— Cine a acceptat acest lucru?

— Cel care a fost înaintea mea. După ce s-a întâmplat în 1986.

— Nu-mi vine să cred, exclamă Paul Mayer, pierzându-şi stăpânirea de sine. Cât de proşti puteţi să fiţi! Cine mai beneficiază de aceeaşi clauză?

— Doar doi.

— Doar doi! Care sunt ăia?

— Mexicul şi Brazilia.

— Cel puţin, nu trebuie să-ţi faci griji în ce priveşte Brazilia, spuse Mayer, calmându-se puţin.

— Poate da, poate nu.

— Ce vrei să spui?

— Ei au insistat ca în locul petrolului să includem o serie de mărfuri de-ale lor. Dacă scad mult preţurile la cafea şi zahăr, Brazilia poate invoca clauza de *force majeure*. După cum ştii foarte bine, Paul, dacă scade preţul la petrol, după cum sugerezi tu că se va întâmpla, preţurile la cafea şi zahăr n-o să rămână nici ele mai prejos.

— Şi toată lumea a acceptat aşa ceva? întrebă Paul Mayer.

Prin „toată lumea" el avea în vedere cele peste şase sute de bănci ale consorţiului care împrumutaseră bani Venezuelei, Mexicului şi Braziliei. Când se pusese problema că aceste împrumuturi trebuiau finanţate, a fost creat un comitet format din experţii a paisprezece bănci şi, întrucât Banca Americii era banca principală în toate cele trei consorţii, directorul ei general fusese ales preşedinte al comitetului şi urma să conducă negocierile în numele tuturor băncilor. Noile aranjamente la care s-a ajuns erau guvernate de ceea ce bancherii numesc „Myras", adică acorduri de reeşalonare multianuale.

— N-au avut de ales.

— Ai auzit ceva despre Mexic?

— Nu, slavă Domnului.

Exact în aceeaşi clipă, secretara bancherului intră încă o dată în sala de consiliu spunând:

— M-am gândit că poate doriţi să vedeţi imediat două telexuri.

După ce George Pace se uită la cele două mesaje, se schimbă atât de tare la faţă, devenind cenuşiu, încât Mayer crezu că o să leşine. Se hotărî deci să acţioneze

înainte ca situaţia să le scape de sub control. Prin urmare, îi porunci acestuia:

— Arată-mi-le, George.

Pace împinse cele două foi de hârtie în faţa lui Mayer. Prima începea în felul următor:

„Prin prezenta vă informăm că intenţionăm să invocăm, în decurs de treizeci de zile, paragraful nouăzeci şi doi din acordul de reeşalonare multianual dintre guvernul Mexicului şi…”

— Acest paragraf prevede clauza de *force majeure?* întrebă Mayer.

— Da.

Al doilea telex suna în felul următor: „Noi, guvernul Braziliei, vă aducem la cunoştinţă prin prezenta că intenţionăm să invocăm în decurs de treizeci de zile paragraful o sută şaptesprezece din…”

— Asta o să ne dea gata, spuse Pace.

— Ia-o încetişor, George, zise Mayer, privindu-l gânditor pe prietenul său. Apoi adăugă: Uite ce este, George. Primul lucru pe care trebuie să-l faci este să le răspunzi imediat.

— În ce fel?

— Trimite-le un telex în care le spui că nu există temeiuri ca să invoce *force majeure* şi că vrei să-şi prezinte imediat evaluările la San Francisco. În caz contrar, după treizeci de zile, tu îi vei trece pe lista neagră, cum ai procedat cu Peru cu câţiva ani în urmă.

— Haide să-l formulăm acum.

Cincisprezece minute mai târziu telexuri similare fură trimise la Caracas, Mexico City şi Brazilia.

O jumătate de oră după aceea, primiră primul răspuns din partea Venezuelei. Ministrul de finanţe al acestei ţări, José Martinez, solicita o întâlnire pentru data de marţi, 10 ianuarie 1989, la ora nouă, la San Francisco. Mai cerea să i se confirme urgent acceptul. Mesajul din partea Venezuelei se încheia cu sugestia ca această problemă să fie tratată de ambele părţi ca fiind strict confidenţială.

— Merge, spuse preşedintele Băncii Americii, care îşi redobândise controlul de sine.

Cincisprezece minute mai târziu veni un telex similar din partea Mexicului.

— Mi-e teamă că merge prea bine, spuse Mayer de data aceasta.

— Ce vrei să spui? întrebă Pace.

— Am senzaţia ciudată că ni se întinde o cursă. Nu simţi şi tu la fel?

Când, zece minute mai târziu, sosi un telex similar din partea Braziliei, George Pace nu făcu decât să se uite la Mayer fără să spună niciun cuvânt.

— La cât se ridică datoria în cazul Venezuelei? întrebă Mayer.

— La două miliarde.

— Mexicul?

— Trei miliarde.

— Brazilia?

— Patru miliarde.

— Ce rezervă ai în prezent pentru a face faţă acestei situaţii?

— Cinci la sută.

— Sfinte Hristoase! Dacă trebuie să treci aceste împrumuturi la amortizări din pierderi, îţi lichidezi întregul capital.

— Mai e ceva. Cred că nu trebuie să se ştie nimic despre acest lucru, Paul.

— Se pare că şi ei vor acelaşi lucru.

— Să le acceptăm propunerea?

— N-ai încotro.

— Ai să fii aici la întâlnire?

— Bineînţeles, răspunse Mayer. Dar celelalte bănci din comitetul de experţi?

— Nu cred că se aşteaptă să fie invitate. Cel puţin, nu acum.

— Nu mă gândeam la întâlnirea din ianuarie, mă refeream la momentul actual. Nu trebuie să-i informezi?

— În toate cele trei telexuri latino-americanii spun că vor ca totul să fie confidenţial. Cred că n-avem de ales. Trebuie să fim de acord. Nu crezi?

Paul Mayer nu spuse nimic.

— De fapt, lucrurile nu se prezintă ca şi cum ei ar invoca cu adevărat clauza de *force majeure*. În acest caz, i-aş fi sunat pe loc. Dar, din moment ce ei nu au făcut acest lucru şi din moment ce este foarte probabil

că vor să ne tragă pe sfoară, cred că este interesul fiecărei bănci din consorţiu să păstrăm tăcerea.

— Cred că ai dreptate, răspunse Mayer fără tragere de inimă. Dar o să trebuiască să spun Comitetului Federal.

— Tuturor sau doar preşedintelui Reston?

— Doar lui Reston.

— Şi Controlorului Monedei? Şi CADF?

— Nu lucrez pentru ei, nu? răspunse Mayer.

George Pace zâmbi pentru prima oară în ziua aceea. La San Francisco se făcuse deja vremea prânzului.

— Ce-ai zice să mâncăm? întrebă Pace.

— Bună idee.

Mâncară sus la Clubul Bancherilor, situat la ultimul etaj al Băncii Americii, ceea ce însemna că-i puteau vedea pe majoritatea directorilor băncii care, în mod normal, luau masa acolo.

Toţi ştiau foarte bine care era situaţia băncii şi din această cauză cei mai mulţi dintre ei deveniseră foarte nervoşi în ultimul timp. Din acest motiv George Pace şi Paul Mayer evitară să mai discute despre criza datoriei Lumii a Treia pentru ca pe faţa lor să nu se vadă nici cel mai slab indiciu că apăruseră noi dificultăţi. În timp ce plecau, Pace îl prezentă pe Mayer unui număr mare dintre colaboratorii săi apropiaţi făcând în aşa fel, încât să se creeze impresia că Mayer venise la bancă cu scopul de a-i ajuta să se refacă pentru viitor, acum că „necazurile” fuseseră depăşite. Odată întorşi la etajul patruzeci şi în biroul lui Pace, masca fu scoasă.

— Îmi pare rău, dar cred că o să am nevoie de nişte date suplimentare pentru Comitetul Federal, spuse Mayer.

— Tot ce ai nevoie, răspunse Pace.

— Am nevoie de cele trei acorduri de reeşalonare şi o situaţie amănunţită a împrumuturilor acordate de BA ţărilor latino-americane.

— Vrei să spui Mexic, Venezuela şi Brazilia?

— Nu, întreaga Americă Latină. Totul.

— O să ia ceva timp.

— Nu-ţi face griji. O să stau afară, în anticameră, şi o să citesc ziarele până pui să se facă treaba asta.

Patruzeci şi cinci de minute mai târziu, Mayer se duse din nou în biroul lui Pace. Pe masa de lucru a acestuia se afla un teanc mare de dosare cu documentaţia despre America Latină.

— Nu cred că o să poţi căra toate astea la Washington, spuse Pace. Ce-ar fi dacă ţi le-aş trimite prin curier?

— Perfect. O să iau doar balanţele de cont.

— Când crezi că ar fi cel mai bine să ţi le trimit şi unde?

— Să spunem poimâine în jurul prânzului în strada Dent numărul 3514.

Pace notă şi puse foaia cu adresa deasupra teancului de dosare.

— Pleci cu Red Eye? mai întrebă el.

— Nu. La nouă dimineaţa este un avion al Companiei United.

— Ce program ai în seara asta? De ce nu vii cu mine la Belvedere şi să mănânci cu noi? O voi suna pe Annie să-i spun că vii. O să-i facă plăcere!

Mayer ezită puţin.

— De fapt, am şi fost invitat la cină la Belvedere, spuse el, de o doamnă.

George Pace zâmbi pentru a doua oară în ziua aceea.

— O cunosc?

— Nu. Am întâlnit-o nu cu mult timp în urmă.

— E drăguţă?

— Foarte drăguţă.

— Atunci de ce nu mergem să o luăm şi, cel puţin, să bem ceva împreună, toţi patru, la noi acasă.

— Perfect. Dacă şi ea este de acord.

— Întreab-o. Vin să te iau de la hotel la ora şase şi jumătate.

Era ora şapte când limuzina trase în faţa casei lui Azar Shahani din bulevardul Madrona. Înainte ca Paul Mayer să fi avut timp să sune, uşa din faţă se deschise şi oacheşa iraniană apăru.

— Sper că acest aranjament n-o să-ţi dea peste cap masa de seară.

— Nu, deloc. După ce ai sunat, am pus totul să se păstreze la cald.

George Pace stătea lângă uşa deschisă a lungului Cadillac şi era clar că o evalua din priviri, în timp ce ea şi Mayer se apropiau de maşină.

— George, spuse Mayer, aceasta este Azar Shahani. Iar el este George Pace.

— Încântat! zise bancherul, şi se vedea că nu minţea când spunea acest lucru.

Deşi avea pe deasupra un mantou de nurcă, acesta nefiind închis, ambii bărbaţi observară că pe dedesubt avea o rochie de culoare verde-închis, fără cordon, pe care numai gulerul o ţinea pe corp.

Familia Pace locuia de partea cealaltă a insulei Belvedere, cu vederea spre San Francisco şi unde, din această cauză, casele valorau două milioane în loc de unul singur. Annie Pace păru la fel de încântată ca şi soţul ei să o cunoască pe noua prietenă a lui Paul Mayer.

— E absolut superbă! îi şopti ea acestuia în timp ce soţul ei o conducea pe iraniană la bar. Unde ai descoperit-o?

— În avion, în timp ce veneam de la Londra, răspunse Mayer.

— Nu e englezoaică, nu-i aşa?

— Nu, iraniană.

— Da?

— Nu este una dintre *acele* iraniene, Annie. Soţul ei a lucrat pentru şah şi cu noi. Ei l-au ucis.

— Ce groaznic!

Annie se duse apoi la Azar Shahani şi o luă sub protecţia ei. După două păhărele, era ora şapte şi jumătate, soţia bancherului şi refugiata iraniană erau deja prietene apropiate.

George Pace reţinuse limuzina băncii şi insistase ca Paul să o folosească în restul serii şi dimineaţa următoare pentru a se duce la aeroport. În timp ce îşi luau rămas-bun, când află că Azar era singură de sărbători, Annie insistă ca ea să vină la dineul pe care

îl dădeau în fiecare an în ajunul Anului Nou şi să petreacă cu ei şi prietenii lor.

— A fost atât de ospitalieră, încât n-o să reuşesc să mă revanşez niciodată, zise Azar în timp ce se îndreptau spre partea cealaltă a insulei.

Imediat ce intrară la ea în casă, Azar îl întrebă pe Mayer dacă nu voia să bea ceva.

— Nu. Pentru moment e suficient, răspunse el.

— Te deranjează să stai în camera de zi cât timp pregătesc eu totul? O să-ţi pun nişte muzică. Găseşti pe măsuţă ziarul *Chronicle*, dacă nu l-ai citit încă, spuse ea, după care dispăru în bucătărie.

Paul Mayer luă ziarul *San Francisco Chronicle* şi, automat, îl deschise la pagina economică. Nu erau însă prea multe noutăţi. Puse ziarul înapoi pe măsuţă şi începu să se plimbe prin imensa cameră de zi. Pe pereţi erau atârnate câteva tablouri moderne, nu prea interesante, semnate de pictori americani. Mai impresionante erau două vaze vechi aşezate de o parte şi de alta a unui smochin destul de mare plasat în celălalt colţ al camerei; *pièce de résistance* era un covor de Isfahan foarte mare şi fără îndoială foarte valoros. Prin fereastra mare ce părea că încadrează priveliştea, se vedeau golful şi luminile de la Berkley cu dealurile Oakland de pe partea cealaltă a golfului.

Mayer se uită la ceas şi apoi intră pe uşa care bănuia că duce la bucătăria lui Azar Shahani. Nimeri într-adevăr acolo şi o găsi pe Azar foarte ocupată.

— Iartă-mă că te deranjez, ai cumva la îndemână o carte de telefon a districtului Marin? întrebă Mayer.

— Bineînţeles. Este pe masa din camera pentru micul dejun. Este şi un telefon acolo.

Înainte de a telefona, Mayer avu câteva secunde de ezitare. Se întreba dacă ar fi nepoliticos să întrebe dacă nu mai exista un telefon în altă parte a casei. Hotărî că ar fi.

— Pot să dau un telefon local? întrebă el, dacă găsesc numărul, adăugă mai încet.

— Sigur. Te rog.

Se duse în colţul unde se afla o masă şi se aşeză cu spatele la bucătărie.

Numărul figura, dar adresa nu.

George Pace răspunse la al cincilea apel şi, după tonul pe care-l avea, se simţea ca nu-i plăcea să fie deranjat acasă la acea oră.

— Paul Mayer la telefon. Sper că nu te deranjez de la masă.

— Nu-i nimic.

— Uite ce e, George. Înainte ca tu să mă fi luat de la hotel, am avut timp să arunc o privire pe cifrele pe care mi le-ai dat şi ce am constatat m-a pus pe gânduri.

— Şi la ce concluzie ai ajuns?

— Tu – noi – nu putem să le dăm niciun cent acestor tipi. Banca ta nu-şi poate permite să reeşaloneze niciunul dintre împrumuturile acordate acestor ţări şi, cu atât mai puţin, celor trei. Dacă ele invocă în mod oficial clauzele lor de *force majeure*, autorităţile de la Washington vor considera în mod automat capital cu „valoare depreciată” împrumuturile acordate de toate băncile americane Mexicului, Venezuelei şi Braziliei. Aceasta înseamnă o amortizare imediată de cincisprezece la sută, ceea ce în cazul Băncii Americii echivalează cu un miliard trei sute cincizeci de milioane de dolari. Repet: pur şi simplu, nu-ţi poţi permite *acest lucru*.

— Mie îmi spui!? Dar cine îi poate opri?

— De asta te-am sunat, răspunse Mayer. Am de gând să abordez această problemă cu cei de la Comitetul Federal, şi când spun asta, mă refer la preşedintele Reston, şi să le spun exact ce ţi-am spus şi ţie. N-avem încotro, trebuie să jucăm dur. La început putem să încercăm singuri luna viitoare. Apoi, dacă vedem că nu răzbim, în următoarea rundă îl pun pe Reston să vină la San Francisco cu avionul următor. Atunci ei o să poată auzi direct de la sursă: sau fac uitată chestia cu *force majeure*, sau guvernul Statelor Unite le va tăia creditele financiare!

— Va fi Reston de acord cu aşa ceva?

— După ce-i spun ce s-a întâmplat astăzi şi după ce-i explic cifrele voastre, aş spune că răspunsul va fi categoric afirmativ.

— Isuse Hristoase, Paul, fă în aşa fel ca lucrurile să nu răsufle, altfel…

— Nu-ţi face griji. Probabil că singurul loc de la Washington de unde nu se scurg informaţii este Comitetul Federal. Îmi pare rău că te-am deranjat, George, dar am considerat că e mai bine să-ţi spun la ce m-am gândit înainte de a mă sui în avion mâine-dimineaţă, mai zise Mayer.

— Îţi mulţumesc, Paul. Sunt de acord cu fiecare cuvânt pe care l-ai spus.

— În regulă. O să te sun, spuse Paul, după care închise şi se înapoie în bucătărie. Scuză-mă, îi spuse el lui Azar Shahani.

— Sunt probleme cu banca domnului Pace? întrebă ea. Am auzit fără să vreau, adăugă ea.

— Da, are unele probleme.

— Dar o să-l ajuţi să le depăşească, nu?

— Da. Mă întorc în ianuarie. O să reuşim, răspunse Mayer.

— Domnul şi doamna Pace sunt nişte oameni foarte drăguţi, nu-i aşa? Cum i-ai cunoscut?

— El şi Annie locuiau în Elveţia, la Zürich, de câţiva ani, în timp ce eu lucram la Banca Naţională a Elveţiei. El conducea filiala din Elveţia a Băncii Americii. Nu-mi amintesc cum l-am cunoscut. Dar, după aceea, am început să jucăm golf împreună. Dacă stau să mă gândesc, cred că ne-am cunoscut pe un teren de golf la Crans sur Sierre. Eram amândoi în vacanţă şi ne dusesem acolo pentru acelaşi motiv: cel mai bun teren de golf din Elveţia este la Crans. În această ţară nu sunt prea mulţi oameni care ştiu să joace golf şi foarte puţini joacă bine, aşa că n-a fost uşor să formăm o echipă de patru. După ce ne-am cunoscut, ne-am petrecut tot restul vacanţei împreună.

Azar nu făcea decât să asculte şi nu scotea niciun cuvânt.

— Ai putea să te întrebi ce am în vedere prin „patru”, adăugă Mayer. Eram căsătorit pe vremea aceea… Au trecut aproape douăzeci de ani de atunci. N-a durat mult.

Fu rândul ei să vorbească.

— Mai joci încă golf?

— Nu.

— Şi cum te distrezi?

De data asta, fu rândul lui Mayer să tacă. Apoi spuse:

— Bănuiesc că mă distrez cu vârf şi îndesat, făcând ce fac acum.

— Vrei să spui ce faci cu domnul Pace?

— Exact. Ceea ce facem noi este un joc important şi foarte complex şi, crede-mă, foarte antrenant. Riscurile sunt imense, la fel şi mizele. Deci, de ce să mai simt nevoia să joc golf?

— Poate că golful e mai puţin periculos, rosti ea.

Paul Mayer se gândi câteva secunde la ce spuse ea.

— Să nu-ţi fie teamă că am să mor secerat de un atac de inimă. Mi-am făcut un control medical acum o lună de zile şi doctorii din Georgetown au spus că sunt la fel de sănătos ca economia americană, zise râzând. Am glumit, Azar, adăugă el.

— Uneori nu înţeleg glumele americane, spuse ea. Acum sunt gata. Vrei să deschizi vinul, Paul? Ea observase că-i plăceau vinurile iordaniene şi avea deja pregătite câte o sticlă de Chardonnay şi Cabernet.

Sufrageria era mică, elegantă şi scăldată în lumina unor lumânări.

— Acasă mâncăm după obiceiul persan, adică stăm pe covor. Întindem deasupra lui un alt covor din piele, căruia noi îi spunem *sofreh*, pentru ca vesela să stea drept, punem apoi o faţă de masă albă şi farfuriile. De jur împrejur aşezăm perne pe care stăm. Mâncăm cu degetele de la mâna dreaptă.

— De ce nu mâncăm şi astă-seară la fel? întrebă Mayer.

— Pentru că suntem în America. Acum ia loc, te rog.

Mâncarea era deja aşezată pe masă.

— Acestui prim fel noi îi spunem *Sabzi Khordan*. Aici este un platou cu verdeţuri proaspete – pătrunjel, izmă, tarhon, frunze de coriandru, *shahat*… cred că voi îi spuneţi năsturel… şi mai multe plante ale căror nume englezeşti nu mi le mai amintesc. Deasupra este o felie de *panir*, cum îi spunem noi brânzei preparate din lapte de capră, iar aceasta este *nane lavash*, pâinea noastră. Acum uită-te la mine.

Ea rupse o bucată din pâinea care semăna cu o lipie şi cu mâna dreaptă presără nişte verdeţuri, apoi puse pe ea două bucăţi de brânză. Cu o lingură luă nişte sos gros dintr-un castronaş, îl puse peste ierburi şi brânză, apoi îndoi pâinea.

— Încearcă, spuse ea dându-i lui Paul Mayer sandvişul pregătit.

— Grozav, spuse el după ce gustă. Ce-ai pus la sfârşit? Este nemaipomenit!

— Noi îi spunem *Mast va Vakhiar*. Este iaurt cu castraveţi şi stafide.

Principalul fel urmă după o jumătate de oră. Era raţă cu sos de nuci şi rodii servită cu garnitură de orez fiert. Ea îi spuse că în persană, orezul lor foarte aromat şi decorticat manual se numea *chelou*, iar felul de mâncare cu raţă se numea *Khoreshe Fesenjan*.

Până când ajunseră la desert, o budincă de lapte numită *Halvaye Shir*, pe care Mayer o mâncă din politeţe, dăduseră gata sticla de Cabernet şi jumătate din sticla de Chardonnay.

Era ora zece când trecură în camera de zi să bea cafeaua. După ce îl servi, ea dispăru încă o dată în bucătărie şi se întoarse cu o cutie de trabucuri Partagas la care se vedea că nu se umblase.

— Am observat că-ţi plac, spuse ea.

Pe parcursul serii Mayer îşi dădu seama că de ani de zile, pur şi simplu, de ani de zile nu se mai simţise atât de bine, nu fusese atât de răsfăţat, atât de bine hrănit. Se simţea literalmente ca acasă. Şi în timp ce o privea cum stătea aşezată de partea cealaltă a măsuţei, întruchipare a frumuseţii pline de tinereţe, pe care nu puteai să nu o doreşti, fu conştient că nu va face niciun gest care să mărească intimitatea dintre ei.

Ştia în mod categoric că între ei exista o atracţie reciprocă. Îşi dădea seama, de asemenea, că această femeie persană degaja o mare senzualitate. Dar din limbajul trupului ei reieşea foarte clar că nu era încă pregătită să facă dragoste cu el şi, poate, cu nimeni altcineva. Deocamdată, cel puţin.

Această senzaţie îi fuse confirmată când începură să discute despre religie. Deveni evident faptul că Azar era o femeie cu principii morale foarte

puternice. Fu surprins auzind-o pe această femeie foarte modernă, la vreo treizeci de ani, vorbind cu respect profund despre mama ei, în timp ce-i explica locul important ocupat de familie în Islam.

Conversaţia alunecă apoi spre boutique-ul ei, spre viaţa din districtul Marin şi motivele pentru care se stabilise pe insula Belvedere. Îi spuse că în zonă trăiau o mulţime de iranieni bogaţi, expatriaţi. De fapt, oraşul din apropiere de Tiburon fusese poreclit „Micul Teheran". O întrebase ce atitudine aveau aceştia faţă de discipolii lui Khomeini care conduceau încă ţara. Prudentă, răspunse. De ce? Pentru că majoritatea voiau încă să se întoarcă acasă. Voia şi ea? Răspunse negativ, apoi brusc schimbă subiectul şi-l întrebă despre viaţa lui la universitate. La ora zece şi jumătate el se ridică de pe canapea mulţumindu-i pentru seara plăcută.

Din această clipă în atitudinea ei se observă o schimbare evidentă. Starea de uşoară încordare de care fusese stăpânită toată seara şi rezerva pe care şi-o impusese dispărură ca prin farmec. După ce-i deschise uşa, îi luă pe neaşteptate îi luă faţa între mâini şi-l sărută ferm şi cu pasiune pe gură pe bărbatul surprins, spunându-i:

— Eşti un om foarte drăguţ şi cumsecade, Paul.

— Asta înseamnă că o să ne mai vedem în ianuarie? întrebă el.

— Da. Sună-mă, te rog.

După ce Paul Mayer plecă, Azar Shahani nu se duse la culcare. Stătu în întuneric în camera de zi, privind luminile din partea cealaltă a golfului, gândindu-se. Îi plăcea acest bărbat. Mult. Se întrebă dacă data viitoare n-o să termine în… pat. Trecuse mult timp de când nu mai făcuse dragoste. Prea mult.

Dar dacă, după aceea, se întâmpla ceva?

La ora două noaptea începu să sune telefonul.

La ora două şi jumătate sună din nou.

La ora trei, în cele din urmă, ridică receptorul.

— Sper că nu te-am întrerupt, *Schätzehen*, începu el.

— A plecat.

— Povesteşte-mi exact ce s-a întâmplat. Am un magnetofon.

Ea se conformă.

Când se opri din povestit, neamţul o întrebă:

— Eşti absolut sigură că aşa a spus: „Nu avem altă soluţie decât să jucăm dur”?

— Da.

— Şi l-ai auzit spunând că va veni la San Francisco, în ianuarie, chiar preşedintele Comitetului Rezervelor Federale?

— Da. Să taie toate creditele.

— Sunt sigur că nu născoceşti, *Schätzehen*, zise neamţul. *Mensch*, n-o să le placă atunci când o să audă treaba asta!

— Vrei să spui că n-am aflat ce trebuia? întrebă ea.

— Nu. Exact invers.

— Deci, mama o să poată suna?

— Asta depinde de şefii mei. O să recomand acest lucru, fără îndoială.

— Vii aici săptămâna viitoare?

— Nu ştiu. Judecând după ce ai spus, cred că nu. Se pare că lucrurile se vor pune în mişcare la începutul lunii ianuarie. Deci, voi sta aici până când ei vor stabili ce vor să fac. Când şi unde. O să te anunţ. În ce priveşte mama ta, o să mai dureze câteva zile, cel puţin. Şi încă ceva. Ţine-te departe de prietenii tăi iranieni. De toţi.

— Dar trebuie să prezint în mod regulat rapoarte despre ei, răspunse ea.

— Nu mai trebuie. S-a terminat. Un singur lucru o să-ţi mai cerem, *Schätzehen*. Apoi poţi să o scoţi pe mama ta din Iran şi să trăiţi fericite. Stai departe de iranieni şi ţine-ţi gura. Să nu sufli o vorbă nimănui!

A doua zi, când se întoarse acasă, târziu, de la boutique-ul ei găsi în faţa uşii, într-o cutie, un buchet uriaş de flori, precum şi un bilet din partea lui Paul Mayer. Acesta îi mulţumea pentru seara plăcută şi îi scria că aştepta cu nerăbdare să o vadă imediat după Anul Nou. Biletul era semnat: „Cu dragoste, Paul”.

O oră mai târziu o sună din Teheran mama ei. O anunţa că era sănătoasă, că nu i se întâmplase nimic

rău. Îi spuseseră că probabil va obţine viză de plecare şi un bilet de avion pentru Zürich în ianuarie. Îi mai spuseseră că totul depindea de Azar.

În cursul serii din ajunul Anului Nou, Paul Mayer îi telefona lui George Pace. Îi explică pe scurt că avusese nevoie de două săptămâni până să reuşească să aibă, în cele din urmă, o întrevedere mai lungă cu preşedintele Comitetului Federal şi acest lucru se întâmplase în după-amiaza aceea. Reston fusese întru totul de acord să-i sprijine referitor la venezueleni, mexicani şi brazilieni în cursul tratativelor din ianuarie. Îi spuse că se gândise că această veste o să-i mărească buna dispoziţie de Anul Nou şi de aceea sunase. Întrebă apoi dacă Azar Shahani era la dineul lor. Era. Când aceasta veni la telefon, îi spuse că se gândise mult la ea, că îi era dor de ea, că aştepta cu nerăbdare să o vadă la începutul lunii ianuarie. Ea îi mulţumi, dar nu răspunse mare lucru.

Paul Mayer petrecu restul ajunului Anului Nou singur în casa lui din Georgetown, ascultând muzică de Bach şi Mozart. La ora unsprezece şi jumătate deschise televizorul şi privi mulţimea veselă care se înghesuia în Times Square, aşteptând sosirea anului nou.

Crainicii de la televiziune şi invitaţii lor erau convinşi că veselia cu care populaţia din New York întâmpina noul an era întemeiată. De şase ani America prospera într-un mod fără precedent.

Ce-i drept, se părea că se adună norii unei furtuni economice, dar, după cum conchidea crainicul de la NBC, deoarece anul vechi se încheia şi având în vedere că la Casa Albă venea un preşedinte nou, care aducea idei noi, o politică nouă şi pornea la treabă cu un suflu nou, aceşti nori, în mod sigur, vor dispărea repede în noul an. Şi apoi, aşa cum s-a întâmplat deseori în trecut, America va renaşte şi se va avânta spre viitor, deoarece energia ei era mai tumultuoasă ca niciodată în trecut.

S-ar putea să aibă dreptate în această privinţă, se gândi Mayer. Este posibil ca 1989 să fie anul în care America va degaja o cantitate de energie fără

precedent. Dar s-ar putea ca această energie să parvină dintr-o sursă la care nimeni nu se gândise: începutul unei catastrofe financiare! O catastrofă sub forma unei crize financiare de proporţii, în care toate hârtiile de valoare care întreţinuseră maşina economică americană în deceniul al nouălea – obligaţiuni cu risc mare, certificate de depozit cu valoare mare, active cu preţ fix, echivalarea dobânzilor, datoria Mexicului – să dispară ca un nor uriaş de fum.

În ce-l privea, nu aştepta cu nerăbdare noul an.

Pe 1 ianuarie 1989, la cinci minute după ora douăsprezece, Paul Mayer închise televizorul şi lumina.

Partea a treia

12

Prima persoană „de pe tuşă” care-şi dădu seama că la începutul anului 1989 avea să se întâmple ceva important fuse un rus. Se numea Grigori Ustinov. El lucra în calitate de analist în cadrul direcţiei pentru Europa Occidentală a KGB, la etajul trei al sediului central al acestei instituţii de la Moscova. Era numai de un an în KGB şi, în pofida faptului că-şi luase doctoratul în economie la Universitatea din Moscova în 1987, avea grad mic, salariul lui fiind jumătate faţă de cel pe care-l primeau omologii lui de la CIA sau DAI, ceea ce însemna că primea ceva mai mult de treisprezece mii de ruble pe an.

Totuşi, nu era deloc rău pentru un tip care avea douăzeci şi nouă de ani şi căruia i se deschidea în faţă o carieră frumoasă. Deşi nu-şi putea încă permite o maşină, avea televizor color, un video-recorder, un casetofon sofisticat pe care-l adaptase la un pick-up pentru discuri compact, plus douăsprezece discuri, aduse de un coleg din Finlanda.

La urma urmei, Grigori Ustinov era un tânăr orăşean rus cu studii, cu toate aspiraţiile materialiste specifice acestei clase noi. De aici marea problemă a lui Grigori: i se părea că, în viitorul apropiat, nu existau prea multe posibilităţi de a avansa, întrucât fusese numit într-o funcţie modestă în KGB din care n-ai fi zis că se putea face o carieră strălucită.

În primul rând, nu avea niciun fel de legătură cu serviciile „operative”, slujba lui fiind una de birou care presupunea analiza unor date şi nu lovituri de karate. În al doilea rând, erau analize, şi analize. În direcţiile care se ocupau de America Centrală sau de China erau numeroase activităţi care se pretau analizei, totuşi el fusese repartizat la direcţia care se ocupa de Europa Occidentală şi la care, prin comparaţie, materialul era destul de anost acum, când chiar şi Germania Occidentală schimbase macazul şi se dădea de ceasul morţii să fie drăguţă cu ruşii. În plus, ţara repartizată de care urma să se ocupe, din

Europa, era Elveţia, naţiune care figura pe unul dintre ultimele locuri pe „lista de duşmani” ai sovieticilor.

Luni de zile încercase să primească cel puţin Suedia, o ţară ale cărei drepturi teritoriale Uniunea Sovietică le viola în permanenţă cu mini-submarinele ei, ceea ce însemna că exista cel puţin posibilitatea unui conflict şi, astfel, şansa sporită de a se face remarcat ca analist. Dar chiar cu o săptămână înainte i se spusese că, pentru a se ocupa de Suedia, ar trebui să aibă un grad mai mare şi că nu exista nicio şansă să fie promovat la acel nivel, cel puţin un an sau chiar doi.

Deci, deocamdată, Grigori Ustinov era condamnat să se ocupe de o ţară neutră foarte plictisitoare din Europa Centrală. Dar fiind un mic ticălos agresiv, se hotărâse să tragă maximum de foloase din acest post. În primul rând, îşi formase o reţea proprie de oameni bine informaţi. Vorbea de obicei la telefon de două ori pe săptămână cu unul dintre ataşaţii – economic, militar sau cultural – ai ambasadei sovietice de la Berna, căutând să obţină mai multe amănunte pe marginea rapoartelor pe care ei le trimiteau cu regularitate la sediul KGB din Moscova şi care ajungeau, de obicei nedeschise, pe biroul lui. Îi invita la masă o dată pe lună pe corespondentul de la Moscova al agenţiei Schweizerische Depeschenagentur – agenţia de ştiri elveţiană – folosindu-se de acoperirea sa ca ziarist al Agenţiei Tass. O dată pe săptămână îl vizita pe cel care răspundea de supervizarea operaţiunilor filialei din Zürich a Băncii Sovietice de Comerţ Exterior, Vneştorgbank, încercând în mod indirect să fie la curent cu ceea ce se întâmpla în cercurile bancare elveţiene. Citea mult. Datorită faptului că în programa de doctorat în ştiinţe sociale de la Universitatea din Moscova era obligatorie cunoaşterea limbilor străine, ştia la perfecţie germana, franceza şi engleza. Citea în fiecare zi în întregime ziarele *Neue Zürcher Zeitung, Schweizerische Handelsblatt, Basler Zeitung, Blick, Berner Tagesblatt, Journal de Geneve* – plus *Herald Tribune* şi ediţia pentru Europa a ziarului *The Wall Street Journal* pentru a cunoaşte punctul de vedere

american asupra problemelor europene şi elveţiene – toate aceste ziare fiindu-i aduse în fiecare dimineaţă prin bunăvoinţa Companiei Aeroflot. De două ori pe zi, la ora unsprezece dimineaţa şi la cinci după-amiaza, asculta emisiunea postului de radio pe unde scurte a Radiodifuziunii Naţionale Elveţiene – Kurzwellendienst des Schweizerischen Rundfunks, pentru a selecta ştirile care ar fi putut să prezinte ulterior importanţă.

Lucrurile se prezentau în felul următor: deşi Grigori era extrem de bine informat în legătură cu ceea ce se petrecea în Elveţia pe plan politic, economic şi financiar, niciunul dintre aceste aspecte nu prezenta importanţă pentru Uniunea Sovietică. Deci, nimeni din ierarhia KGB nu avea niciun motiv să observe existenţa lui Grigori Ustinov.

Asta până la 4 ianuarie 1989. De fapt, cu o zi înainte, marţi 3 ianuarie, avusese primul indiciu că, pentru prima dată în scurta lui carieră din cadrul KGB, la Zürich se cocea ceva important, ceva ce putea să aibă importante implicaţii strategice globale pentru Uniunea Sovietică.

Omul de la Moscova care superviza filiala din Zürich a Vneştorgbank – cel cu care lua masa o dată pe săptămână – îl sună exact înainte de ora cinci în ziua aceea. Acesta îi spuse următoarele: în Europa, după vacanţa de Crăciun şi de Anul Nou, 3 ianuarie era prima zi dedicată în întregime afacerilor şi, de obicei, nu era o activitate prea intensă. Dar, în aceeaşi zi de 3 ianuarie, ca la comandă, la Zürich toată lumea începuse să vândă nebuneşte dolari şi, în acelaşi timp, alţii începuseră să investească din gros în aur, cumpărând cu numerar mari cantităţi de metal, întărindu-şi poziţia pe piaţa aurului din Zürich. Întrucât acest oraş era centrul financiar unde ruşii îşi desfăşurau principalele tranzacţii cu aur şi o parte din tranzacţiile lor în valută, erau foarte sensibili la orice schimbare de direcţie. Ceea ce simţiseră oamenii de afaceri care lucrau la filiala din Zürich a Băncii de Comerţ Exterior a Rusiei la închiderea burselor din acel oraş, în acea zi de 3 ianuarie 1989, nu era doar o schimbare a direcţiei curentului financiar care

predominase până atunci, ci şi o intensificare puternică a acestuia. Folosind termeni din domeniul meteorologiei, mai spuseseră că vremea se putea schimba de la timp frumos şi cald, la frig şi viscol. În Elveţia, explicaseră ei, vântul cald se numeşte *Föhn*, iar cel rece *Bise*. Ruşii din Zürich îi spuseseră că venea un *Bise*, care putea fi considerat rece chiar şi după criteriile moscovite. Expertul principal telefonase, folosind o linie telefonică specială ce modifica semnalele audio şi care, din această cauză, nu puteau fi recepţionate decât cu un receptor special. Preferase această modalitate mesajului cifrat prin telex, ştiind că acesta putea fi descifrat uşor. Acest fapt îl impresionase în aşa măsură pe tipul de la Vneştorgbank, încât cincisprezece minute mai târziu îl sunase pe analistul de la KGB, care se afla în cealaltă parte a oraşului, comunicându-i ştirea. Era prima dată când luase iniţiativa şi-l contactase pe Grigori Ustinov.

Plin de entuziasm, muncitor şi dornic să parvină, Ustinov se hotărî ca în seara aceea să renunţe la masă şi să rămână la serviciu. Să se gândească, să chibzuiască, sperând că, poate, o să mai sosească şi alte informaţii. Din jumătate în jumătate de oră asculta ştirile transmise de Agenţia Reuter. Nimic. Sună, de două ori la Tass, dar nici de acolo nu află nimic. Apoi, la ora unsprezece seara, sosi un telex de la ataşatul cultural de la Berna. Îi anunţa că avea ştiri importante şi că o să-l sune a doua zi de dimineaţă la ora opt fix. Ustinov se hotărî să nu aştepte. Ceru o convorbire urgentă prin linia de telefon specială cu Berna şi reuşi să-l prindă pe omul respectiv tocmai când acesta pleca.

Primind asigurări că linia telefonică nu putea fi interceptată (nu puteai să fii sigur niciodată cu analiştii ăştia tineri) şeful reţelei din Zürich a KGB trecu la miezul problemei. Se părea că Banca Naţională a Elveţiei pregătea ceva neobişnuit. Potrivit spuselor ataşatului cultural, în dimineaţa aceea o mulţime de telexuri porniseră către conducerile a nouă dintre cele mai mari bănci comerciale din Europa Centrală. Trei erau elveţiene: Corporaţia

Bancară Elveţiană, Uniunea Bancară Elveţiană şi Credit Suisse. Trei erau germane: Deutsche Bank, Dresdner Bank şi Commerzbank. Ultimele trei erau: cea mai mare bancă a Austriei, Creditanstalt, cea mai mare bancă a Olandei, Amsterdam-Rotterdam Bank, şi cea mai mare bancă din Luxemburg – Kredietbank.

În fiecare telex se spunea acelaşi lucru: Banca Naţională a Elveţiei îi invita să participe la o întâlnire care avea să se ţină în biroul preşedintelui de la etajul cinci al sediului băncii din Borsenstrasse numărul 15, din Zürich, începând cu ora nouă, luni 9 ianuarie 1989. Urma să fie discutată doar o singură problemă: organizarea pentru mai multe ţări a unei linii de credit garantat cu risc suveran. Având în vedere natura deosebită a tranzacţiei, erau invitaţi să participe personal directorii generali ai băncilor. Era adresată rugămintea de a nu fi trimişi înlocuitori. Se cerea confirmarea participării în decurs de douăzeci şi patru de ore.

Mesajele erau semnate de Ulrich Huber, preşedintele Băncii Naţionale a Elveţiei.

Deşi invitaţia era destul de criptică, accepturile au început să sosească după o oră. La ora cinci după-amiază numai Luxemburgul nu răspunsese încă afirmativ.

În afară de aceste mesaje, toată ziua Banca Naţională a Elveţiei fusese angajată într-o activitate frenetică în trei genuri de operaţiuni: cu valută, cu aur şi de echivalare a dobânzilor la împrumuturi. Oamenii băncii aruncau pe piaţă cantităţi mari de dolari, cum nu făcuseră niciodată până atunci, şi acumulau aur în proporţii fără precedent, nemaiîntâlnite de la sfârşitul deceniului al optulea.

Aşadar, Grigori Ustinov făcuse acum un mare pas înainte. Avea confirmarea din a doua sursă sovietică a ceea ce-i spusese omul lui de la Vneştorgbank, dar acum ştia cine se afla în spatele acţiunii prevestitoare de rele în privinţa aurului şi dolarului.

— Dar ce e cu aceste operaţiuni de echivalare a dobânzilor? îl întrebă el pe rezidentul şef al KGB de la Berna.

— Ei schimbă într-un ritm nebunesc obligaţiunile cu rate variabile ale dobânzii cu obligaţiuni cu curs fix, veni răspunsul.

Deşi susţinuse doctoratul în economie la Universitatea din Moscova şi, cu toate că, aşa cum deja s-a arătat, citea aproape tot ce-i cădea în mână în legătură cu operaţiunile de pe pieţele financiare occidentale, aproape niciodată nu înţelesese prea bine ce reprezenta acest gen de operaţiuni. Spre cinstea lui, Grigori se decise că nu era acum momentul să umble cu cioara vopsită, aşa că întrebă:

— Ce înseamnă exact asta?

— Care asta? veni replica pe linia telefonică specială care scotea doar un zumzet foarte slab.

— Ce înseamnă aceste operaţiuni la care te referi? întrebă el direct.

— Sunt înţelegeri în cadrul cărora două bănci fac schimb de plăţi ale dobânzilor pentru aceeaşi sumă de bani pentru aceeaşi perioadă de timp, veni răspunsul. Nu este vorba de un împrumut propriu-zis.

— Nu înţeleg, spuse Ustinov.

— Uite, spuse bărbatul de la KGB din Berna, care era un ofiţer superior. Să spunem că o bancă, cum este Banca Naţională a Elveţiei, a împrumutat o sumă mare de dolari cu o rată variabilă a dobânzii. Ei corelează rata variabilă cu LIBOR, London Interbank Offer Rate, care reprezintă rata dobânzii la care principalele bănci din Londra îşi oferă reciproc împrumuturi pe trei luni. Dacă LIBOR creşte, creşte şi rata dobânzii pe care trebuie să o plătească Banca Naţională a Elveţiei. Dacă, în general, la Londra şi New York rata dobânzii scade, costurile reprezentând dobânzi ale băncii scad şi ele. Ai înţeles până aici?

— Cred că da.

— Acum, haide să zicem că Banca Naţională a Elveţiei nu mai vrea să-şi asume riscul unor rate variabile ale dobânzii, deoarece crede că rata dobânzii o să crească. Ce face în acest caz?

— M-ai prins! Nu ştiu.

— Le echivalează pe rate ale dobânzii fixe. Se duce la altă bancă şi spune: „Uite ce este: noi am împrumutat, de la General Motors, cu o rată LIBOR

plus un sfert de procent, o sută de milioane de dolari pe termen de un an, ceea ce înseamnă că acum plătim o dobândă de opt şi o pătrime la sută. Ce-ar fi dacă aţi prelua plăţile pentru rata variabilă a dobânzii noastre la G.M., în timp ce noi suntem de acord să vă plătim o rată fixă a dobânzii de opt şi jumătate la sută la o sută de milioane de dolari pe un an?

— Dar de ce ar face a doua bancă acest lucru?

— Pentru că ea crede că rata dobânzilor va scădea. În acest caz, dacă LIBOR-ul scade, să zicem, la şapte la sută, ea va trebui să-i plătească lui G.M. în fiecare lună doar şapte şi un sfert la sută, în timp ce Banca Elveţiei plăteşte opt şi jumătate la sută, conform înţelegerii făcute, indiferent ce se întâmplă.

— Atunci, dacă rata dobânzii rămâne neschimbată tot timpul anului, cealaltă bancă va obţine un profit egal cu diferenţa din ratele dobânzii, spuse Grigori, adică unu la sută din o sută de milioane de dolari.

— Plus mărunţişul, spuse bărbatul de la KGB în engleză.

Lucrase cinci ani în cadrul consulatului general sovietic de la San Francisco şi îi plăcea să folosească cuvinte din argoul american.

— Înseamnă că Banca Naţională a Elveţiei crede în mod sigur că rata dobânzii la împrumuturile în dolari o să crească probabil foarte mult. Şi, probabil, foarte curând, adăugă Ustinov.

— Ai înţeles, puştiule, veni răspunsul de la Berna. Ceea ce este interesant, dar nu în mod deosebit. Ceea ce va fi interesant este răspunsul la întrebarea: De ce? De fapt, dragul meu Grigori, ne aflăm în faţa unui set de patru întrebări foarte interesante. Întâi: de ce conducerea Băncii Naţionale a Elveţiei este atât de sigură că rata dobânzii în Statele Unite va creşte extrem de mult, încât a dat instrucţiuni echipei ei, care se ocupă cu operaţiunile de echivalare, să se descotorosească cu orice preţ de obligaţiunile ei cu rată variabilă a dobânzii?

— Cum de *sunteţi* aşa de sigur de asta? întrebă Ustinov.

— Ştiu, puştiule. Nu mă întrerupe. Doi: Dacă rata dobânzilor la împrumuturile în dolari o să crească

nebuneşte, de ce vinde Banca Elveţiei dolari şi nu-i stochează! N-ar trebui să procedeze invers? La urma urmei, dacă rata dobânzii creşte la New York, banii din lumea întreagă vor începe să se scurgă încă o dată spre Statele Unite, împingând valoarea dolarului în sus şi nu *în jos.*

Trei: De ce, dacă ratele dobânzilor vor creşte, ei cumpără ca nebunii aur? La acesta nu se plăteşte dobândă, nu? Deci, de ce Banca Elveţiei cumpără aur întruna, licitând de fapt împotriva ei înşişi, având în vedere că preţul unei uncii de aur brut a crescut numai din cauza ei la doisprezece dolari? Nimeni altcineva nu părea să cumpere. Doar ei.

Patru: Ar putea să fie doar o coincidenţă faptul că, în aceeaşi zi, când s-au petrecut toate acestea, *Herr Generaldirektor Doktor* Ulrich Huber a trimis acele invitaţii băncilor respective?

— Vreţi să spuneţi că ar putea să existe o legătură între aceste fapte? zise Ustinov.

— Nu „ar putea", spuse omul KGB de la Berna. *Trebuie* să existe o legătură.

— Care e? întrebă Ustinov spontan.

— De unde dracu să ştiu? Eu nu sunt analist, puştiule. Tu să-mi spui. Apoi voi şti ce să urmăresc mai departe, ce întrebări să pun. Este important ca *tu* să descoperi legătura de care vorbim, dragul meu Grigori, pentru că aici a început să se întâmple ceva foarte important. Simt eu. Tu ce crezi? Spune-mi măcar ce bănuieşti.

Pentru a doua oară, Grigori Ustinov se văzu pus în situaţia să aleagă dacă să se prefacă sau nu. Se hotărî din nou să fie sincer:

— Ca să vă spun cinstit, n-am nici cea mai vagă idee.

— Descoperă şi sună-mă. Imediat. Altfel va trebui să trec peste capul tău, oricât de mult mi-ar plăcea de tine.

— Da. O să sun. Mâine, înainte de prânz. Şi mulţumesc, mulţumesc foarte mult.

Cu aceasta linia specială ieşi din funcţiune.

Câteva secunde mai târziu, Grigori stătea în faţa maşinii lui de scris electrice, nu prea sofisticate,

scriind un raport pe care intenţiona să-l pună pe biroul şefului său după douăsprezece ore. Cât de sigure erau aceste informaţii, în special cea privind operaţiunile de echivalare şi acea „întâlnire strict secretă” care fusese stabilită să aibă loc la Zürich peste şase zile? Cum putea omul lor de acolo să ştie acest lucru?

Grigori Ustinov îşi punea aceste întrebări, pentru că, fiind un analist încadrat pe un post inferior, nu avea acces la informaţiile strict secrete privind existenţa lui Hanni Graber.

Dar cine era aceasta?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să ne întoarcem puţin în timp, de fapt, să facem o retrospectivă a relaţiilor helveto-ruse începând cu Primul Război Mondial şi cu Vladimir Ilici Lenin. Acesta a stat în Elveţia, respectiv la Geneva şi Zürich, aproape toată perioada războiului. De acolo a organizat el revoluţia rusă. Şi tot de acolo a pornit în faimoasa lui călătorie într-un vagon de marfă sigilat, trecând prin Germania, ca să ajungă înapoi în Maica Rusie, unde a început să-şi pună în aplicare planurile revoluţionare. Aceste lucruri sunt în general în mare parte cunoscute. Ceea ce nu ştiu însă foarte mulţi este că, *înainte* de a pleca din Zürich, Lenin a format cadre de aceleaşi opinii cu el din rândul elveţienilor care, câţiva ani mai târziu, au creat die Partei der Arbeit, adică Partidul Comunist din Elveţia, care în 1989 mai exista încă. Deşi n-a fost niciodată membră a acestui partid, Hanni Graber a fost timp de două decenii ceea ce se poate numi „o tovarăşă de… distracţii”, ceea ce înseamnă că participa la cele mai multe reuniuni dansante organizate de partid în sala sindicatelor şi venea deseori la restaurantul Stüssihof la câte o serată de *Jass*, joc de cărţi elveţian asemănător jocului de pinacle. Restaurantul cu pricina era un loc de întâlnire sacrosant, deoarece, cât timp a stat la Zürich, aici obişnuia Vladimir Ilici Lenin să-şi petreacă serile, uneori bând bere cu băieţii, alteori vin alb cu iubita lui Inessa. Aşa cum aceasta din urmă mergea cu Lenin şi tovarăşii lui în excursiile lor pe munte, locul de destinaţie preferat fiind Sörenberg, tot aşa, şaptezeci de ani mai târziu, Hanni Graber mergea cu discipolii

elveţieni moderni ai lui Lenin din Partidul Muncii în excursia anuală în Berner Oberland.

Este puţin probabil că ea ar fi continuat astfel de activităţi dacă ar fi ştiut ce declaraţii şi recomandări făcuse Vladimir Ilici Lenin în acelaşi restaurant, Stüssihof, unde ea juca atât de des cărţi. Ea nu ştia că Lenin spusese despre ţara ei că era „O republică de lachei. Asta este Elveţia!" şi că adresase îndemnul: „Puneţi mâna imediat pe bănci! Atunci Elveţia va fi o ţară proletară!" Dar, fiind o elveţiancă născută cu treizeci de ani înainte ca femeile din Elveţia să fi căpătat drepturi politice, Hanni Graber era totalmente apolitică.

Cum ajunsese ea totuşi să se amestece cu aceşti comunişti? Se întâmplase în 1959, an în care se angajase ca simplă dactilografă la Banca Naţională a Elveţiei. În acelaşi an a început să se întâlnească, pentru prima dată în viaţa ei, cu un băiat. Prima ei iubire a fost un ucenic de măcelar, care era nemulţumit de starea lui socială şi care, dornic să parvină, încuraja revoluţia înscriindu-se în Partidul Comunist din Elveţia. Ulterior, el a părăsit partidul şi pe ea şi a emigrat în Australia.

Hanni a continuat să trăiască la Zürich şi, deoarece nu *le* purta pică, a continuat să danseze, să joace cărţi şi să meargă în excursie cu *Genossen*-ii elveţieni. Aceste activităţi şi banca, bineînţeles, deveniseră viaţa lui Hanni Graber… cel puţin până în 1985, când a survenit un al treilea element. La serata dansantă de Crăciun din anul acela l-a cunoscut pe ataşatul cultural al ambasadei sovietice. Acesta a devenit al doilea bărbat din viaţa lui Hanni şi asta chiar la o oră după ce el descoperise că ea era una dintre cele trei fete care lucrau la secretariatul preşedintelui consiliului Băncii Naţionale a Elveţiei. După aceea s-a culcat cu ea în fiecare săptămână, întotdeauna marţea, întotdeauna la locuinţa ei din Zürich şi întotdeauna destul de devreme, în jurul orei nouă seara, deoarece Hanni trebuia să fie la serviciu în fiecare dimineaţă la ora şapte şi jumătate şi se mândrea că, din ziua în care se angajase, nu întârziase şi nici nu lipsise niciodată.

În seara aceea, la ora nouă şi douăzeci, marţi 3 ianuarie 1989, după o partidă deosebit de pasionată, Hanni Graber a început să spună, ca de obicei, tot ce ştia despre noutăţile de la bancă. Erau o mulţime în ziua aceea, aşa că ataşatul cultural rus, un bărbat de cincizeci şi nouă de ani, continua să o mângâie în speranţa că, excitată fiind, va spune tot ce ştia. Altfel, ea s-ar fi uitat la ceas şi l-ar fi trimis acasă. După ce scosese tot ce putuse de la ea, rusul a mai fumat o ţigară şi a plecat în grabă înapoi cu Volkswagen-ul său la telexul şi la cartea cu cifruri de la ambasada de la Berna.

Cum de nu ştiuse Banca Naţională a Elveţiei despre trecutul lui Hanni şi de faptul că pactizase cu duşmanii capitalismului?

Pur şi simplu, pentru că era femeie, o creatură inferioară şi, de aceea, nu conta cu adevărat prea mult, nu era luată în considerare în ansamblul general al lucrurilor. Este adevărat că femeile elveţiene obţinuseră dreptul de vot în anii şaizeci, dar la asta se limitase totul. În ce priveşte misoginismul, chiar şi după standardele elveţiene, băncile în special formau o categorie aparte. La începutul acelui an, 1989, cele patru sute şi ceva de bănci elveţiene aveau trei mii patru sute cincizeci şi şapte de vicepreşedinţi, dar, dintre aceştia, niciunul nu era femeie.

Niciunul nu era femeie, pentru că nu te poţi aştepta de la ele să înţeleagă chichiţele lumii finanţelor! Asta nu însemna că femeile n-aveau ce căuta în bănci! Niciun bancher elveţian n-ar fi pretins niciodată aşa ceva. Deoarece, după cum ştiu cu toţii, toţi cetăţenii elveţieni cumsecade, fetele elveţiene sunt loiale, muncitoare şi, în general, ordonate. De aceea erau bune casiere şi secretare excelente… cel puţin, până când nu le veneau idei nebuneşti. Se gândise cineva că prezintă riscuri pentru securitatea instituţiilor în care lucrau? Imposibil. Femeile nu erau amestecate niciodată în chestiuni strict secrete şi, chiar dacă ar fi auzit în vreun fel ceva, era puţin probabil că ar fi înţeles despre ce e vorba.

Hanni îşi văzuse întotdeauna de treabă şi fusese răsplătită devenind membră a secretariatului, compus

din trei „fete”, al lui Ulrich Huber, situat alături de biroul acestuia. Ea sau una din celelalte „fete” scria ce îi dicta acesta, îi trimitea telexurile, îi făcea corespondenţa şi răspundea la telefon. Deci, cu timpul, ce ştia el ştia şi ea, orice făcea el, ea era la curent. Iar în această primă marţi a anului 1989 ea ştia că şeful ei organiza ceva foarte important.

Huber îi dăduse instrucţiuni să primească rapoartele transmise din oră în oră ale experţilor în tranzacţii de la bursa de aur şi valută, ca şi pe cel al şefului grupului celor care se ocupau cu operaţiunile de echivalare a ratei dobânzii. Ea le colecta de fiecare dată şi, apoi, conştiincioasă, intra în vârful picioarelor în cabinetul lui şi le punea pe marginea biroului uriaş. Tot ea fusese cea care trimisese cele două telexuri către cei nouă preşedinţi ai celor nouă bănci prin care fuseseră invitaţi să vină la Zürich peste o săptămână. Altă fată primise însă însărcinarea să pregătească programul pentru acea întâlnire.

Deşi Hanni dispunea de o mulţime de informaţii, nu era totuşi în stare în acel moment să facă o legătură logică între ele. Singurul lucru pe care putea să şi-l închipuie era că Banca Naţională a Elveţiei se dezechilibrase, şi încă rău, în ultimul timp şi că ceea ce făcea acum şeful ei era răspunsul la acest dezechilibru.

Grigori Ustinov deţinea aceleaşi informaţii şi, cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convins că nu avea de ales şi că trebuia să admită că erau adevărate. La urma urmei, aceleaşi informaţii parveniseră prin rezidentul de la Berna şi prin intermediul omului de la Vneştorgbank din Moscova, surse independente una de alta pe care se putea bizui.

Se întoarse deci din nou la maşina lui de scris şi, la ora opt a doua zi de dimineaţă, raportul lui de şaisprezece pagini se afla pe biroul şefului său.

La ora nouă dimineaţa în aceeaşi zi, joi 4 ianuarie, Sally Brown intră în sediul din Londra al ziarului *The Wall Street Journal,* îşi scoase pardesiul din piele, îşi luă o ceaşcă de cafea englezească, cu un gust îngrozitor, şi se aşeză la biroul ei.

Ca de obicei, dădu mai întâi câteva telefoane. Apoi se rezemă de spătarul scaunului şi începu să se gândească. Se gândea la Walter Wriston.

Acesta deţinuse ani de zile funcţia de preşedinte al lui Citibank. El fusese acela care făcuse din acea instituţie cea mai puternică bancă din lume. După ce se retrăsese, îşi petrecuse o mare parte din timp ţinând conferinţe şi scriind pentru *New York Times* articole conţinând opinii personale. Una dintre temele lui favorite se referea la cererile permanente privind o reformă a sistemului monetar internaţional şi revenirea la etalonul aur. Wriston susţinea că lumea nu se va mai întoarce niciodată la etalonul aur, pentru că, pur şi simplu, era demodat; el fusese depăşit de revoluţia tehnologică, în special de cea care avea loc în domeniul comunicaţiilor. Avem acum, spunea el mereu, un „etalon informaţional", în cadrul căruia cunoştinţele, faptele se răspândesc în întreaga lume la câteva minute după ce se întâmplă ceva, se schimbă ceva, este dezminţit ceva. Deci cineva pe care-l interesează în mod legitim nişte active, vreo ţară, vreo monedă, vreo marfă poate controla situaţia chiar dacă se află la Polul Nord. Tot ce are el nevoie este un receptor al informaţiilor ce parvin prin satelit, un computer cu modem, o linie telefonică prevăzută cu un sistem de protecţie. Informaţia, şi nu o relicvă străveche, este ceea ce determină în prezent valoarea internaţională a yenului, lirei sterline, francului, dolarului, ca şi preţul a o sută de acţiuni ale IBM din New York sau al unei tone de zinc la Londra. Cu cât este mai bun sistemul de comunicaţii, cu atât este mai mică probabilitatea unor erori care ar putea duce la fluctuaţii violente ale valorilor internaţionale, monetare şi de altă natură. Deci, potrivit acestor afirmaţii, cu valoare de literă de evanghelie, făcute de Walter Wriston de la Citibank zilele falimentelor şi ale panicii au apus. Pe măsură ce eficienţa comunicaţiilor mondiale creşte, va creşte şi eficienţa tuturor burselor. Nimeni nu va mai avea motive să se piardă cu firea peste măsură. În concluzie, oricine va putea să ştie orice într-un răstimp de cincisprezece minute. Trebuie doar să fie conectat la sistem.

— Chiar aşa, Walter? se adresă Sally peretelui din spatele biroului ei. Eu sunt conectată şi înot în informaţii până peste urechi. Dar ce *valoare are* o informaţie dacă n-am de unde să o apuc?

După numeroasele telefoane date, se afla în situaţia că deţinea aceleaşi informaţii ca şi cele conţinute în raportul de şaisprezece pagini întocmit de Grigori Ustinov şi care acum se afla pe biroul şefului direct al acestuia în cadrul ierarhiei KGB de la Moscova. Problema era că Sally Brown se confrunta cu exact acelaşi set de întrebări pe care şi le puseseşi Grigori. De ce cineva din Elveţia făcea valuri mari pe piaţa aurului, valutei şi operaţiunilor de echivalare a dobânzilor? Era evident că cineva ştia ceva, ceva în plus ce nimeni altcineva nu ştia. Ce era acel ceva în plus?

Walter Wriston spusese că o astfel de situaţie nu va mai fi posibilă.

Îşi consultă însemnările să vadă dacă-i scăpase ceva. Aurul mai crescuse cu încă nouă dolari uncia, în plus faţă de cei doisprezece la cât ajunsese ieri. Dolarul continua să scadă serios în comparaţie cu francul elveţian, marca germană şi yenul japonez. Ratele dobânzii cresc peste măsură la New York: rata dobânzii la fondurile federale a sărit cu un procent azi-dimineaţă, la obligaţiunile la termen a crescut cu peste unu la sută, iar ratele dobânzii oferite la certificatele de depozit în dolari pe trei şi şase luni, la Londra, au crescut cu zero optzeci la sută. Se zvonea că elveţienii continuă să domine operaţiunile de echivalare şi se descotorosesc cât de repede pot de obligaţiunile cu rate variabile ale dobânzii pe care le deţin în America.

Ea scrise apoi pe blocnotesul ei galben:

> *Concluzie*: Europenii, mai ales elveţienii, se debarasează de dolari, de obligaţiunile cu rată variabilă a dobânzii şi cumpără aur pentru că:
>
> 1. Cineva din Elveţia este interesat ca în SUA să reînceapă imediat un proces serios de inflaţie. De aceea scapă de dolari şi se ascund de inflaţie în spatele adăpostului clasic, aurul.

2. Dacă inflaţia creşte, cresc întotdeauna şi ratele dobânzii. Aceasta explică de ce elveţienii fac aceste echivalări, încercând să se angajeze în plăţi pe termen lung cu rate fixe ale dobânzii cât timp acestea sunt încă mici.

— Se leagă, murmură ea. Apoi scrise:

Altă concluzie:

Dacă inflaţia începe în forţă în SUA şi, în acest fel, probabil, peste tot (vezi punctele 1 şi 2 de mai sus), aceasta va însemna că preţul tuturor activelor reale, şi nu numai al aurului, dar al tuturor mărfurilor, în special al petrolului va creşte corespunzător.

Apoi scrise: *Întrebare*: Adevărat?

Sally Brown era destul de mulţumită de persoana ei. Mintea îi funcţiona. Deschise computerul, intră pe serviciul de ştiri financiare al indicelui Dow Jones şi îl ceru pe cel al petrolului. O secundă mai târziu cifrele de pe monitor îi spuneau că preţul petrolului scăzuse cu un dolar şi douăzeci de cenţi barilul atât pe piaţa la zi de la Rotterdam, cât şi pe piaţa livrărilor la termen de la New York.

N-avea sens. Era o anomalie, şi anomaliile de obicei reprezintă indicii potenţiale. Nu-şi amintea cine-i spusese, dar ea crezuse.

„Gândeşte-te, fato!” îşi spuse.

Apoi sună telefonul. Era şeful grupului care se ocupa de operaţiunile de echivalare a dobânzilor de la filiala din Londra a băncii Chase Manhattan. Această bancă era cea mai bună în acest domeniu şi ea scrisese un articol foarte elogios despre ei în *Journal*.

— La telefon e Gerry Gohler de la Chase, începu el. Am ceva care ar putea să te intereseze, Sally. Ceva foarte neobişnuit. Noi nu prea ştim ce înseamnă. Poate am putea rezolva împreună.

— Despre ce e vorba, Gerry?

— Elveţienii, în special Banca Naţională a Elveţiei, au fost foarte activi începând de ieri şi continuă în forţă azi în domeniul meu, al operaţiunilor de echivalare a dobânzilor. Probabil ai auzit deja.

— Da.

— Bine. Vreau să-ţi spun că în dimineaţa asta a apărut următoarea situaţie: curtierii londonezi se interesează peste tot şi caută instituţii de primă mână, de preferat bănci europene, care ar putea fi interesate să preia obligaţiuni de echivalare ale unei bănci elveţiene importante.

— Iarăşi Banca Naţională a Elveţiei.

— Curtierii nu au spus, dar ai ghicit.

— De ce fac asta?

— Explicaţia logică ar putea să fie că Banca Naţională a Elveţiei este îngrijorată că partenerii lor în astfel de operaţiuni nu-şi pot onora obligaţiile de plată.

— S-a mai întâmplat asta până acum?

— S-a întâmplat de câteva ori, dar de fiecare dată a fost vorba doar de sume în jurul a douăzeci de milioane de dolari. Cu alte cuvinte, nu erau în discuţie sume mari care să provoace îngrijorare, dacă ţii seama că în cazul operaţiunilor de echivalare, la care mă refer acum, este vorba de aproape cinci sute de miliarde de dolari.

— Apropo, aceste obligaţiuni sunt incluse în bilanţ?

— Bineînţeles că nu.

Se gândi că Paul Mayer îi spusese că în această privinţă nu exista niciun motiv de îngrijorare. Îşi notă să-l sune. Imediat.

— Ceea ce este *cu adevărat* interesant acum, continuă interlocutorul ei de la banca Chase, este partenerul implicat în fiecare caz.

— Zi mai departe.

— Banca Americii.

Sally rămase ca trăsnită. Nu trecuseră nici trei săptămâni de când scrisese articolul acela elogios despre BA, articol care apăruse pe pagina întâi a ziarului *Wall Street Journal*. Primise informaţii eronate? Fusese dusă de nas? O păcălise Paul Mayer?

Trase o linie groasă sub însemnarea pe care şi-o făcuse mai înainte, de a-l suna, şi scrise „imediat”.

— Nu numai atât, continuă tipul de la Chase, dar curtierii ne-au spus că Banca Naţională a Elveţiei este

dispusă să plătească comisioane foarte mari oricui poate aranja asemenea operaţiuni, comision pe care curtierii sunt mai mult decât dispuşi să-l împartă cu noi dacă putem să-i ajutăm. Şi îi ştii, Sally, pe elveţieni, ei niciodată nu vin cu o ofertă de afacere.

— Deci, ce înseamnă asta?

— S-ar putea să însemne că grupul care se ocupă cu astfel de operaţiuni de la Banca Elveţiei s-a săturat de cei de la BA. Poate că tipii din San Francisco i-au păcălit vreodată. Tot ce ştiu este că acest gen de tranzacţii este fără precedent.

— Dacă fac o operaţiune de echivalare, trebuie să-i informeze în prealabil pe cei de la Banca Americii?

— Depinde de ce a fost prevăzut în acordul iniţial, cred. Dar al şaselea simţ îmi spune nu numai că ar trebui să informeze BA, dar şi că ar fi nevoie ca aceasta să-şi dea consimţământul. Aşa cum ţi-am spus, Sally, un astfel de lucru este într-adevăr fără precedent. De asta te-am sunat.

— Îţi sunt recunoscătoare, Gerry, spuse ea. Dacă mai auzi ceva, sună-mă. Chiar şi acasă. Stai să-ţi dau numărul.

După ce i-l dădu, închise.

Ridică din nou receptorul, de data asta cu intenţia să-l sune pe Paul Mayer acasă. Îşi dădu seama că nu are numărul lui şi începu apoi să formeze numărul de la serviciul de informaţii din Washington. Dându-şi însă seama că acolo era patru dimineaţa, trase o înjurătură specific americană şi trânti telefonul.

Se hotărî apoi să se ducă la şeful ei care răspundea de filiala din Londra a ziarului. Îi venise o idee, dar avea nevoie de sprijinul lui. Dacă teoria lui Walter Wriston nu era operantă săptămâna asta şi, deci, n-aveau să-i parvină informaţiile complete de care avea nevoie, ea trebuia, pur şi simplu, să facă în aşa fel încât să le obţină.

— Sally, îi spusese acesta după ce ea îl informase, este o situaţie pe care o pot rezolva cei de la redacţia din Washington.

— Pe naiba, pot. Uite ce-i. Eu am început să mă ocup de treaba asta. Am obţinut datele de la Banca

Americii când nimeni altcineva n-a vrut să se ocupe. Ori mă duc, ori demisionez.

— Bine, du-te.

Cam pe la aceeaşi oră când Sally ieşea triumfătoare din biroul şefului ei de la Londra, şeful Secţiei de analiză politică şi economică a Direcţiei pentru Europa Occidentală a KGB terminase aproape de citit raportul de şaisprezece pagini alcătuit de Grigori Ustinov. Tocmai atunci unul dintre secretarii lui îi puse pe masă, ca de obicei la acea oră a zilei, o copie telex a sintezei Agenţiei Reuter despre ceea ce se întâmpla pe piaţa petrolului în dimineaţa aceea. Iar ceea ce se întâmpla în acea zi de 4 ianuarie 1989 era că preţul petrolului scădea.

La fel ca şi Sally Brown, îşi dădu seama de anomalie. N-avea sens ca preţul petrolului să scadă. În plus, o scădere serioasă a acestuia ar fi putut avea consecinţe extrem de neplăcute pentru economia sovietică. Din raportul tânărului Ustinov se părea că Banca Naţională a Elveţiei şi câteva consorţii necunoscute atacau dolarul şi urmăreau să facă afaceri grase cumpărând aur în cantităţi mari. Oare aceeaşi bandă de la Zürich încerca acum „să aranjeze” piaţa petrolului?

Situaţia începea să fie gravă.

Răsfoi în cartea de telefon cu numele angajaţilor până ajunse la litera U, apoi ridică receptorul.

— Ustinov, spuse el, la telefon e Karpinski. Vino până la mine!

În următoarea jumătate de oră parcurseră împreună raportul elaborat de Ustinov şi şeful acestuia îi puse de peste zece ori aceeaşi întrebare:

— Eşti sigur?

La ora prânzului atât raportul alcătuit de Grigori Ustinov, la care se adăugaseră adnotările şefului său de secţie, precum şi un buletin la zi al Agenţiei Reuter despre situaţia preţului petrolului se aflau pe biroul lui Viktor Cebrikov, omul care-i urmase lui Andropov în fruntea celui mai mare serviciu de spionaj din lume. Raportul avu un efect imediat în sensul că îi confirma lui Cebrikov ceea ce ştia deja, „ceva în plus”, ceea ce

nici Grigori Ustinov şi nici şeful acestuia de la KGB, nici Sally Brown, şi nici şeful ei de la redacţia din Londra a ziarului *The Wall Street Journal* nu ştiau.

El ştia totul despre venezuelean şi despre vizita acestuia din decembrie la Banca Naţională a Elveţiei, despre propunerea ciudată pe care cel dintâi împreună cu preşedintele băncii respective i-o făcuseră tovarăşului Dolghih. Când acesta, nefiind sigur ce trebuie să facă, se dusese la şeful său, Nikolai Rîjkov, şi apoi amândoi se duseseră la Mihail Gorbaciov, care fusese răspunsul secretarului general?

„Nu vă băgaţi". Închipuiţi-vă: „Nu vă băgaţi!"

Ei bine, el, Viktor Cebrikov, o să se bage. Pentru că el – de altfel, şi Rîjkov, pentru că, îşi aminti acum, îi vorbise despre asta – avea cunoştinţă despre ceva de care tovarăşul Gorbaciov habar nu avea. Ştia de existenţa celuilalt venezuelean, Carlos, şi de întâlnirea de la Basel.

Dacă Gorbaciov ar fi ştiut acest lucru poate… Dar el nu ştia, deoarece îi spusese lui Rîjkov să „nu se bage", înainte ca acesta să apuce să-i spună tot ce avea de spus. Dacă Viktor Cebrikov ar fi fost invitat la acea întâlnire, cum ar fi trebuit, cum în mod evident ar fi trebuit, atunci…

Ei, tovarăşe Gorbaciov, de data asta ai greşit profund!

Viktor Cebrikov se gândi câteva clipe, apoi îşi chemă secretarul şi dădu două ordine:

— Spune oamenilor noştri din zona Mediteranei să afle unde este Carlos şi ce face. Imediat. Transmite-i rezidentului nostru de la Berna să afle despre ce va fi vorba la întâlnirea aceea de la Zürich. Să afle cât mai repede dacă Venezuela are vreun amestec în treaba asta. Şi întreabă-l dacă împrumutul pentru noi, de a cărui sindicalizare se ocupă Banca Naţională a Elveţiei, va fi afectat.

Apoi, ca şi cum îi mai venise o idee, îi spuse secretarului său să i-l dea la telefon pe şeful secţiei personal.

— Avem un analist la Secţia politică şi economică din cadrul Direcţiei pentru Europa Occidentală, îl cheamă Ustinov.

— Ce-a făcut?

— Nimic. Ce grad are?

— Aflu imediat.

Află în douăzeci de secunde.

— Grigori Ustinov, douăzeci şi opt de ani, absolvent al Universităţii din Moscova…

— Vreau doar gradul, nu biografia lui.

— Locotenent.

— Acum este maior, spuse Viktor Cebrikov.

— Am înţeles.

— Şi încă ceva. Scrie cumva în dosar de ce ţară doreşte să se ocupe?

— Să văd. A cerut Suedia de nenumărate ori, spuse interlocutorul său după o lungă pauză.

— Dă-i-o.

În mod normal, pe Hanni Graber n-o suna nimeni la serviciu. Şefului ei, Ulrich Huber, nu-i plăcea acest lucru. Dar chiar înainte să se întoarcă de la masă, la ora două şi un sfert, sună un bărbat care lăsă uneia din cele două „fete" care lucrau cu Hanni un număr unde putea fi găsit. Aceasta era o „domnişoară" bătrână de cincizeci şi nouă de ani căreia unii îi spuneau bârfitoarea băncii, iar alţii târfa băncii.

Când Hanni se întoarse, îi transmise mesajul, moment în care *Fräulein* Graber se îmbujoră foarte tare la faţă. Acest fapt o făcu pe colega de secretariat a lui Hanni, care dădea legătura telefonică la aparatul PBX din biroul lor în ziua aceea, să asculte convorbirea lui Hanni cu acel bărbat. Dacă judecai după prefix, apelul fusese făcut de la Berna. Pe cine putea să cunoască Hanni la Berna? Mai ales un bărbat. La urma urmei, ea abia dacă cunoştea pe cineva la Zürich, fie el femeie sau bărbat! Poate că era cel cu care avea ea acele scurte şi misterioase convorbiri o dată pe săptămână şi, în special, miercurea dimineaţă, după cât se părea.

Tipa respectivă era, bineînţeles, geloasă, pentru că, deşi Hanni Graber avea cincizeci şi unu de ani, era încă o femeie destul de atrăgătoare. Pe trupul ei înalt de un metru şi şaizeci şi cinci, cele şaizeci de kilograme erau repartizate perfect. În plus, faptul că-şi

purta părul lung, blond, în coadă de cal o făcea să arate mai degrabă de treizeci şi nouă decât de cincizeci şi unu de ani.

Telefonul sună de trei ori la numărul din Berna. Apoi se auzi un glas de femeie care spuse:

— *Botschaft der UdSSR.*

— *Ja, Fräulein*, spuse Hanni foarte încet. *Ich möchte gerne mit dem Kulturattaché sprechen.*

— *Wen darf ich melden?*

— *Fräulein Graber.*

— *Wie, bitte? Sie müssen etwas lauter sprechen.*

— Deci ea vorbi mai tare:

— *Fräulein Graber.*

— *Moment, bitte.*

Când ataşatul cultural sovietic veni la telefon, intră direct în subiect.

— Hanni, am nevoie să mă ajuţi. Repede. Am nevoie doar de o mică informaţie. E vorba de întâlnirea de săptămâna viitoare, cea mare de luni de dimineaţă. Ştii la ce mă refer, nu?

— Bineînţeles că ştiu, răspunse Hanni Graber, din a cărei voce se observa că-i displăcea convorbirea. Dar de ce te interesează?

— Am să-ţi spun marţea viitoare, seara. Dar numai în cazul în care nu te-ai răzgândit şi nu mai vrei să continui…

— N-am vrut să spun asta.

— Bine. Ceea ce vreau să ştiu este un lucru mărunt. Ştii, cumva, dacă întâlnirea de săptămâna viitoare este organizată pentru a reglementa un important împrumut consorţial pentru Venezuela?

— Asta-i tot?

— Nu. Poate ai putea să mă ajuţi cu o altă mică problemă. În ce stadiu se află împrumutul pe care banca ta îl organizează pentru Uniunea Sovietică? E vorba de două miliarde. Fusese stabilit pentru sfârşitul lunii ianuarie. Poţi să afli ceva?

La început Hanni nu spuse nimic, apoi răspunse:

— O să încerc.

— O să te sun acasă la ora şapte. Am să-ţi fiu recunoscător pentru asta, Hanni, spuse rusul, după care închise telefonul.

Hanni Graber puse şi ea telefonul în furcă şi, în cele din urmă, închise şi bârfitoarea băncii. Fără să privească în direcţia lui Hanni, ea ieşi din birou, porni pe coridor şi intră, fără măcar să bată la uşă, în biroul şefului securităţii Băncii Naţionale a Elveţiei.

După două ore, la linia telefonică ce ducea la apartamentul lui Hanni Graber fusese instalat de către autorităţile elveţiene un aparat de ascultare.

Fix la ora şapte în seara aceea sună telefonul. Era o voce de bărbat care vorbea cu accentul specific est-europenilor.

— Ai reuşit să obţii informaţia?

— Da.

— Şi?

— Se vor discuta două aranjamente de credit. Unul pentru Venezuela şi altul pentru Mexic.

— Te referi la împrumuturi consorţiale?

— Nu, mă refer la linii de credit. Liniile de credit vor fi puse la dispoziţie de toate cele nouă bănci şi se ridică la o sumă totală de cincisprezece miliarde de dolari. Mexicul va primi zece miliarde, iar Venezuela cinci.

— Şi împrumutul pentru Uniunea Sovietică?

— O să fie discutat conform programului.

— Eşti absolut sigură?

— Da.

— Hanni… eşti nemaipomenită! N-o să te mai întreb niciodată astfel de lucruri. Îţi promit. Trebuie să închid.

— Ne vedem marţea viitoare?

— Bineînţeles, spuse el şi închise.

Două ore mai târziu ataşatul cultural sovietic trecu frontiera Elveţiei cu Franţa. A doua zi, la ora opt dimineaţă, se sui la bordul unui avion al companiei Air France care făcea curse între Paris şi Moscova. Intenţiona ca de la aeroport să se ducă direct la biroul lui Viktor Cebrikov.

*

În aceeaşi dimineaţă, la ora şapte fără un sfert, patru ofiţeri de la *Kantonalpolizei* din Zürich, dintre care unul era femeie, bătură la uşa apartamentului lui Hanni Graber. Când aceasta, îmbrăcată în halat de casă, deoarece abia atunci se sculase, deschise uşa, femeia poliţist o informă că este arestată, în baza articolelor 272 şi 273 ale Codului Penal elveţian, sub acuzaţia de spionaj economic.

Poliţista scoase apoi din geanta ei o cărticică cu coperţi roşii şi citi cu glas tare articolele respective. În partea finală a articolului 273 se spunea: *„In schweren Fällen ist die Strafe bis zu zehn Jahren Zuchthaus”.*

Hanni părea că n-aude.

— Vă mai citesc încă o dată această propoziţie, Fräulein Graber, spuse poliţista: „În cazuri considerate grave pedeapsa poate să meargă până la zece ani de închisoare”. Înţelegeţi?

Hanni Graber răspunse în sfârşit. Acum nu mai arăta de treizeci de ani. De fapt, acum arăta mult mai bătrână decât era în realitate.

— *Ja, ich verstehe.*

— Atunci îmbrăcaţi-vă, îi porunci poliţista, care se aşeză pe marginea patului în timp ce Hanni făcea ce i se spusese. Pregătiţi-vă o valiză. Vă sugerez să luaţi doar lucruri strict necesare.

O oră mai târziu, Hanni Graber era închisă în secţia pentru femei a închisorii centrale din Zürich, bine cunoscută prostituatelor, hoaţelor de prin magazine şi barmaniţelor care înşelau clienţii ca un loc unde ele petreceau în mod normal douăsprezece ore înainte de a fi scoase de acolo de proxenetul care le exploata, de soţii lor sau de proprietarii barurilor. Nimeni n-avea să apară să o scoată pe Hanni Graber în următoarele douăsprezece ore şi, de fapt, nici în următoarele douăsprezece zile. Ea avea să fie ţinută la izolare, nu avea dreptul să comunice cu nimeni şi nici să beneficieze de asistenţa unui avocat sau de ajutorul cuiva, inclusiv al ruşilor.

Hanni Graber învăţa lecţia vieţii ei: nu trebuie să-ţi bagi nasul în treburile unei bănci elveţiene!

Viktor Cebrikov se afla şi el în cursul unui proces de învăţare. Părea tot mai mult că duşmanul său de o viaţă, din lupta împotriva căruia făcuse principalul scop al existenţei lui în ultimii cincizeci de ani era totuşi vulnerabil. Şi, ceea ce era curios, de fapt uimitor, era că toată lumea pierduse din vedere natura acestei vulnerabilităţi. Cu excepţia lui Karl Marx. Acesta arătase foarte clar ce îi va îngenunchea în mod inevitabil pe americani: sistemul lor capitalist care va sări în aer de la sine. Dar nimeni nu-l mai citea pe Karl Marx, nu? Cu atât mai puţin tinerii deştepţi şi şmecheri din anturajul tovarăşului Gorbaciov.

Totuşi n-avea să strice dacă inevitabilul era ajutat puţin, aşa cum se va întâmpla acum.

Deoarece curând, poate foarte curând, Statele Unite vor fi lovite din trei părţi: o lovitură va veni din partea Americii Latine. Cealaltă din partea Europei. Acest lucru fusese reconfirmat de omul lor care tocmai se întorsese de la Zürich. Lovitura finală va veni din Orientul Mijlociu.

Poc, poc, poc!

Rezultatul va fi haosul. Americanii vor fi paralizaţi, deoarece, considera Cebrikov, ei nu vor şti pe cine să se răzbune, având în vedere că toate acestea aveau să se întâmple *fără ca Uniunea Sovietică să mişte măcar un deget!*

Lovitura de graţie… prin asta era atât de diabolic planul pus la cale de venezueleni. Cât priveşte natura lui, nu încăpea nicio îndoială. Nu mai puţin de cinci surse diferite din Orientul Mijlociu raportaseră acelaşi lucru: se zvonea că atât Carlos, cât şi Abu Nidal erau la Beirut. Carlos ajunsese cu o noapte mai înainte cu un avion cu reacţie libian. Avionul se mai afla încă pe o pistă a aeroportului din Beirut, păzit de o duzină de palestinieni.

Se spunea că ei recrutau asasini în Sabra, Shatila şi Burj al Brajneh, cele trei tabere ale refugiaţilor palestinieni situate la sud de oraş, ale căror barăci mizere erau pline de tineri disperaţi care căutau să se răzbune împotriva unei lumi ce le furase patria şi, în acest fel, viitorul.

Care era ţinta de data aceasta?

Nimeni nu ştia, dar se spunea că trebuia să fie una importantă, din moment ce Carlos şi Abu Nidal aveau o mulţime de bani de cheltuit. O mulţime! Se zvonea că milioane. Milioane de dolari! La început s-a crezut că, fiind atât de mulţi, trebuia să fie implicat din nou Gaddafi. Alţii precizară însă repede că, în condiţiile în care preţul petrolului scădea din nou, liderul libian nu mai dispunea de atâţia bani ca să-i risipească. Dar dacă nu era Gaddafi, cine putea fi? Nimeni de la Beirut, nici de la Damasc, nici de la Tripoli nu părea să ştie.

Dar Viktor Cebrikov ştia. Deoarece aflase despre întâlnirea dintre Carlos şi ministrul petrolului din America Latină, la Basel. Erau bani venezueleni. Acesta fusese scopul întâlnirii de la Basel. Dacă faci legătura cu ceea ce se întâmplase la Zürich în decembrie şi raportezi la ceea ce era programat să se întâmple săptămâna viitoare la Zürich, *voilá*, totul era clar.

Americanii aveau să fie atacaţi pe neaşteptate în punctul cel mai slab:

— de guvernele latino-americane.

— de băncile europene.

— de grupul sau grupurile sinucigaşe organizate de Carlos şi Abu Nidal cu bani venezueleni.

Poc! Poc! Poc!

Deşi era absolut împotriva normelor introduse de Mihail Gorbaciov, şeful KGB descuie un sertar de la biroul său şi scoase o sticlă mare de Stolicinaia.

— Pentru declinul şi prăbuşirea Statelor Unite, spuse el cu voce tare, adresându-se biroului în care nu era nimeni, şi pentru nebunul de la Kremlin care a crezut că poate să facă afaceri cu Ronald Reagan, adăugă el încet.

Apoi îl sună pe un coleg de la Ministerul Apărării.

— Cred că a venit momentul, apropo de Pakistan. De ce nu treci pe aici, când ai timp, să stăm de vorbă.

Apoi Cebrikov îşi chemă secretarul.

— Vreau ca toţi oamenii noştri din Mexic să fie puşi în stare de alarmă. S-ar putea să intrăm în acţiune săptămâna viitoare.

După ce secretarul său închise uşa, Cebrikov mai trase o duşcă de votcă. Aştepta acest moment din 1962.

În aceeaşi zi, de 5 ianuarie 1989, serviciile secrete occidentale începură să se agite. BfV, Bundesamt für Verfassungsschutz, serviciul de contraspionaj din Germania Occidentală, fu cel care trimise un telex biroului central al Interpolului de la Paris în care se preciza că informatorii lor tocmai le aduseseră la cunoştinţă că un anume Joachim Schmidt dispăruse din Frankfurt cu o lună în urmă şi se credea că este în străinătate punând la cale noi acţiuni teroriste. Schmidt, continua mesajul, era un membru de seamă al grupării Facţiunea Armata Roşie, dar acţiunile lui teroriste nu se limitau la Germania. Fusese văzut de două ori la Beirut în compania lui Abu Nidal şi o dată la Tripoli, împreună cu Ilici Ramirez Sanchez, cunoscut şi sub numele de Carlos. Se bănuia că uneori servea ca „supervizor pe teren" al acţiunilor teroriste întreprinse în Europa Occidentală şi sponsorizate atât de Nidal, cât şi de Carlos.

În continuare se dădeau amănunte despre acest om. Vorbea aproape perfect engleza cu accent american, deprins când, tânăr fiind, lucrase la clubul ofiţerilor de la baza forţelor aeriene de la Rhein-Main. Vorbea, de asemenea, aproape fluent araba, ca urmare a faptului că, la sfârşitul deceniului al optulea, petrecuse optsprezece luni într-o tabără de pregătire a teroriştilor situată în afara Damascului. Avea peste un metru şi optzeci înălţime, era blond şi îi lipsea falanga superioară de la degetul al treilea, de la mâna stângă.

Omul era viclean şi periculos, atrăgea atenţia BfV. Era posibil să apară oriunde, de la Roma la Londra şi la New York. Se cerea Interpolului să alerteze cât mai multe organe de poliţie din lumea întreagă.

În după-amiaza aceea, semnalmentele lui Joachim Schmidt sosiră prin telexul unităţii antiteroriste a FBI şi intrară imediat în computerul central al agenţiei de la Washington.

13

În 1989, Beirutul arăta ca Berlinul în 1945. Era un oraş în ruine.

În timp ce Abu Nidal, aşezat pe locul din spate al unui Mercedes 300, străbătea străzile acestui oraş, avându-l alături pe Ilici Ramirez Sanchez, privea ruinele de afară cu o mândrie aproape paternă. El fusese cel care începuse procesul de distrugere, punând la cale atacul, aproape fatal, asupra lui Shlomo Argov, ambasadorul Israelului în Regatul Unit. Acest atac determinase un răspuns dur din partea evreilor, soldat cu invadarea Libanului de către Israel, ceea ce dusese la distrugerea politică şi fizică a Libanului ca stat.

Chiar şi numai acest lucru, gândea Abu Nidal, făcea din el primul terorist al lumii şi al tuturor timpurilor. Mai mare şi decât Carlos Şacalul, omul care şedea lângă el fără să scoată o vorbă. Desigur, anii 1970 fuseseră dominaţi de Carlos. Când acesta organizase atentatul împotriva sediului OPEC de la Viena şi răpise nu mai puţin de zece miniştri ai petrolului din Algeria şi Libia, devenise cel mai celebru terorist al secolului al douăzecilea.

Dar ce făcuse el de atunci? Aproape nimic. Este adevărat că pusese o bombă într-unul din trenurile superrapide din Franţa, La Très Grande Vitesse; pusese altă bombă în gara din Marsilia; contribuise la punerea în aplicare a unui plan de asasinare, la Frankfurt, a unor bancheri şi oameni de afaceri germani cu ajutorul Facţiunii Armata Roşie. Dar câţi fuseseră omorâţi, la urma urmei? Câteva zeci, cel mult.

Şi ce făcuse el, Abu Nidal? Din 1985 omorâse aproape şapte sute de oameni. Asta făcuse! Şi băgase în sperieţi întreaga lume!

Anii 1970 fuseseră ai lui Carlos, dar nu încăpea îndoială că anii 1980 erau ai lui, ai lui Abu Nidal. Doar într-un singur an, 1985, el şi oamenii lui organizaseră şi efectuaseră deturnarea pachebotului de croazieră *Achille Lauro* în Mediterana; distruseseră

avionul 727 al liniilor Egiptair şi uciseseră şaptezeci dintre pasagerii lui; omorâseră de Crăciun evrei şi americani pe aeroporturile din Roma şi Viena. Dar asta era doar ce se ştia! Dacă puneai la socoteală ceea ce făcuse chiar în Orientul Mijlociu, în special în Liban şi la frontiera cu Israelul, doar în acel an Abu Nidal reuşise să omoare o sută optzeci şi unu de oameni şi să rănească grav mai mult de două sute!

În cei trei ani care trecuseră de atunci, Abu Nidal şi Consiliul Revoluţionar Al Fatah, pe care-l conducea, omorâseră cinci sute unsprezece persoane. Numărul victimelor crescuse în urma atentatului din holul rezervat liniilor Pan Am de pe aeroportul Charles de Gaulle din Paris, când fuseseră omorâte şaizeci şi una de persoane, în special americani, ca şi în urma mitralierii întregii echipe naţionale de fotbal a Israelului, în timp ce aceasta se înregistra la hotelul Amigo din Bruxelles, şi în urma celei mai mari lovituri, doborârea, cu ajutorul a două lansatoare de rachete sovietice, portabile, a avionului 747 aparţinând liniilor El Al în timp ce acesta era pe punctul de a ateriza pe aeroportul din Atena în vara anului 1988, faptă care se soldase cu moartea tuturor evreilor aflaţi la bord. Chiar prestigioasa revistă *Newsweek* spusese despre el că „Prin numărul de victime şi cruzime, în comparaţie cu el, «Carlos», teroristul internaţional numărul unu al anilor 1970, părea un îngeraş”.

Americanii făcuseră tot ce le stătuse în puteri ca să-l găsească şi să-l omoare. Dar degeaba! Răspândiseră minciuni insidioase despre el: ba că murise în urma unui cancer la ficat, ba că fusese asasinat de oamenii lui Yasser Arafat. Toate acestea dovedeau cât de mult doreau americanii ca lumea să creadă, cel puţin, că scăpaseră de el. Bineînţeles că obosise, şi acest lucru începuse să se vadă. Când se uitase în oglindă în dimineaţa aceea, trebuise să admită că chelia lui avansa tot mai mult. Dar părul îi era încă negru. Negru ca pana corbului. Şi ochii îi rămăseseră ageri. El continua să fie Abu Nidal „spiritul rău care bântuie doar noaptea”.

Dar nu era încă noapte. Era o zi însorită de iarnă, cum sunt astfel de zile în Liban, iar lumina soarelui scotea în evidenţă tot ce era urât.

Abu Nidal îl privi pe tovarăşul său. Carlos îşi ţinea ochii închişi. Revista *Newsweek* n-avea dreptate. El n-arăta ca un îngeraş, arăta ca un bărbat bătrân şi obosit.

Dar, se gândi Abu Nidal, avea şi calităţi: ştia cel puţin cui să se adreseze când avea nevoie de ajutor. Şi avea într-adevăr. Trăind de atâţia ani izolat în Libia, nu mai avea oamenii lui şi trebuia să-i caute în „afară". De aceea era atât de strâns legat de Facţiunea Armata Roşie din Germania. Aceştia puteau să-i pună la dispoziţie asasini de profesie. Dar, de data asta, ei nu-l puteau ajuta. Deoarece, de data asta, el avea nevoie de ucigaşi de profesie de un soi deosebit, rar, un soi selecţionat pe care numai el, Abu Nidal, îl putea oferi: terorişti gata atât să ucidă, cât şi să se sinucidă.

Şi de unde din altă parte decât de la Beirut ar fi putut Carlos să cumpere astfel de oameni? La urma urmei, nimeni nu moare pentru bani, nu? Bineînţeles că nu. Dar cu bani putea fi cumpărat Abu Nidal, iar acesta putea să facă rost de ucigaşi dispuşi să moară, iar aceştia erau palestinienii.

Abu Nidal dovedise acest lucru de nenumărate ori. Toţi cei patru tineri palestinieni ai săi care deturnaseră avionul egiptean fuseseră ucişi de autorităţile malteze. Toţi cei trei palestinieni ai lui, care omorâseră nouăsprezece dintre pasagerii liniilor El Al şi TWA care stăteau la coadă la punctele de control de pe aeroportul din Roma, fuseseră, de asemenea, ucişi. La fel se întâmplase cu cei trei palestinieni care deschiseseră focul pe aeroportul din Viena, cei patru care plasaseră o bombă pe aeroportul din Paris, cei trei care la Bruxelles omorâseră echipa de fotbal a Israelului. Toţi muriseră şi toţi doriseră să moară, deoarece Coranul le spusese că-şi vor găsi răsplata în ceruri, răsplată care compensa mizeria trăită în scurta lor viaţă petrecută pe pământ într-un exil degradant.

De ce ar dori nişte tineri să moară?

Deoarece erau tineri cuprinşi de o „sfântă mânie", o mânie inimaginabilă care se putea calma doar vărsând

sânge în numele lui Dumnezeu. Ei primeau directive de la Coran: „Luptă-te pe cărarea lui Dumnezeu cu cei care luptă cu tine”.

Şi cine erau cei care luptau împotriva lor şi a întregului islam? Evreii şi protectorii lor, americanii. Li se spusese acest lucru zi şi noapte în taberele de pregătire din Iran. Li se spunea acest lucru mereu în taberele de pregătire de aici din Liban. Deseori le-o spunea chiar Abu Nidal. Şi ei credeau. Deoarece, dacă Mahomed era profetul lor, desigur că Abu Nidal era Adevăratul Lui Slujitor.

— Care ţi-a plăcut mai mult? întrebă Abu Nidal în timp ce Mercedesul se îndrepta spre partea de nord a oraşului Beirut.

Carlos deschise ochii şi scoase încet un notes din buzunarul de la haină.

— Cel înalt pe care l-am văzut în districtul Sabra, mi-am notat numele lui, îl cheamă Ben Ahmed Sharam. Şi cel mic de statură şi tăcut din Shatila.

— Te gândeşti la Abdel Moussa.

— Da. Ticălosul ăla nenorocit. Câţi ani are?

— Douăzeci şi unu.

— A mai omorât până acum?

— Doar o dată. Un evreu irakian. L-a strangulat.

Carlos nu păru prea încântat.

— Ştie să mânuiască arme automate?

— Mi s-a spus că mânuieşte o armă Kalaşnikov ca un violonist bun vioara.

— Dar un Uzi?

— Nu-ţi face griji. Iranienii au o mulţime de arme Uzi cumpărate direct de la israelieni, iar Abdel Moussa este antrenat de iranieni.

Carlos păru satisfăcut.

— Problema e cum îi ducem acolo?

— Este totul aranjat, răspunse Abu Nidal.

— Nu se duc în Europa, ştii. N-o să fie simplu.

— Este deja aranjat.

— Cum?

— Avem oamenii noştri în Amman.

— Cum?

— Din momentul în care ai vorbit cu mine, după ce te-ai întors de la Basel, oamenii mei au ştiut de ce va

fi nevoie. Şi am găsit două paşapoarte care sunt exact, dar absolut exact ce ne trebuie nouă.

— Cum ai făcut rost de ele?

— Sunt ale unor studenţi – de fapt doi veri – care se întorceau cu un avion al liniilor Middle East Airlines de la New York la Amman în vacanţa de Crăciun. Unul dintre oamenii noştri lucrează la punctul de control al paşapoartelor pentru Orientul Mijlociu de la aeroportul JFK din New York. El i-a depistat.

— Dar cum *aţi* intrat în posesia lor?

— Ne-am dus la părinţii lor care locuiesc la Amman. Tatăl unuia din băieţi lucrează la o bancă americană. Tatăl celuilalt lucrează la British Petroleum. Le-am pus problema în termeni foarte categorici. Paşapoartele copiilor lor sau viaţa. Nu le-a fost greu să se hotărască.

— Şi unde sunt studenţii acum?

— Se află în siguranţă în casele părinţilor lor din Amman. O să stea acolo până îi anunţăm noi.

— Şi unde sunt paşapoartele acum?

— Aici, spuse Abu Nidal, băgând mâna în buzunarul de la piept.

Carlos, care nu călătorise niciodată decât cu paşapoarte false, se uită foarte atent la ele. Unul era pe numele Mohammed Obeidat, celălalt pe numele Jaber al Ahmed. Amândouă aveau vize de student valabile până la sfârşitul lunii iunie 1989. Pe ambele paşapoarte era pus acelaşi timbru sec al ambasadei americane din Amman. Unul din studenţi avea douăzeci de ani, celălalt douăzeci şi unu.

— Perfect, spuse Carlos. Ai fotografiile?

Din nou Abu Nidal întinse mâna spre buzunarul de la piept şi de această dată scoase un pliculeţ din care extrase două fotografii de paşaport: una a tânărului asasin înalt cu care vorbiseră în tabăra de refugiaţi de la Sabra, cealaltă a tânărului ucigaş mic de statură din Shatila.

Carlos se uita întruna la cea de-a doua fotografie.

— Dumnezeule, ce groaznic arată!

— Dar arată şi de douăzeci şi unu de ani, spuse Abu Nidal.

Carlos părea că ezită. Apoi întrebă:

— Vorbesc englezeşte?

— Cel înalt din Sabra vorbeşte aproape perfect, dar cel mic de statură din Shatila… Mâinile lui Abu Nidal făcură un semn din care se deducea că nu te puteai aştepta la prea mult de la el în acest sens. Apoi adăugă: Va fi un element de risc în momentul când vor trece pe la ghişeul de imigrare şi prin vamă, în America. Dar şansele sunt foarte bune, încât până şi cel mic de statură va putea trece. La urma urmei, ei mi-au spus că în fiecare an în America vin sute de mii de studenţi străini şi că unii dintre, ei au cunoştinţe limitate de engleză. Nu uita că paşapoartele şi vizele sunt autentice. Iar vizele sunt pentru studii la o şcoală care primeşte o mulţime de arabi.

— Ce şcoală-i asta?

— O veche universitate iezuită din Washington DC numită Georgetown. Universitatea are un program special de studii pentru arabi. Se pare că din cauza asta Universitatea şi Iordania, în special Hussein şi fiul lui, sunt foarte apropiate. Cei doi băieţi ale căror paşapoarte le avem învaţă acolo cu burse plătite de familia regală.

— N-o să le placă treaba asta, comentă Carlos.

— Foarte rău pentru ei, răspunse Abu Nidal. M-au gonit din Iordania acum doisprezece ani. Apoi m-am dus în Irak de unde m-au gonit acum opt ani, aşa că m-am dus în Siria. Mi s-a întâmplat acelaşi lucru. Acum sunt silit să stau bătut în cuie la Beirut, cum eşti tu silit să stai la Tripoli. Să-i ia dracu pe toţi, Carlos.

Se apropiau de faleză când Mercedesul trase în faţa unei barăci mari. Înăuntru era un restaurant, unul palestinian. Era, deci, un loc sigur pentru oameni ca Ilici Ramirez Sanchez şi Mazen Sabry al-Banna, alias Carlos şi Abu Nidal. Mâncară tocană cu carne de miel în timp ce oamenii lui Abu Nidal schimbau, într-o cameră din spatele restaurantului, fotografiile de pe cele două paşapoarte iordaniene.

— Sunteţi organizaţi în America? întrebă Abu Nidal în timp ce masa era pe sfârşite.

— Am trimis acolo cel mai bun om al nostru. Joachim Schmidt. Şi avem două case conspirative. Fiecare pe câte un ţărm al Americii.

— Şi arme?

— Uzi, după cum ţi-am spus. Am băgat un vagon de arme prin Mexic, spuse el şi râseră amândoi. Îi distra faptul că palestinienii aveau să-i omoare pe americani cu arme fabricate în Israel.

Carlos se uită la ceasul de la mână.

— Ar trebui să mă duc la aeroport.

O oră mai târziu, avionul cu reacţie de producţie germană, proprietate a guvernului libian, decola şi, urmărit tot timpul de radarele Flotei a Şasea Americane, se întoarse la Tripoli.

A doua zi, 6 ianuarie 1989, la ora opt dimineaţa, decola cu destinaţia Londra un avion DC-8 al liniilor aeriene Middle East. Printre pasageri erau şi doi studenţi care se întorceau la Universitatea din Georgetown din vacanţa care durase trei săptămâni şi pe care o petrecuseră acasă, la Amman. La Londra, înainte de a se reîmbarca, de data asta pe un avion al liniilor britanice, cu destinaţia directă aeroportul Dulles, stătură o oră în holul pentru pasagerii în tranzit al aeroportului Heathrow.

Niciunul din ei nu acceptă să mănânce sau să bea ceva din mâinile murdare ale stewardeselor britanice. Amândoi citiră tot timpul din Coran.

Doar cu şase scaune mai în faţă şedea o ziaristă americană pe nume Sally Brown. Nici ea nu mâncă şi nici nu bău prea mult în timpul acelui zbor transatlantic pentru că, de obicei, mintea ei lucra în permanenţă.

În primul rând, o preocupa Paul. El fusese acela care o băgase în treaba asta. Bineînţeles că şi ea dădea târcoale sperând să găsească ceva deosebit despre Banca Americii, dar, până în clipa în care luase masa cu Paul Mayer la Londra, nu găsise nimic spectaculos. El îi arătase chiar şi listingurile acelea din computer ale băncii, pe baza cărora scrisese în articolul său că lucrurile nu stăteau chiar atât de rău

cu Banca Americii, cum se zvonise. Acum se întreba dacă nu cumva Paul Mayer n-o indusese în eroare. Sau George Pace, preşedintele BA, îi păcălise pe amândoi, pe Paul Mayer şi ziarul ei?

Prefera ultima variantă, pentru că, deşi Mayer avea cincizeci şi doi de ani, era, fără îndoială, un bărbat deosebit de atrăgător. Şi nici ea nu mai avea douăzeci şi unu.

Apoi reveni la motivul pentru care se afla în avionul care se îndrepta spre Washington şi Mayer. Îşi punea întrebarea dacă nu exagera. Miercuri totul fusese clar: lumea se afla în pragul unei crize financiare majore. Preţul dolarului scăzuse spectaculos, al aurului crescuse şi, din nou, Banca Americii părea că se clatină pe marginea prăpastiei.

Apoi lucrurile se opriseră.

Era ca şi cum cineva apăsase pe un buton şi pusese procesul în funcţiune, apoi pe neaşteptate apăsase din nou pe un buton şi-l oprise.

Sau era un alt acces de paranoia, o boală atât de obişnuită în rândul ziariştilor care se ocupă de probleme financiare?

Poate că nu se întâmpla *nimic* important.

În acest caz, ea, Sally Brown, va avea necazuri. Îi convinsese pe şeful ei de la Londra că se ocupa de ceva nemaipomenit în comparaţie cu care criza din august 1982, când Mexicul fusese pe punctul de a nu-şi mai achita împrumuturile şi dobânzile, avea să pară un fleac, ceva ce putea face să pară, prin comparaţie, lipsite de importanţă ultimele zile ale lunii iulie 1984, când Banca Continental Illinois fusese pe punctul de a da faliment. Îl convinsese pe şeful ei să accepte acest punct de vedere, iar pe şefii ei de la New York, din strada Liberty numărul 200 – să-i publice articolul.

Era oare pe punctul de a se face de râs?

Se bizuia pe Paul Mayer să o scoată din încurcătură, bineînţeles dacă îl găsea pe ticălosul ăsta.

*

Tânărul José Martinez era foarte, foarte îngrijorat şi nu se simţea în largul său în timp ce aştepta în afara

zonei unde erau ghişeele pentru controlul paşapoartelor şi vama, la parterul aeroportului din Dulles. Încă înainte de Crăciun, când îşi petrecuse cea mai mare parte a unei zile de duminică fotografiindu-i pe profesorul Mayer şi pe musafirii lui, începuse să aibă îndoieli. De ce avea nevoie neamţul de fotografii? Aceste îndoieli tulburătoare reapăruseră când, doar cu şase zile în urmă, nazistul îşi făcuse apariţia neinvitat în apartamentul lui din Georgetown. Bineînţeles, unchiul lui îi spusese să facă ce-i spunea individul, dar lucrurile începuseră să scape de sub control. În după-amiaza respectivă, tipul nici nu intrase bine în apartamentul lui pe la ora cinci, că începuse imediat să umble încolo şi încoace, ca şi cum era la el acasă.

— Unde dracu crezi că te trezeşti? îl întrebă el pe tipul cu faţă de nazist.

Acesta continuase să-şi bage nasul peste tot şi nu spusese nimic.

— Ai ceva musafiri la sfârşitul ăsta de săptămână? îl întrebase nazistul.

— Da. Pe prietena mea.

— Spune-i să nu mai vină.

— De ce?

— Pentru că doi oameni vor sta aici câteva zile.

— Ştie unchiul meu de treaba asta?

— Păi de unde crezi că am adresa ta? răspunse germanul. Acum sun-o pe prietena ta şi spune-i că sâmbăta şi duminica asta eşti ocupat.

Iar acum, aproape de miezul nopţii, aştepta să sosească avionul de Londra, în timp ce nazistul supraveghea de la distanţă.

— Cum arată? îl întrebase pe nazist.

— Ca arabii, fusese răspunsul. Cam de vârsta ta. Merg la aceeaşi şcoală ca tine.

— Atunci de ce nu procedează ca toţi ceilalţi care se duc la campusul universitar, să ia un taxi?

— Pentru că ei sunt diferiţi, de aia.

— Cum îi cheamă?

Spre surprinderea lui, ca să-i poată răspunde, nazistul fusese nevoit să scoată din buzunar o bucată de hârtie.

— Mohamed Obeidat şi Jaber al Ahmed.

Pasagerii avionului 109 al British Airways începură să iasă din vamă exact înainte de miezul nopţii. Şi iată-i şi pe tipii respectivi. Tânărul José Martinez se apropie imediat de ei.

— Mergeţi la Georgetown?

Arabul mic de statură, cu faţă de om rău, aprobă din cap. Tânărul Martinez se uită înapoi la neamţul care stătea la vreo cinci-şase metri mai departe şi care, de asemenea, încuviinţă din cap.

— Bine. Haideţi să mergem, spuse José.

Se îndreptară spre parcare, unde nazistul îşi lăsase BMW-ul. Acesta, care era deja cu câţiva paşi înaintea lor, puse geamantanele în portbagaj şi îi urcă pe arabi în partea din spate a maşinii, într-un timp record. Câteva minute mai târziu cei trei studenţi de la Georgetown şi şoferul lor neamţ se aflau pe autostrada ce străbătea împrejurimile statului Virgina, îndreptându-se spre capitala naţiunii.

— Învăţaţi la Şcoala pentru Relaţii Externe sau ce faceţi? întrebă José, care şedea pe scaunul din faţă, întorcându-se spre ei ca să-i vadă mai bine.

Nu primi niciun răspuns.

— Sau învăţaţi la Şcoala de Studii Economice?

Din nou nu primi niciun răspuns.

— Lasă-i în pace, spuse neamţul.

— Nu vorbesc englezeşte? întrebă tânărul José.

— Sigur că vorbesc, altfel cum ar fi putut să se înscrie la Georgetown dacă n-ar fi ştiut, răspunse germanul. Sunt doar obosiţi.

Deodată, din spate, se auzi cineva vorbind într-o engleză perfectă:

— Suntem amândoi înscrişi la Programul de Studii pentru Arabi, condus de profesorul Michael Hudson.

Vorbise tânărul înalt.

— De unde sunteţi?

— Din Iordania, de la Amman.

Pentru prima dată în seara aceea tânărul José începu să se liniştească. La Georgetown veneau tineri din lumea întreagă, iar unii erau cu adevărat ciudaţi.

— Locuiţi în campus?

Nu primi niciun răspuns. José se întoarse spre neamţ.

— Vreau să spun că, dacă au camere în campus, de ce dracu' trebuie să stea la mine.

— Nu mai pune întrebări şi ţine-ţi gura, c-altfel o păţeşti, spuse neamţul. Vorbesc serios. O să stea la tine trei nopţi. Iar tu, prietenul meu care mori de deştept, o să stai cu ei în casă tot timpul.

— Haide, omule!

— Şi dacă spui o vorbă despre asta, indiferent cui, o să dai de un mare bucluc. Cum ar fi moartea.

„Fir-ar al naibii! se gândi José. Ticălosul vorbeşte serios!"

Aşa că se decise să nu mai spună nimic.

O jumătate de oră mai târziu o luară pe strada N, una dintre zonele cu cele mai bune şi scumpe apartamente din Georgetown, şi opriră în faţa unui imobil. Nu era chiar locul în care te-ai fi aşteptat să găseşti o casă conspirativă pentru terorişti.

Portarul era obişnuit cu tânărul José Martinez, care pleca şi venea noaptea însoţit de colegi studenţi de ambele sexe, de diverse culori şi care vorbeau diferite limbi. De aceea nu i se păru nimic neobişnuit când la ora unu noaptea apărură cei doi arabi cu geamantanele lor.

— Vreţi să vă ajut? întrebă el.

— Da, răspunse José. Ai putea să-i duci pe cei doi prieteni ai mei sus cu liftul şi să le deschizi uşa. Mă întorc imediat.

Neamţul aştepta afară, în BMW. José se aplecă să vorbească cu el prin fereastra deschisă.

— Ai vorbit serios când ai spus că trebuie să stau în casă tot sfârşitul acestei săptămâni?

— Da.

— Deci, vrei să murim de foame?

— O să aduc eu… vru neamţul să spună, dar se opri. Nu, n-o să meargă.

Câteva clipe nu spuse nimic.

— În regulă. Pleci şi cumperi de mâncare de câte ori este nevoie. Dar să-ţi ţii gura. Nu glumesc când spun că o păţeşti dacă vorbeşti. Şi nu-i lăsa să plece pe cei doi tipi.

— Bine.

— Uite aici, spuse neamţul, dându-i un plic. Pentru mâncare. Voi suna mâine.

Acestea fiind spuse, plecă.

Sus, în camera de zi a lui José, arabii aşteptau stând în picioare.

— Dormitorul ăsta o să fie al vostru, le spuse el în timp ce-i conducea într-acolo. Trebuie să staţi aici weekendul ăsta. Bine? Altfel dau de dracu! Clar? Aveţi aici baie şi duş, şi tot ce vă trebuie. Vă las să vă descurcaţi singuri. Ne vedem mâine-dimineaţă.

— Mulţumesc, spuse cel înalt.

— Pentru puţin, răspunse tânărul José Martinez.

O oră mai târziu, închise televizorul din dormitorul lui şi se culcă. Ultimele gânduri înainte de a adormi fură la unchiul său. Cum dracu' ajunsese el să se amestece cu doi tineri din Iordania? Mai cu seamă cu cel mic de statură.

La ora zece, a doua zi de dimineaţă, sună telefonul. Era neamţul.

— O să fiu acolo într-o jumătate de oră. Trezeşte-i pe cei doi. Vreau să le dau ceva.

Când intră în dormitorul lor, cei doi tineri arabi dormeau încă. O jumătate de oră mai târziu, când sosi neamţul, păreau încă foarte obosiţi şi circumspecţi.

Din clipa în care intră în apartamentul lui José, neamţul vorbi cu ei în arabă. Se opri doar o clipă şi-i dădu lui José ordin să facă o cafea tare.

Când José se întoarse şi aduse primele două ceşti cu cafea şi le puse pe măsuţă în faţa celor doi tineri arabi, nu putu să nu observe ce era pe măsuţă. Fotografii. Fotografii polaroide. De fapt, fotografiile pe care le făcuse cu noul său aparat polaroid înainte de Crăciun, cele în legătură cu care încă de atunci îşi făcea probleme şi pe care le dăduse apoi neamţului.

Într-una era profesorul Paul Mayer, vorbind cu asistentul său în pragul uşii casei sale din strada Dent numărul 3514. Erau, de asemenea, cele trei fotografii cu cei trei bărbaţi care veniseră la dejun în duminica aceea din decembrie. Şi apoi încă două fotografii ale acestora, în grup, când plecau.

Se duse înapoi la bucătărie să ia o a treia ceaşcă de cafea pentru neamţ. De data asta, când se întoarse cu ea în camera de zi, mâna îi tremura. Trebui să facă un efort ca să o pună pe măsuţă fără să o verse. Neamţul, care nu vorbea o arabă prea elevată şi arăta din când în când la fotografii, nu-l băgă în seamă.

O jumătate de oră mai târziu, neamţul plecă în stilul său, adică pe neaşteptate, lăsându-i pe cei doi arabi pe o canapea în camera de zi a lui José. Fotografiile dispăruseră.

— Hei, băieţi, nu vă e foame?

— Ba da, veni răspunsul, de data asta din partea amândurora.

„Şi eu se presupune că trebuie să fac pe băiatul de serviciu", se gândi José.

— Mai spune-mi o dată cum te cheamă, îl întrebă José pe cel înalt.

— Mohammed Obeidat.

— Şi pe el?

— Jaber. Jaber al Ahmed.

— În regulă. Acum Mohammed dă-mi voie să-ţi spun ce problemă am. Se presupune că eu trebuie să vă dau de mâncare aici în apartament, dar eu habar n-am să gătesc. Tot ce pot să fac este să mă duc la Roy Rogers pe Wisconsin sau la Burger King pe strada M şi să iau nişte nenorociţi de hamburgheri, care vor fi deja reci până mă voi întoarce.

José făcu o pauză.

— Sau… sau putem să mergem la Tombs şi să mâncăm ceva ca lumea. Probabil cunoaşteţi restaurantul ăsta? Aşa că ştiţi şi că au bere Heineken la halbă.

José făcu o nouă pauză.

— Aoleu, uitasem că voi nu beţi. Deci, vreţi să staţi zăvorâţi aici tot restul acestui weekend sau…

— O să mergem cu tine, spuse arabul cel înalt care pretindea că se numeşte Mohammed Obeidat.

— Bun. Dar trebuie să-mi promiteţi că nu o să-i spuneţi împuţitului ăluia de neamţ. Bine?

Era ora prânzului şi era sâmbătă. La Tombs era plin. În după-amiaza aceea Hoyas jucau cu echipa St.

John în marea arenă sportivă de la Landover şi o mulţime de studenţi mâncau şi beau din gros înainte de a porni spre Maryland, la meci.

Latinii, cărora le displăcea să facă eforturi prea mari în general şi în special când era vorba de sport, erau instalaţi la masa lor, *Stammtisch*, din fundul restaurantului cu intenţia vădită de a-şi petrece cea mai mare parte a zilei acolo. Când îi văzură pe José şi pe cei doi tipi care erau cu el, se strânseră automat pentru a le face loc.

— Au o problemă cu dormitul, aşa că stau la mine în timpul weekendului. Sunt la Programul de Studii pentru Arabi. El e Mohammed Obeidat, zise José, arătând spre cel mai înalt dintre cei doi arabi, iar el e Jaber al Ahmed sau ceva în genul ăsta.

Toată lumea scoase un mormăit care trebuia să însemne „hello”.

Cei doi arabi mâncară hamburgherul comandat de José cu tot ce era în el; apoi încă unul şi încă unul. Băură laptele comandat, cu scuze pentru cei din jur, de José. Niciunul din ei nu participă la conversaţia care se desfăşura în jurul lor, dar nimeni nu îşi făcu probleme din cauza asta, deoarece în majoritatea timpului ceilalţi studenţi vorbeau spaniolă. Cu greu te puteai aştepta ca un arab să vorbească spaniola, nu?

Apoi, în jurul orei unu şi jumătate, apăru unul dintre băieţii din Brazilia, un prieten destul de apropiat al tânărului José Martinez. Încă o dată, se înghesuiră şi mai mult ca să-i facă loc şi acestuia. Şi încă o dată José comandă un alt rând de bere şi… două pahare cu lapte.

— Ce faci cu laptele? îl întrebă nou-venitul pe José.

— Este pentru Mohammed şi Jaber, răspunse José.

— Jaber? întrebă brazilianul.

— Da, Jaber al Ahmed. Este noul meu amic din Amman, Iordania, răspunse José arătând cu capul spre acesta.

Brazilianul se uită la arabul scund, apoi din nou la José, apoi făcu semn cu capul spre ieşire. Fu nevoit să facă acest semn de trei ori până fiul ministrului de finanţe al Venezuelei să observe.

Câteva minute mai târziu, José spuse că trebuie să se ducă la toaletă. Când brazilianul îl ajunse din urmă şi nu-i mai vedea nimeni de la *Stammtisch*, îl apucă strâns de braţ.

— Ce se întâmplă?

— Ce vrei să spui? întrebă la rândul lui José.

— De unde i-ai găsit pe tipii ăştia doi?

— Mi i-a adus un prieten. E ceva în neregulă?

— Ai spus că cel mic de statură e Jaber al Ahmed.

— Exact.

— Şi că urmează cursurile Şcolii pentru Relaţii Externe. Că studiază în cadrul Programului de Studii pentru Arabi şi că este din Iordania.

— Exact.

— Nu-i adevărat, José. Îl cunosc pe Jaber al Ahmed. Tipul ăsta, prietene, nu este el.

— Ce vrei să spui când afirmi că-l cunoşti?

— Locuieşte la acelaşi etaj cu mine în cvartalul studenţesc A.

— Poate că sunt doi.

— Las-o moartă, José.

José nu mai spuse nimic. *Ştia* că undeva ceva nu era în regulă, că trebuia să nu fie în regulă din cauză că era amestecat nazistul. Apoi îşi aminti de avertismentul acestuia.

— Uite ce e, îi spuse prietenului său brazilian. Nu sufli o vorbă nimănui. Bine? Altfel intru la apă rău de tot. Până aici… şi făcu un semn cu mâna în dreptul gâtului, mişcând-o înainte şi înapoi ca pe un cuţit.

Brazilianul ridică din umeri.

— Nu-ţi fac probleme, nu-i treaba mea. Numai că nu poţi să nu-ţi pui întrebări. Ce s-a întâmplat cu *adevăratul* Jaber al Ahmed?

— Uite ce-i, spuse José, noi ştim că arabii sunt cu toţii într-o ureche. Ei pun ceva la cale. Să aducă pe cineva sau ceva în ţară. E treaba autorităţilor americane, nu-i a noastră. Am dreptate?

— Sigur. Dar nu te amesteca, José, îl avertiză prietenul său.

— Nu-ţi face griji pentru mine.

Zece minute mai târziu, José plecă de la restaurant, cu cei doi arabi în urma lui. Când ajunse acasă,

deschise televizorul şi văzu o reluare a filmului *Gunsmoke*. Arabilor păru să le placă filmul.

Masa de seară, constând din pizza şi cocteil de lapte cu ciocolată şi care le fusese livrată de Chicago Pizza de pe strada M, o luară în faţa televizorului.

La ora zece seara, arabii se ridicară de la masă ca să se ducă la culcare.

— Mulţumesc, José, spuse cel înalt. A fost o zi foarte frumoasă. N-am mai petrecut de mult atât de bine. Îţi mulţumim.

— Da, spuse cel mic de statură. Mulţumirile mele, multe mulţumiri.

Zâmbiră amândoi şi, pentru o clipă, ambii părură a fi ce ar fi putut să fie: doi bărbaţi foarte tineri care ajunseseră într-o ţară străină şi, pe neaşteptate, un localnic prietenos le dăduse de mâncare şi îi găzduise. Închiseră uşa dormitorului, lăsându-l perplex pe tânărul José Martinez.

— Ce dracu, se adresă el încăperii în care nu mai era nimeni, nu se poate să fie *nişte* oameni răi, nu?

Dar, când se trezi a doua zi de dimineaţă, nu mai era atât de sigur în legătură cu ceea ce crezuse seara trecută.

De ce naiba le arătase neamţul fotografiile în care erau profesorul Mayer şi oaspeţii lui?

Se gândi că a găsit răspunsul.

Se duse în dormitor, ridică receptorul şi formă un număr de telefon. Răspunse mama lui de la Caracas.

— José e la telefon, spuse el.

— S-a întâmplat ceva? întrebă mama lui imediat.

— Nimic, mamă. Vreau să vorbesc cu tata.

— Nu e acasă. De ce vrei să vorbeşti cu el?

— Nimic important. Unde este?

— La Mexico City.

— Este şi unchiul acolo?

— Da. De ce?

— Nu-ţi face griji. Nu-i nimic grav, mamă. Ştii unde aş putea să-l găsesc în Mexico City?

— Nu, dar cred că cei de la birou ştiu.

— E duminică, mamă.

— Ce e atât de urgent?

— Nimic, mamă. Ştii ce, am să sun la tata la birou mâine. Cum e vremea acolo?

— E cald şi plouă. Ce s-a întâmplat, José?

— Nimic. Trebuie să închid. Totul e bine. O să sun săptămâna viitoare din nou.

Mama nu spuse nimic.

— La revedere, mamă. Sun din nou săptămâna viitoare, zise el şi închise.

„Fir-ar al naibii! Acum ce fac?”

Nu departe de campusul Universităţii Georgetown, în acelaşi oraş, Sally Brown se trezise şi îi era foame. Hotărâse să se răsfeţe şi să stea la hotelul Four Seasons, care era aşezat la marginea cartierului Georgetown. Deoarece ajunsese la Washington vineri la miezul nopţii, petrecuse cea mai mare parte din timp în camera ei, dormind. Acum era din nou pregătită să ia lumea în piept.

Sună serviciul la cameră şi comandă un mic dejun cu adevărat american – şuncă, ouă, suc de roşii, cafea – şi ceru să i se să-i trimită şi ziarele *Washington Post* şi *New York Times.*

Se hotărî să mai stea puţin în pat. Se simţea nemaipomenit de bine, dar nu din cauză că hotelul la care trăsese era luxos, ci pentru că era acasă în bătrâna şi buna Americă, din nou acasă printre americani. Europa era magnifică, şi ea n-avea să regrete niciodată că se dusese acolo pentru ziarul său. Dar…

De-a lungul anilor, problemele cu care se confruntau americanii în Europa se înmulţiseră, dar, în ultimul timp, antipatia nedisimulată cu care era primită acolo începuse să o deprime. Îşi aminti de un interviu luat recent lui Michael Heseltine, fost ministru englez al apărării care acum urma să-i ia locul lui Margaret Thatcher. Ţinea minte aproape fiecare cuvânt.

> Dacă forţa deosebită a Americii îi permite să cumpere sectoare tot mai numeroase ale economiei europene, schimbând relaţiile dintre ea şi Europa din relaţii de parteneriat în relaţii de subordonare industrială,

în acest caz, în Europa, resentimentele faţă de America se vor intensifica şi antiamericanismul va lua amploare.

Şi acest lucru îl spusese un membru al Partidului Conservator din Anglia!

Îi luase un interviu lui Willy Brandt din Germania Occidentală, devenit acum *eminenţa cenuşie* a social-democraţilor care sperau să revină la putere în scurt timp. Atitudinea acestuia faţă de Statele Unite, mai ales în timpul administraţiei lui Ronald Reagan, fusese o atitudine de dispreţ nedisimulat. „N-avem nevoie de rachetele voastre, nici de tehnologia voastră, nici de banii voştri. A venit momentul ca voi, americanii, să vă daţi seama de acest lucru şi să începeţi să vă vedeţi de treburile voastre şi să nu vă băgaţi nasul în treburile noastre!" Şi toate acestea le spunea un om care fusese *Regierende Bürgermeister* al Berlinului de Vest, oraş ce supravieţuise blocadei sovietice numai graţie podului aerian organizat de americani, care le aduceau mâncare şi combustibil.

Cu tinerii lucrurile stăteau şi mai rău. În întreaga Europă Centrală venise la putere o nouă generaţie, bărbaţi şi femei mai tineri, care nu vedeau în americani pe eliberatorii lor din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, ci pe agresorii Vietnamului. Americanii erau consideraţi ca fiind nişte acaparatori capitalişti, simbolul puterii lor fiind marile bănci multinaţionale: Citibank, Chase Manhattan, Banca Americii. Ei, şi nu tancurile ruseşti, erau inamicii.

Se întreba, în sinea ei, dacă nu cumva unii dintre ei şi-or fi propus să distrugă vreunul dintre aceste simboluri în speranţa că vor provoca, pe plan financiar, un fel de reacţie în lanţ pentru a determina America să se retragă şi să salveze Europa de „subordonarea" economică de care cei ca Heseltine şi Brandt se săturaseră.

Sosi micul dejun şi, odată cu el, ziarele.

Primele pagini ale ziarelor *Post* şi *Times* erau dominate de probleme economice. Nu se ştie cum, dar ziarele intraseră în posesia estimărilor preliminare pentru primul trimestru al anului 1989. Perioada de avânt economic, se arăta în ziare, era pe punctul de a

se încheia. Ziarele conchideau că amendamentul Gramm-Rudman va trebui suspendat. Deficitul, care speraseră cu toţii că va fi ţinut în cele din urmă sub control, va începe să crească din nou. Noua administraţie, care prelua puterea exact peste două săptămâni, va trebui să „pompeze" în cheltuielile guvernamentale, care crescuseră extrem de mult, pentru ca şomajul să nu ajungă la niveluri inacceptabile. Aceste cheltuieli nu puteau fi finanţate decât prin împrumuturi de stat mai mari, ceea ce însemna că rata dobânzii s-ar putea să crească şi mai mult şi, poate, foarte repede.

Consecinţele internaţionale, sugera *Times*, puteau fi dezastruoase. Ratele mai mari ale dobânzii puteau să însemne că era posibil ca şi costul serviciilor legate de uriaşa datorie a Lumii a Treia să atingă niveluri inacceptabile. Cel mai grav vor fi afectate acele ţări datornice care erau şi exportatoare de petrol, deoarece, dacă în condiţiile unui declin serios al activităţii de afaceri în Statele Unite cererea de petrol ar scădea pe o piaţă deja saturată, preţul va scădea şi mai mult. Şi, concomitent, venitul unora dintre ţările cu cele mai mari datorii: Mexicul, Venezuela, Nigeria.

„Dacă ele se duc de râpă, se gândi Sally Brown, se va duce şi Banca Americii. Iar dacă Banca Americii se duce de râpă, atunci…"

Avusese dreptate în legătură cu bănuielile ei! Avea să fie cel mai important eveniment din viaţa ei. Dacă… dacă nu va începe totul înainte ca ea să-l aştearnă pe hârtie!

— Fir-ar al naibii! spuse ea şi continuă să citească. În secţiunea economică a ziarului *Times* dădu peste o adevărată mină de aur.

În coloana din stânga de pe prima pagină a secţiunii economice, erau, nici mai mult nici mai puţin, decât trei articole mici foarte speciale. Unul vorbea despre o întâlnire a miniştrilor finanţelor şi petrolului din Venezuela, Brazilia şi Mexic, care, se pare, urma să aibă loc la Mexico City la sfârşitul săptămânii. Al doilea articol sublinia zvonul că preşedinţii celor mai mari nouă bănci din Europa Centrală se întruneau luni în Elveţia. În a treia notiţă se spunea că, pe

neaşteptate, Banca Naţională a Elveţiei contramandase punerea la punct a unui aranjament privind un împrumut consorţial de două miliarde de dolari pentru Uniunea Sovietică, împrumut programat pentru sfârşitul lunii ianuarie.

Se dădu jos din pat.

— La naiba, îşi zise ea, o să dau buzna.

O oră mai târziu, îmbrăcată foarte elegant, apăsa butonul uşii casei de la numărul 3514 din strada Dent, din Georgetown.

Paul Mayer era încă în pat şi citea ziarele. Tocmai luase în mână ediţia de peste Ocean a ziarului *Guardian* şi citea cu atenţie editorialul de pe pagina întâi intitulat „Nu sunt antiamerican”. Conţinea câteva dintre ideile îngrijorătoare care o preocupaseră pe Sally Brown mai devreme în dimineaţa aceea de duminică, în timp ce citea ziarele în camera ei de hotel nu prea departe de casa lui Paul Mayer.

Articolul începea în felul următor:

> Nu sunt antiamerican, spunea Edward Heath, şi nici domnul Michael Heseltine, fostul ministru al apărării, nu este. Sir Raymod Lygo, preşedintele companiei British Aerospace, a trăit mulţi ani în America, deci şi el tăgăduieşte acest lucru cu putere. Dar toţi şi, virtual, orice om politic sau om de afaceri, care se aventurează să-şi dea cu părerea în aceste zile în orice problemă, trebuie mai întâi să psalmodieze în cor: „Nu suntem, nu suntem, nu suntem antiamericani”.
>
> În unele cazuri, bineînţeles, această psalmodiere se face din ipocrizie. Unor oameni nu le plac sau n-au încredere în americani. Dar în acest an, 1989, este necesar să ne oprim mai mult asupra acestei probleme, deoarece aceasta începe să aibă o semnificaţie specifică. Problema poate fi exprimată pur şi simplu în limbajul afacerilor: deoarece corporaţiile ei transnaţionale pot intra pe orice piaţă doresc, fiind pretutindeni în lume sprijinite de uriaşul sistem bancar american, Statele Unite despoaie Europa de capacitatea ei de producţie independentă. Sau, şi mai brutal spus, în termeni culturali, politici şi economici: devenim fără voie al cincizeci şi unulea stat al SUA. Pe

fondul unor astfel de sentimente, frustrarea şi neînţelegerea proliferează, deoarece pe continent există sentimentul că uriaşa locomotivă a economiei americane începe să câştige lupta împotriva unui grup de naţiuni lipsite de putere, care sunt prea mici pentru a concura singure, prea năucite pentru a se uni cum trebuie. Pe măsură ce extremele acestei dileme se conturează, cresc teama şi disperarea.

Din păcate, azi, în ianuarie 1989, este din păcate prea uşor să fii antiamerican, având în vedere că America este văzută în tot mai mare măsură ca un pericol în prezent, iar, pe de altă parte, cu un viitor nesigur.

Soneria de la uşa casei lui Paul Mayer sună pentru a doua oară şi, în cele din urmă, Maria deschise uşa. De cum o văzu pe Sally, nu o simpatiza deloc.

— Ce doriţi? întrebă ea.

— Să-l văd pe profesorul Paul Mayer, răspunse Sally.

— Vă aşteaptă?

— Nu.

— Atunci ar fi mai bine să plecaţi.

Maria făcu gestul de a închide uşa.

— Dă-i, te rog, asta, spuse Sally întinzându-i cartea ei de vizită. Am să aştept, mai adăugă ea.

Maria închise uşa, lăsând-o pe Sally să aştepte în faţa intrării. Urcă fără nicio tragere de inimă scările şi bătu la uşa dormitorului lui Paul Mayer.

— Intră, Maria, spuse el. A fost cineva la uşă?

— O femeie, răspunse Maria şi, îndreptându-se spre patul lui Mayer, acoperit cu ziare, îi dădu cartea de vizită.

Mayer aruncă doar o privire şi sări imediat din pat.

— Du-te afară, Maria, trebuie să mă îmbrac. Şi dă-i drumul înăuntru doamnei aceleia. Oferă-i o ceaşcă de cafea. Spune-i că voi coborî imediat.

Nici nu dispăru bine pe uşă că Paul şi începu să-şi scoată pijamaua. Zece minute mai târziu, îmbrăcat impecabil, cu un sacou albastru şi un pulover pe gât, Mayer coborî scările.

— Sally, ce surpriză plăcută! spuse el şi se aplecă să o sărute în timp ce ea se ridica de pe canapea.

— Te rog să mă scuzi că am dat buzna, zise ea.

El făcu un semn cu mâna, ca şi cum ar fi respins chiar şi ideea că ar putea să-l deranjeze.

— Eşti liberă pentru o mică gustare înainte de masa de prânz?

— Da, bineînţeles.

— Bun. O să mergem la Restaurantul 1789. Putem merge pe jos până acolo.

— Dar mai întâi aş vrea să vorbim.

— Atunci o să avem nevoie de mai multă cafea, spuse el şi o sună pe Maria.

După ce sosi cafeaua proaspătă, Sally începu să vorbească.

— Paul, cred că ne aflăm în pragul unei mari degringolade financiare.

— Da? De ce crezi asta?

Îi explică, începând cu activităţile de la bursă din primele zile ale săptămânii. Pe neaşteptate – spunea ea – începuseră să se facă speculaţii, care luaseră amploare, în defavoarea dolarului. În acelaşi timp, începuseră operaţiuni de speculă de mari proporţii cu aurul. Şi, în final, deşi părea fără sens, preţul petrolului pe pieţele livrărilor la termen începuse să scadă.

Mayer o întrerupse:

— De ce ţi se pare că n-are sens? N-ai citit ziarele din dimineaţa asta? Cuvântul de ordine este: Vremurile bune sunt pe punctul de a se termina. Ne-aşteaptă recesiunea. Deci, cererea de petrol urmează să scadă, ca şi preţul acestuia.

Sally Brown se îmbujora puţin la faţă.

— Cum a putut Banca Naţională a Elveţiei să ştie acest lucru cu o săptămână înainte de a afla altcineva? întrebă ea.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că Banca Naţională a Elveţiei este cea care se află în spatele tuturor acestor operaţiuni – cu aurul, cu dolarii şi cu livrările la termen a petrolului. Tot ea este cea care i-a pus gând rău Băncii Americii. Au început în primele zile ale săptămânii trecute, apoi s-au oprit. Fac pariu pe toţi banii pe care

îi am în buzunar că mâine-dimineaţă sau marţi dimineaţă cel târziu o să fie iadul pe pământ.

— Stai puţin. Ce-ai spus despre Banca Americii? zise Paul Mayer, căruia Sally reuşise, în sfârşit, să-i trezească interesul.

— Nu ştii ce se întâmplă pe piaţa operaţiunilor de echivalare a dobânzilor?

— Nu.

Îi relată tot ce ştia şi era limpede că ce aflase era de natură să-l tulbure pe Mayer.

— Eşti absolut sigură de această informaţie? o întrebă el.

— Da. Deţin informaţia chiar de la oamenii de la Chase din Londra.

— De ce crezi că face toate astea Banca Naţională a Elveţiei? mai spuse el.

— Evident, ca să scoată bani din ceva ce pare un lucru sigur şi să se răzbune.

— De ce spui că este un lucru sigur?

— N-o să-ţi spun. O să-ţi arăt. Ai la îndemână suplimentul economic al ziarului *Times* de duminică?

— Bineînţeles.

Cât ai clipi din ochi, se duse sus şi se întoarse cu ziarul.

— Poftim, spuse el întinzându-i-l.

— Prima ştire: miniştrii finanţelor şi petrolului din Venezuela, Mexic şi Brazilia se întâlnesc la Mexico City. A doua: nouă bănci se întâlnesc mâine la Zürich.

— Şi?

— Şi vor tăia creanga de sub picioare Băncii Americii. Venezuela, Mexicul şi Brazilia intenţionează să anunţe că sunt în imposibilitate de a-şi plăti împrumuturile la băncile americane, iar băncile europene au de gând să intervină şi să ajute aceste ţări să fie solvabile.

— N-o să îndrăznească, răspunse Mayer.

— Cine n-o să îndrăznească? Mexicul şi Venezuela? contracară ea. În condiţii normale s-ar putea să ai dreptate, deoarece ele au ştiut întotdeauna că, dacă ar anunţa fiecare în parte că este în imposibilitate de a plăti, America nu le-ar mai da niciun bănuţ.

— Exact.

— Numai că acum acest lucru nu mai este valabil. O să-i susţină europenii, lăsând Statele Unite cu un sac mare, gol.

— De unde ştii toate acestea?

Ea nu spuse nimic, încercând să joace tare.

— Uite ce este, continuă Mayer. Ai dreptate în ce priveşte Mexicul şi Venezuela şi poţi să adaugi pe listă şi Brazilia. Toate trei au notificat deja Băncii Americii că invocă clauzele de *force majeure* stipulate în acordurile de împrumut. Oamenii care se întâlnesc azi la Mexico City se vor întâlni cu noi – şi prin noi înţeleg Banca Americii, eu, în noua mea calitate de consultant al Comitetului Rezervelor Federale şi poate alţi câţiva – la San Francisco, marţi dimineaţă. Cum ai aflat?

Văzând că a câştigat prima rundă, Sally se hotărî să mai încerce o dată, deci continuă să rămână tăcută. Aşa că Paul Mayer reluă:

— Au ameninţat şi înainte de mai multe ori că vor face aşa ceva, dar nimeni, inclusiv eu, nu i-a luat în serios, deoarece ştiam că nu o să pună în practică această ameninţare.

Mayer făcu o pauză, se ridică şi, în timp ce umbla prin cameră, continua să vorbească.

— Dar acum, când europenii îi sprijină din punct de vedere financiar, nu ştiu. Când a început treaba asta? mai întrebă el.

— Îţi aminteşti că la Londra te-am întrebat despre Venezuela?

— Vag.

— Ei bine, ştim foarte sigur că ministrul petrolului din Venezuela, Roberto Martinez, a fost la Zürich la mijlocul lunii decembrie. La Banca Naţională a Elveţiei.

Paul Mayer se uită la ceas.

— Acolo este opt seara acum. Am să-l sun imediat.

Paul se referea la Ulrich Huber, preşedintele Băncii Naţionale a Elveţiei şi fost coleg al său. Locuia la Küsnacht, localitate situată pe marginea lacului Zürich. Mayer avea în computer numărul de telefon al

acestuia. Se scuză şi se duse să-l afle. Sună tot de acolo.

La telefon răspunse o femeie.

— *Bisch Du's, Heidi?* întrebă Mayer în dialectul elveţian. Vorbea la persoana a doua singular, deoarece prietenia lui cu familia Huber data din perioada când lucrase la Basel după ce terminase studiile universitare.

— *Ja. Wär isch am Telephon?*

— *Do isch dr' Paul Mayer. Chasch du di no a mi erinnere?*

— *Natürlig, Paul, hisch du în Züri?*

— *Nai. I telephonier vo Amerika. Los, isch dr' Ulrich de?*

Urmă o lungă pauză.

— *I bi nit sicher, wart an Augeblick. I gang go luege.*

Când ea spuse că se duce să vadă dacă soţul este acasă – într-o zi de duminică, seara, când toată lumea în Elveţia era acasă, Mayer îşi dădu seama că fusese prevenită.

Avusese dreptate. Când Heidi Huber se întoarse, îi spuse că soţul ei trebuie să fi plecat, poate într-o plimbare până la restaurant să bea un pahar de vin. Voia să-i lase un mesaj?

— Nu, răspunse el.

Paul Mayer întrerupse convorbirea cât putu el de politicos şi formă alt număr, de data asta al preşedintelui lui Deutsche Bank din Frankfurt, cea mai puternică instituţie financiară europeană. De data asta răspunse fata în casă. Ea spuse că acesta nu era acasă şi că tocmai plecase într-o scurtă excursie în afara oraşului. Mayer o crezu. Probabil că chiar în acea clipă el se afla într-un avion al Lufthansa sau al liniilor aeriene elveţiene, cu destinaţia Zürich.

Încercă apoi la Luxembourg. De data aceasta, îl găsi pe cel pe care îl căuta, respectiv pe preşedintele lui Kredietbank. Îi puse întrebarea foarte deschis.

— Eşti invitat să participi la o întâlnire la Zürich mâine-dimineaţă?

— Da.

— Te duci?

— Nu.

— Poţi să-mi spui în legătură cu ce este această întâlnire?

— Este strict confidenţial, Paul.

— Banca Naţională a Elveţiei încearcă o linie de credit de mari proporţii pentru Mexic şi Venezuela? întrebă Mayer.

— Deci, ai aflat? veni răspunsul luxemburghezului.

— De ce s-ar expune orice bancă europeană unui asemenea risc venind din partea Americii Latine când ştii ce probleme au deja băncile americane din această cauză?

— Ei, pentru că noi o să cerem garanţii.

— Am crezut că era vorba de împrumuturi normale, fără garanţii.

— Nici vorbă, Paul. Noi, europenii, nu suntem atât de proşti, ştii doar. Aceste credite vor fi garantate integral. Cu petrolul mexican şi venezuelean.

— Dar guvernele acestor ţări au refuzat întotdeauna să discute acest lucru.

— Nu şi de data asta, veni răspunsul.

— Atunci de ce Kredietbank nu va participa?

— Pentru că noi, luxemburghezii, n-avem intenţia să ne asociem la un astfel de atac financiar evident împotriva Americii. Pentru că, de fapt, aşa stau lucrurile, zise bancherul din Luxembourg.

— André, spuse Paul Mayer, nici nu ştii cât de mult îţi apreciez sinceritatea. Te asigur că nu voi relata nimănui conţinutul acestei convorbiri. Dar te asigur, în acelaşi timp, că, atunci când toată tevatura asta va trece, câţiva oameni din acest oraş vor şti ce poziţie aţi avut tu şi Luxembourgul în această problemă.

Paul Mayer închise şi coborî din nou. Sally Brown nu mai era aşezată pe canapea în camera lui de zi ci, dimpotrivă, îşi punea pardesiul.

— Deci, ţi s-a făcut foame, spuse Mayer.

— Nu. Aş vrea să renunţ la această gustare, zise ea. Se potriveşte ce-ai aflat cu ce ţi-am spus eu? întrebă ea.

— Da, se potriveşte. Ai avut dreptate. În toate cazurile.

— De asta trebuie să plec. Mă gândesc să iau trenul care face naveta la New York şi voi scrie articolul acolo.

— Nu mai poate să aştepte o zi?

— Îmi ia o zi să-l compun. Ce scriu eu e dinamită curată şi, înainte de a-l publica, editorii o să vrea să verifice fiecare informaţie cât de mică.

— Deci, o să apară marţi?

— Da. Dacă ei cred ce le spun azi, când ajung la New York, şi atrag atenţia tuturor asupra acestei probleme mâine-dimineaţă.

— Tot ce am discutat aici nu este destinat publicităţii. Sunt convins că-ţi dai seama de acest lucru, spuse Mayer a cărui voce devenise acum metalică.

— Îmi dau seama, zise ea, pe un ton la fel de tăios.

— Ştii că ai putea să faci mari deservicii cu acest articol.

— Dacă nu-l scriem noi, o face *Times* sau *The Post*. Şi, sunt convinsă că ar putea să o facă într-un mod mai puţin favorabil instituţiilor financiare din această ţară. Nu uita că noi, cei de la *The Wall Street Journal*, suntem cu toţii de partea voastră, domnule Mayer.

O conduse la uşă.

— Deci, te duci la San Francisco la întâlnirea aceea, afirmă ea, întorcându-se spre el după ce ieşise pe uşă.

— Da, şi cred că şi tu vei face la fel, fără îndoială.

— Sigur. Întâlnirea o să aibă loc la bancă?

— Da, dar probabil că n-o să vă lase să intraţi nici în clădire.

— Nu-i nimic. Găsim noi o cale, spuse ea, după care adăugă: De obicei, stau la hotelul Fairmont. O să fiu acolo mâine-seară târziu. Dacă ai timp să bei ceva, sună-mă.

— Sigur, zise Mayer, apoi îşi aminti de Azar Shahani şi adăugă: Dacă reuşesc.

Înainte de a pleca, Sally Brown mai spuse:

— Apropo. În ziarele de azi a mai fost un articolaş. Banca Naţională a Elveţiei, care pare să fie subiectul nostru de discuţie preferat în dimineaţa asta, a mai făcut ceva: a contramandat semnarea unui aranjament

privind un împrumut consorţial în valoare de două miliarde destinat Uniunii Sovietice. Ar putea să fie vreo legătură între acest fapt şi celelalte probleme?

— Nu-mi dau seama acum, răspunse Mayer.

Apoi Sally plecă.

*

Paul Mayer petrecu următoarele cinci ore vorbind la telefon şi încercând să găsească diferite persoane şi să le avertizeze în legătură cu ceea ce urma să se întâmple, căutând să obţină eventuale acorduri standby în cazul în care vor deveni necesare.

Se părea însă că nimeni nu era acasă. Şi, ceea ce era mai rău, se părea că nici la Washington nu mai rămăsese nimeni, deoarece era perioada interimatului. Preşedintele, care mai deţinea această funcţie doar două săptămâni, plecase şi se afla la ferma sa din California, făcând pregătirile finale pentru crearea Bibliotecii Reagan în campusul universitar Stanford şi primindu-i pe grangurii din California care urmau să finanţeze cea mai mare parte din costurile acesteia. Toţi oamenii preşedintelui se întorseseră acasă la ei în Dallas, Oakland şi Los Angeles şi îşi căutau slujbe. Iar Congresul, care nu-şi putea asuma nicio responsabilitate, nu era în sesiune. La Washington nu rămăseseră decât birocraţii.

În după-amiaza aceea de duminică, Paul Mayer îi contactă pe trei dintre cei mai importanţi birocraţi în vederea unei scurte călătorii la San Francisco: pe cei trei oameni care răspundeau de sistemul bancar american: Robert Reston, preşedintele Comitetului Rezervelor Federale, Roger Wells, omul care conducea Corporaţia pentru Asigurarea Depozitelor Federale, şi Charles Thayer, Controlorul Monedei.

Toţi fură de acord să ia a doua zi cursa liniilor United care pleca zilnic de la aeroportul Dulles spre Coasta de Vest în jurul orei cinci după-amiază. Întâlnirea cu mexicanii, venezuelenii şi brazilienii era programată să înceapă la ora nouă în dimineaţa zilei următoare, zi ce se putea dovedi deosebit de critică

pentru istoria financiară a Statelor Unite: marţi, 10 ianuarie 1989.

Al patrulea om, ministrul de finanţe, pe care Mayer îl găsise în cele din urmă la Houston, unde, se zvonea, că urma să devină, la începutul lunii februarie, preşedintele celei mai mari bănci din acel oraş, refuzase să participe la întâlnire, spunând că totul era o cacealma. Îl avertiză pe Mayer că, ducându-se la San Francisco, preşedintele Comitetului Rezervelor Federale – iar ministrul ştia că Mayer era consultant al acestui comitet şi, în special, al preşedintelui acestuia – ar mări credibilitatea zvonurilor în sensul că se întâmpla într-adevăr ceva grav. El, ministrul finanţelor (cel puţin, pentru încă două săptămâni), nu voia să fie părtaş la aşa ceva. În ultimii patru ani, mexicanii îi dăduseră lui – principalul responsabil pentru finanţele ţării – asigurări că în niciun caz nu se vor orienta spre această opţiune de a se declara în imposibilitate să-şi achite obligaţiile financiare.

— Ţii minte ce panică a fost la începutul anului 1986? îl întrebă el pe Mayer. Preţul petrolului – am în vedere preţul curent – al zilei, scăzuse la zece dolari barilul. Îţi aminteşti?

Mayer spuse că într-adevăr îşi amintea.

— Şi toată lumea spunea că în vara aceea mexicanii vor fi la pământ din punct de vedere financiar şi că nu vor avea altceva de făcut decât să se declare în imposibilitate de a-şi plăti datoriile.

Mayer îşi amintea şi de asta.

— Ei bine, au făcut ei acest lucru? Sigur că nu! Şi nu o vor face nici de data aceasta.

Cu aceste cuvinte, ministrul de finanţe, al cărui mandat expira peste puţin timp, închise telefonul.

Apoi, în duminica aceea de 8 ianuarie, veni rândul lui Paul Mayer să primească un telefon, lucru care se întâmplă în jurul orei cinci. Îi suna unul dintre colegii lui de la Centrul de Studii Strategice şi Internaţionale al Universităţii Georgetown, grup de gândire din care făceau parte cu toţii de la Kissinger, Brzezinski, Schlesinger până la doamna Kirkpatrik. La telefon era Sergio Dobrovsky, recunoscut în general ca fiind cel mai mare expert american în probleme de terorism.

De fiecare dată când era deturnat un avion, în mod automat Dobrovsky apărea la televizor fiind intervievat de toţi reporterii, începând cu Ted Koppel de la ABC şi terminând cu MacNeil sau Lehrer de la PBS.

— M-am întors ieri din Israel, începu Dobrovsky, şi oamenii de acolo mi-au spus câteva lucruri care s-ar putea să aibă sau nu legătură cu problemele de care te ocupi tu.

În clipa aceea Mayer îşi aminti ceva ce uitase până atunci.

— Sergio, scuză-mă. Ai lăsat un mesaj înainte de Crăciun şi acum îmi dau seama că nu te-am sunat. Am plecat la Londra în ziua aceea.

— Nu-ţi face probleme. Înţeleg. Deci, la Tel Aviv am aflat următoarele: se pare că teroristul Carlos, îţi aminteşti de el, nu, Paul?

— Sigur.

— Ei bine, a fost văzut la Beirut săptămâna trecută în compania lui Abu Nidal.

Dobrovsky era aproape sigur că nu trebuia să-l întrebe pe Mayer dacă ştia cine era acesta.

— Recrutau oameni, ceea ce nu este un lucru neobişnuit. Neobişnuit este faptul că, de data asta, s-ar putea, subliniez, s-ar putea ca ţinta să fie în Statele Unite. Spun acest lucru pentru că ei căutau ca cel puţin unul dintre oamenii recrutaţi să vorbească excelent engleza, de preferat cu accent american.

— De unde ştiu israelienii acest lucru?

— Au informatori în toate taberele de refugiaţi palestinieni.

— Dar în ce măsură ar putea asta să mă privească direct pe mine, Sergio? întrebă apoi Mayer.

— Dă-mi voie să-ţi explic. Israelienii au aflat că în spatele acestei recrutări se află bani venezueleni. De aceea e implicat Carlos. Israelienii au încercat apoi să-şi explice de ce. Şi, deşi ar putea să ţi se pară absurd, Paul, ei s-au gândit că Venezuela, care azi se află într-o situaţie financiară foarte dificilă, din cauza preţului petrolului care începe din nou să scadă, s-ar putea să încerce să destabilizeze sistemul financiar american şi, într-un fel, ca rezultat al acestei manevre

să scape de povara pe care o reprezintă plata datoriei. Israelienii s-au gândit, de asemenea, că aici s-ar putea să fie şi mâna ruşilor. Ce-ar putea fi mai important pentru ruşi, m-au întrebat ei, decât să încurajeze *orice acţiune* care ar putea să pună la pământ sistemul bancar american?

— Tot nu înţeleg unde baţi, Sergio.

— Ei bine, mai direct spus, israelienii au formulat următoarea ipoteză: ce s-ar întâmpla dacă în cadrul unei acţiuni coordonate a unor naţiuni din America Latină şi a ruşilor, urmărind, cum am spus, destabilizarea sistemului financiar american, ei ar face ceva care ar putea să pună la pământ sistemul bancar american?

— Te gândeşti la o operaţiune teroristă? întrebă Mayer.

— Exact. Cum ar proceda?

— Să fiu al naibii dacă ştiu, Sergio, răspunse Mayer.

— Şi israelienii erau derutaţi, spuse Dobrovsky. Îl cunoşti pe colegul meu Robert Kupperman de la CSIS?

— L-am cunoscut.

— El a scris o broşurică intitulată *Punctele vulnerabile ascunse ale Americii.* De asta te-am sunat luna trecută. Voiam să ştiu ce părere ai despre ea. Se referă la o serie de reţele, vreau să spun reţele de importanţă strategică, reţele care ar putea fi scoase din funcţiune prin câteva acţiuni teroriste, paralizând astfel sectoare importante ale acestei ţări. Teza lui este cel mai bine exemplificată prin ce s-ar putea întâmpla reţelelor de furnizare a energiei electrice. Dacă îţi aminteşti, în 1965 şi în 1977, la New York şi într-o parte din zona de nord-est, sistemul electric a căzut, a fost un accident, şi zona cel mai dens populată din Statele Unite a fost, pur şi simplu, paralizată pentru douăzeci şi patru de ore. Kupperman susţine că, dacă centre importante de producere a electricităţii din New York, Chicago, California şi din alte părţi ar fi atacate în mod deliberat şi sistematic, blocarea activităţii care ar surveni n-ar putea fi înlăturată într-o

singură zi şi, probabil, nici măcar după o săptămână sau o lună. Ar fi un dezastru naţional.

În timp ce Mayer asculta, se uită la ceas.

— Sergio, te urmăresc, înţeleg, dar…

— Ştii clădirea aceea din New York de pe strada Water unde se află toate instalaţiile pentru teleprocesare?

— Da, am auzit de ea.

— Acolo sunt instalate computerele care prelucrează datele pentru cele patru reţele electronice de transfer de fonduri. După cum ştii, aceste reţele leagă între ele toate băncile din Statele Unite şi băncile americane cu băncile din lumea întreagă cu care lucrează ele. Am fost înăuntru… Volumul instalaţiilor este impresionant. Ceea ce este însă mai impresionant, Paul, este că numai computerele din clădirea aceea procesează la fiecare două sau patru ore date echivalând cu bugetul federal! Ele mânuiesc mii de miliarde în fiecare săptămână! Poţi să-ţi imaginezi ce s-ar întâmpla dacă cineva ar arunca în aer locul acela? Dă-mi voie să-ţi citesc concluzia lui Kupperman: „Băncile americane sunt cele mai vulnerabile nu din cauza împrumuturilor acordate naţiunilor latino-americane şi pe care acestea nu le restituie, ci, mai degrabă, din cauza modului cum se desfăşoară afacerile prin aceste reţele pe care aceste instituţii şi cei care investesc în ele le consideră ca fiind sigure”. Kupperman spune în cea mai limpede engleză: „Aruncaţi în aer strada Water şi puteţi opri *timp de două luni* sistemul bancar american şi o mare parte din cel mondial”.

Acum Mayer asculta cu foarte mare atenţie.

— Sunt două posibilităţi: un plan terorist care să urmărească paralizarea *fizică* a sistemului nostru, continuă Dobrovsky. Cealaltă ar fi un act terorist care să provoace daune psihologice enorme cu aproximativ aceleaşi rezultate.

— Şi care ar fi ţinta?

— L-ar putea viza pe succesorul lui Paul Volcker la conducerea Comitetului Federal.

— Vrei să spui pe Robert Reston, îl întrerupse Mayer.

— Exact.

— Sergio, pare *cam* exagerat.

— Da? Adevărat? Păi, am auzit de multe ori spunându-se că preşedintele Comitetului Federal este considerat de mulţi ca fiind al doilea din lume în ce priveşte puterea. Cel puţin, aşa se spunea despre Paul Volcker. Şi, am verificat ceva. Preşedintele acestui comitet nu are un serviciu secret de protecţie.

— La ce-ar folosi să fie omorât?

— Într-un moment de criză financiară? N-ar face decât să încline şi mai mult balanţa. Şi să transforme o criză financiară în panică, minunata panică financiară de modă veche din secolul al nouăsprezecelea. La asta foloseşte!

— Bine, Sergio, şi ce vrei să fac eu?

— Am auzit că ai devenit consilierul celui care i-a urmat lui Paul Volcker în funcţie…

— Bob Reston… îl întrerupse Mayer din nou pe interlocutorul său.

— Te rog, spune-i ce ţi-am spus.

— De ce nu-l suni tu, personal?

— Pentru că s-ar putea să treacă zile întregi înainte ca el să aibă timp să mă cheme. Iar aici este vorba de ceva foarte urgent.

— Spune, Sergio.

— Israelienii tocmai au stabilit că doi tineri potenţiali terorişti au dispărut din Beirut cu două zile în urmă. Ei cred că aceştia s-ar putea să fie în drum spre Statele Unite, probabil spre Washington. M-au informat acum o jumătate de oră. De asta îţi telefonez acum.

— Îţi mulţumesc, Sergio. Am să-i transmit lui Reston ce mi-ai spus. Dar n-ar trebui ca FBI-ul sau cine are în grijă aceste lucruri să fie informaţi?

— Israelienii au şi făcut asta şi o să controlez şi eu. Mai e şi altceva, adaugă Dobrovsky. În timp ce eram în Israel, Mossadul, ca orice serviciu secret din Occident, a fost informat de Interpol că un membru extrem de periculos al Facţiunii Armata Roşie din Germania Occidentală este în mişcare. Se crede că omul este folosit atât de Abu Nidal, cât şi de Carlos pentru a „conduce” unele dintre operaţiunile lor. S-ar

putea ca şi el să aibă aceeaşi direcţie. Deci, spune-i prietenului tău Reston să fie foarte atent o săptămână sau chiar două. Trebuie să evite parcările subterane. Să schimbe ruta pe care circulă de acasă la serviciu, din când în când să controleze dacă în faţa casei lui nu sunt parcate maşini cu aspect ciudat. Trebuie să ştie aceste lucruri.

— În regulă, Sergio. Mă întâlnesc cu Reston mâine-seară şi o să-i transmit tot ce mi-ai spus. Mulţumesc.

După ce închise, Paul Mayer se gândi la ceea ce i se spusese în urmă cu treizeci de secunde. Unii ziceau că Sergio Dobrovsky era un tip nervos, care acţiona mânat de impuls. Probabil că asta se datora muncii lui. O să-i spună cu siguranţă lui Reston în avion despre asta. Dar dacă era adevărat ceea ce spusese despre cei doi arabi terorişti şi conducătorul lor german şi dacă ei se aflau într-adevăr la Washington DC, asta era în mod categoric problema FBI- ului, nu a lor.

Apoi Paul începu să se gândească la lucruri mai urgente.

Grupul terorist la care se referise Sergio Dobrovsky era absolut real şi venise la Washington. Dar nu mai era acolo. Şi nici nu se îndrepta spre New York sau spre clădirea aceea de pe strada Water.

Cei trei bărbaţi se aflau în cursa 87 a liniilor aeriene United cu destinaţia San Francisco, California.

Plecaseră aproape pe neaşteptate. În duminica aceea, după-amiază, la ora două, Joachim Schmidt telefonase la apartamentul tânărului José Martinez, casa conspirativă din Washington unde fuseseră cazaţi cei doi tineri arabi. Îi spusese lui Martinez că cei doi musafiri ai lui trebuie să-şi facă bagajele şi să fie gata de plecare într-o oră. Nu spusese unde.

Dar tânărul José aflase.

Arabul înalt, cel care spusese că-l cheamă Mohammed Obeidat, lăsase în camera de zi geanta de voiaj cu care venise şi se întorsese în dormitorul pus

la dispoziţia lor de José, ca să termine de împachetat. Celălalt arab era încă acolo.

Drumul fiind liber, José, care era nemaipomenit de nervos, se hotărî să arunce o scurtă privire în geantă.

Înăuntru nu erau decât trei obiecte: ceva care arăta ca o carte de rugăciuni în arabă şi două bilete de avion nefolosite.

Amândouă biletele fuseseră cumpărate şi eliberate la Washington DC şi erau pe numele de Selim Aytul şi Ugur Mumçu, nume deloc obişnuite, dar care mai degrabă păreau turceşti decât arabe… dar cine şi-ar fi bătut capul cu astfel de amănunte la ghişeele de control de pe aeroporturile din Statele Unite.

Data şi numărul cursei nu fuseseră completate, dar destinaţia era clară: San Francisco, California.

Şi amândouă biletele erau doar pentru călătoria de ducere!

Tocmai când era pe punctul de a le pune înapoi în geantă, José observă că pe dosul unuia din bilete era ceva scris. O adresă: bulevardul Madrona, numărul 126, Belvedere, California.

Era adresa următoarei case conspirative. Probabil că neamţul fusese acela care o scrisese în eventualitatea că ar putea interveni ceva care să-i despartă. Asta însemna că ei aveau să dispară din viaţa lui şi să devină problema altcuiva.

Neamţul sosise la ora trei fix. La ora trei şi cinci minute el şi cei doi oaspeţi ai lui José plecaseră deja. Arabii plecaseră fără să spună un cuvinţel, ceea ce nu fusese cazul cu germanul.

— Uită toată afacerea, spusese tipul. Pentru totdeauna. Altfel, nu numai tu, dar şi familia ta din Caracas, poate şi mama ta o veţi păţi.

După ce se închisese uşa, tânărul José Martinez se duse la barul său şi scoase afară o sticlă de coniac. Îşi turnă o porţie serioasă într-un pahar de apă şi luă o sorbitură zdravănă. Se simţi ceva mai bine.

Apoi se gândi la ceva care-l făcu să se simtă şi mai bine. De ieri, de când văzuse fotografiile polaroid pe măsuţă, bănuielile lui, că exista o legătură între aceşti asasini arabi, profesorul Paul Mayer şi… unchiul său, deveniseră tot mai puternice. De aceea sunase acasă.

Dar acum nu mai era atât de sigur. La urma urmei, ei se duceau la San Francisco, în timp ce profesorul Mayer era aici, la Washington. Tânărul José Martinez ştia acest lucru, deoarece Mayer avea să ţină seminarul de finanţe internaţionale a doua zi. În semestrul acesta orele de seminar fuseseră schimbate şi el începea la ora patru după-amiază. Intenţiona să vorbească cu profesorul Mayer după aceea, în pofida celor spuse de ticălosul acela de neamţ.

În seara aceea, la ora şapte, tânărul José Martinez se duse la Tombs să ia masa de seară cu câţiva dintre prietenii săi. Dar, spre deosebire ele alte dăţi, nu era binedispus. Evenimentele ciudate petrecute îşi lăsaseră amprenta chiar şi asupra acestui tânăr de douăzeci şi unu de ani. Deci, la ora nouă se ridică şi plecă, iar la ora zece dormea tun, singur în apartamentul său luxos din strada N.

În cealaltă parte a cartierului Georgetown, Paul Mayer hotărâse şi el să se ducă la culcare mai devreme. Avea să fie o săptămână grea: întâi zborul la San Francisco, apoi întâlnirea cu latino-americanii, după care Dumnezeu ştie ce se putea întâmpla. Deci, la puţin timp după ora zece, în seara aceea, luminile în strada Dent, numărul 3514, se stinseră.

Înainte de a adormi, ultimul gând al lui Mayer fu să-l sune pe decanul Krogh de la Şcoala pentru Relaţii Externe, deoarece trebuia să amâne seminarul de a doua zi.

14

Două ore mai târziu, în Elveţia, la Zürich, era deja ora şase dimineaţa… oră la care, de obicei, se scula Ulrich Huber, preşedintele Băncii Naţionale a Elveţiei.

În această dimineaţă, luni 9 ianuarie, el şedea pe locul din spate al limuzinei sale marca Mercedes, care-l purta pe străzile oraşului încă întunecate şi pustii în cea mai mare parte. Şi fierbea încă de furie. Împotriva ruşilor!

Se gândea la *obrăznicia* nemaipomenită a acestor slavi primitivi! Avuseseră *îndrăzneala* să-şi planteze un spion în banca lui şi nu numai în banca lui, ci chiar în *secretariatul* lui. Fără îndoială că o sedusese tipul acela din KGB, de la ambasada lor de la Berna, cel care, potrivit autorităţilor, fugise deja din Elveţia. Chiar şi numai acest gând era dezgustător. Nu că i-ar fi fost milă de ea! Din partea lui, putea să putrezească în închisoare până la sfârşitul secolului.

Ruşii aveau să plătească. Chiar mai mult decât îşi închipuiau. Avuseseră nevoie de împrumutul acela de două miliarde de dolari pe care el fusese de acord cu atâta generozitate să-l aprobe pentru ei. Acum o să aibă şi mai multă nevoie de el. Nu peste mult timp, peste douăzeci şi patru de ore, ei nu vor mai fi în stare să vândă în Europa Occidentală niciun metru cub din gazele lor naturale scumpe. Toţi clienţii lor vor trece imediat pe petrol, care se ieftinise. Şi chiar pe cărbune! În acest caz, de unde să facă rost ruşii de valuta necesară pentru a cumpăra mâncare? În mod sigur, nu de la Banca Naţională a Elveţiei!

Şi nu trecuse decât o lună de când el, personal, le deschisese literalmente uşa, se oferise să le permită să intre în club, în Clubul European sau, în orice caz, în Clubul Europei Centrale. Fusese o greşeală nemaipomenită. Ruşii nu fuseseră niciodată europeni şi nici nu aveau să devină cu adevărat. Ar fi trebuit să nu uite acest lucru. Şi n-ar fi trebuit să dea uitării crezul său de bază: nu trebuie să ai niciodată încredere în comunişti!

În momentul în care ajunse la banca din Börsenstrasse, mintea lui Huber trecu imediat la un alt subiect: conturile personale a cinci miniştri, câte doi din Venezuela şi Mexic şi unul din Brazilia.

Banca Naţională a Elveţiei virase în contul fiecăruia zece milioane de dolari. Acest lucru îl ceruse ministrul venezuelean al petrolului, onctuosul Roberto Martinez. Iar el fusese de acord să le dea o asemenea sumă: să deschidă o linie de credit, negarantat, pentru el, pentru fratele lui şi pentru ceilalţi trei miniştri din Mexic şi Brazilia, adică, în total, cincizeci de milioane de dolari. Dar aceste cinci linii de credit puteau fi folosite doar ca garanţie pentru cele cinci conturi de investiţii deschise simultan pentru cei cinci latino-americani, nefiind permisă retragerea de bani lichizi. Nimeni nu putea să dea bir cu fugiţii înainte de a-şi face treaba. Şi nu exista niciun risc! Dacă latino-americanii îşi făceau treaba, iar acum n-avea niciun dubiu că ei vor face acest lucru la San Francisco a doua zi, atunci cele zece milioane ale lor vor deveni douăzeci de milioane şi poate chiar patruzeci de milioane de dolari… şi asta, probabil în mai puţin de o săptămână! În momentul în care operaţiunea avea să fie încheiată, Banca Naţională a Elveţiei avea să-şi ia înapoi cele zece milioane de dolari pe care le avansase fiecăruia dintre aceşti latino-americani. Era treaba lor ce făceau cu profiturile care rămâneau în conturile lor.

Totul funcţiona conform planului. Deocamdată, jumătate din aceste fonduri fusese folosită ca garanţii pentru trei tipuri de tranzacţii la preţul fix actual: cumpărarea de metale preţioase, respectiv aur şi argint, şi achiziţionarea masivă de poziţii nedeţinute atât pe piaţa dolarului, cât şi a petrolului din SUA în speranţa obţinerii de profituri, dacă preţurile celor două articole vor scădea.

Banca Naţională a Elveţiei achiziţionase poziţii enorme şi „dusese în spate”, de fapt, conturile latino-americane tot timpul. Ea începuse aceste operaţiuni săptămâna trecută, apoi se oprise.

Acum, în această luni, 9 ianuarie, avea să reia procesul. Dar azi se adăuga un element nou. Începeau

să vândă acţiuni, limitându-şi operaţiunea, de fapt, la cele treizeci de acţiuni de la care se porneşte în realizarea mediei indicelui industrial Dow Jones: IBM, General Motors, General Electric, du Pont, Exxon… cele mai bine cotate dintre toate acţiunile americane. De ce tocmai acestea? Deoarece cele mai multe dintre ele figurau la bursa din Zürich, ceea ce însemna că Banca Naţională a Elveţiei putea să înceapă să-şi consolideze poziţia – pentru ea şi pentru conturile celor cinci miniştri latino-americani – cu şase ore înainte ca bursele din New York să fi apucat măcar să deschidă. Zürichul mai avea un avantaj: regulile cu privire la vânzările de bunuri nedeţinute, aplicate la Borse din acel oraş, erau diferite de cele din New York.

O vânzare de bunuri nedeţinute se numea la Zürich *Leerverkauf*, adică o „vânzare goală”, adică vindeai ceva ce nu aveai încă, urmând să livrezi acest ceva ulterior, în speranţa că puteai să vinzi cu anticipaţie acţiuni ale IBM la o sută cincizeci de dolari azi, contând pe faptul că înainte de a trebui să le livrezi la Zürich, o lună mai târziu, o să-ţi poţi onora oferta cumpărând acţiunea doar cu o sută de dolari, câştigul realizat în cursul acestui proces fiind de cincizeci de dolari pe acţiune şi aceasta într-un timp foarte scurt. La Zürich nu trebuia să aştepţi un „semnal” pentru a te angaja într-un *Leerverkauf*, aşa cum se proceda la New York. Această regulă fusese stabilită la New York pentru a preîntâmpina sau, cel puţin, pentru a atenua orice prăbuşire potenţială a bursei: preţul ultimei acţiuni vândute trebuia să reflecte preţul adjudecat şi înregistrat înainte de a se începe vânzarea de acţiuni nedeţinute. Aceasta însemna că nu era posibil ca piaţa să fie inundată de un val de astfel de acţiuni.

Asta nu însemna că Banca Naţională a Elveţiei nu intenţiona să continue să facă astfel de operaţiuni la New York în momentul în care se deschidea bursa. S-ar fi putut să fie mai greu, dar curtierii fuseseră instruiţi să vândă cât puteau de mult fără să facă mare vâlvă. Iar la New York urmau să cumpere nu numai acţiuni ale companiilor care figurau pe lista Dow

Jones, fiind avute în vedere, în plus, Banca Americii, bineînţeles, Citibank, Manufacturers Hanover, Chase, Chemical şi Bankers Trust. De ce fuseseră incluse aceste companii? Pentru că acestea erau cele şase bănci care acordaseră împrumuturi Mexicului, Venezuelei şi Braziliei, şi aveau cele mai multe împrumuturi, nerecuperate încă, pentru energie în Statele Unite. Acestea erau totodată bănci care, pentru a finanţa împrumuturile respective, depindeau cel mai mult de depozitele uriaşe din alte ţări – din Europa şi Japonia.

Prin urmare, erau, ca să folosim o expresie a unui profesor de la Centrul de Studii Strategice Internaţionale, un „vânat uşor", ca raţele când clocesc, iar acum se deschisese sezonul.

Lucru cu totul neobişnuit, un sfert de oră mai târziu, Huber îi convocă în biroul său pe şefii curtierilor de la banca sa şi le dădu instrucţiuni speciale în legătură cu operaţiunile pe care urmau să le facă şi între ce limite.

Când le expuse, pe rând, aceste marje, oamenii ridicară surprinşi din sprâncene, marjele fiind fără precedent. Huber nu vorbea de zeci de milioane, ci de *sute* de milioane, pentru fiecare dintre ei. Banca urma să-şi asume nişte riscuri enorme.

Apoi Huber veni cu câteva completări la instrucţiunile lui care mai atenuară surprinderea asistenţei. Banca nu-şi asuma riscul respectiv decât pentru un timp foarte scurt. Huber voia ca toate aceste vânzări de valori nedeţinute – fie că era vorba de petrol, dolari sau acţiuni ale IBM-ului – să fie acoperite, adică recumpărate patruzeci şi opt de ore mai târziu.

Vinzi valori nedeţinute luni şi le recumperi miercuri.

În cele din urmă, dădu instrucţiuni agenţilor care făceau operaţiuni cu obligaţiuni. Aceştia urmau să înceapă imediat lichidarea obligaţiunilor în dolari: atât a celor de stat, cât şi a celor emise de corporaţiile din SUA, precum şi a tuturor obligaţiunilor în eurodolari, fie că era vorba de obligaţiuni directe,

convertibile sau obligaţiuni cu cupon zero. Ele urmau să fie vândute la bursă, iar numerarul realizat în dolari să fie convertit în franci elveţieni. Fără întârziere.

Apoi îi concedie pe curtieri şi agenţii de bursă. În scurt timp în sala lui de conferinţe avea să se adune un grup mai prestigios de bancheri.

La ora nouă fără un sfert aceştia începură să sosească în faţa Băncii Naţionale a Elveţiei din Börsenstrasse, monument din marmură şi granit închinat avariţiei. Cei veniţi erau oameni care conduceau băncile ce controlau Europa Centrală. Primii sosiţi fură ceilalţi trei care conduceau Elveţia: preşedintele Corporaţiei Elveţiene a Băncilor, al Uniunii Bancare Elveţiene şi al Băncii Crédit Suisse; apoi, şefii lui Deutsche Bank, Dresdner Bank şi Commerzbank, cele trei mari bănci din Germania Occidentală; în cele din urmă, preşedinţii celor două bănci care conduceau Olanda şi Austria – Amsterdam-Rotterdam Bank şi Creditanstaltbank din Viena se alăturară celor care îşi ocupaseră locurile în jurul mesei de stejar.

În mod inexplicabil, Luxemburgul nu dăduse curs invitaţiei.

La ora nouă fix, aşa cum fusese anunţat, Ulrich Huber începu şedinţa şi, ca de obicei, intră direct în subiect.

— Este în interesul fiecăreia dintre ţările europene ca noi să asigurăm aprovizionarea pe termen lung cu energie ieftină. Niciuna dintre ţările noastre nu are resurse interne de petrol. Depindem întru totul de importuri. În anii 1970 continentul nostru a fost adus de două ori pe marginea prăpastiei ca urmare a unor creşteri masive ale preţurilor impuse de furnizorii noştri din Orientul Apropiat. În acest deceniu am avut un răgaz. Motivul pentru care v-am rugat să veniţi astăzi este de a ne asigura nu numai că această perioadă de răgaz va continua, dar şi pentru ca cel puţin în următorii doi ani să putem avea un preţ maxim *garantat* de doisprezece dolari barilul. Tot ce trebuie să facem este să ne schimbăm furnizorii: să trecem de la cei din Orientul Mijlociu şi Libia la

America Latină: respectiv Mexic şi Venezuela. Aprovizionarea sigură cu energie ieftină a ţărilor noastre de aici, din Europa Centrală, ne-ar permite să ne planificăm în mod ordonat viitorul economic, să accelerăm considerabil creşterea economică şi să putem concura din nou în mod eficient pe pieţele mondiale. În acest deceniu restul lumii şi-a bătut joc de noi numind „eurosclerozǎ" starea în care ne aflăm. Acest lucru nu mai trebuie să se întâmple. Ultimul deceniu al acestui secol va fi din nou deceniul Europei.

Care este *qui pro quo*-ul acestui aranjament pe termen lung la acest preţ? Foarte simplu: un acord privind un credit-punte iniţial de cincisprezece miliarde de dolari pentru Mexic şi Venezuela.

Încăperea în care se aşternuse o tăcere de moarte începu să se agite.

— Ştiu exact ce gândiţi, domnilor. Vă întrebaţi de ce trebuie să ne implicăm noi, europenii, în America Latină care s-a dovedit un cimitir financiar pentru băncile americane. Dintr-un punct de vedere strict bancar şi doar pentru un singur motiv: ni se vor acorda garanţii! În contrast cu împrumuturile acordate de americani, acestea nu vor fi împrumuturi comerciale negarantate în sens clasic. În esenţă, ele vor fi împrumuturi comerciale garantate integral cu petrol. Până acum nu s-a făcut niciodată acest lucru. Ce părere aveţi, domnilor? Înainte de a-mi răspunde, trebuie să vă mai spun un lucru: Am nevoie de un angajament din partea dumneavoastră astăzi. Altfel…

În încăpere se făcu din nou o tăcere desăvârşită.

Deşi întrebarea „Ce părere aveţi?" fusese adresată întregului grup de bancheri, toată lumea ştia că primul care urma să răspundă era *Herr Generaldirektor Doktor* Lothar Eisenstadt, preşedintele lui Deutsche Bank, cea mai mare bancă din Germania şi cea mai bună din Europa. El era *primus inter pares* al grupului. În acest an, 1989, fusese uitat faptul că banca lui finanţase complexul militar-industrial al celui de-al Treilea Reich – I.G. Farben, Krupp şi Messerschmidt. Poziţia lui se baza pe fapte recente: aşa cum funcţiona Germania Occidentală, aşa avea să

funcţioneze şi Europa Centrală. Şi în 1989 Deutsche Bank era cea care poruncea în Germania.

Răspunsul lui fu scurt, dar sub formă de întrebare:

— *Warum so dringend?* De ce atâta grabă?

Răspunsul lui Ulrich Huber fu la fel de scurt, dar cu siguranţă, direct. El explică ce urma să se întâmple a doua zi la San Francisco. Explicaţia se încheie cu cuvintele „încetarea plăţilor".

Fură cuvintele care, mai mult ca oricare altele, umplură de groază inimile bancherilor.

Şi, după ce Huber le rostise, aproape vedeai cum ceilalţi bancheri din încăpere calculau riscurile financiare ale acestui împrumut acordat Mexicului, Braziliei şi Venezuelei, deoarece ştiau că riscurile la care erau expuşi în aceste ţări erau legate de riscurile băncilor americane. Incapacitatea de a restitui împrumuturile americane însemna automat incapacitatea de a li se restitui împrumuturile acordate de ei, anterior, Americii Latine. Dar ei mai ştiau şi că, după ce situaţia se liniştea, lucrurile puteau fi aranjate pe bază unilaterală, fără ca americanii să fie amestecaţi sau măcar informaţi.

De fapt, nu conta prea mult. Cu excepţia Braziliei, riscul financiar la care erau expuse băncile din Europa în America Latină, în comparaţie cu cele americane, era neînsemnat, deoarece mai întâi se asiguraseră împotriva unor eventuale pierderi la împrumuturile fără garanţii.

Cel care conducea Deutsche Bank întrebă cum stăteau lucrurile cu Brazilia.

Ulrich Huber avea răspunsul pregătit. Venezuela va primi un împrumut garantat de cincisprezece miliarde de dolari din care va împrumuta o treime Braziliei. Acesta nu era un lucru nou. Ei procedaseră la fel cu Argentina la începutul anilor 1980, deşi atunci îşi pasaseră unii altora bani americani.

Răspunsul îl mulţumi pe reprezentantul lui Deutsche Bank.

— Contează pe mine, spuse el.

După aceea totul merse uşor. Toată lumea căzu de acord. Apoi începură să discute amănuntele. Cât de mult din cele cincisprezece miliarde de dolari vor fi

credite-comerciale; cât vor reprezenta creditele interbancare, cât de siguri pot fi că americanii nu le vor confisca garanţiile.

— Nu cred că e posibil să invadeze Mexicul, nu? răspunse Huber la această ultimă întrebare. Şi nici n-o să îndrăznească să confişte în largul mării încărcătura tancurilor petroliere aparţinând companiilor *noastre*.

Se ridică apoi problema dobânzilor. Toţi voiau rate variabile ale dobânzii şi insistară ca acestea să fie cu un procent mai mare decât LIBOR-ul, adică rata dobânzii la care principalele bănci din Londra îşi oferă reciproc împrumuturile.

Discuţiile cele mai mari fură în legătură cu preţul petrolului, garanţia lor la acest împrumut. Se conveni ca noul preţ de referinţă al petrolului brut mexican să fie de doisprezece dolari barilul, iar indicele de indexare să fie corelat cu rata inflaţiei din Europa Centrală. Huber sugeră să se folosească preţul deflaţionist pe baza căruia OECD calculase PIB-ul pentru Germania Occidentală, şi toată lumea fu de acord.

De ce doisprezece dolari barilul? fu altă întrebare. Pentru că era destul de scăzut ca să constituie un stimulent nemaipomenit pentru economia europeană… şi, pe parcurs, să contribuie considerabil la creşterea averilor celor mai importanţi clienţi industriali ai bancherilor din încăperea aceea. Şi ar fi adus suficiente venituri Mexicului şi Venezuelei ca să poată supravieţui – acum, că vor avea asigurată pentru mulţi ani o piaţă pentru producţia lor totală de trei milioane şi jumătate de barili pe zi. Unul dintre bărbaţii din încăpere întrebă cum era posibil acest lucru acum, când de ani de zile li se spusese că Mexicul şi Venezuela abia dacă puteau să supravieţuiască chiar şi cu douăzeci de dolari barilul? Huber avea un răspuns şi la această întrebare. Deoarece Mexicul şi Venezuela scăpaseră de povara vechii datorii: nu mai plăteau dobânzi, nu mai plăteau datoria de miliarde de dolari pe care o aveau mai ales la americani. Dar Brazilia? întrebase altcineva. Răspuns: şi ţara aceea va scăpa de costul serviciilor la datoria ei de o sută douăzeci de miliarde de dolari *şi*,

la fel ca Europa, va beneficia de energie la preţuri mult mai mici. La fel ca Europa Centrală, Brazilia trebuia să importe o mare parte din petrolul ei. Ea va putea, de asemenea, să importe petrol cu doisprezece dolari barilul, din moment ce noul preţ de referinţă pe care-l stabileau acum la Zürich avea să servească drept referinţă pentru *tot* ţiţeiul, indiferent dacă provenea din Arabia Saudită, Nigeria sau Libia. Preţurile pentru ţiţei de toate densităţile, din toate sursele, vor scădea inevitabil la acelaşi nivel şi vor rămâne staţionare.

În final, căzură de acord că Banca Naţională a Elveţiei va fi cea care va dirija aceste operaţiuni, iar preşedintele acesteia, Ulrich Huber, îi va reprezenta în relaţiile cu debitorii. El fusese, de asemenea, numit purtător de cuvânt în relaţiile cu americanii.

Urmă apoi elaborarea amănunţită a proiectelor de acord cu latino-americanii privind împrumuturile. Dejunul fu servit în sala de conferinţe. Era aproape de cinci după-amiază, ora Europei Centrale, când fiecare bancher prezent semnă un acord de principiu, care în toate cazurile urma să fie supus aprobării consiliului de administraţie al băncilor respective, de a se împrumuta Venezuelei şi Mexicului cincisprezece miliarde de dolari. La ora şase fix Huber ridică şedinţa. O jumătate de oră mai târziu trimitea un telex foarte lung miniştrilor de finanţe din Mexic şi Venezuela în care îi informa că ajunseseră la o înţelegere şi le prezenta cu foarte multă precizie condiţiile acesteia.

După o oră Huber primi telexuri din Mexico City şi Caracas. În ambele cazuri condiţiile erau acceptate *in toto*.

Până când germanii se întoarseră la băncile lor din Frankfurt, iar olandezii la banca lor din Amsterdam, şi cei care conduceau corporaţia Bancară Elveţiană şi Uniunea Bancară Elveţiană ajunseră la sediile lor situate nu prea departe de clădirea Băncii Naţionale a Elveţiei, în acea zi de luni, 9 ianuarie 1989, era prea târziu să *se facă* totuşi ceva pornind de la informaţiile uluitoare pe care le primiseră în timpul zilei, deoarece Ulrich îi sechestrase, pur şi simplu, în sala de

conferinţe timp de nouă ore. Bursele, începând cu cele din Zürich şi terminând cu cele din New York, erau sau închise, sau pe punctul de a se închide. Filialele de la Londra ale băncilor americane, agenţiile de bursă şi băncile de investiţii prin intermediul cărora europenii îşi desfăşurau cele mai multe dintre afacerile lor fuseseră închise demult.

Dar ştiau cu toţii exact ce vor face în momentul în care se vor deschide pieţele financiare a doua zi de dimineaţă. Unul dintre ei ştia totuşi că, mult înainte de acest moment, se va apuca de o treabă foarte serioasă.

Ruşii îşi pierduseră „omul" din interiorul Băncii Naţionale a Elveţiei, respectiv pe Hanni Graber, dar aveau încă destui informatori în cadrul cercurilor bancare vest-europene.

Cel mai important dintre aceştia era unul dintre cei care participaseră la conferinţa de la Zürich, preşedintele lui Creditanstalt Bankverein din Viena. Austria avea „relaţii speciale" cu Uniunea Sovietică chiar din momentul în care ruşii se retrăseseră în 1954, Austria fiind singura ţară care scăpase de ocupaţia sovietică. Rămăseseră însă sfori pe care ruşii le trăgeau cu regularitate. Austriecii îşi dăduseră seama că cel mai bun mijloc ca ruşii să fie mulţumiţi era să întreţină relaţii comerciale cu ei şi să facă tot ce le stătea în puteri ca să finanţeze cu generozitate acest comerţ. Preşedintele lui Creditanstalt Bankverein, cea mai mare bancă din Austria, fusese, logic, omul însărcinat să realizeze aceste aranjamente financiare. Predecesorul acestui preşedinte şi predecesorul predecesorului avuseseră şi ei această responsabilitate şi, în decursul anilor, ajunseseră să cunoască persoanele importante de la Moscova.

Aşa se întâmplase că preşedintele în exerciţiu al Creditanstalt Bankverein ajunsese să-l cunoască pe şeful actual al KGB-ului, Viktor Cebrikov.

De pe vremea imperiului austro-ungar, vienezii sunt cunoscuţi atât pentru lenea lor, ei spun *Schlamperei*, cât şi pentru duplicitatea lor nemaipomenită. Bancherul de la Viena simţise aproape chiar de la început că la Zürich se ivise nu

numai prilejul să facă o mulţime de bani, având în vedere dobânda de unu la sută peste LIBOR la un credit garantat, dar şi posibilitatea să câştige „încrederea” Moscovei. În mintea lui de austriac, ideologia, politica Est-Vest nu avea nicio importanţă. El văzuse doar posibilitatea nemaipomenită de a face un joc dublu şi de a trage foloasele.

În timp ce se afla în avionul său particular care-l ducea spre Viena, preşedintele dăduse deja un telefon acasă la Cebrikov şi o pusese în gardă pe persoana care răspunsese – fusese sau soţia acestuia, sau fata în casă – că va suna din nou la miezul nopţii, după ora Moscovei, şi că era absolut necesar să vorbească cu Cebrikov personal.

La miezul nopţii, când bancherul austriac sună la numărul direct de acasă a lui Viktor Cebrikov, răspunse şeful KGB în persoană. Puţin după miezul nopţii, acesta avea să afle totul.

După ce îi mulţumise din toată inima bancherului austriac şi încheiase convorbirea, Viktor Cebrikov, fără să şovăie măcar o clipă, deşi era foarte târziu, ridică receptorul şi-l sună acasă pe firul particular direct pe preşedintele Mihail Gorbaciov.

Acesta nu dormea încă. Ascultă ce-i spuse Cebrikov, apoi zise:

— Vreau să fii aici în treizeci de minute.

Cebrikov era în culmea fericirii! În sfârşit, îi aveau pe americani la degetul mic!

Cebrikov simţi că ceva nu era în regulă când Gorbaciov nu-i oferi nici de mâncat, nici de băut. Nici măcar ceai!

La ora trei dimineaţa, când ieşi din apartamentul lui Gorbaciov, Viktor Cebrikov era palid şi tulburat. Nu mai jubila. Dimpotrivă.

15

Chiar în clipa în care se deschiseră bursele la New York, în acea zi de marţi, 10 ianuarie 1989, toată lumea îşi dăduse seama că avea să fie o zi rea. S-ar putea ca acelora de la bursă să le placă greutăţile tocmai pentru provocarea pe care o reprezintă ele, dar în dimineaţa aceea, problemele erau, după părerea multora, insurmontabile.

O mulţime de curtieri erau deja nervoşi din ziua anterioară, deoarece erau preocupaţi de cifrele referitoare la situaţia economică ce deveniseră cunoscute în timpul weekendului. Se terminase cu revirimentul economic, îi anunţase *New York Times*. Era o certitudine absolută că în 1989 avea să fie recesiune. Ştirea nu fusese însă o noutate absolută. În adâncul inimii toţi ştiau că prosperitatea din timpul administraţiei Reagan nu avea să dureze *la nesfârşit*. Mersul ascendent al afacerilor se încheia totdeauna şi, de obicei, după trei ani. Actuala perioadă de prosperitate neîntreruptă dura de şase ani şi sfârşitul acesteia se aştepta de mult.

Deci, luni dimineaţa, preţurile la toate acţiunile scăzuseră. Apoi începură zvonurile, ulterior confirmate, că europenii, în special băncile elveţiene, achiziţionau cantităţi uriaşe de acţiuni de bunuri nedeţinute, începând de la cele ale IBM până la cele ale lui Citibank. Acest fapt în sine nu însemna mare lucru, deoarece elveţienii erau cunoscuţi pentru nepriceperea lor cu privire la speculaţiile la bursă, în special la cele din Statele Unite. Totuşi, reuşiră să agite spiritele pe Wall Street, şi la închidere indicele Dow Jones scăzuse cu douăzeci şi şase de puncte. Nu era bine, dar nu era nimic de natură să provoace dureri de cap serioase.

Dar înainte de deschiderea burselor în această dimineaţă de marţi, apăruse un element nou: articolul de pe prima pagină a ziarului *The Wall Street Journal* scris de o anume Sally Brown. Aceasta vorbea de două întâlniri: una care tocmai avusese loc la Zürich şi la care participaseră nouă bănci europene şi

cealaltă, la care urmau să ia parte Banca Americii şi miniştrii petrolului şi finanţelor din Mexic, Venezuela şi Brazilia şi care era programată să înceapă la nouă dimineaţă, ora Pacificului, la San Francisco în ziua aceea. În articol se mai spunea: „America Latină va anunţa că este în imposibilitate de a-şi plăti împrumutul datorat, mai ales băncilor americane, iar băncile europene urmau să intervină şi să ajute aceste ţări să fie solvabile acordându-le noi împrumuturi garantate. Garanţia era reprezentată de petrol."

Agenţia Reuter confirmase această ştire şi adăugase că, în urma înţelegerii de la Zürich, noul preţ de referinţă va fi de doisprezece dolari barilul.

La început oamenii de la burse nu ştiură ce să facă. La urma urmei, în 1985/1986 preţul unui baril de petrol scăzuse de la treizeci şi unu de dolari la zece dolari barilul, înainte să crească din nou. Aproape toată lumea salutase această scădere cu un entuziasm general. Preţuri mai mici la petrol însemnau o inflaţie mai mică, inflaţia mai mică însemna rate ale dobânzii mai mici, iar rate ale dobânzii mai mici însemnau împrumuturi pe termen lung mai mari. Înviorarea acestui domeniu de activitate avusese ca rezultat o înviorare serioasă a pieţei de acţiuni şi făcuse ca indicele Dow Jones să ajungă în 1986 la un nivel fără precedent.

Apoi îşi reconsiderară părerea, lucru pe care-l făcuse şi autorul articolului din *Journal*, care cita declaraţia unui expert în probleme latino-americane, profesorul Robert Lindner de la Şcoala de înalte Studii Internaţionale din cadrul Universităţii John Hopkins. Acesta amintea ce spusese în 1986: „Dacă preţul petrolului *rămâne* mult timp sub douăzeci de dolari barilul, va fi un dezastru". Din fericire, el nu rămăsese, arăta profesorul, şi deci dezastrul nu avusese loc. De ce? Pentru că încă trei ani de prosperitate în Statele Unite făcuseră ca cererea de energie să crească, deci, în pofida faptului că existase un surplus, preţul petrolului se stabilizase. Acum însă, când recesiunea bătea la uşă, te puteai aştepta *simultan* atât la efectele excedentului de petrol, cât şi ale scăderii cererii la acest produs. Preţul petrolului

avea să fie afectat în acelaşi timp de ambii factori: atât de ofertă, cât şi de cerere, ceea ce era o situaţie absolut nouă. Deci, chiar şi *fără* tranzacţia de la Zürich, preţul de doisprezece dolari barilul ar fi fost inevitabil. Iar acum, când Iranul şi Irakul livrau petrol la întreaga capacitate, acel „preţ de referinţă" n-ar fi putut fi menţinut mult timp; următorul pas avea să fie o scădere până la şapte dolari barilul. Aceasta, spunea el, n-o să însemne numai un dezastru. Mai degrabă, prevestea bătălii financiare hotărâtoare pentru băncile noastre.

Oare puteau fi oprite toate acestea? Şi dacă da, de către cine? Ziarul avea răspunsuri la ambele întrebări. La prima răspunsul era „poate". La a doua era următorul: „Singurul om care poate să preîntâmpine acest posibil dezastru financiar este Robert Reston, preşedintele Comitetului Rezervelor Federale, creditorul la care lumea întreagă apela în ultima instanţă".

Articolul din *The Wall Street Journal* se încheia într-o notă optimistă. Se părea că Robert Reston ştia perfect de bine cât de gravă era situaţia şi avea să participe personal la întâlnirea de azi, de la San Francisco, însoţit de consultantul său, doctorul Paul Mayer de la Universitatea din Georgetown, ca şi de Controlorul Monedei şi de preşedintele CADF.

O mulţime de curtieri nu citiră însă articolul până la capăt. Preferau să înceapă să vândă decât să citească mai departe. De ce?

Primul motiv era: recesiunea însemna suspendarea amendamentului Gramm-Rudman, ceea ce ar fi dus la împrumuturi federale şi la creşterea ratei dobânzii.

Rezultatul: începură să vândă obligaţiuni.

Al doilea motiv: Mexicul tăia craca de sub picioare tuturor băncilor. În condiţiile în care un baril de petrol costa doisprezece dolari sau mai târziu chiar şapte, era posibil ca băncile să taie craca de sub picioare industriei interne. Prăbuşirea preţurilor la petrol avea să ducă la reducerea preţurilor tuturor mărfurilor, ceea ce însemna că fermierii aveau să se confrunte cu necazuri şi mai mari. Asta însemna, în cel mai bun caz, că băncile trebuiau să-şi restrângă activitatea în

mod considerabil. Creditele bancare vor scădea. Rata dobânzilor va creşte şi mai mult.

Rezultatul: scăderea în şi mai mare măsură a cursului obligaţiunilor. Veştile proaste şi prăbuşirea bursei de obligaţiuni erau prea mult pentru curtierii de la bursa de acţiuni. Aşa că începură să vândă şi ei.

După o oră de la deschidere, indicele Dow Jones scăzuse cu şaizeci şi şase de puncte. Dacă ar fi rămas la acel nivel, ar fi constituit un record pentru cea mai mare scădere dintre două vacanţe. Un record similar fusese stabilit cu o generaţie în urmă, într-o marţi, cunoscută drept Marţea Neagră: 29 octombrie 1929.

Cele de mai sus nu se limitau totuşi numai la bursa din New York. La bursa de hârtii de valoare la termen, din New York, unde se negocia cursul acţiunilor compozite, ca şi la bursa comercială din Chicago, unde erau afişate cursurile la vânzare şi cumpărare pentru cinci sute de mărfuri, se întâmplă acelaşi lucru: se înregistrară cele mai mari scăderi de preţuri din istorie.

Apoi la mărfurile cumpărate şi vândute la termen:

specialităţi de porc: – plafon minim pentru toate sortimentele.

bumbac: – plafon minim pentru toate calităţile.

cupru: – plafon minim.

cherestea: – plafon minim.

plumb: – plafon minim.

Aproape la toate mărfurile cu care se făceau operaţiuni la termen, la toate bursele din Statele Unite, preţul minim ajunsese la limita de jos, ceea ce însemna că preţul scăzuse cu întreaga sumă cu care putea să scadă în intervalul dintre două perioade când bursa era închisă. Preţurile la livrările din martie, în cazul cărora nu se aplicau astfel de plafoane, scăzuseră catastrofal.

Dar unele scăderi de preţ erau mai importante decât altele în ziua aceea:

benzină: – plafon minim.

păcură: – plafon minim.

ţiţei: – plafon minim.

Venitul naţional viitor al Venezuelei şi Mexicului depindea de aceste preţuri.

cafea: – plafon minim.

fasole soia: – plafon minim.

ulei de soia: – plafon minim.

făină de soia: – plafon minim.

Venitul viitor al Braziliei depindea de aceste preţuri.

Erau apoi ratele dobânzii la operaţiunile la termen cu hârtii de valoare.

Ginnie Mae: – plafon minim.

Obligaţiuni de tezaur: – plafon minim.

Eurodolari: – plafon minim.

Aceasta însemna că aveau să crească toate dobânzile. În general, dobânda la cele mai multe împrumuturi negarantate fluctuează în sus şi în jos şi, odată cu ea, ratele dobânzii. Din ceea ce se petrecea pe piaţa livrărilor la termen în ziua aceea, Mexicul, Brazilia şi Venezuela puteau deduce că, în timp ce veniturile lor din exporturile de petrol şi cafea aveau să scadă rapid, cheltuielile pentru plata dobânzii urmau să crească corespunzător, deci aveau să fie falimentare!

*

În condiţiile în care devenea tot mai evident că ţările din America Latină vor anunţa că nu pot să-şi achite datoria, iar valoarea obligaţiunilor scădea şi bursa acţiunilor se prăbuşea, un număr tot mai mare de străini care deţineau valori în Statele Unite îşi puneau întrebarea dacă este înţelept să-şi păstreze investiţiile făcute în dolari americani. Deci, unii se hotărâră să scape de dolari cât timp mai puteau obţine un preţ bun.

La scurt timp, celelalte monede începură să fluctueze necontrolat. La prima oră a dimineţii, pe piaţa interbancară, marca germană, yenul japonez şi francul elveţian crescură cu cinci la sută faţă de dolar. Chiar şi lira sterlină crescuse cu trei la sută.

Aceasta determină Comitetul Federal din New York să-l sune pe Robert Reston care se afla la San Francisco. Această instituţie este singura îndrituită să intervină pe pieţele de schimburi valutare, acţionând

în esenţă ca agent în numele administraţiei americane când aceasta hotărăşte că este nevoie să fie întreprinsă o acţiune pentru a stabiliza valoarea internaţională a dolarului. Cei de la Comitetul Federal voiau să afle de la Reston dacă trebuia să înceapă să vândă mărci, yeni şi franci şi să cumpere dolari care erau vânduţi în cantităţi tot mai mari. Iar dacă răspunsul era afirmativ, cât de mulţi?

Robert Reston tocmai se bărbierea în apartamentul pe care-l ocupa la hotelul Clift din San Francisco când sună telefonul.

După ce cei de la New York îi spuseră ce se întâmpla – nu numai cu dolarul, dar şi cu acţiunile, obligaţiunile şi mărfurile încă din prima oră după deschiderea burselor pe Coasta de Est şi că acest proces începuse şi continua în partea central-nordică a SUA – Reston autoriză o intervenţie iniţială de un miliard.

Apoi îl sună pe Paul Mayer, care era în apartamentul de alături, pe Controlorul Monedei şi pe preşedintele CADF, care ocupau apartamente alăturate, un etaj mai jos. Aceştia sosiseră foarte târziu, cu o seară înainte, deoarece la Dulles decolarea avionului fusese amânată, cu mai mult de două ore din cauza vremii, şi se duseseră direct la culcare. Douăzeci de minute mai târziu se adunaseră cu toţii în apartamentul lui Reston şi se uitau la televizor. Cei de la hotelul Clift preluau emisiunea de Ştiri Financiare pe Canalul 10, iar în marţea aceea de 10 ianuarie, înainte ca ziua să se termine, acesta avea să înregistreze cel mai mare grad de audienţă din istoria lui, întrecând canalul de televiziune KGO, care avusese întotdeauna cea mai mare audienţă din oraş.

La ora opt fără un sfert, indicele Dow Jones scăzuse cu şaptezeci şi trei de puncte şi continua să scadă. Telefonul din apartamentul lui Reston sună. Era din nou Comitetul Federal din New York. Reston mai autoriză încă un miliard de dolari. Toată lumea din încăpere îşi dădu seama că s-ar putea ca această acţiune să fie inutilă: guvernul Statelor Unite putea să intervină prin Comitetul Rezervelor Federale pentru a susţine valoarea dolarului pe piaţa valutelor străine.

Dar nu exista în ţară putere, publică sau privată, care să intervină la bursa din New York pentru a susţine valoarea acţiunilor IBM sau ale lui General Motors.

— Ce crezi, Paul? întrebă Reston după ce termină convorbirea cu New Yorkul.

— Situaţia scapă de sub control. Toate preţurile, cu excepţia aurului, scad.

— Ce altceva aş mai putea face?

— Nimic. Rezistă următoarele câteva ore şi speră că o să le vină mintea la cap blestemaţilor ăstora de mexicani, venezueleni şi brazilieni.

Ca la comandă, telefonul din apartamentul preşedintelui Comitetului Federal sună din nou. De data asta era preşedintele Băncii Americii.

— Ei vor să schimbe locul de întâlnire, îi spuse el lui Reston. Cer cu insistenţă acest lucru şi vor un loc neutru.

— Nu-i nicio problemă, zise Reston. Unde?

— La hotelul Fairmont. Au reţinut deja o sală de conferinţe şi au şi pregătit-o. În aproximativ o oră trec să vă iau cu limuzina băncii.

— O să te aşteptăm în holul hotelului, George.

— Mai e ceva. Au programat o conferinţă de presă pentru ora zece tot la Fairmont.

— Ticăloşii, spuse Reston şi închise.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Mayer.

Reston le transmise tuturor mesajul lui George Pace.

— Nu-mi sună *deloc* bine, afirmă Controlorul Monedei.

Apoi fiecare plecă în apartamentul său, stabilind să se reîntâlnească la ora nouă fără un sfert în holul hotelului Clift.

Aflat la hotelul Fairmont, ministrul petrolului din Venezuela sunase deja în Elveţia, pentru a vorbi personal cu preşedintele Băncii Naţionale din acea ţară, Ulrich Huber. Deşi nu mai era nimeni altcineva în camera lui, Roberto Martinez simţi nevoia să vorbească încet. După schimbul cuvenit de amabilităţi, intră direct în subiect.

— Cum stăm?

— Deocamdată mai bine decât mă aşteptam.

— Cât de bine?

— Aş spune că v-am dublat deja banii, cel puţin. De fapt, ai făcut bine că ai sunat. Unii dintre oamenii noştri cred că ar trebui să începem să acţionăm, ca să profităm de pe urma situaţiei create la New York. Ce părere ai?

— În niciun caz! înţelegi?

Acum venezueleanul ridicase glasul.

— Dar dacă n-o facem acum, atunci când?

— Mâine, aşa cum am plănuit iniţial.

— De ce eşti atât de hotărât? întrebă bancherul elveţian în felul său extrem de reţinut şi politicos.

— Pentru că sunt mult mai aproape decât dumneata de tot ce se întâmplă, răspunse venezueleanul. Apoi întrebă: Cât este ceasul la Zürich?

— Aproape cinci după-amiază.

— În mod normal închideţi la ora cinci, nu-i aşa?

— Da. De ce întrebi?

— Deoarece cred că vei constata că merită să stai mai târziu la serviciu astăzi. O să te sun mâine-dimineaţă la aceeaşi oră, mai spuse el şi închise.

*

Exact în acelaşi timp, maşina lui Azar Shahani ieşea cu spatele din garajul casei din bulevardul Madrona de pe insula Belvedere. Joachim Schmidt din Facţiunea Armata Roşie germană şedea pe scaunul din faţă lângă ea, iar cei doi arabi, în spate.

Neamţul se uită la ceas şi o întrebă:

— Eşti sigură că ajungem într-o jumătate de oră?

— Eşti sigur că trebuie să mergem la hotelul Fairmont? îi replică ea.

— Aşa a spus omul, adică ministrul petrolului din Venezuela. A telefonat aseară.

— Ce-o să facem la Fairmont?

— Doar ne întâlnim cu nişte oameni.

— Dacă e numai atât, de ce mi-ai cerut să-ţi descriu atât de amănunţit hotelul? îl întrebă ea, deoarece el îi ceruse chiar şi o schiţă a holului.

— Nu-ţi face griji, *Schätzehen*, e ultimul lucru pe care ţi-l mai cerem. Vom merge împreună la Fairmont, apoi vom dispărea din viaţa ta.

După aceea, în timp ce maşina condusă de Azar Shahani rula pe bulevardul Madrona îndreptându-se spre bulevardul Tiburon, care-i scotea în Autostrada 101, pe care, dacă o luai spre sud, ajungeai la San Francisco, germanul sporovăi întruna.

— Îmi place casa ta, spuse el. E liniştită. De cât timp o ai?

— De şapte ani.

— Mama ta o să stea cu tine aici?

— Da. În cazul în care vă ţineţi de cuvânt şi o lăsaţi să plece din Iran.

— Noi ne ţinem de cuvânt. Nu-ţi face griji, *Schätzehen*, răspunse el. Ia spune, te-ai culcat vreodată cu profesorul din Georgetown?

La început ea nu răspunse. Apoi întrebă:

— De ce te interesează?

— Întrebam şi eu aşa.

— N-o să-i faceţi rău, nu-i aşa?

— Nu. Nu avem nimic cu el. Nu e important. Îmi pare rău că am deschis discuţia.

După asta ea păru să se relaxeze. Ştia că Paul Mayer era la San Francisco. Îi promisese că o va suna… dar n-o făcuse. Ştia, de asemenea, că el stătea întotdeauna la Clift. Deci, orice ar fi intenţionat oamenii ăştia să facă, după ce ajungeau la Fairmont, nu avea să-l afecteze pe el.

— Cum se numeşte locul ăsta? întrebă neamţul arătând spre stânga către o întindere de apă ocolită de şosea.

Când veniseră duminică noaptea cu taxiul de la aeroport în districtul Marin fusese întuneric şi de atunci niciunul dintre ei nu părăsise casa conspirativă de pe bulevardul Madrona.

— Golful Richardson. E o rezervaţie pentru păsări, răspunse Azar.

— Da? Îmi plac păsările. În ţara mea pădurile mor din cauza poluării. Iar dacă mor copacii, mor şi păsările. E groaznic.

Cinci minute mai târziu intrară pe autostradă. Fiind ora de vârf, când toată lumea se îndrepta spre locurile de muncă din oraş, era mare aglomeraţie şi se circula foarte încet. De aceea le luă cincisprezece minute ca să ajungă la capătul de nord al podului Golden Gate şi încă alte cinci ca să ajungă în piaţeta de la celălalt capăt al acestui pod, unde se plăteşte taxa.

Neamţul devenea din ce în ce mai nervos.

— Ai zece minute să ne duci acolo, îi spuse el lui Azar.

Ca la un semn, în momentul în care ajunseră la calea Doyle, în direcţia străzilor Marina şi Lombard, ambele ducând în centrul oraşului San Francisco, circulaţia se descongestionă, în sfârşit, şi începură să meargă cu viteză mare.

— O să ajungem acolo în zece minute, spuse ea.

Biroul Federal de Investigaţii, FBI, este instituţia îndrituită prin lege să se ocupe de problema terorismului în Statele Unite. Ea are un serviciu special cu sediul la Washington, districtul Columbia, care se ocupă exclusiv de această activitate. Cele mai multe informaţii îi parvin de la Interpol, CIA, DIA, NSA şi de la Departamentul de Stat, organisme care urmăresc activităţile teroriste în străinătate şi alertează FBI în cazul în care cineva sau ceva de acest gen pare să se îndrepte spre teritoriul Statelor Unite.

În anii 1980 nu se întâmplase nimic deosebit, ceea ce nu însemna însă că unitatea antiteroristă a FBI nu fusese în permanenţă ocupată. Erau reperaţi cu regularitate pe aeroporturile din New York libieni care păreau suspecţi; libanezi care vizitau monumentul lui Washington; sirieni care umblau prin preajma sinagogilor din Los Angeles. Îi verificaseră pe cei mai mulţi dintre ei, dar, în majoritatea cazurilor, totul nu fusese decât pierdere de timp. Era deci normal ca în timp să privească cu neîncredere informaţiile care le parveneau cu privire la eventuale acţiuni teroriste în Statele Unite.

Începând de duminică, 8 ianuarie 1989, după-amiaza – telexul trimis de israelieni fusese înregistrat la ora patru şi cincizeci şi şase de minute – şi până

marţi, 10 ianuarie, la ora unsprezece şi treizeci şi cinci de minute fix, deci două zile mai târziu, avură loc patru întâmplări care schimbară în mod radical această atitudine.

Mai întâi, fu telexul. Parvenind direct de la Mossad, serviciul de spionaj cu cea mai mare experienţă din lume în ce priveşte terorismul, nu se putea spune că era o informaţie de care nu trebuia să ţină seama. Din punct de vedere al FBI, necazul cu israelienii era că ei aduceau *prea* multe informaţii. De aceea era ca şi cum ar fi trebuit să cureţe grâul de pleavă.

Dacă stăm să ne gândim acum, este evident că ei induseseră telexul respectiv în categoria plevei. Oamenii de la FBI îi sunaseră pe cei de la serviciile de securitate ale aeroporturilor Dulles şi Kenedy întrebând dacă în ultimele două zile nu sosiseră doi tineri arabi care păreau suspecţi. Li se răspunse că, după câte ştiau ei, nu. Era duminică pentru toţi – pentru cei de la aeroporturi şi pentru cei de la FBI. Deci mesajul sosit prin telex intrase în computer şi fusese „clasat" printre alte diferite rapoarte despre terorişti cunoscuţi „care nu mai fuseseră văzuţi" la Beirut sau în diferite alte locuri ca Damascul sau Tripoli şi se bănuia că se îndreptau spre ţinte necunoscute – Israel, Europa Occidentală – sau, deşi posibilitatea era mai mică, spre Statele Unite.

Telefonul primit de la profesorul Dobrovsky a doua zi de dimineaţă îi determină să scoată informaţia din computer. Da, îi răspunseră ei, israelienii îi avertizaseră că doi sau mai mulţi arabi se îndreptau spre SUA. Da, controlaseră la serviciul de securitate al Biroului de imigrări de la aeroporturi şi nu aflaseră nimic. Dar Joachim Schmidt? Da, Interpolul îi prevenise şi în legătură cu el. Nu existau motive să se creadă că el sosise în State.

Profesorul le vorbise despre teoria colegului său Robert Kupperman, adică despre clădirea din strada Water din New York şi despre preşedintele Comitetului Federal. Cei de la FBI mai auziseră despre aceste lucruri de zeci de ori. Ei îi promiseră totuşi lui Dobrovsky, pe care-l cunoşteau ca pe un om

care provenea din cercurile universitare, drăguţ, competent, deşi uneori cam exaltat, să ia legătura imediat cu cei care se ocupau cu securitatea în clădirile Comitetului Rezervelor Federale, ceea ce ei şi făcură, trecând apoi la probleme mai urgente.

Cât despre aceştia din urmă, în majoritatea timpului nu aveau ce face, aşa că, după ce primiră mesajul de la FBI, îşi pierdură aproape toată ziua făcând speculaţii în legătură cu felul cum vor acţiona dacă în faţa intrării principale va trage o camionetă plină cu dinamită. Când şeful lor auzi că Robert Reston urma să plece la San Francisco în seara aceea, o sună pe secretara acestuia şi îi spuse ce-i comunicaseră cei de la FBI. Secretara îi transmise că, pentru orice eventualitate, să ia legătura cu şeful serviciului de securitate al Băncii Americii din San Francisco.

Omul nostru se conformă şi primi asigurări că forţele de securitate de acolo primiseră deja întăriri importante, având în vedere întâlnirea programată să înceapă în sala de consiliu a băncii de la etajul patruzeci la ora nouă a doua zi, marţi 10 ianuarie 1989. Acum, urmau să aducă forţe suplimentare.

Deci, aşa stăteau lucrurile marţi 10 ianuarie 1989 la ora unsprezece şi treizeci de minute, ora în zona de est.

În acel moment la centrala telefonică a sediului FBI din Washington sună cineva. Cel care suna, şi care după voce părea tânăr, ceru să vorbească cu cineva care se ocupa de terorism, spunând că era urgent.

Agentul special Joseph McGrath ridică receptorul.

— Înţeleg că suni în legătură cu o acţiune teroristă, spuse el.

— Da, domnule, veni răspunsul.

— Te rog să-mi explici. Voi înregistra dacă eşti de acord. Da?

— Da, domnule.

— Atunci începe.

În timp ce agentul special îşi făcea însemnări, tânărul José Martinez începu să povestească despre neamţ, despre faptul că supraveghease casa profesorului Mayer din Georgetown, că făcuse fotografii cu un aparat polaroid, despre sosirea celor

doi arabi, despre faptul că descoperise că ei nu erau ceea ce pretindeau că sunt, că văzuse deja două bilete pentru avionul de San Francisco şi despre adresă: bulevardul Madrona, Belvedere, California. La sfârşit, îi spuse agentului că ei plecaseră definitiv din apartamentul lui duminică după-amiază.

Până la acest punct al relatării, agentul FBI îl lăsase să vorbească fără să-l întrerupă nici măcar o clipă. Apoi îl întrebă:

— În primul rând, cum ai ajuns să fii implicat alături de aceşti oameni?

— Acest lucru nu vi-l pot spune, domnule.

— Destul de cinstit. Dar poţi să-mi spui cine este profesorul Mayer?

— Este profesor la Universitatea Georgetown. Din cauza lui sun. Mi-e teamă că o să-l omoare. Profesorul Mayer ţine cursul de finanţe internaţionale şi este un om foarte cunoscut în cercurile internaţionale. A fost director executiv la Fondul Monetar Internaţional şi…

În această clipă agentului îi căzu fisa.

— Aşteaptă, te rog, şi nu închide, apoi acoperind cu palma microfonul telefonului, strigă un coleg care se afla în partea cealaltă a încăperii. George, George! Prinde-i la telefon imediat pe cei de la Comitetul Federal, cere biroul preşedintelui şi întreabă dacă-l cunosc pe un oarecare profesor Paul Mayer. Şi află unde este preşedintele. Sună în clipa asta! Ridică palma de pe microfon şi spuse: Vreau să-mi descrii cât mai precis cu putinţă pe neamţ şi pe cei doi tineri arabi. Gândeşte-te bine. Nu te grăbi!

Tânărul José vorbea încă în clipa în care cel pe care-l chema George strigă din colţul celălalt al încăperii.

— Joe, ascultă. Am prins-o la telefon pe secretara preşedintelui Reston. Mayer este consilier al preşedintelui Reston şi au plecat amândoi la San Francisco, unde urmează să aibă loc o întâlnire la Banca Americii. Este programată să înceapă la ora nouă, ora Coastei de Vest, deci exact peste un sfert de oră.

— Fir-ar al dracului! Nu întrerupe convorbirea cu ea. Intră pe linia cinci! strigă Joe McGrath altui coleg, apoi îl întrerupse pe tânărul José Martinez, căruia îi spuse: Ascultă! Este foarte important ce-ţi spun! Voi începe să acţionez imediat pe baza celor spuse de tine. Este esenţial să rămâi în legătură cu noi. Un coleg de-al meu este acum pe fir şi o să noteze tot ce o să-i spui.

Apoi Joe McGrath puse unitatea teroristă a FBI în stare de alarmă totală.

— Pe ce linie eşti, George? strigă el.

— Şapte.

McGrath intră pe linia şapte.

— Ascultă-mă cu mare atenţie, îi spuse el secretarei preşedintelui Comitetului Federal. Unde este domnul Reston acum?

— Presupun că la hotelul unde trage de obicei.

— Care?

— Hotelul Clift din San Francisco.

— Ce număr are?

Secretara i-l dădu imediat.

— Mulţumesc, rămâi la aparat. Harry, îi spuse el unuia dintre agenţii speciali care se adunaseră în jurul biroului său, prinde la telefon serviciul nostru din San Francisco. Apoi altui agent: George, sună-l pe şeful Biroului de Informaţii de la Serviciul de poliţie al oraşului San Francisco. Îi cheamă Chris Sullivan. Unui al treilea îi spuse: Caută-l pe şeful Serviciului de securitate de la Banca Americii din San Francisco. Tu sună-l pe preşedintele Reston la hotelul Clift din San Francisco, îi spuse celui de-al patrulea agent. Uite numărul, zise el rupând pagina din blocnotes.

Acesta fu momentul în care începu toată nebunia.

Azar Shahani îşi parcase maşina în garajul de la subsolul hotelului Fairmont. Avusese dreptate. Nu-i trebuise decât exact zece minute ca să ajungă acolo de la podul Golden Gate.

Din garajul hotelului respectiv, dacă mergi pe o rampă lungă înclinată ajungi la un şir de lifturi. Dacă apeşi pe butonul pe care este litera H, liftul te duce două etaje mai sus, în holul principal. În clipa în care

se deschiseră uşile liftului care-i adusese din garaj pe neamţ, pe iraniană şi pe cei doi tineri arabi, se deschiseră şi uşile altui lift de alături, din care ieşiră vreo zece persoane care coborâseră din camerele lor, unele cu valize, şi care, în cea mai mare parte, se duseră la casierie, situată în partea din fund a holului, pe dreapta.

Neamţul, urmat de cei doi arabi, cu geamantanele în mână, şi de Azar Shahani se îndreptară direct spre canapeaua circulară, tapiţată cu pluş roşu şi aşezată exact în mijlocul vastului hol al hotelului. Neamţul le arătă canapeaua cu capul şi, în timp ce el mergea încă, ceilalţi trei se opriră.

Azar Shahani se aşeză cu faţa spre intrarea principală a hotelului, avându-i în dreapta şi în stânga pe cei doi arabi. Fiecare îşi pusese valiza alături pe pardoseală.

Cei trei şedeau tăcuţi, privind la oamenii care veneau şi plecau prin cele două uşi din sticlă glisante aflate la vreo nouă-zece metri în faţa lor. Pentru un observator neavizat, nu erau decât trei persoane care tocmai achitaseră nota de plată la hotel şi aşteptau să fie luaţi de cineva şi conduşi poate la aeroport.

Era ora opt şi patruzeci şi cinci de minute, fix.

*

Limuzina ce aparţinea Băncii Americii şi care îl transporta pe preşedintele ei, George Pace, tocmai trăsese în faţa hotelului Clift. Din clipa în care plecase de acasă, de pe insula Belvedere, Pace recitea propunerea pe care intenţiona să o facă debitorilor latino-americani. Călătoria lui matinală zilnică spre oraş era una dintre puţinele momente când avea linişte şi era absolut singur, timp de care acum avea şi mai mult nevoie pentru a pregăti apărarea celei de-a doua mari bănci din lume, care se părea că era supusă unor presiuni din toate părţile. În mod deliberat, refuzase să i se instaleze un telefon în limuzină ca să nu piardă măcar aceste treizeci de minute de linişte şi singurătate.

Acest lucru se dovedi a fi o greşeală.

Preşedintele Comitetului Rezervelor Federale, Robert Reston, şi consilierul lui principal recent numit, profesorul Paul Mayer, aşteptau în hol împreună cu Controlorul Monedei şi cu preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea Depozitelor Federale. Niciunul dintre ei nu părea grozav de binedispus.

Pace îi salută şi, fără prea multă vorbă ieşiră din hotel şi se înghesuiră în lungul Cadillac negru: trei în spate şi doi pe strapontine. Automobilul demară, îndepărtându-se de intrarea hotelului şi apoi, ieşind din strada Geary, se angajă pe strada Taylor, îndreptându-se spre dealul Nob.

— Fir-ar să fie, spuse preşedintele Comitetului Federal.

— Ce s-a întâmplat? întrebă George Pace.

— Mi-am uitat ţigările.

La fel ca şi predecesorul său la conducerea băncii, Paul Volcker, când se afla într-o stare de tensiune Robert Reston fuma.

— Nu-i nimic, găsim la magazinul Dunhill ceva mai jos pe Strada Poştei, spuse preşedintele celei mai mari bănci din San Francisco.

Apoi George Pace se uită la ceas.

— Probabil că n-a deschis încă, dar la magazinul de ziare de la St. Francis e deschis şi ştiu sigur că sunt bine aprovizionaţi cu ţigări.

Se întoarse apoi pe strapontină şi, trăgând geamul glisant care-l despărţea de scaunul din faţă, spuse:

— Pat, ia-o la dreapta pe Strada Poştei şi opreşte lângă intrarea laterală a magazinului St. Francis.

Maşina opri *exact* în faţa locului de unde Squeaky Fromm trăsese asupra preşedintelui Gerald Ford în 1975. Urma glonţului, care trecuse la un milimetru de preşedinte, se putea vedea încă pe peretele hotelului din Strada Poştei.

Era ora opt şi patruzeci şi şapte de minute când Bob Reston dispăru prin intrarea laterală a magazinului St Francis. Patru minute mai târziu, la ora opt şi cincizeci şi unu de minute, apăru purtând triumfător sub braţ câteva pachete de ţigări Partagas. Limuzina se întoarse înapoi în Strada Poştei şi o luă la stânga pe strada Powel îndreptându-se spre strada

California, aflată ceva mai departe de deal. La intersecţia străzilor Powell cu California, unde şoferul voia să o ia din nou la stânga, limuzina se trezi blocată în spatele unui vagon pe cablu, lăsat acolo din cine ştie ce motiv. Nu mult mai departe de dealul Nob, la intersecţia străzilor California şi Mason, se afla intrarea principală a hotelului Fairmont.

La ora opt şi patruzeci şi cinci de minute, un agent FBI sunase la hotelul Clift. Robert Reston nu răspunsese. Abia după un minut reuşi să o prindă din nou pe centralistă şi o rugă să-i dea legătura cu adjunctul directorului căruia îi explică faptul că FBI-ul voia să vorbească cu Robert Reston şi că era extrem de urgent. După treizeci de secunde, ajutorul directorului era din nou la aparat şi îi spuse că preşedintele Comitetului Federal şi alţi trei oaspeţi se pare că tocmai plecaseră într-o limuzină. Ce voia să spună că „tocmai plecaseră”? întrebase el. Adică cu două sau trei minute mai înainte.

Pe un alt fir, un alt agent special luase legătura cu şeful securităţii de la Banca Americii, operaţie ce-i luase un minut. De fapt, agentul îl găsise tocmai când acesta se pregătea să părăsească garajul băncii cu jumătate din efectivele de securitate ale acestuia. Şeful securităţii îi explică ce se întâmpla. Secretara preşedintelui îi lăsase un mesaj pe care îl primise doar cu zece minute mai înainte, când sosise la lucru. Şeful ei o sunase cu o jumătate de oră mai devreme şi îi spusese că întâlnirea nu se mai ţinea la bancă, ci la hotelul Fairmont. Acum el lua o serie de măsuri pentru a asigura securitatea.

Era un om încet şi îi trebui aproape un minut ca să povestească totul.

— Isuse Hristoase, spuse Joseph McGrath, lasă telefonul, mişcă-te până la Fairmont şi scoateţi-i de acolo pe preşedinte şi pe toţi ceilalţi. Pe toţi! O să-ţi explic mai târziu. Ia-o din loc! mai zise el, după care închise.

McGrath se adresă apoi celor aflaţi în încăpere care formau nucleul unităţii antiteroriste a FBI.

— Cine are legătura cu biroul nostru din San Francisco?

— Linia unsprezece, ţipă cineva.

McGrath apăsă pe butonul cu numărul unsprezece.

— Ce ţi-au spus oamenii mei? întrebă el.

— Să-l găsesc pe Reston sau la Clift, sau la Banca Americii, veni răspunsul. Două dintre echipele noastre se îndreaptă deja spre maşinile lor. Biroul FBI de la San Francisco este la etajul optsprezece al clădirii federale de pe strada Golden Gate numărul 450.

— Lasă asta. A fost schimbat locul întâlnirii. Reston tocmai a plecat de la hotelul Clift acum trei minute şi se îndreaptă spre hotelul Fairmont.

— În regulă. Oamenii noştri o să fie acolo în cinci sau şase minute.

Apoi McGrath strigă:

— Cine este în legătură cu poliţia din San Francisco?

— Linia doi.

McGrath îi spuse şefului Serviciului de Informaţii care se afla în clădirea tribunalului din San Francisco că fusese schimbat locul de întâlnire.

— În regulă, veni răspunsul. Avem pe stradă două maşini speciale de patrulare ale poliţiei şi amândouă se îndreaptă spre bancă. Tocmai am vorbit cu cea care circulă pe strada California. O voi întoarce din drum. O să fie la Fairmont în două minute. O să intrăm prin spate.

— Dă-mi hotelul Fairmont! strigă apoi McGrath.

La ora opt şi cincizeci şi patru de minute, vagonul pe cablu, care fusese blocat la intersecţia străzilor Powell şi California, începu, în sfârşit, să circule din nou şi limuzina Băncii Americii putu să cotească la stânga pe strada California şi, după ce urcă puţin la deal, o luă la dreapta pe strada Mason. Şoferul ocoli aleea circulară din faţa hotelului şi trase în dreptul scărilor care duceau la uşa ce dădea în holul principal al hotelului Fairmont.

Maşina fără însemne a poliţiei din San Francisco, care mergea pe strada California şi în care erau trei

membri ai brigăzii tactice a oraşului, întoarse şi cei trei oameni intrară în hotel prin spate. Maşina îşi croise drum prin intersecţia unde era blocat vagonul pe cablu, sărind peste o porţiune de trotuar. Maşina se opri brusc cu frânele scrâşnind în acelaşi garaj unde-şi parcase Mercedesul Azar Shahani. Cei trei poliţişti în uniformă îşi luară armele, puşti automate AR-14, totdeauna încărcate şi puse pe scaunul din spate, şi alergară în sus pe rampă spre liftul care ştiau că îi ducea direct în holul hotelului Fairmont.

Când ieşiră din lift, în dreapta lor, în faţa biroului de recepţie, directorul hotelului vorbea precipitat cu doi dintre oamenii care făceau parte din corpul de securitate al hotelului şi arăta spre o canapea circulară tapiţată cu pluş roşu aşezată exact în mijlocul holului uriaş.

Pe canapeaua aceea şedeau trei persoane, toate având tenul brun al celor care provin din Orientul Mijlociu: doi bărbaţi tineri exact ca aceia descrişi de radioul maşinii de patrulare a poliţiei tactice şi o femeie foarte frumoasă puţin mai în vârstă decât ei.

Apoi totul se petrecu cu rapiditate.

Un bărbat – neamţul Joachim Schmidt – care stătea în picioare la intrarea principală şi se uita afară, se întoarse brusc, făcu un semn cu mâna spre arabi şi apoi se îndepărtă foarte repede.

Imediat cei doi arabi se aplecară să-şi deschidă cele două geamantane de lângă ei. Femeia dintre ei şedea şi privea drept înainte, ca în transă.

Uşile glisante din sticlă, care dădeau în holul hotelului, începură să se deschidă şi, unul câte unul, intrară George Pace, preşedintele Băncii Americii, Robert Reston, preşedintele Comitetului Federal, şi profesorul Paul Mayer, consilierul amândurora.

Cei trei membri ai brigăzii tactice erau deja în mişcare şi alergau spre canapeaua circulară din mijlocul holului. Apoi, dintr-odată, începură să strige din toate puterile.

Pentru o clipă toţi încremeniră, ca într-o poveste. Chiar şi cei doi arabi care se ridicaseră în picioare cu armele lor Uzi în mână. La fel şi cei trei bărbaţi care

tocmai intraseră în hol şi care acum stăteau la vreo cinci, şase metri distanţă de gura armelor arabilor.

Apoi brigada tactică deschise focul.

Gloanţele trase de armele lor AR-14 aproape că-i despicară în două pe cei doi băieţi arabi. Capul femeii frumoase, care continuase să stea jos între ei, păru că explodează.

Alţi trei bărbaţi, purtând insigne pe piept şi care veneau de la o întâlnire la micul dejun a asociaţiei lor profesionale, tocmai intraseră în hol prin partea de nord şi erau exact în spatele canapelei circulare când începură împuşcăturile. Gloanţele îi nimeriră pe toţi trei în gât. În timp ce cădeau, sângele ţâşni în toate părţile şi continuă să curgă pe covorul roşu după ce ajunseră jos. Înainte ca trupul să-i fie zguduit de un ultim spasm, al morţii, unul dintre ei scoase un strigăt sfâşietor.

Ochii lui Mayer înregistrară toate acestea într-un fel de mişcare cu încetinitorul în care imaginile se învălmăşeau, în timp ce mintea lui făcea comentariul. Cu ochii şi cu mintea o urmărea pe Azar Shahani. La început, observând-o stând acolo şi întrebându-se de ce. Apoi, văzându-i pe cei doi bărbaţi de lângă ea ridicându-se cu puştile automate îndreptate împotriva *lui* şi înţelegând de ce: ea îl păcălise şi acum ei urmau să-l omoare! Dar, în loc să se întâmple aşa ceva, cineva deschisese focul, şi capul ei, nu al lui, explodase.

Era prea mult. Începu să vomite şi căzu pe covorul din holul hotelului Fairmont.

Cele două maşini pline de agenţi FBI sosiră un minut mai târziu. În decurs de treizeci de secunde, în mijlocul unui haos nemaipomenit, îi luară repede şi pe tăcute pe Robert Reston şi pe ceilalţi bărbaţi care mai erau cu el scoţându-i din clădire şi explicându-le că puteau fi şi alţi terorişti în jur.

Agenţia Reuter stabilise ca un ziarist să asiste la conferinţa de presă pe care miniştrii latino-americani o programaseră pentru dimineaţa aceea, la o oră mai târzie. Ziaristul sosise mai devreme şi tocmai îşi bea cafeaua în separeul pentru micul dejun, care se găsea tocmai lângă intrarea laterală a hotelului Fairmont,

când începură împuşcăturile. După ce încetară, el aşteptă încă trei minute şi apoi se repezi în hol. Poliţiştii tocmai evacuau lumea de acolo şi erau foarte agresivi. Înainte de a fi literalmente îmbrâncit pe uşă afară, reuşise să arunce o privire… şi numărase cadavrele de pe jos. Deşi era departe de mijlocul holului, văzu şase trupuri, cinci aparţinând unor bărbaţi şi unul al unei femei.

— Cine sunt? întrebă tipul de la Reuter pe cel mai apropiat poliţist.

— Bancheri, răspunse cel întrebat. Şi acum cară-te de aici, mai zise acesta, înainte de a-l îmbrânci.

Această informaţie falsă transformă criza financiară, aflată pe punctul de a izbucni, în panică financiară, deoarece trei minute mai târziu, la ora nouă fix, ora Pacificului, ziaristul de la Reuter era în cabina telefonică din holul hotelului Mark Hopkins, de pe strada California, vizavi de hotelul Fairmont, şi-şi transmitea relatarea. Voia să fie primul şi reuşi. Câteva secunde mai târziu, în întreaga lume se răspândi prin satelit şi ajunse la fiecare bancă, la fiecare casă de intermediere, la fiecare bursă de schimb de la Frankfurt până la Londra şi de la New York la Tokio, ştirea că preşedintele Comitetului Rezervelor Federale ale Americii, preşedintele Băncii Americii şi alţi trei bărbaţi, printre care şi Controlorul Monedei şi preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea Depozitelor Federale fuseseră asasinaţi în hotelul Fairmont din San Francisco. Fusese, de asemenea, împuşcată o femeie neidentificată, probabil un spectator nevinovat.

Pe Wall Street era ora douăsprezece când „ştirea” transmisă de pe Coasta de Vest se răspândi în întreaga bursă din New York şi toată lumea reacţionă în acelaşi fel. Fu iadul pe pământ! În timpul ultimei ore, înainte de închidere, indicele Jones căzu brusc cu o sută douăsprezece puncte. Pe piaţa de mărfuri reacţia fuse aceeaşi: preţurile scăzură extrem de mult şi brusc. Preţul petrolului reacţionă la fel, iar la sfârşitul zilei comerciale respective atinsese cel mai scăzut nivel din 1973, respectiv cinci dolari barilul.

În decursul aceleiaşi ore, surveni un eveniment nou care transformă ceea ce până atunci fusese o criză internă, ce implica lichidarea în masă a activelor financiare, într-o criză monetară internaţională extrem de puternică. Străinii, începând cu cei din Europa Centrală, traseră concluzia că nu mai rămăsese nimeni la cârma financiară a Statelor Unite. La un moment dat, în lume circulase gluma că nu mai exista etalonul aur, ci etalonul Paul Volcker. Apoi venise rândul lui Robert Reston să devină un astfel de etalon, iar el murise. Preşedintele Statelor Unite, care urma să părăsească peste zece zile funcţia, era la ferma sa. Congresul era şi el în vacanţă. Nu rămăsese nimeni să conducă prăvălia care se numea Statele Unite ale Americii.

Patruzeci şi cinci la sută din depozitele Băncii Americii erau controlate de străini; toate erau depozite instituţionale; toate depăşeau suma de o sută de mii de dolari şi de aceea niciunul nu era asigurat. În următoarele trei ore, din aceste depozite fură retrase brusc douăsprezece miliarde, respectiv aproape zece la sută din depozitele totale ale băncii. Alte treizeci şi două de miliarde de dolari fură retrase de la Citibank, Chase Manhattan, Manufacturers Hanover, Bankers Trust, Morgan First Chicago, Chemical, Security Pacific şi First Interstate. Nu numai că aceste fonduri părăsiră băncile, dar ele ieşiră chiar din ţară. Totul se realiză prin transferuri prin cablu, deci acum banii erau aici, iar în următorul minut dispăreau, pur şi simplu. Deşi Comitetul Federal din New York intervenise masiv, dolarul se prăbuşise. Nu fusese de niciun folos faptul că la prânz, ora Coastei de Vest, Robert Reston se duse la studioul din San Francisco al ABC, de pe strada Front, sub cea mai puternică escortă poliţienească văzută în acel oraş, şi explicase în direct la acest post de televiziune naţional că era încă în viaţă.

Odată ştirea pornită, luase amploare ca o avalanşă. Pe neaşteptate, oamenii începură să se înghesuie la uşă, mai bine zis să iasă pe uşa băncii cu banii lor în mână, înainte ca aceasta să se închidă cu zgomot.

Germanii îi spun *Torschlusspanik*, adică panica uşilor închise.

La ora trei, în după-amiaza acelei zile, preşedintele Comitetului Federal, consilierul său, Paul Mayer, Controlorul Monedei şi preşedintele Corporaţiei pentru Asigurarea Depozitelor Federale plecară cu un avion militar cu reacţie la Santa Barbara, de unde un elicopter avea să-i ducă la ferma preşedintelui.

Un timp, după ce decolară, cei patru bărbaţi nu vorbiră prea mult. Erau cu toţii prea buimăciţi de grozăvia situaţiei apărute într-un interval de timp atât de scurt. Erau, de asemenea, copleşiţi de măsurile de securitate care se luaseră. În avion erau nici mai mult nici mai puţin decât douăzeci de agenţi din Serviciul Secret şi ai FBI. Şi li se spusese de ce. Cel care condusese atacul terorist, un neamţ pe nume Joachim Schmidt, fusese văzut de cei din Brigada Tactică chiar înainte ca ei să deschidă focul şi dispăruse în timpul haosului care urmase.

După un sfert de oră de zbor, Robert Reston şi Paul Mayer se mutară la coada avionului pentru a dezbate problema, rămânând acolo tot timpul călătoriei, iar Paul Mayer susţinu cea mai mare parte a conversaţiei. Când elicopterul ateriză pe pajiştea de lângă fermă, veni să-i întâmpine însuşi preşedintele. Dinspre Pacific se apropia furtuna. Începuse să bată vântul şi se făcuse frig. Deci, primul lucru pe care-l făcu preşedintele, în clipa în care intrară în salonul acestuia, fu să le ofere cafea. Acceptară cu toţii.

— Secretarul-şef al Casei Albe a pornit încoace, spuse el, dar nu cred că soseşte mai devreme de o oră. Începem sau îl aşteptăm?

Îl întrebă, de fapt, pe Robert Reston care, în calitate de preşedinte al Comitetului Rezervelor Federale, avea funcţia cea mai mare dintre oaspeţii lui.

— Cred că este o chestiune extrem de urgentă, spuse Reston. Deci, aş sugera să începem.

— În regulă. Care este părerea voastră?

— Noi n-avem nicio părere, răspunse Reston imediat. Ori închidem băncile, ori ne vom confrunta cu consecinţe imprevizibile şi de proporţii, ceea ce nu ne putem permite ca naţiune.

Controlorul Monedei îl întrerupse:

— Nu sunt de acord. Toată treaba asta a început din cauza Băncii Americii şi putem să o încheiem tot cu ea. Dacă am fi făcut o verificare a situaţiei băncii, aşa cum am mai sugerat, acest lucru nu s-ar fi întâmplat niciodată.

— Charles, îl întrerupse preşedintele, haide să dăm uitării trecutul. Ai altă propunere?

— Da. Acum doi ani, Congresul a învestit Corporaţia pentru Asigurarea Depozitelor Federale cu autoritatea de a putea prelua orice bancă din această ţară care este insolvabilă şi să o conducă atâta timp cât este necesar. Aş zice să facem acest lucru acum. Haideţi să facem imediat lucrul acesta cu Banca Americii. Comitetul Federal o poate refinanţa peste noapte. Şi mâine-dimineaţă o deschidem ca de obicei. Apoi lucrurile se vor linişti, aşa cum s-a întâmplat în 1984, după ce am refinanţat Continental Illinois, şi, în 1978, când am procedat la fel în cazul băncii First National din Texas. Vreau să spun, domnule preşedinte, că nu trebuie să exagerăm.

Robert Reston îl întrerupse:

— Domnule preşedinte, cred că ar trebui să ascultăm părerea profesorului Mayer.

— Dă-i drumul, Paul, spuse preşedintele.

Se întâlniseră de nenumărate ori în trecut, în timp ce Mayer lucra încă la FMI.

— Mulţumesc. O să fiu foarte direct. Nu sunt absolut deloc de acord cu Charles Thayer. Aici nu e vorba de criza unei singure bănci. Ne confruntăm cu o problemă sistemică. Sunt puse sub semnul întrebării credibilitatea şi solvabilitatea întregului sistem bancar american. Noi trebuie să dăm răspunsuri la toate aceste probleme. În timp ce le căutăm, avem două posibilităţi: să ţinem băncile deschise, aşa cum sugerează Charles, dar fiind absolut conştienţi că Comitetul Federal va trebui să finanţeze nu doar o singură bancă, ci pe toate. Dacă nu suntem pregătiţi să refinanţăm sistemul bancar pe scară foarte largă, atunci nu vom avea altceva de făcut decât să închidem toate băncile înainte ca ei să le închidă în locul nostru.

— Care „ei”? întrebă preşedintele.

— Germanii, elveţienii, japonezii… ei au depozite pe termen scurt de sute de miliarde de dolari în băncile noastre, domnule preşedinte. Au retras deja cincizeci de miliarde. Mâine, dacă îi lăsăm, o să mai retragă altă sută de miliarde de dolari. Aceasta va avea ca rezultat insolvabilitatea tuturor centrelor bancare din SUA care operează cu valută şi hârtii de valoare. S-ar putea ca totul să fi început de la Banca Americii, dar acum se află în aceeaşi situaţie Chase, Citibank şi Pacific Security care toate sunt bănci mari.

— Are dreptate, spuse Roger Wells de la CADF. Dacă ar fi vorba doar de Banca Americii, am putea face faţă situaţiei. Cu greu. Dar, aşa cum a arătat şi Paul, problema este sistemică. Ceea ce n-a spus el este că mâine nu numai străinii o să-şi retragă depozitele, dar o să li se alăture şi deponenţii americani. Apoi vor începe să aibă probleme băncile mici. După cum a spus Bob Reston, nu avem de ales şi trebuie să le închidem pe toate, şi asta acum!

— În regulă, fu de acord preşedintele, voi închide băncile. Apoi ce vom face?

Răspunse Bob Reston:

— Trebuie să ne ocupăm imediat de factorul care a provocat această situaţie, în primul rând: declaraţia publică a latino-americanilor că nu-şi pot plăti datoria externă.

— Ştie cineva dintre cei de faţă cum poate fi rezolvată această problemă?

Nimeni nu scoase o vorbă. Apoi vorbi Paul Mayer:

— Da, domnule, cred că ştiu eu.

— Dă-i drumul!

— Va trebui să revenim la câteva idei fundamentale, domnule preşedinte. În primul rând, SUA trebuie să caute să stabilizeze preţul ţiţeiului la douăzeci de dolari barilul. Într-un minut vă voi explica cum şi de ce e nevoie. Apoi…

Mayer vorbi un sfert de oră şi nimeni nu-l întrerupse.

Tocmai când termina ce avea de spus, sosi secretarul-şef al Casei Albe. Acesta din urmă şi preşedintele, după ce se scuzară, se îmbrăcară cu balonzaidele şi ieşiră din salon. Când se întoarseră, se

aşezară cu spatele la cămin şi cu faţa la cei patru bărbaţi.

— Sunt de acord cu dumneata, spuse preşedintele adresându-se şefului Comitetului Federal. Vom închide băncile. Vrem ca dumneata şi profesorul Mayer să rămâneţi împreună şi să elaboraţi un plan pentru rezolvarea acestei situaţii dificile. Apoi să sperăm că latino-americanii o să-l accepte. Dacă nu sunt cooperanţi, ei bine, spuse el, ridicând din umeri în stilul său devenit faimos, cel puţin, nimeni n-o să poată să ne acuze că n-am încercat.

Elicopterul îi duse pe cei patru bărbaţi înapoi la aeroportul din Santa Barbara. Acesta ateriza lângă un alt elicopter militar încărcat cu aparatură de televiziune, în timp ce echipa de teleaşti care-l folosea dădea târcoale nerăbdătoare. Controlorul Monedei şi şeful CADF se reîmbarcară în avionul militar cu reacţie care îi adusese de la San Francisco şi, câteva minute mai târziu, se îndreptară spre Washington DC. Robert Reston şi Paul Mayer fură duşi cu maşina la hotelul Biltmore şi instalaţi într-una din vilele amplasate cu faţa spre mare, pe terenul aparţinând acestui hotel splendid.

O oră mai târziu, Ronald Reagan apăru la televizor în legătură cu o proclamaţie prin care anunţa o vacanţă legală de trei zile pentru bănci. Toate casele de schimb aveau să fie, de asemenea, închise. Era prima dată, după 4 martie 1933, când un preşedinte fusese silit să recurgă la o asemenea măsură.

Deşi situaţia era gravă, Ronald Reagan părea calm, demn şi optimist. El îşi încheie scurta cuvântare declarând că deja se lucra la elaborarea unei soluţii.

Consilierii lui politici, care se adunaseră la Santa Barbara, erau mai puţin calmi. De fapt, erau foarte furioşi. Străinii le compromiteau şeful şi ultimele zile publice din cariera politică a acestuia. Îi stricau ultimele săptămâni cât mai avea de stat în funcţia de preşedinte. Şi, dintre toţi, mexicanii, venezuelenii şi brazilienii le provocau cele mai multe necazuri. Ingraţii dracului!

16

După împuşcăturile din hol, mexicanii, venezuelenii şi brazilienii se retrăseseră în apartamentele lor de la etajul şaisprezece al hotelului Fairmont. În hol erau mai mulţi poliţişti decât oaspeţi. La început, la fel ca toată lumea, latino-americanii nu ştiuseră nici ei ce se întâmplă. Din respect pentru cele cinci înalte oficialităţi americane care fuseseră asasinate, conferinţa de presă pe care o programaseră pentru ora zece dimineaţa fusese amânată. Apoi, pe măsură ce trecuse timpul, deveni limpede că singurii morţi erau teroriştii, doi tineri arabi şi o femeie iraniană şi trei bărbaţi aflaţi acolo din întâmplare. În timp ce priveau la televizor, ascultând speculaţiile ce se făceau în legătură cu cine se afla în spatele a ceea ce se numea acum „masacrul de la hotelul Fairmont", deveni clar că nimeni, dar absolut nimeni, nu încercase să stabilească vreo legătură între prezenţa lor la San Francisco şi atentatele împotriva preşedintelui Comitetului Federal şi a celorlalţi patru bărbaţi care fuseseră cu el.

Presa îi luă totuşi cu asalt, întrucât era evident pentru aceştia, ca şi pentru restul lumii, că intenţia ţărilor latino-americane de a anunţa că nu-şi pot plăti datoria faţă de băncile americane determinase ceea ce se numea acum „Panica din '89".

După ce preşedintele american apăru la televizor, anunţând o vacanţă legală a băncilor, Roberto Martinez, furios ca un leu, se sfătui cu fratele său în legătură cu această situaţie. Amândoi căzură repede de acord că nu puteau să mai păstreze tăcerea. Era mai bine să-şi facă imediat cunoscută poziţia faţă de americani şi apoi să plece. Repede. Cât mai repede.

Miniştrii petrolului şi finanţelor din Mexic căzură de acord imediat, la fel şi ministrul de finanţe al Braziliei. Fură de asemenea de acord ca Roberto Martinez să fie purtătorul lor de cuvânt.

Sally Brown de la *The Wall Street Journal* puse prima întrebare.

— Având în vedere cele întâmplate astăzi, vă mai menţineţi intenţia de a înceta plata datoriei?

Răspunsul lui Martinez fu următorul:

— Ceea ce s-a întâmplat astăzi, lăsând la o parte incidentul nefericit de mai devreme din acest hotel, n-a făcut decât să ne întărească hotărârea de a invoca clauzele de *force majeure* din acordurile noastre cu privire la împrumuturile cu băncile americane, cu Fondul Monetar Internaţional şi cu Banca Mondială.

Apoi se lansă într-un fel de discurs. La sfârşitul zilei preţul petrolului ajunsese la cinci dolari barilul. Preţul cafelei scăzuse la nouăzeci şi opt de cenţi livra. Ratele dobânzii crescuseră cu două sute de puncte, adică cu doi la sută. Faceţi socoteala. Asta avea să însemne că America Latină va sărăci la cote fără precedent, nemaiîntâlnite din secolul trecut!

Dar nu-şi dădea seama că ei provocaseră această degringoladă economică? Nu ştiau că, dacă se închideau băncile americane, fapt de care şi ei erau vinovaţi cel puţin parţial, nu vor mai avea acces la nicio sursă de finanţare americană? Cum va putea să supravieţuiască Mexicul?

Se hotărî să răspundă ministrul de finanţe mexican.

— O să supravieţuiască foarte bine. Vă mulţumim de întrebare.

— Cum?

— O să ne ajute prietenii noştri europeni. Băncile sunt încă deschise, după cum vedeţi. Iar după ce s-a întâmplat azi, cred că chiar şi voi, presa americană, sunteţi destul de deştepţi ca să vă daţi seama că acum ei sunt doldora de bani, afirmă el, apoi se opri pentru ca tot ceea ce voia el să spună în continuare să aibă un efect mai mare. N-avem nevoie de voi. *Voi* sunteţi aceia care aveţi nevoie de *noi*.

Die Schadenfreude i se vedea atât de limpede pe faţă, încât unii dintre reporteri începură să fluiere pur şi simplu, iar întrebările deveniră foarte jenante. Ca urmare, peste un sfert de oră, Roberto Martinez întrerupse brusc conferinţa de presă.

În timp ce ieşea afară din sala unde se ţinuse conferinţa de presă împreună cu un coleg, Warren

Hinkle de la *San Francisco Examiner,* Sally Brown spuse:

— Cred că ştiu că suntem la ananghie şi o să ne strângă cu uşa, indiferent ce se va întâmpla.

Hinkle replică:

— Lucrurile se petrec din nou ca în timpul crizei ostaticilor din Iran. Doar că, de data asta, e vorba de băncile noastre. N-aş fi crezut niciodată că Reagan o să permită cuiva să ne facă aşa ceva.

Pe aeroportul din San Francisco aştepta un avion Gulfstream III aparţinând guvernului Venezuelei. Putea transporta doisprezece pasageri în condiţiile unui confort deosebit, dar în această călătorie nu transporta decât patru persoane. Ministrul de finanţe al Venezuelei, José Martinez, senior, nu avea să călătorească cu ei. Acesta primise un apel disperat de la fiul său care studia la Universitatea din Georgetown. Din această cauză urma să se îmbarce la bordul unui avion al liniilor Red Eye cu destinaţia Washington DC să afle ce se întâmplase.

Avionul venezuelean trebuia să plece la ora nouă seara. Se îndrepta spre Mexico City, unde miniştrii mexicani trebuiau să raporteze preşedintelui lor, care-i aştepta la aeroport, se realimenta şi apoi, împreună, miniştrii trebuia să ajungă la Caracas, unde intenţionau să pregătească o întâlnire de urgenţă a tuturor ţărilor latino-americane datornice, de la Argentina şi Peru până Chile şi Ecuador. Scopul era de a se prezenta într-un front perfect unit în faţa yankeilor, a FMI şi a Băncii Mondiale. Acum, când graţie lor acestea erau în derută, nu va fi greu să se realizeze unitatea tuturor ţărilor latino-americane.

Era miezul nopţii când aterizară la Mexico City şi, în timp ce miniştrii mexicani ai petrolului şi finanţelor discutau cu preşedintele lor, iar ministrul brazilian al finanţelor bea ceva, venezueleanul, Roberto Martinez, sună la Banca Naţională a Elveţiei.

Când Ulrich Huber răspunse la telefon, el nu putu să-şi ascundă bucuria.

— Ţi-am spus, nu? Să aştepţi până miercuri. Şi vezi ce s-a întâmplat!

Huber îi răspunse într-un mod total lipsit de entuziasm, ceea ce-l irită.

— N-o să fie nici o miercuri, nici o marţi şi nici o vineri. Totul este închis.

— Ce contează?

— Cum să putem profita când toate bursele sunt închise? Chiar în Europa în dimineaţa asta nu se fac operaţiuni cu niciun fel de hârtii de valoare americane, acţiuni, obligaţiuni, cu emisiuni ale guvernului sau corporaţiilor.

— Şi ce-i cu asta? Noi o să avem profituri uriaşe în ele!

— Noi avem profituri uriaşe pe hârtie.

— Dar ce se poate întâmpla acum?

— Nu ştiu, dar nu-mi place, fu răspunsul bancherului elveţian. Acum te rog să mă scuzi, dar am treabă. La revedere, *señor* Martinez.

La amiază, la ora unu şi jumătate, echipajul mexican terminase de alimentat avionul G III şi făcuse ordine în cabină. Cei patru miniştri latino-americani se îmbarcară din nou şi, o jumătate de oră mai târziu, avionul decola, îndreptându-se spre Caracas.

Când se afla la aproape cinci mii de metri altitudine explodă.

17

La auzul acestei ştiri, întreaga Americă Latină fu cuprinsă de teamă şi aversiune faţă de yankei, dar începu să-i respecte din nou.

Oamenii îşi aduceau aminte ce se spunea că le făcuse CIA lui Lumumba şi Dag Hammarskjøld în Congo, ce încercaseră să-i facă lui Castro în nenumărate rânduri, deşi fără rezultat. Jimmy Carter fusese cel care pusese capăt acestor lucruri. Dar acum era limpede că CIA se apucase din nou de treabă. Iar de data asta se întrecuse pe sine: pusese la cale o curăţenie generală.

Din perspectiva celor de la Langley, Virginia, punctul de vedere pe care-l susţineau era că nimeni de la CIA nu ştia nimic despre această problemă!

Deci, miercuri, 11 ianuarie, la o zi după Panica din ’89, de la reşedinţa Casei Albe de pe Coasta de Vest, situată pe dealurile din spatele oraşului Santa Barbara, fură trimise cu conştiinţa curată, mesaje de condoleanţe, care se încheiau exprimându-se speranţa că, dacă o tragedie de asemenea proporţii putea să aibă vreun sens, ea ar putea servi drept catalizator pentru o conciliere a intereselor tuturor popoarelor celor două Americi. Preşedintele Statelor Unite îi invita pe preşedinţii Mexicului, Venezuelei şi Braziliei să se întâlnească cu el imediat în California pentru a realiza acest lucru.

Şeful de cabinet al preşedintelui Statelor Unite îi trezi atât pe Robert Reston, cât şi pe Paul Mayer la ora cinci dimineaţa, sunându-i la telefon şi informându-i despre ceea ce se întâmplase la Mexico City şi despre intenţia preşedintelui de a organiza cât mai repede posibil o întâlnire cu şefii de stat ai celor trei state latino-americane. Cei doi bărbaţi se apucară de treabă imediat.

Primul lucru pe care-l făcu Paul Mayer fu să-şi mobilizeze colegii de la Centrul de Studii Strategice şi Internaţionale de la Universitatea din Georgetown. El îi spunea „grupul de presiune”. Începu cu doctorul Henry Kissinger pe care-l sună acasă.

— Paul e la telefon, spuse el. Sper că nu te-am trezit.

— M-a trezit altcineva acum trei ore ca să-mi spună ştirile de la Mexico City. Presupun că de asta mă suni.

— Adevărat. Noi credem că această întâmplare constituie o ocazie de a rezolva criza bancară. Preşedintele nostru i-a invitat pe preşedinţii Mexicului, Venezuelei şi Braziliei să vină la Santa Barbara. Vrem să-i determinăm să renunţe la hotărârea lor de a anunţa că încetează plăţile. În acest scop, noi intenţionăm să propunem reactivarea Agenţiei Internaţionale pentru Energie, Henry. Iar preşedintele mi-a spus să te rog să ne ajuţi în acest sens.

Agenţia la care se referea Mayer fusese creată în 1973, la sugestia lui Henry Kissinger. În momentul înfiinţării, scopul ei fusese să protejeze ţările consumatoare de petrol de orice eventuale embargouri petroliere. Cele douăzeci şi una de naţiuni semnatare căzuseră de acord să cumpere şi să stocheze suficient petrol pentru a putea depăşi fără probleme o nouă criză a energiei. În consecinţă, Statele Unite creaseră Rezerva Strategică de Petrol şi cumpăraseră încă cinci sute de milioane de barili de petrol pe care le stocaseră în salinele subterane din Louisiana. În pofida faptului că iniţial fusese autorizată stocarea unui miliard de barili de petrol, procesul se oprise brusc în 1986, când se crease un mare surplus de petrol. Paul Mayer voia să schimbe această situaţie la fel de brusc, doar că de data aceasta mecanismul avea să fie folosit pentru un scop exact opus: nu pentru a preveni pericolele pe care le-ar comporta lipsa petrolului, ci pentru a atenua efectele economice mondiale ale unui surplus de petrol, care dusese la o scădere exagerat de mare a preţului acestuia. Obiectivul era de a stabili un plafon minimal al preţului mondial al petrolului, unul cu care să poată supravieţui şi Statele Unite şi Mexicul. Îi explică toate acestea lui Kissinger.

— Da, înţeleg ce urmăreşti, Paul. O să te ajut, bineînţeles. Sunt sigur că vei reuşi. Dacă putem să-i

convingem pe germani şi pe japonezi, ceilalţi se vor alinia. Cel puţin, aşa s-a întâmplat în 1973.

— Adevărat. Ai vrea să-l suni pe cancelarul Kohl?

— Sigur. Ce vrei să-i spun?

— Că preşedintele nostru este pregătit să înceapă să cumpere încă cinci sute de milioane de barili pentru Rezerva Strategică de Petrol. Vrem ca şi germanii să-şi reactiveze simultan programul şi să mai cumpere rezerve pentru încă o sută de zile.

— Da. Dar la ce preţ, Paul?

— Douăzeci de dolari barilul.

— De ce douăzeci? De ce nu cincisprezece sau douăzeci şi cinci de dolari?

— Douăzeci de dolari barilul a fost ultimul preţ la care Rezerva Strategică de Petrol a cumpărat petrol din Mexic. Dacă au acceptat atunci, nu există niciun motiv să credem că n-o să accepte acum. În special având în vedere preţul actual al ţiţeiului pe piaţă. Înainte de a închide bursele ajunsese la cinci dolari, Henry.

— Înţeleg. Dar de ce ar accepta Germania? La urma urmei, sunt închise băncile *noastre*, din cauza latino-americanilor, nu băncile *lor*.

— Da, Henry, dar trupele noastre sunt cele care îi ţin pe ruşi pe malul celălalt al Elbei, nu trupele lor.

— Poate că ar trebui să-l suni pe David Abshire să le amintească acest lucru înainte de a suna eu, răspunse Kissinger.

David Abshire era din Georgetown şi Reagan îl numise ambasador al SUA la NATO şi ocupa încă acel post la Bruxelles.

— Am să rezolv imediat, spuse Paul Mayer.

— Cred că mai bine l-ai putea influenţa pe Kohl prin cineva din interiorul Germaniei, adăugă Kissinger. Cred că-l cunoşti pe Lothar Eisenstadt de la Deutsche Bank. Ar trebui să-l suni imediat, Paul. El o să fie receptiv. Am auzit că a fost implicat până peste cap în afacerea pe care europenii au încercat să o organizeze împreună cu latino-americanii. Spune-i că suntem cu toţii foarte supăraţi pe el.

— Pot să te citez?

— Categoric.

— Mai vreau să-ţi spun ceva. În afară de ce vrem să facem cu petrolul, intenţionăm să realizăm câteva noi finanţări-punte pentru Mexic, Venezuela şi Brazilia şi, probabil, pentru alte câteva ţări latino-americane, care se vor înghesui când vor auzi de aşa ceva. Vrem să participe şi germanii şi japonezii.

— Nici unuia dintre ei n-o să le placă ideea.

— Ştim. De asta aş vrea să te rog să-mi faci şi alt serviciu, Henry.

— Adică?

— Ai putea să vorbeşti cu David Rockefeller? El se bucură de influenţă atât la Bonn, cât şi la Tokio.

— Sigur.

— Şi cu Walter Wriston. Cred că te întâlneşti cu el destul de des.

— O să vorbesc, spuse Kissinger. La ce cifră vă gândiţi?

— Noi credem că japonezii ar trebui să participe cu cinci miliarde de dolari. Iar germanii ar putea să dea trei sau patru miliarde. O să-l determinăm pe guvernatorul Băncii Mondiale să ne dea cinci miliarde de dolari şi succesorul meu de la FMI o să mai dea alte trei miliarde. O să ajungă.

Kissinger mormăi aprobator. Paul Mayer gândea în stil mare, aşa cum făcea el întotdeauna.

— Am o idee, adăugă Kissinger. Eşti în relaţii bune cu Paul Volcker?

— Da, deşi nu sunt sigur că Bob Reston este.

— În locul tău l-aş suna imediat. Roagă-l să vorbească în acest sens cu Pohl de la Bundesbank şi cu Sumita de la Banca Japoniei. Paul Volcker are încă o influenţă uriaşă asupra lor, Paul.

— Ştiu. Am rezerve, pentru că Bob Reston e puţin sensibil în problema asta. Nu-i nimic. O să mă descurc eu.

— În mod sigur, cei mai mulţi oameni cu care am să vorbesc o să vrea mai multe amănunte. Unde te pot găsi, Paul?

— Sunt la hotelul Biltmore la Santa Barbara, ca şi Bob Reston.

Kissinger spuse apoi:

— Paul, ţi-aş fi recunoscător dacă ai face încă ceva pentru mine. Ai putea să-l rogi pe preşedinte să-mi dea un telefon? În felul acesta pot să spun tuturor că vorbesc în numele lui.

— Sigur, Henry. Şeful său de cabinet stă vizavi, la Sheraton. Îi spun să-ţi dea un telefon imediat, să stabiliţi când să te sune preşedintele.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Adevărat. Mulţumesc, Henry.

— Cu plăcere, Paul. Trebuie să ne vedem mai des.

Mayer îl sună pe şeful de cabinet de la Casa Albă, care-l asigură că preşedintele îl va suna pe Kissinger în decurs de o oră.

Apoi Mayer începu să tragă sforile spre Tokio. Îi sună pe Mike Mansfield, ambasadorul american de acolo, şi îl prinse tocmai când acesta se ducea la culcare. Îi explică şi acestuia ce propuneau ei pentru a rezolva criza bancară americană. În ce privea petrolul, sperau ca Japonia să cumpere două sute cincizeci de milioane de barili în următoarele şapte sau opt luni cu douăzeci de dolari barilul şi să-l depoziteze în tancuri petroliere în jurul insulelor lor, profitând de surplusul de nave existent pe plan mondial. Ei sperau ca japonezii să contribuie şi la o finanţare-punte pentru America latină.

— Cât de mult şi sub ce formă? întrebă ambasadorul.

— Cinci miliarde sub forma unui împrumut direct acordat Braziliei. Mansfield îi puse aceeaşi întrebare pe care i-o pusese Kissinger.

— Dar de ce ar face-o?

— Pentru că aceste cinci miliarde sunt un fleac în comparaţie cu ceea ce ar putea să piardă. Noi le datorăm aproape cât ne datorează nouă America Latină. Ei au investiţii aici de peste trei sute de miliarde, în obligaţiuni de stat americane, în depozite bancare şi acţiuni. Trebuie să le spui lucrul ăsta direct, Mike. Statele Unite sunt pentru Japonia ceea ce este Mexicul pentru noi: un debitor pe care nu-ţi poţi permite să-l laşi să se ducă de râpă.

— Voi avea nevoie de tot sprijinul, spuse Mansfield.

Mayer îi povesti despre sforile pe care le trăgea Kissinger pentru a asigura acest sprijin şi îi mai spuse că, dacă putea să-l găsească pe Paul Volcker, fostul preşedinte al Comitetului Rezervelor Federale, era sigur că acesta o să facă acelaşi lucru.

— E grozav. Mă voi duce la prim-ministru dimineaţă, vreau să zic dimineaţa noastră, adică peste vreo opt ore. Dacă preşedintele îl sună pe acesta cam în acelaşi timp, va fi bine.

— O să aranjez, răspunse Mayer.

Îi sună încă o dată pe şeful de cabinet de la Casa Albă. Mayer se uită apoi la ceas. Era doar şapte dimineaţa, ora Coastei de Vest. Se hotărî să se ducă până la vilişoara de alături, unde stătea Bob Reston. Când Mayer intră, acesta era, bineînţeles, la telefon. Se ocupa de partea internă, în timp ce Mayer se ocupa de partea internaţională.

După ce închise, Reston spuse:

— Era Carl Reichart, preşedintele de la Wells Fargo. Banca lui se prezintă deosebit de bine, dar şi el se teme de ce s-ar putea întâmpla dacă nu ajungem la o înţelegere cu latino-americanii. Deci, i-am transmis acelaşi mesaj pe care l-am spus şi celor de la Banca Americii, de la Chase, Citibank şi Chemical. Acum trebuie să vorbesc cu ceilalţi.

Se duse înapoi la telefon. Mesajul pe care-l transmitea Reston centrelor bancare americane importante era următorul: Comitetul Federal este pregătit să susţină financiar fără nicio limită orice bancă având probleme. Ghişeul de scont al Comitetului va fi deschis cu generozitate ziua şi noaptea, dacă va fi nevoie. Nicio bancă americană nu va suferi din cauza lipsei de lichidităţi.

După ce Reston terminase de vorbit cu preşedintele băncii Manufacturers Hanover, Mayer spuse:

— Tocmai am vorbit cu Henry Kissinger. El o să ne ajute să-i convingem pe germani şi pe japonezi. O să-i pună pe David Rockefeller şi pe Walter Wriston să facă acelaşi lucru. Dar el a sugerat că ar trebui să ne asigurăm şi de sprijinul altcuiva. Al lui Paul Volcker.

Reston nu spuse nimic.

— Aş putea să-l sun eu, Bob, dar sunt sigur că ar vrea să-l rogi tu.

— Bine. O să-l sun. Ce vrem să facă?

Mayer îi explică, apoi se duse înapoi la vilişoara lui şi se apucă din nou de treabă, lucrând la preţul petrolului, de data asta din punct de vedere al ofertei. Nu-l cunoştea personal pe şeicul Yamani, dar ştia că era prieten bun cu un fost ambasador american în Arabia Saudită, care locuia acum în Virginia. Ambasadorul şi Mayer se întâlneau o dată pe lună la dejun la Washington. Mayer îl sună şi îi explică şi acestuia ce încercau să facă.

— Spune-i lui Yamani că e nevoie să coopereze şi el, dacă vrem să reuşească treaba. Mai spune-i că, dacă reduce cu zece la sută producţia Arabiei Saudite, îi vom determina şi pe englezi şi pe norvegieni să facă acelaşi lucru.

— Ai deja acceptul lor în acest sens? se auzi neîncrezătoare vocea de la celălalt capăt al firului.

— Nu, dar sunt pe punctul de a-l avea. Spune-i lui Yamani că, dacă vrea să-l sune preşedintele, acesta o va face. Se pare că toată lumea vrea acest lucru.

Apoi Mayer sună din nou la hotelul Sheraton, care era situat pe plajă la vreun kilometru şi jumătate depărtare de Biltmore. Acolo stăteau întotdeauna oamenii preşedintelui când acesta se afla la ferma lui.

În dimineaţa aceea hotelul era ticsit. Se aflau acolo miniştrii din fostul cabinet, căruia i se încheia mandatul, şi personalul care fusese chemat de şeful lor cu o zi înainte. Mayer stabili două întâlniri: una cu secretarul de stat şi alta cu secretarul finanţelor.

O jumătate de oră mai târziu, Bob Reston şi el fură conduşi într-o limuzină protejată de două maşini ale Serviciului Secret. Fură primiţi mai întâi de secretarul de stat căruia îi spuseră ce voiau de la doamna Thatcher. Nu voiau bani, ci doar o reducere cu zece la sută la extracţia de petrol din Marea Nordului. Acesta promise că va acţiona imediat.

Apoi se duseră în apartamentul secretarului finanţelor. Discuţia nu se dovedi a fi uşoară. Acesta voise să părăsească funcţia ca un erou şi să lase viitorului guvern bugetul cel mai echilibrat din cei opt

ani ai administraţiei Reagan. Acum, totul se ducea naibii. Şi ei îi cereau să mărească deficitul bugetar cu încă douăzeci de miliarde de dolari!

— N-avem de ales, Jim, îi spuse Mayer. Trebuie să ajutăm băncile. Acum. Cu mulţi bani.

Mayer propunea să se creeze un nou fond de douăzeci şi cinci de miliarde de dolari cu care să fie cumpărate împrumuturile acordate de băncile americane ţărilor mai puţin dezvoltate, degrevând băncile, măcar în parte, de povara împrumuturilor negarantate, nerecuperate de la ţările latino-americane datornice. În clipa în care noua agenţie federală, ce gira fondul, prelua aceste împrumuturi, ea îşi declara disponibilitatea de a purta discuţii cu naţiunile latino-americane datornice în vederea reeşalonării plăţii împrumutului şi a unui moratoriu temporar privind rata dobânzii.

Mayer încheie cu aceste cuvinte:

— Preşedintele vrea acest lucru, Jim.

— În regulă. Atâta timp cât o să spuneţi limpede că asta a fost ideea voastră, şi nu a mea. Dar, înainte de a face public acest lucru, mai bine v-aţi asigura de altceva.

— Ce anume?

— Că preşedintele nou ales şi oamenii lui vor fi de acord.

— Acesta este următorul lucru pe care mi l-am propus să-l fac, răspunse Mayer.

La ora nouă dimineaţa, ora Coastei de Vest, Reston şi Mayer se întoarseră la Biltmore. Împreună îl sunară pe şeful echipei preşedintelui ales şi îi explicară ce încercau să facă pentru a rezolva criza financiară naţională. Acesta fu de acord să ia următorul avion spre Los Angeles şi să se întâlnească cu ei la hotelul Century Plaza la ora opt în seara aceea.

— Cred că o să ne înţelegem cu el, spuse Reston după ce terminară convorbirea.

— Apropo, l-ai găsit pe Volcker? întrebă Mayer.

— Da. A fost extraordinar de drăguţ.

— Grozav, zise Mayer, fără să mai facă alt comentariu. Apoi adăugă: Mai am de dat două

telefoane, Bob, şi îţi sugerez să luăm apoi o pauză lungă pentru cafea.

— De acord. Ne întâlnim la cafenea peste o jumătate de oră.

Prima persoană pe care o sună Mayer fu Lothar Eisenstadt de la Frankfurt. Acesta era încă la slujbă, la Deutsche Bank.

— Mă gândeam că s-ar putea să am veşti de la tine, Paul, fură primele cuvinte cu care îl întâmpină acesta.

— Henry Kissinger îţi transmite salutări, Lothar. El mi-a mai spus să-ţi transmit că suntem cu toţii foarte supăraţi pe tine.

— Da, înţeleg. Oricum, totul s-a terminat acum. Dar, nu uita, Ulrich Huber a fost cel care a organizat treaba asta, nu eu.

— Da? Înţelesesem că băncile germane se angajaseră să participe cu şapte miliarde de dolari.

— Poate.

— Ei bine, noi avem de gând să vă cerem jumătate, cu deosebirea că va fi un împrumut direct şi substanţial pentru Mexic. Fără garanţii.

Germanul dădu un răspuns care nu-l angaja cu nimic.

Atunci Paul Mayer se hotărî să spună lucrurilor pe nume. Putea să încerce să dea toată vina pe elveţieni, dar toată lumea din cercurile financiare americane ştia că băncile germane jucaseră un rol cheie în „înţelegerea de la Zürich", care era la fel de moartă ca şi cei patru pasageri din avionul care se prăbuşise după ce decolase din Mexico City. Dacă Statele Unite nu se vor bucura de cooperarea totală a băncilor germane în rezolvarea acestei crize financiare, de provocarea căreia ele erau, în primul rând, răspunzătoare, o să urmeze represalii, represalii serioase.

Lothar Eisenstadt înţelese mesajul.

— Poţi conta întotdeauna pe prietenii tăi germani, Paul, zise el acum. O să mă duc personal la cancelar în această problemă. În seara asta. Dă-mi toate amănuntele.

După ce bancherul german repetă că îi va ajuta pe americani, reluă subiectul legat de preşedintele

consiliului Băncii Naţionale a Elveţiei.

— Dacă latino-americanii cooperează şi deschideţi bursele săptămâna viitoare, o să fie iadul pe pământ. Se zvoneşte că banca lui Huber a vândut hârtii de valoare nedeţinute în cantităţi fără precedent şi acum vrea să le cumpere. Când o să încerce să facă treaba asta, oamenii lui o să fie omorâţi.

— N-ar fi prea rău, spuse Mayer.

— Am senzaţia că Ulrich îşi va anunţa demisia mai devreme decât intenţiona, spuse bancherul german. Apoi adăugă: Paul, când vii data viitoare la Frankfurt, trebuie să iei masa cu noi.

Germanul îşi dăduse seama ce loc ocupa acum Paul Mayer în ierarhia americană a puterii.

Paul îi dădu asigurări că o va face şi apoi închise.

Ultimul om pe care-l sună Mayer în dimineaţa aceea fu directorul executiv al Băncii Amercii, George Pace.

— Cred că în curând o să scăpăm de necazuri, George, spuse el, apoi îi explică ce se întâmplase de dimineaţă.

— Eşti sigur că latino-americanii o să-şi facă apariţia? întrebă Pace în al cărui glas se simţea îngrijorarea.

— O să ştim în curând. Dar sunt convins că o să apară, răspunse Mayer.

— Ştii că m-a sunat de dimineaţă Reston, zise apoi Pace. Din ceea ce mi-a spus el, chiar dacă aceştia nu apar, o să ne susţină Comitetul Federal.

— N-o să se ajungă niciodată la asta, George. Apropo, Controlorul Monedei a fost de părere că nu era cu adevărat nevoie de o asemenea acţiune din partea Comitetului Federal. El a propus ceva: CADF să intervină şi să preia imediat – vreau să spun, noaptea trecută – banca ta. El spunea că doar prin această acţiune s-ar fi pus capăt crizei.

În vocea lui Pace se auzi un tremur uşor când întrebă:

— Cine a respins ideea?

— Toţi.

— Şi n-o să mai fie reluată?

— Sunt sigur că nu.

— Paul, nici nu ştii cât de recunoscător îţi sunt pentru sprijinul pe care mi l-ai acordat în timpul ultimei luni.

— Prietenul la nevoie se cunoaşte, George. Acum destinde-te. Bucură-te de perioada asta cât banca are vacanţă legală.

În timpul pauzei pentru cafea, Bob Reston şi Paul Mayer căzură de acord ca şi în continuare să-şi împartă munca. Reston se va ocupa de miniştrii de finanţe ai Japoniei şi Germaniei Occidentale, în timp ce Mayer va trage sforile la Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional, la Washington.

În clipa în care ieşeau din cafenea, Reston fu chemat prin pager. După câteva minute se întoarse cu veşti bune. Îl sunase şeful de cabinet al preşedintelui: toţi cei trei preşedinţi latino-americani acceptaseră invitaţia de a veni la Santa Barbara. Întâlnirea cu ei urma să aibă loc la hotelul Biltmore începând de la ora zece a doua zi, joi 12 ianuarie.

La ora opt, în seara aceea, Paul Mayer, Robert Reston şi secretarul finanţelor se întâlniră la hotelul Century Plaza din Los Angeles cu cei patru membri ai echipei preşedintelui nou ales care se ocupau de trecerea de la o administraţie la alta.

După ce „Planul Mayer", cum începuse să i se spună acum, fusese expus amănunţit, discuţia se orienta spre implicaţiile bugetare din 1989. Cumpărarea cantităţii respective de petrol avea să coste enorm. Mai era apoi şi crearea fondului de douăzeci şi cinci de miliarde de dolari pentru cumpărarea datoriilor contractate în ţările latino-americane.

Se punea întrebarea dacă vechea administraţie era dispusă să împartă cu ei „reproşurile" care li se vor face.

— Aveau de ales? răspunse fără tragere de inimă secretarul finanţelor.

Apoi Paul Mayer orientă discuţia în altă direcţie. Arătă că poate poporul american o să înţeleagă că ţara avea nevoie de aceste soluţii. Economia era cuprinsă de recesiune. Pomparea, direct sau indirect, a unor

fonduri guvernamentale masive în sistemul bancar va duce în mod sigur la adoptarea unor practici mai liberale de acordare a împrumuturilor interne de către băncile americane. Dacă amendamentul Gramm-Rudman rămânea inoperant în continuare sau era respins de democraţi, cheltuielile generale ale guvernului urmau să crească. Acest stimulent keynesian[1], paralel cu faptul că băncile îşi recăpătaseră capacitatea de a putea să împrumute, era de natură să oprească declinul şi să inverseze repede această tendinţă. La auzul acestor cuvinte, fostul secretar al finanţelor tresări. Dar democraţilor din încăpere le plăcu.

La ora unu noaptea, preşedintele nou ales declară că va susţine Planul Mayer.

Autorul planului se întoarse la hotelul Biltmore de la Santa Barbara la ora trei dimineaţa. Trei ore mai târziu, se sculă şi se apucă din nou de treabă. Veneau răspunsuri de la Bonn, Londra, Tokio şi Riad, şi toate erau afirmative. Mayer se apucă să-şi pună planul pe hârtie. Preşedintele îl va prezenta celor trei şefi de stat latino-americani la ora patru în după-amiaza aceea.

Întâlnirea nu începu bine. După ce preşedintele expuse Planul Mayer, fiecare preşedinte latino-american făcu o declaraţie de independenţă. Niciunul dintre ei nu putea sau, pur şi simplu, nu voia să accepte un program care fusese elaborat unilateral de Statele Unite. Puteau fi antamate discuţii în jurul lui, dar, probabil, ar fi fost nevoie de săptămâni sau luni înainte de a se putea ajunge la o soluţie.

După ce-şi spuseră părerea, preşedintele îi lăsă să aleagă. Dacă voiau să afle cum se putea trăi cu cinci dolari barilul de petrol, în ceea ce-l privea nu avea nimic împotrivă. Dacă ei voiau, de asemenea, să trăiască fără niciun credit sau ajutor financiar din partea guvernului Statelor Unite şi a băncilor americane, el tot nu avea nimic împotrivă.

„Îl acceptaţi sau nu”, asta le spuse preşedintele.

Îl acceptară.

Aceasta însemna că Statele Unite, Germania şi Japonia împreună urmau să cumpere cinci milioane de barili de petrol pe zi, cel puţin, timp de şapte luni. Toţi ceilalţi membri ai Agenţiei Internaţionale de Energie vor fi puternic încurajaţi să se alăture eforturilor lor de a stabiliza preţul mondial al petrolului, mărindu-şi propriile rezerve strategice de petrol.

În ce priveşte oferta, presiunea şi „persuasiunea morală" exercitată de americani asupra Arabiei Saudite şi englezilor dăduseră rezultate. Războiul preţului între aceste două ţări producătoare fusese factorul care determinase căderea preţului la petrol în 1986. Răspunzând atât ofertei atrăgătoare a unui preţ plafon al ţiţeiului, sponsorizat de americani, cât şi presiunii politice exercitate, ambele naţiuni fuseseră de acord să-şi reducă imediat producţia cu zece la sută; în consecinţă, Arabia Saudită stabilea un plafon zilnic la extracţia de petrol de patru milioane de barili, iar englezii, de două milioane. Exista impresia că, urmând exemplul saudiţilor, ceilalţi membri ai OPEC îşi vor reduce şi ei producţia şi, deocamdată, vor rămâne la cotele de producţie revizuite. Norvegia, care nu făcea parte din OPEC, se angajase să procedeze şi ea la fel.

Rezultatul net era următorul: Venezuela şi Mexicul aveau astfel asigurată piaţa pentru întreaga lor producţie totală de trei milioane şi jumătate de barili de petrol pe zi, la preţul minim de douăzeci de dolari barilul.

Cum stăteau lucrurile cu Brazilia? În ultimul minut al activităţii sale deosebit de intense, Paul Mayer reuşise să adauge ceva planului său pentru a rezolva una dintre cele mai grave probleme ale Braziliei: guvernul Statelor Unite urma să aibă imediat convorbiri cu brazilienii în vederea reactivării Organizaţiei Internaţionale a Cafelei, tratat comercial care avea scopul să stabilizeze preţul mondial al cafelei. Tratatul urma să fie reînnoit în 1989 şi existau temeri că Statele Unite, principala consumatoare de cafea, se va eschiva să participe… în speranţa că în acest fel, ca şi în cazul petrolului, se considera că

stabilirea unui preţ-plafon – în cazul cafelei de un dolar şi treizeci şi cinci de cenţi livra – era tot atât de profitabil pentru Brazilia ca preţul-plafon de douăzeci de dolari barilul pentru Venezuela şi Mexic. Şi ceea ce era bine pentru Brazilia, Mexic şi Venezuela era, desigur, bine şi pentru băncile americane şi astfel pentru ţară.

Veneau la rând aranjamentele financiare. Banca Mondială fusese de acord să instituie un nou credit de cinci miliarde de dolari, care să fie împărţit între cele trei ţări, şi nu pusese nicio condiţie. Fondul Monetar Internaţional se angajase să stabilească noi linii de credit pentru Venezuela şi Mexic în valoare de câte un miliard şi jumătate de dolari. Japonezii se angajaseră să acorde Braziliei un împrumut direct în valoare de cinci miliarde de dolari. Germanii acceptaseră să acorde Mexicului un împrumut direct de trei miliarde şi jumătate de dolari. Guvernul american promisese să creeze un fond în valoare de douăzeci şi cinci de miliarde de dolari pentru a degreva băncile americane de o parte din împrumuturile nerestituite de ţările latino-americane.

Conducătorilor latino-americani li s-a spus că preşedintele nou ales dăduse asigurări că finanţarea acestui program se va afla pe unul dintre primele locuri pe lista de priorităţi a noii administraţii.

Ce trebuiau să facă în schimb cele trei naţiuni latino-americane? Să înceteze pentru totdeauna să mai vorbească despre incapacitatea lor de a-şi achita datoriile şi să reia imediat plata dobânzilor la împrumuturile internaţionale restante.

La ora nouă seara, acordul fu semnat şi, implicit, fu adoptat Planul Mayer. Conferinţa de presă care urmă avu loc în sala de bal a hotelului Biltmore, în condiţiile unor măsuri de securitate foarte severe, şi dură până la orele unsprezece noaptea.

Paul Mayer, care răspunsese la cele mai multe dintre întrebările puse de reporteri, o ajunse din urmă pe Sally Brown de la ziarul *The Wall Street Journal* în timp ce ieşea din hotel.

— Ce-ai zice să bem ceva înainte de culcare? o întrebă el.

— De acord, răspunse ea. De data asta, plătesc eu trataţia. Dar, în primul rând, trebuie să-mi scriu articolul. Ne întâlnim la miezul nopţii la bar.

Când sosi, o oră mai târziu, el o aştepta singur la o măsuţă. Primele ei cuvinte după ce se aşezară fură:

— Ai fost nemaipomenit astă seară, Paul. Şi am menţionat acest lucru în articolul meu.

Apoi îi povesti ce mai scrisese. După ce băură două coniacuri, el o întrebă pe neaşteptate:

— N-ai vrea să vezi cum stau?

Ea îl privi preţ de cinci secunde, apoi răspunse:

— Sigur. De ce nu?

Apoi, un sfert de oră mai târziu, în timp ce el stingea ultima lumină din vilişoara numărul trei A, pe neaşteptate, Sally se aşează în capul oaselor în patul lui, ţinând cu afectare cearşaful ridicat până la nas.

— Mi-a venit o idee. Atragerea mea în vilişoara ta a făcut parte şi ea din Planul Mayer?

— Da, deşi am inclus-o în ultima clipă. Sper să meargă, spre satisfacţia ambelor părţi implicate.

Şi merse.

Luni, 16 ianuarie 1989, băncile lucrau din plin, la fel ca şi bursele, începând cu cele de la New York până la cele de la San Francisco.

Banii care, doar cu şase zile în urmă, se scurseseră afară din bănci şi din ţară, se întorceau acum în proporţii fără precedent. Dolarul crescuse la cel mai înalt nivel din ultimele optsprezece luni. Preţul aurului se prăbuşi. Preţurile la petrol crescură. Preţurile de referinţă pentru petrol neprelucrat, de la Arabian Light la West Texas Intermediate, la Brent North Sea, la Mexican Isthmus Light fluctuau în jurul cifrei de douăzeci de dolari barilul. Preţurile la petrol crescuseră nu numai din cauza condiţiilor prevăzute în acordul semnat la Santa Barbara, dar şi datorită faptului că Irakul şi Iranul se băteau din nou. În urma unui atac prin surprindere, irakienii ocupaseră insula Karg, principalul terminal petrolier iranian pentru export în Golful Persic. Şi ce să mai vorbim de piaţa de acţiuni! La sfârşitul zilei crescuse cu o sută

cincizeci şi unu de puncte. Şi cel mai bine cotată la bursa din New York era Banca Americii.

Acum, toată lumea era de acord că „Panica din ’89” acţionase ca un fel de catharsis. Ea impusese luarea unor măsuri pentru rezolvarea unora dintre cele mai grave probleme economice mondiale. Băncile aveau din nou o situaţie solidă. Dar mai important era faptul că se demonstrase că guvernul american putea să facă faţă crizelor financiare într-un mod strălucit chiar şi într-o perioadă când nu avea puteri depline datorită alegerilor care avuseseră loc. Exista, de asemenea, un acord deplin că se va putea face faţă şi recesiunii.

Patru zile mai târziu, pe 20 ianuarie 1989, aveau loc festivităţile pentru instalarea noului preşedinte. Profesorul Paul Mayer şi Sally Brown, care veniseră pentru o săptămână la New York, se hotărâseră să se ducă pe bulevardul Pennsylvania şi să privească parada. După un timp, se făcuse foarte frig, aşa că Paul sugeră să ia un taxi spre Georgetown şi să urmărească restul paradei la televizor.

Abia urcaseră în taxi când el spuse:

— Am o idee. De ce să nu mergem la Four Seasons să-ţi luăm lucrurile?

— Aşa, dintr-odată? întrebă ea.

— Nu-i chiar dintr-o dată. Oricum, o să mai stai doar o săptămână.

— Eşti cam neinformat, tipule. Ziarul tocmai m-a numit şefa secţiei din Washington. Aşa că data viitoare, când mă întorc, n-o să fie doar pentru o săptămână.

— Cred că o să supravieţuiesc, răspunse Mayer.

— Vom vedea, replică ea.

Apoi Mayer adăugă:

— Apropo, s-ar putea să am şi eu o slujbă nouă. Noul preşedinte mi-a cerut să trec pe la Casa Albă săptămâna viitoare.

Mayer îi ceru şoferului taxiului să meargă la hotelul Four Seasons.

Când cei doi intrară pe uşa casei cu numărul 3514 din strada Dent din Georgetown, el ducându-i valiza,

li se făcu o primire rece. Maria rămase cu ochii pe valiză.

— O voi duce în dormitorul pentru oaspeţi, spuse ea.

— Nu, Maria, du-o în dormitorul *meu*.

După ce aceasta dispăru, Sally spuse:

— Eşti sigur că servitoarea ta n-o să-mi pună otravă în cafeaua de dimineaţă?

— Nu. M-am gândit deja la treaba asta. I-am dat liber pentru noapte. Nu-ţi face griji. O să se obişnuiască.

Apoi deschise televizorul să vadă restul paradei de inaugurare. Cinci minute mai târziu, la uşa principală se auzi un ciocănit.

La început, Mayer păru deconcertat, dar, când deschise uşa, văzu că era tânărul José Martinez.

— José, exclamă Mayer, intră înainte de a îngheţa.

Tânărul se uită în spatele profesorului Mayer şi o văzu pe Sally Brown.

— Nu vreau să vă deranjez, spuse el.

— Intră câteva minute. Să bem ceva.

Mayer îl prezentă pe tânărul José Martinez lui Sally Brown ca pe unul dintre studenţii lui buni, apoi o rugă pe Maria să aducă o sticlă de şampanie şi trei pahare.

— Am venit să vă mulţumesc personal, domnule profesor Mayer, spuse tânărul José Martinez.

— N-ai pentru ce, José. În afară de asta, nici n-am făcut prea mult. La urma urmelor, ne-ai salvat viaţa.

De fapt, José îi mulţumea pentru că Mayer îi făcuse rost de o mică bursă care să-i permită să studieze la Georgetown sau în altă parte cât timp voia el. Mayer aflase că familia lui José nu mai putea să-l întreţină. Se spunea că tatăl lui, care fusese silit să demisioneze din postul ministerial pe care-l deţinuse în Venezuela, fusese amestecat împreună cu un bancher elveţian în nişte speculaţii care ieşiseră prost, iar acum era înglodat în datorii. Cât despre bancherul elveţian, părea că se împuşcase.

— Dacă acest tânăr n-ar fi sunat la FBI, îi explică Mayer lui Sally Brown, eu şi Bob Reston am fi fost cei care ar fi sfârşit pe Covorul din holul hotelului

Fairmont, în locul celor trei teroriști și a lui Azar Shahani.

Era prima dată când pomenea numele acelei femei în fața lui Sally.

— Ai cunoscut-o, nu-i așa?

— Pe iraniană?

— Da.

— Era teroristă?

— Câtuși de puțin. Inițial, când au început împușcăturile, am crezut că m-a păcălit. Dar mai târziu am aflat că o țineau ostatică pe mama ei, de fapt, întreaga familie, la Teheran. Ultima dată când i-a vizitat i s-a spus: „Ajută-ne și li se va permite să plece". Aceasta ar fi fost ultima dată.

— De unde știi asta?

— Autoritățile i-au percheziționat casa din Belvedere. Au găsit acolo scrisori, jurnalul ei…

— Biata femeie…

— Da.

Maria sosi cu șampania și, pe neașteptate, starea de spirit se schimbă. Atenția lor se mută spre televizor, unde se transmitea parada. O jumătate de oră mai târziu tânărul José se ridică să plece și Paul Mayer îl conduse până la ușă.

Când se întoarse în camera de zi, Sally Brown spuse:

— Este un tânăr foarte drăguț.

— Da, este.

— I-a trebuit mult curaj să facă ce a făcut. Am senzația că acest lucru ți se datorează în mare parte ție, Paul. Este clar, puștiul crede despre tine că ești extraordinar.

Paul Mayer nu mai spuse nimic în legătură cu această problemă. Așezat pe canapea, alături de Sally Brown, privi parada și pe cei care-i fotografiau și filmau pe președinți, atât pe cel vechi, cât și pe cel nou. Maria trebui să aprindă focul. Șampania și căldura începură să-și facă efectul. Apoi Sally Brown își îndreptă spatele și luă aceeași poziție pe care o luase în patul lui din vila de la hotelul Biltmore.

— Mai e ceva ce n-am discutat niciodată, în afară de „femeia din Iran", adăugă ea.

— Te gândeşti tot timpul, nu te opreşti niciodată?

— Nu, nu mă opresc.

— În regulă. Care e lucrul acela?

— Oare CIA este cea care a *provocat* explozia avionului aceluia?

— Cine ştie? Eu, în mod sigur, nu ştiu.

Ar fi putut să adauge că avea bănuielile lui, mai ales după ce îl sunase pe George Pace de la Banca Americii. Dar nu-i spuse.

— Ei bine, *cineva* trebuie să ştie.

La Moscova, Mihail Gorbaciov şi soţia lui Raisa urmăreau, de asemenea, la televizorul lor transmisia prin satelit a serbărilor prilejuite de instalarea noului preşedinte. Împreună cu ei se afla şi noul şef al KGB.

Când emisiunea se termină, Gorbaciov deschise o sticlă de şampanie, şampanie de Crimeea.

— Într-un fel e rău că mandatul lui, care a durat opt ani, a expirat, spuse el. Începuse să-mi placă de el. Puteai să faci afaceri cu el. Ştia că este în interesul nostru reciproc să protejăm poziţia celuilalt de participare la hegemonie. Atâta timp cât ambele ţări continuă să fie puternice, ele se află în siguranţă.

Îi spuse apoi soţiei sale despre oferta făcută în dimineaţa aceea de Banca Americii de a aranja un împrumut de trei miliarde de dolari pentru Uniunea Sovietică. Acum, când preţul petrolului revenise la douăzeci de dolari barilul, Rusia era considerată din nou o ţară căreia i se puteau acorda credite.

— Vreau să-ţi arăt ceva care a sosit prin curier azi, spuse Gorbaciov. Se duse la biroul său şi scoase dintr-un sertar de la mijloc o notă scrisă de mână. Făcându-i cu ochiul omului de la KGB, îi dădu nota soţiei lui. Pe notă scria: Dragă Mihail, mulţumiri!" Era semnat: „Ron".

— Pentru ce-ţi mulţumeşte? întrebă soţia lui..

— Pentru ceva lipsit de importanţă făcut de oamenii lui, la aeroportul din Mexico City, spuse el, arătând cu capul spre noul şef al KGB.

Raisa se gândi la ce spusese soţul ei, apoi răspunse, citând un vechi proverb rusesc: *Pyka Pyky Moet*.

— Exact, răspunse soţul ei. „O mână spală pe alta."

Profitând de schimbările politice din Statele Unite,
elveţienii, ruşii şi latino-americanii complotează
să îngenuncheze economia americană.
O combinaţie de maşinaţiuni financiare necruţătoare,
un joc politic şi şantaje fără scrupule la nivel înalt ameninţă
să declanşeze cea mai mare catastrofă economică
pe care lumea a cunoscut-o vreodată.

Un roman exploziv
sau o posibilă realitate de coşmar a zilelor noastre?

rao
international
publishing
company

Săptămâna Financiară

ISBN 978-973-103-618-2

www.rao.ro
www.raobooks.com

[1] Keynes, John Maynard, 1883-1946 – economist englez. (n.tr.)

Table of Contents

CUVÂNT ÎNAINTE 4
Partea întâi 5
1 6
2 28
3 53
4 66
5 76
6 84
Partea a doua 100
7 101
8 116
9 131
10 148
11 158
Partea a treia 182
12 183
13 209
14 245
15 256
16 282
17 286